

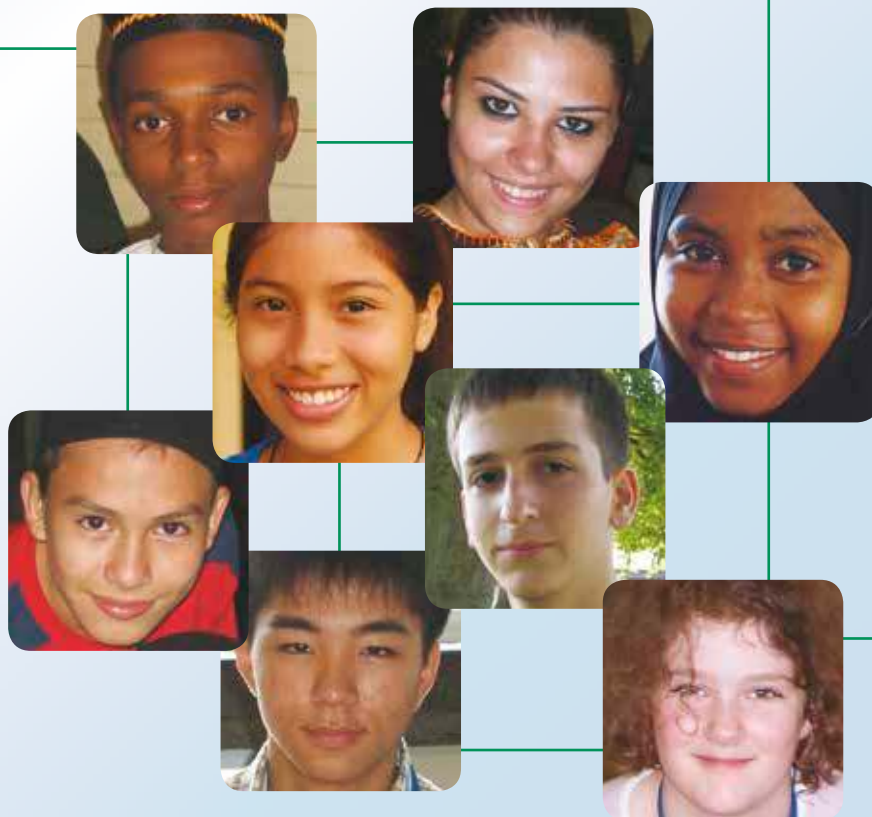

Arigatou International
G N R C

Învățând să Trăim Împreună

Un Program Intercultural și Interreligios pentru Educație Etică

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Comisia Națională
a României
pentru UNESCO

Învățând să Trăim Împreună Un Program Intercultural și Interreligios pentru Educație Etică

Consiliul Interreligios de Educație Etică pentru Copii

Rețeaua Globală a Religiilor pentru Copii

Arigatou International

În cooperare și susținut de UNESCO și UNICEF

Secretariatul Consiliului Interreligios primește cereri pentru permisiunea de a reproduce și traduce această carte, în parte sau în întregime. Cererile și întrebările vor fi adresate către Arigatou International, 1, Rue de Varembe, 1202 Geneva, Elveția, care va fi dispusă să ofere, cu plăcere, ultimile informații despre orice schimbări aduse textului.

Designul, structurarea și ilustrațiile au fost făcute de către: services-concept.ch și de către Secretariatul Consiliului Interreligios (Geneva).

Tipărită la București, România, de către ROMQUEST GPN.

Suntem recunoscători Comisiei Naționale UNESCO pentru România, în special Doamnei Lucreția Băluță, Coordonator Național al ASP și expert al Comisiei Naționale UNESCO și Doamnei Laura Molnar, trainer internațional al manualului, pentru contribuția lor valoroasă la traducerea acestuia în limba română și, în special, pentru coordonarea echipei de traducători. Prezentăm sincerele noastre mulțumiri următoarelor persoane și instituții implicate: Școala „Anastasia Popescu”: Mona Șerbănescu, Borcea Oana Cristina, Ginga Iulia Cristina, Merca Despina, Rizea Miranda. Școala Gimnazială Nr. 93 „Emil Racoviță”: Cornelia Codilă, Barbu Lavinia, Nicorici Ana Maria. Școala Gimnazială Nr. 110 „George Topârceanu”: Dumitra Boșneag, Anghel Mihaela, Puicea Valeriu. Școala Gimnazială Nr. 109 „Șerban Voda”: Francu Georgiana, Popescu Roxana. Școala Gimnazială Nr. 102 „Eremia Grigorescu”: Grozavu Marilena, Cucu Theodora. Școala Metropolitană „Arc”, SEMEP: Dana Costachel, Nadaban Florina. Școala Internațională „Olga Gudynn”, SEME: Bratu Andreea, Bacaran Iulia, Lite Carmen, Binciu Cristina. Școala Gimnazială Nr. 195: Rusan Oana Raluca. Școala Gimnazială „Șerban Vodă”, SEMEP: Carmen Istodor, Andrei Dalila. Universitatea Ecologică București: Kiss Octavian Alexandru.

Această carte mai poate fi consultată sau descărcată în format electronic și de pe următorul site web: [http:// www.ethicseducationforchildren.org](http://www.ethicseducationforchildren.org)

Cuprins

Învățând să trăim împreună

Copiii și Educația Etică	1
Cum a fost dezvoltat <i>Învățând să trăim împreună</i>	1
Unde poate fi folosit <i>Învățând să trăim împreună</i>	2
Copiii ca obligație colectivă etică	3
Copiii - un cadou și o responsabilitate	4
Copiii învață din ceea ce trăiesc	5
Educația etică și drepturile omului	6
Etica și Educația Etică	7
Etică, morală și valori	8
Etica ține de relaționare	8
Sunt valorile durabile?	9
Principii etice și valori fundamentale pentru educația etică	10
Capacitatea de a alege: Cel mai mare cadou și cea mai dificilă responsabilitate	10
Protejarea și respectarea demnității umane	11
Respect și înțelegere reciprocă	11
Empatia și abilitatea de a „te pune în pielea altuia”	12
Responsabilitatea individuală și colectivă	13
Reconcilierea și calea spre a clădi punți	13
Educația etică	14
O umanitate comună	15
Expresii concrete ale umanității noastre comune	15
Lumea pluralității religioase	16
Resurse religioase pentru un mod de viață etic	16
Patru dimensiuni ale responsabilității	16
Religiosul și laicul	17
Învățând în relație unii cu alții	17
A ne ruga împreună sau a veni împreună pentru a ne ruga	18
Spiritualitate	19

Secțiunea 1 Ghidul Utilizatorului 21

Scop și Obiective	21
Modulele de învățământ	21
Patru valori	22
Modulele	23
Cultivarea tinerilor către dezvoltarea spiritualității înăscute la tineri	24
Educatori și facilitatori - sufletul procesului de educare	24
Procesul de educare și orientări	25
Metodologii	27
Metodologii sugerate	28
Tehnici sugerate	29

Crearea unui Mediu Propice	32
Cum să fii un bun model	32
Introducere în Modulele de Învățare	33
Cu cine putem folosi <i>Învățând să trăim împreună?</i>	35
Unde poate fi folosit <i>Învățând să trăim împreună?</i>	35
Cine poate folosi <i>Învățând să trăim împreună?</i>	36
Broșura pentru Participanți	37
Ce pot să fac dacă...	38
Nu am un grup divers din punct de vedere religios	38
Doresc să abordez probleme sociale în loc de probleme religioase	38
Apar tensiuni în grup din cauze diferențe lor religioase	39
Participanții au fost expuși unor situații violente	40
Subiectele workshop-urilor le provoacă participanților suferință emoțională	41

Secțiunea 2 Modulele de Învățare **43**

Modulul 1 Înțelegându-mă pe Mine și pe Ceilalți	44
Apreciind diversitatea	45
Cunoscându-mă în relațiile cu ceilalți	45
O umanitate comună	46
Putem să ne înțelegem?	46
Punându-mă în locul celui alt	47
Răspunzând nevoilor de înțelegere reciprocă	47
Modulul 2 Transformând Lumea Împreună	48
Ce se întâmplă când nu reușim să ne respectăm reciproc?	49
Înțelegerea conflictelor, violenței și in justiției din jurul meu	49
Pacea începe cu mine	50
Alternative non-violente	50
Drumul spre reconciliere	51
Construind punți de încredere	51
Muncind împreună pentru a transforma lumea	52

Secțiunea 3 Monitorizarea Progresului. **53**

Jurnalul Învățării	53
Metode de a evalua Învățarea Participanților	54
Modelul de la Egal la Egal	55
Modelul împărtășirii în Grup	56
Modelul Eu și Lumea	57
Modelul Mentoratului	58
Modelul Grilei de Bifat	59
Modelul de Evaluare prin „luarea rapidă a temperaturii”	60
Estimarea Impactului	61

Secțiunea 4 Activități **63**

Tabel al Activităților	63
------------------------	----

Secțiunea 5 Resurse **123**

Povești	123
Studii de Caz	138
Dileme Morale	143
Filme și Videoclipuri	149
Cantece	156
Poeme	159
Rugăciuni pentru Pace	167
Jocuri de Rol	175
Fișe cu Stirile Păcii	177
Convenția asupra Drepturilor Copilului	179
Declarația Universală a Drepturilor Omului	182
Cum să Confeționezi un Cocor din Hartie	183

Secțiunea 6 Noi am făcut așa **187**

Secțiunea 7 Referințe **219**

Resurse	219
Povești	219
Poezii	219
Rugăciuni pentru Pace	220
Studii de Caz	220
Dileme Morale	220
Materiale ajutătoare pentru activități	220
Mulțumiri și referințe pentru activități	221
Glosar	222
Acronime	224
Lista Membrilor Consiliului Interreligios	225
Lista Membrilor Comitetului Consiliului Interreligios	226
Coordonatori GNRC	227
Anexe	228
Formular de Evaluare	228
Matrice pentru estimarea impactului	230

Aprecieri

„Învățând să trăim împreună” a beneficiat de sprijinul multor instituții și prieteni. Recunoaștem, cu mulțumirile noastre, contribuția numeroaselor organizații, experților, autorilor, colegilor supervizori, consilierilor, consultanților, voluntarilor, stagiariilor și Secretariatului Consiliului Interreligios, prin implicarea cărora această carte a devenit posibilă.

Consiliul Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor

Consilier de onoare: HRH Prințul El Hassan bin Talal

Membri ai Consiliului: A.T. Ariyaratne, Adolfo Perez Esquivel, Kul Gautam, Hans Kung, Bibifatemeh Mousavi Nezhad, Alice Shalvi, Didi Athavale Talwalkar, Anastasios Yannoulatos, Nour Ammari și Emanuel Mathias.

Membri ai Comisiei: Hasan Abu Nimah, Swami Agnivesh, Charanjit Ajit Singh, Farida Ali, Ibrahim Al-Sheddi, Kezevino Aram, Wesley Ariarajah, Alicia Cabezudo, Meg Gardinier, Andres Guerrero, Magnus Haavelsrud, Heidi Hadsell, Vinod Hallan, Stuart Hart, Azza Karam, Method Kilaini, Marlene Silbert, Hans Ucko, Doborah Weissman și Sunil Wijesiriwardhana.

GNRC

Coordonatori: Mustafa Ali, Vinya Ariaratne, Razia Ismail, Marta Palma, Mercedes Roman, Qais Sadiq, Dorit Shippin și colaboratorii lor locali.

Membri ai GNRC din regiuni

Secretarul General Atsushi Iwasaki și colegii de la Secretariatul GNRC din Tokyo

Copii și tineri

Toți copiii, tinerii și facilitatorii acestora, care au fost implicați în dezvoltarea resurselor de materiale în cadrul diferitelor workshop-uri de testare în numeroase părți ale lumii.

Națiunile Unite și organizațiile internaționale

Fondurile pt Copii ale Națiunilor Unite (UNICEF), în special Tanya Turkovich împreună cu colegii, în plus față de cei menționați mai sus.

Organizația Educațională, Științifică și Culturală a Națiunilor Unite (UNESCO), în special Hélène Gosselin și Linda King.

Experți invitați

Gana Dash, Mahal da Costa Soto și David Arond.

Cititori invitați:

Soho Machida, Adib Saab, Halim Nujaim, May Sadiq, Amada Benavides, Jenny Nemko, Heather Jarvis și Leilah Omar.

Publicarea

Arnaud Dubouchet și colegii de la Services Concept, design, expunere și ilustrare.

Henri Shweickhardt și colegii de la ATAR Roto Presse SA, tipărire

Fotografii

Fotografiile de pe coperta și paginile 189-191, 195, 204-207, 209 realizate de Mustafa Ali

Fotografiile de la paginile 210-212 realizate de Rolando Calle

Fotografiile de la paginile 198-200 realizate de Satish Kanna

Fotografiile de pe coperta și paginile 216-218 realizate de Peter Williams

Fotografiile de pe coperta și paginile 192-197, 200-203, 207-216, 218 realizate de Maria Lucia Uribe

Arigatou International

Secretar General Shozo Fujita și colegii de la sediul central din Tokio.

Peter Billings, editor și raportor

Secretariatul Consiliului Interreligios

Secretar General Agneta Ucko și colegii, Maria Lucia Uribe Torres și Djéanne Tosbath de los Colobos, alături de alți consultanți și stagiaari.

Cuvânt înainte

„Învățând să trăim împreună” este primul rezultat al inițiativei cu privire la educația etică la nivel mondial lansată de Arigatou International și a sa Rețea Globală a Religiilor pentru Copii (GNRC).

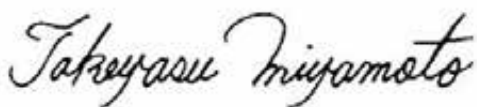
Consiliul Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor, înființat de Arigatou International, servește drept centru internațional de resurse și legătura pentru dialog, parteneriat și acțiune în ceea ce privește promovarea educației etice pentru copii și învățarea interreligioasă.

Încă de la înființarea sa, Consiliul Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor și-a concentrat munca pe dezvoltarea resurselor pentru lansarea la cel de-al Treilea Forum GNRC din Hiroshima în mai 2008. Promovarea educației etice se face în colaborare cu toți cei care împărtășesc viziunea inițiativei de educație etică – comunități religioase, agenții ale Națiunilor Unite, organizații non-guvernamentale (NGO) și mulți alții – într-un efort comun de a împlini dreptul copilului la o dezvoltare fizică, mintală, spirituală, morală și socială completă, ca și dreptul copilului la educație, așa cum este stipulat în Convenția asupra Drepturilor Copilului.

Procesul participativ care contribuie la dezvoltarea materialului folosit drept resursă a îmbinat experiența unor pedagogi și erudiți provenind din diverse tradiții religioase, spirituale și laice, organizații internaționale, non-guvernamentale, instituții de învățământ și copii. Mulțumiri speciale pentru timpul și energia investite de către colegii noștri de la UNICEF și UNESCO în realizarea și predarea acestui material.

Învățând să trăim împreună abordează chestiunea educației etice din perspectivele interculturale și interreligioase, a drepturilor omului și a educației de calitate, în cadrul cărora etică și valorile sunt cultivate și unde copiilor li se oferă spațiu să-și dezvolte potențialul înăscut pentru spiritualitate. Sperăm că aceste noi resurse ne vor oferi mijloacele necesare pentru a încuraja etica și valorile la copii și pentru a ajuta la contruirea unei lumi mai bune.

Cu toții împărțim responsabilitatea de a o implementa.

Takeyasu Miyamoto

Președinte onorific al Arigatou International
Inaugurator al GNRC

Keishi Miyamoto

Președinte al Arigatou International

Arigatou International este un NGO internațional ce are la bază credința și misiunea de a crea un mediu mai bun pentru toți copiii lumii.

Rețeaua Globală a Religiilor pentru Copii (GNRC) este una dintre inițiativele majore de cooperare interreligioasă ale Fundației.

Consiliul Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor servește drept centru internațional de resurse și ca punct de legătură pentru dialog, parteneriat și acțiune pe tema educației etice a copiilor.

Învățând să trăim împreună este un program intercultural și interreligios pentru educația etică, menit să contribuie la protejarea dreptului copilului la o dezvoltare fizică, mentală, spirituală, morală și socială deplină și la educație, așa cum este stipulat în Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (CRC), în articolul 26.1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului (UDHR), în Declarația Mondială a Educației pentru Toți și în Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului. Reprezintă o resursă pentru pedagogi și tineri lideri.

Obiective

Obiectivele programului **Învățând să trăim împreună** sunt:

1. Întărirea capacității copiilor și a tinerilor de a lua decizii etice fundamentate, bazându-se pe valori ce promovează respectul față de alte culturi și credințe.
2. Încurajarea copiilor și tinerilor să se implice în dialog – să asculte și să discute – în sensul dezvoltării unei mai mari sensibilități la diferențe și a unei mai bune înțelegeri a celorlalți.
3. Dezvoltarea abilității copiilor și a tinerilor de a răspunde la nevoile societății din care fac parte cu o atitudine de reconciliere și respect pentru diversitate, contribuind astfel la o cultură a păcii.
4. Oferirea oportunității copiilor și tinerilor să-și aprecieze și să-și cultive spiritualitatea.
5. Afirmarea demnității umane, așa cum este ea exprimată în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în CRC și în cadrul învățăturilor tuturor tradițiilor religioase.
6. Afirmarea posibilității de a trăi împreună, respectându-ne unii pe alții într-o lume a diversității religioase, etnice și tradițiilor culturale.
7. Oferirea mijloacelor necesare pedagogilor pentru a lucra în învățământul intercultural și interreligios din diferite zone și în diverse contexte.
8. Dezvoltarea și promovarea unor practici de succes pentru a putea conviețui cu oameni din diferite culturi, etnii, convingeri și religii.

Copiii și Educația Etică

În mai 2000, Arigatou International a inaugurat **Rețeaua Globală a Religiiilor pentru Copii (GNRC)** pentru a promova colaborarea între oameni de diferite religii implicați în activități ce priveau îndeplinirea drepturilor copiilor și contribuția la bunăstarea lor.

GNRC colaborează îndeaproape atât cu oameni religioși, cât și cu agenții internaționale, guverne, NGO-uri, experți, lideri de afaceri, bărbați, femei și copii din toate categoriile. Prin această deschidere și colaborare, GNRC încurajează o mișcare globală pentru crearea unui mediu mai bun pentru copii în secolul XXI.

Comunitatea internațională a întâmpinat cu căldură inițiativele interreligioase anume destinate copiilor, iar Arigatou International colaborează îndeaproape cu Națiunile Unite în eforturile sale pentru drepturile copilului. Cu ocazia Sesiunii Speciale pentru Copii organizată de Națiunile Unite în mai 2002, reverend Takeyasu Miyamoto, lider al Myochikai și Președinte al Arigatou International, inaugurator al GNRC, a făcut o declarație în numele GNRC adresată sesiunii plenare a Adunării Generale din cadrul Națiunilor Unite. În discursul său, venerabilul Miyamoto a propus înființarea **Consiliului Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor**. Consiliul urma să fie compus din oameni credincioși, pedagogi și alții care, împreună cu Națiunile Unite, au lucrat pentru a face dezvoltarea spirituală a copiilor – valorile lor morale și respectul pentru oameni provenind din diferite religii și civilizații – parte esențială a unui „învățământ de calitate” garantat prin Documentul cu Rezultatele Sesiunii Speciale, „*O Lume Potrivită pentru Copii*”.

Pentru a explora ideea unui asemenea consiliu, GNRC a ținut periodic ședințe la care invită experți în etică și în educație, reprezentanți ai UNICEF și UNESCO și alți lideri și academicieni interesați. La cel de-al doilea forum al GNRC din Geneva, Elveția, în mai 2004, și cu sprijinul reverendului Miyamoto, a fost înființat oficial Consiliul Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor.

Cum s-a dezvoltat Learning to Live Together

Consiliul Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor promovează educația morală prin învățarea interculturală și interreligioasă pentru a ajuta comunitățile și societatea să trăiască împreună în armonie, cu respect reciproc și demnitate pentru toate ființele umane. În acest spirit a fost conceput *Învățând să trăim împreună*.

Nerăbdător să promoveze colaborarea între oameni de diferite religii, Consiliul Interreligios pentru Educația Morală a Copiilor a implicat un grup de savanți, pedagogi și intelectuali de diverse religii și tradiții laice pentru a se reuni în dezvoltarea acestei resurse. Grupul s-a inspirat din înțelegerea diversității, ca fiind un tezaur ce ne permite să aflăm mai multe despre ceilalți, dar și despre noi înșine.

Învățând să trăim împreună se ghidează după un angajament global de a proteja demnitatea umană. Obiectivele sale sunt de a întări angajamentul copiilor față de justiție, respectul pentru drepturile omului și de a contrui relații armonioase între indivizi și în cadrul societății. *Învățând să trăim împreună* oferă liderilor de tineret și profesorilor de pretutindeni instrumentele pentru un program intercultural și interreligios, prin care copii și tinerii să poată dezvolta un simț etic mai accentuat. Este menit să ajute tinerii să înțeleagă și să respecte oamenii din alte culturi și religii și să le alimenteze sentimentul unei comunități globale. Materialul a fost elaborat în strânsă colaborare cu UNICEF și UNESCO.

Titlul *Învățând să trăim împreună* a fost ales cu referire la unul dintre cei patru stâlpi ai *Învățării: Comoară din Interior*, raportul către UNESCO de la Comisia Internațională pentru Educație în secolul XXI, prezentat de Jacques Delors.¹

Unde poate fi folosită *Învățând să trăim împreună*

Învățând să trăim împreună a fost elaborată pentru a fi utilizată în diferite contexte religioase și laice, ca resursă pentru toți cei preocupați de promovarea eticii și a valorilor. Obiectivul a fost acela de a elabora un material relevant la nivel global și totuși destul de flexibil pentru a fi interpretat în cadrul diferitelor contexte culturale și sociale.

Materialul a fost testat în diferite zone și contexte culturale pentru a asigura relevanța sa în contexte regionale și locale (vezi „Așa am procedat noi”, pg.187). S-au organizat ateliere de testare în 10 țări diferite, unde GNRC a reușit să reunească diverse organizații religioase și laice ce lucrează cu copii. În timpul acestor ateliere, acest material a fost utilizat în beneficiul a peste 300 de copii și tineri, reprezentând Religiiile Tradiționale Africane, Credința Baha'i, Budismul, Creștinismul, Hinduismul, Islamul, Iudaismul, membri ai Brahma Kumaris și un număr de oameni cu gândire laică. Atelierele de testare, dar și contribuții și comentarii ale experților în domeniul educației, eticii, spiritualității, învățării interculturale și interreligioase și drepturilor copiilor au adus experiențe importante și oportunități de învățare pentru dezvoltarea acestui material.

Învățând să trăim împreună are deja un impact major. În cadrul unui program GNRC în Israel, materialul a fost utilizat de-a lungul unei călătorii de 6 zile efectuate de un grup de tineri evrei, creștini și musulmani la locurile istorice din Israel și Palestina, toate având o relevanță simbolică pentru conflictul din zona lor. La fiecare popas, tinerii participanți discutau valorile și percepțiile lor diferite cu privire la istoria pe care o împărtășesc. Ei au rezumat această experiență în aceste cuvinte:

„Ne-am angajat într-o experiență profundă de învățare – începând să aflăm mai multe despre istoria, cultura și credințele celorlalți și, în același timp, întărindu-ne identitatea proprie și formându-ne o înțelegere mai clară și mai bine fundamentată. Am avut de-a face cu chestiuni dificile și provocatoare fără a fractura relațiile din cadrul grupului și fără a recurge la argumente dureroase și crize. Poate că a fost doar un pas mic în a dărâma zidurile fortificate ce izolează diferitele grupări naționale și religioase din țara noastră, însă a fost unul important și reușit. În climatul actual de disperare, pașii mici, precum acesta, sunt rari și prețioși și ar trebui să ne simțim cu toții mândri și privilegiați de a fi participat.”

Kalpana, 15 ani, din New delhi, India, care a participat la un atelier de o săptămână pe tema educației morale în India unde s-a folosit materialul, a spus următoarele:

„Cunoșteam conceptul de respect pentru ceilalți când am venit aici, dar acum am început să învăț ce înseamnă el în realitate și ce necesită în atitudine și acțiune dacă noi ca tineri hinduși, musulmani și creștini vrem să facem ceva împreună pentru a ne îmbunătăți comunitățile.”

Mohammed, 16 ani, din Kenya, a folosit ceea ce învățase la un atelier-pilot pe tema educației morale pentru a forma un Club al Păcii în nordul Kenyei. El a reunit tineri din satul său pentru a planifica reacții non-violente la diverse provocări cu care se confruntă satul, mobilizând o mișcare activă a tinerilor pentru a face schimbări în vederea păcii.

¹ <http://www.unesco.org/delors/ltolive.htm>

Un workshop pe tema educației etice a fost organizat pentru profesori, părinți și copii în zona nestatornică de frontieră împărțită de Columbia și Ecuador. Utilizând studii de caz, jocuri de rol și discuții, participanții au marcat problemele conflictuale, au explorat alternativele non-violente și și-au luat angajamente personale de a construi pacea. Unul dintre facilitatorii columbieni a comentat astfel impactul atelierului:

„Efectele conflictului violent din Columbia sunt, din nefericire, inveterate în comportamentul și atitudinea unora dintre copiii afectați direct de situație. Aceasta îi poate face să devină ranchiunoși și intoleranți față de ceilalți. M-am bucurat să văd copii strămutați din Columbia și locuind în Ecuador care împărtășeau aceleași experiențe, aceleași temeri, ei înșiși propunând modalități de a fi mai respectuoși față de ceilalți, de a accepta diferențele și de a reacționa non-violent chiar și atunci când le sunt încălcate drepturile. Ei au descoperit că pot face parte din soluție decât să facă parte din problemă.”

Învățând să trăim Împreună este un material ce poate fi adaptat și utilizat cu copii provenind din diverse contexte culturale, religioase și sociale pentru a hrăni valorile comune și respectul reciproc față de diferite medii și tradiții. Materialul oferă posibilitatea de a crește potențialul înăscut al copiilor pentru spiritualitate și speranța la o lume mai bună, ca și contribuție la schimbarea situației copiilor de pretutindeni în lume. Ghidul Utilizatorului, secțiunea 1, furnizează toate informațiile necesare pentru folosirea sa.

UNESCO și UNICEF s-au implicat îndeaproape în dezvoltarea materialului *Învățând să trăim împreună* și au sprijinit acest material ca fiind o contribuție importantă la învățământul de calitate, ce ia în considerare o societate multiculturală și multi-religioasă.² Principiile UNESCO pentru Educația Interculturală stau la baza filosofiei și abordării materialului:

„Educația religioasă poate fi descrisă ca învățare despre religia proprie a cuiva sau despre propriile practici sale spirituale, sau învățarea despre alte religii sau credințe. Educația Interreligioasă, prin contrast, are ca obiectiv modelarea activă a relațiilor dintre oameni de diferite religii.”³

Copiii ca obligație etică colectivă

„În orice moment ales oriunde în lume există aproximativ două miliarde de copii ce trăiesc printre noi. Două miliarde de trupuri și minți tinere ce adăpostesc un potențial enorm și pe care noi îi considerăm a fi demni de grija noastră.”⁴

Trăim înconjurați de frumusețea și minunile creației, de miracolul vieții și de potențialul enorm al oamenilor de a îmbogăți viața – transformând-o într-o binecuvântare deplină. Și, în același timp, trăim într-o lume în care violența și războiul, sărăcia și nedreptatea sunt endemice.

Creșterea și dezvoltarea copiilor includ dimensiuni fizice, mentale, sociale, culturale, spirituale, religioase și de mediu. Din nefericire, sărăcia, lipsa accesului la facilitățile de bază și la educație, bolile și malnutriția încă afectează pe mulți dintre copiii noștri.

Convenția pe tema Drepturilor Copilului (CRC) identifică drepturile copiilor de a vorbi și a fi ascultați (articolul 12) în chestiuni care îi privesc și afirmă următoarele:

² www.unesco.org/education

³ UNESCO *Guidelines for Intercultural Education*, p.14.

⁴ Kul Gautam, Towards a World Fit for Children, *WCC Journal on Health and Healing*, Issue No 179, January 2005, p. 5.

„Copilul trebuie să fie pe deplin pregătit să-și trăiască viața în mod individual în societate și să fie crescut în spiritul idealurilor proclamate în Carta ONU, mai ales în spiritul păcii, demnității, toleranței, libertății, egalității și solidarității.”

Se mai afirmă și că:

„Trebuie să se mai țină cont și de importanța tradițiilor și valorilor culturale a fiecărui popor pentru protecția și dezvoltarea armonioasă a copilului.”⁵

Fiecare copil este o promisiune, un dar sfânt, un semn viu al viitorului. Astfel, provocarea pe care o avem înaintea noastră constă în modul în care îi putem ajuta și cum să le creștem abilitatea înăscută de a trăi plini de speranță și sentimente pozitive.

Pentru a face față acestei provocări, inițiativa Educației Etice Interreligioase este ghidată de viziunea sa specifică:

„Avem viziunea unei lumi în care toți copiii sunt abilitați să-și dezvolte spiritualitatea – îmbrățișând valorile morale, învățând să trăiască în solidaritate cu oameni provenind din diferite regiuni și civilizații și construind o credință în ceea ce oamenii numesc Dumnezeu, Realitatea Supremă sau Prezența Divină.”⁶

Inițiativa Educației Etice Interreligioase menține și convingerea că:

„Educația etică va spori abilitatea înăscută copiilor de a contribui pozitiv la bunăstarea semenilor lor, familiei și comunității lor, iar aceasta, în schimb, va ajuta întreaga familie umană să prospere într-un mediu mai echitabil, mai pașnic, plin de compasiune, speranță și demnitate.”⁷

Grija pentru fiecare copil nu este doar un ideal, dar și o obligație morală colectivă.

Copiii – un dar și o responsabilitate

Într-un anumit sens, copiii noștri chiar ne „aparțin”. Noi îi aducem pe lume; se află în grija noastră. Și totuși, ei nu sunt proprietatea noastră. Ei sunt niște persoane fizice cu drepturi proprii, gata să înflorească în ceea ce vor deveni. Așa cum s-a exprimat Khalil Gibran în *Profetul*:

Iar o femeie care își ținea pruncul la piept spuse: „Vorbește-ne despre Copii.”

Și el spuse:

Copiii voștri nu sunt copiii voștri.

Ei sunt fiii și ficele dorinței de viață în sine.

Ei vin prin voi, dar nu de la voi,

Și, deși ei sunt cu voi, totuși nu vă aparțin vouă.

Le puteți oferi dragostea voastră, dar nu și gândurile voastre,

Deoarece ei au propriile lor gânduri.

Voi le puteți adăposti trupurile, dar nu și sufletele,

Căci sufletele lor locuiesc în casa zilei de mâine,

Pe care voi nu o puteți vizita nici măcar în visele voastre.

Puteți năzui să fiți ca ei, dar nu căutați să-i faceți pe ei ca voi,

Fiindcă viața nu merge înapoi, nici nu-și pierde vremea cu ziua de ieri...”⁸

5 Preambulul Convenției Drepturilor Copilului

6 Documentul viziune a Consiliului Interreligios de Educație Etică pentru Copii

7 Ibid

8 Khalil Gibran, *The Prophet*, chapter: Children, arrow books, Ltd. New York, 1991

Fiecare părinte și fiecare adult se confruntă cu o dilemă. Pe de o parte, darul reprezentat de copii, ei sunt în grija noastră, iar noi avem responsabilitatea și ocazia de a-i îndruma pe măsură ce se maturizează. În același timp, nu vrem să ne impunem punctul nostru de vedere asupra copiilor noștri, ce ar putea să le limiteze libertatea de a se implica în noua lor viață, să învețe din ea și să-și formeze propriile valori. Le datorăm asta lor și lumii, să creștem și să educăm copii cu simțul răspunderii, discernământ și modestie.

Copiii învață din ceea ce trăiesc

Procesul de învățare pentru un copil începe din momentul în care se naște; mediul în care trăiește, experiențele pe care le are și exemplele de comportament pe care I le oferim noi contribuie la înțelegerea propriei lor persoane și a lumii. Mult citatele versuri din „*Copii Învăță din Ceea Ce Trăiesc*” încapsulează această realitate:

*„Dacă copiii trăiesc în critică
Învăță să condamne;
Dacă copiii trăiesc în ostilitate,
Învăță să fie agresivi;
Dacă trăiesc în ridicol,
Învăță să fie timizi;
Dacă copiii trăiesc în rușine,
Învăță să se simtă vinovați;*

[Dar,]

*Dacă copiii trăiesc în toleranță,
Ei învață să fie răbdători;
Dacă trăiesc în încurajare,
Învăță să fie încrezători;
Dacă trăiesc în laudă,
Învăță să prețuiască;
Dacă copiii trăiesc în corectitudine,
Învăță să fie drepti;
Dacă copiii trăiesc în siguranță,
Învăță să aibă încredere;
Dacă copiii trăiesc în aprobare,
Învăță să se placă pe ei înșiși;
Dacă copiii trăiesc în acceptare și prietenie,
Învăță să descopere iubirea în lume.”*

La baza oricărei învățări stă experiența, cel mai mare profesor – și acest adevăr nu poate fi mai bine de atât evidențiat. Copiii nu se nasc într-o lume ideală – iar procesul lor de învățare implică observație, experimentare, evaluare, integrare și reacția la diverse forțe din afară asupra cărora, ei și părinții lor, au prea puțin control. Realități complexe, valori aflate în conflict, pretenții contradictorii la adevăr și alternative confuze concurează să le câștige loialitatea. Într-o asemenea realitate, există o nevoie intensă de a găsi modalități pentru a alimenta și conferi copiilor valorile ce îi vor ajuta să ia deciziile corecte.

Educația etică și drepturile omului

Viziunea și misiunea Consiliului Interreligios se raportează mai ales la acele articole din Declarația Universală a Drepturilor Omului care abordează: dreptul la libertatea gândirii și credinței, a opiniei și exprimării; la educație și odihnă și relaxare; la un stil de viață adecvat și la îngrijire medicală; și de a participa la viața culturală a comunității. Consiliul Interreligios subscris la Convenția Drepturilor Copilului.

Învățând să trăim împreună răspunde exact la articolul 29, care afirmă că educația copilului va fi orientată spre:

- a) *Dezvoltarea personalității, talentelor și abilităților mentale și fizice ale copilului la potențial maxim.*
- b) *Dezvoltarea respectului pentru drepturile omului și libertățile fundamentale, dar și pentru principiile consacrate în Carta ONU.*
- c) *Dezvoltarea respectului pentru părinții copilului, identitatea sa culturală, limbă și valori, pentru valorile țării în care trăiește copilul, țară din care provine și pentru civilizații diferite de a sa;*
- d) *Pregătirea copilului pentru o viață responsabilă într-o societate liberă, în spiritul înțelegerii, păcii, toleranței, egalității între sexe și prieteniei între toate popoarele, grupările etnice, naționale, religioase și indigeni.*
- e) *Dezvoltarea respectului pentru mediul natural.*

6

Convenția Drepturilor Copilului oferă mijloacele pentru o abordare responsabilă a copiilor. Convenția Drepturilor Copilului, semnată de toate națiunile și ratificată de toate cu excepția a două națiuni, indica trei sfere ale drepturilor copiilor. Toți copiii au dreptul la:

- > Viața, sănătate, educație și dezvoltare.
- > Siguranță și protecție.
- > Participare.

Convenția Drepturilor Copilului cuprinde patru principii generale pentru protejarea globală a drepturilor copilului:

- > Dreptul la supraviețuire și dezvoltare.
- > Dreptul la nediscriminare.
- > Dreptul de a fi auzit.
- > Cele mai bune interese ale copilului.

Învățând să trăim împreună a fost conceput ca o contribuție la îndeplinirea dreptului copilului la educație și la o dezvoltare fizică, mentală, spirituală, morală și socială completă și sănătoasă, așa cum este stipulat în Convenția Drepturilor Copilului.

Etică și educația morală

Încă de când oamenii au început să trăiască în comunități, a fost necesară o regulă morală de comportament pentru binele comunității – aceasta se numește etică. Este important ca utilizatorii materialului *Învățând să trăim împreună* să cadă de acord asupra înțelegerii conceptelor de etică, valori și educație morală.

La întrebarea „Ce înseamnă etică pentru dvs;?” ar putea exista mai multe răspunsuri diferite:

„Etica are legătură cu ceea ce simt eu că este bine sau rău.”

„Etica are legătură cu convingerile mele religioase.”

„A fi etic înseamnă a face ceea ce solicită legea.”

„Etica reprezintă standardele de comportament acceptate de societatea noastră.”

Mulți oameni tind să considere echivalente etica și sentimentele lor. Însă a fi etic nu înseamnă doar să-ți urmezi sentimentele, iar sentimentele nu reprezintă fundament pentru a determina ceea ce este etic.

Nici nu se pot considera identice etica și religia. Majoritatea religiilor pledează pentru standarde etice înalte. Și totuși, dacă etica ar fi limitată la religie, atunci ea s-ar aplica numai oamenilor religioși. Etica se aplică comportamentului unui credincios, la fel cum se aplică și pentru un necredincios.

A fi moral înseamnă mai mult decât respectarea strictă a legii. Legea cuprinde adesea standarde etice cărora li se supun majoritatea cetățenilor. Însă legile, ca și sentimentele, pot devia de la etică. Există în istorie cazuri de societăți cu legi care legitimează sclavia. În cadrul mai multor societăți, rolul secundar al femeii este consacrat prin lege. Mai există probabil femei care își amintesc vremurile când le era interzis să voteze.

A fi etic nu este același lucru cu a face „ceea ce acceptă societatea”. Standardele de comportament în societate pot devia de la ceea ce este etic.

În plus, dacă a te comporta conform eticii ar însemna să faci „orice este acceptat de societate”, ar trebui să stabilim mai întâi unde se află acest standard. În ceea ce privește aspectele controversate, cele care ne încurcă cel mai tare, nimic în afară de un sondaj n-ar fi de ajuns. Chiar și atunci, lipsa unui consens în societate ar împiedica o exprimare clară a comportamentului etic.

Și atunci, ce este etica? În primul rând, etica se referă la standardele bine gândite de bine și rău, care prescriu ce ar trebui să facă oamenii, de obicei sub formă de drepturi, obligații, beneficii pentru societate, corectitudine sau anumite virtuți. Etică face referire la acele standarde care impun niște obligații de bun simț cum ar fi de a nu viola, fură, ucide, ataca, calomnia și fraudă. Valorile etice încurajează și virtuțile, cum ar fi onestitatea, compasiunea, loialitatea și îndeplinirea nevoilor umane fundamentale. Sociologul Johan Galtung a întrebat oameni din aproximativ 50 de țări care sunt lucrurile fără de care ei nu ar putea trăi și a dedus din acest sondaj nevoi fundamentale umane precum bunăstarea, identitatea și libertatea.¹⁰

În al doilea rând, etica face referire la studiul și dezvoltarea standardelor etice. Deoarece sentimentele, legile și normele sociale pot devia de la ceea ce este etic, devine necesară examinarea unor standarde pentru a ne asigura că ele sunt rezonabile. Etica mai înseamnă și efortul continuu de a studia convingerile noastre morale și comportamentul moral și de a ne asigura că noi, ca și

10 Johan Galtung, *Human Needs, Humanitarian Intervention, Human Security and the War in Iraq*, Sophia University, Tokyo, 2004, http://www.transnational.org/forum/meet/2004/Galtung_HumanNeeds.html

națiunile și instituțiile pe care le ajutăm, ne vom ridica la standarde echitabile și bine fundamentate, fie că este vorba de sistemele religioase și de convingeri culturale, fie de documente naționale.¹¹

Etică, valorile și morală

Devine dificil să faci diferența între conceptele de „etică”, „valori” și „morală”.

Următoarele definiții apar în Dicționarul Englez Compact Oxford:¹²

Etică: Studiul filozofic al valorilor morale din comportamentul uman și regulile și principiile care ar trebui să-l guverneze.

Valori: Principiile morale sau standardele acceptate de o persoană sau un grup.

Morală: Se ocupă de sau se referă la comportamentul uman, mai ales la distincția între bine și rău, corect sau greșit.

Etica reprezintă convingeri, idei și teorii care facilitează stabilirea unor standarde. Morala se referă mai mult la comportament. Valorile constituie ceea ce e acceptat de un grup, comunitate sau societate. Toate aspectele sunt importante și legate. Poți avea standarde ridicate, dar să nu se poată ridica la nivelul lor, ceea ce ar echivala cu o etică puternică, însă o morală slabă. Valorile unui anumit grup ar putea fi inacceptabile pentru altul.

Filozofii francezi Paul Ricoeur¹³ și Guy Bourgeault¹⁴ de exemplu, păstrează în general termenul de „etică” pentru o reflecție fundamentală asupra întrebărilor esențiale despre comportamentul uman (ex.: sfârșitul și sensul vieții, baza obligației și responsabilității, natura binelui și răului, valoarea conștiinței morale), iar termenul de „morală” îl rezervă pentru tot ce înseamnă aplicabilitate, concret și acțiune. Mai mult, „etică” tinde să implice și o minte deschisă sau spirit, în timp ce „morală” cel mai adesea se referă la sisteme definite de norme, traducerea în reguli pentru îndrumarea acțiunii.

Etica ține de relații

Nevoile etice, indiferent cum ajungem la ele, au legătură cu reacțiile. Teologul danez K.E. Loegstrup introduce noțiunea conform căreia o nevoie etică în ființa umană este refractată ca lumina printr-o prismă, dezvăluind toate modurile diferite în care ne găsim în relația cu ceilalți.¹⁵

Felul în care cineva se raportează la sine însuși, la alții, la pământul care menține viața, este manifestarea primară a eticii și valorilor. Sursa comportamentului și a normelor etice ar putea fi atribuită unei prezențe divine sau revelației unui învățător spiritual sau divin înzestrat cu o mare înțelepciune sau principiilor drepturilor omului.

Ar putea exista multe surse ale comportamentului etic, iar întrebarea primordială este cât de valoroasă este etica în a ne ajuta să discernem și să răspundem la conectarea cu toate formele de viață, cât de utilă este pentru a întreține valorile umane și pentru a construi și întreține simțul comunității.

11 adaptata din Hans Ucko „Etică, lege și angajament” Dialog current, Issue 46, decembrie 2005, <http://wcc-coe.org/wcc/what/interreligious/cd46-09.html>

12 Compact Oxford Dictionary, Oxford University Press, 2005

13 Paul Ricoeur, *Soi-même comme un autre*, Paris, Seuil, 1990

14 Guy Bourgeault, *l'éthique et le droit face aux nouvelles technologies médicales*, Les Presses de l'Université de Montréal, Montréal, 1990

15 Loegstrup, *Ethical Demand*, University of Notre Dame Press, Notre Dame and London, 1997

Toate comunitățile religioase nu considera etica o zonă de acces blocat, a vieții, ci ca aplicându-se tuturor aspectelor vieții.: individual, în cadrul familiei, la muncă și în societate. Etică islamică, de exemplu, cuprinde toate virtuțile morale cunoscute. Se preocupă de întregul scop al vieții individuale și colective ale omului – relațiile interne, comportamentul civic și activitățile în domeniul politic, economic, juridic, educațional și social. Acoperă viața unei persoane de acasă până în societate, de la masa unde mănâncă până câmpul de bătaie și conferințele de pace – literalmente din leagăn până în mormânt.

Păstrînd acest accent pe ambele – individ și comunitate, cele mai tradiționale religii din Africa spuneau O persoană este o persoană numai în relație cu alte persoane.

Dată fiind această conexiune, privim spre valori etice care să ajute copiii să dezvolte un sens al comunității, nu doar cu cei din imediata apropiere, dar și traversand barierele etice, naționale, rasiale, culturale și religioase. Căutăm și cultivăm valori care conțin un sens al responsabilității reciproce pentru celălalt, într-o lume interdependentă.

Sunt valorile durabile?

Multe comunități exprimă valorile etice în termeni concreți care determină atitudini și paternuri comportamentale, ca iubire și compasiune, justețe și corectitudine, onestitate și generozitate, non-violență și control. Aceste comunități pot pune accent pe principiile etice generale – precum „Iubește-ți vecinul ca pe tine însuși” sau „Ce ție nu-ți place altuia nu face” - cu credința că, trăind după aceste principii, poartă fructele eticii. Efortul internațional pentru dezvoltarea abilităților și capacităților specifice la copii ar putea încuraja natural comportamentul etic.

UNESCO a identificat câteva valori universtale de dezvoltare personală, care permit copiilor să se raporteze creativ la lumea lor, ajutându-i să-și dezvolte stima de sine; consolidându-le capacitățile de a face alegeri și de a-și asuma responsabilitatea pentru alegerile făcute; abilitățile lor de a lua decizii corecte; ușurința de a respecta punctele de vedere proprii și ale altora; dorința de a face angajamente și de a le respecta. Acestea sunt exemple ale multor calități identificate ca valori, care trebuie cultivate la copii pentru a-i ajuta să gândească și să se comporte etic.¹⁶

Relațiile formează și construiesc adeseori identitatea unei persoane. Fiicele și fii au diferite tipuri de relații cu mama și cu tatăl, fiind elev în școală conturează o altă parte a identității, la fel ca și mediul familial și cultural. Tradițiile- familiale, locale și naționale- modelează identitatea, comportamentul și valorile. Evenimentele – personale, naționale, regionale, globale – contribuie de asemenea la procesul dezvoltării identității.

Identitatea religioasă, spirituală și culturală se modelează în același fel. Expunerea la o varietate de convingeri religioase și culturale și obiceiuri, la unicitatea fiecărei religii și culturi, nu subminează fidelitatea cuiva față de tradiția sa religioasă, spirituală sau culturală. Dacă realitatea multiplă din punct de vedere religios și cultural este redată într-un decor deschis, cald, iubitor, armonios, în care figurile ce reprezintă autoritatea trezesc mai degrabă respect și afecțiune decât teama, nu va exista nici o amenințare la adresa religiei. Întregul mediu educațional trebuie să fie întrupat într-un concept de cunoaștere reciprocă, acceptare și legitimitate egală, unde nici o convingere sau practică nu este privilegiată sau prezentată ca fiind superioară. Pe fondul diversității, ceea ce avem cu toții în comun – trebuie să fie

16 UNESCO listează acestea și alte câteva valori umane în Eliminând Pedepsa corporală Pasul înainte în Disciplina constructivă a copilului, Stuart N. Hart (Ed), Paris, UNESCO, 2005. Valorile au fost extrase dintr-un panel a cinci experți internaționali în speranța că vor reflecta valorile etice/morale ce transcend granițele culturale.

subliniată umanitatea noastră. Imaginea nu este cea a unui creuzet de fuziune, unde totul se amestec, ci a unui mozaic, unde fiecare identitate culturală își are propria semnificație și recunoaștere, confirmând bogăția în diversitate.

Pentru a se păstra sensul identității se cere autonomie: independență, libertate de gândire, discurs și acțiune, eliberarea de teamă de cenzură sau pedeapsă, în cazul în care convingerile cuiva s-ar lovi de cele ale majorității sau cu cele ale autorităților ce guvernează. Respectul și stima de sine sunt esențiale, nu numai pentru a merita respectul celorlalți, ci și ca o bază pentru a-i respecta pe ceilalți.

Obişnuim să ne gândim la etică ca la o chestiune de valori personale, ce sunt exercitate în viața noastră de zi cu zi. Însă lumea în care trăim ne obligă să gândim și să acționăm și în termeni globali. Sărăcia și lipsurile a milioane de oameni, exploatarea resurselor pământului, criza ecologică, violența agresivă și ostilitățile, cultivarea lăcomiei și a strânsului de avere pun noi presiuni asupra noastră să exercităm valorile etice în viața noastră în ansamblu. Noi și copiii noștri avem nevoie de sensibilități etice pentru a ne ajuta să relaționăm cu alte culturi și civilizații, între barierele naționale și etnice și cu alte identități religioase și angajamente. Mulți încep să caute îndrumări pentru a face față prezentului și a se pregăti pentru viitor.

Principiile etice și valorile esențiale în educația etică

Au existat tentative de a ajunge la niște valori etice comune după care trăiesc toate comunitățile religioase. O asemenea tentativă a fost și un document emis la Centenarul Parlamentului Religiiilor Mondiale din Chicago în 1993 prezidat de Hans Küng. Intitulat „Spre o etică globală”, documentul este acum bine cunoscut și a fost acceptat în toată lumea, oferind inspirație pentru o posibilă înțelegere între oameni cu diferite puncte de vedere în privința valorilor comune ce ar trebui să îndrume comunitatea umană în ansamblu.”¹⁷

Din 1993 au mai existat și alte încercări de a trasa criterii etice pentru un număr de categorii sociale ce pot fi susținute de comunitatea globală. Diversitatea enormă de religii, culturi și moduri de viață reprezentate în lume, transformă convențiile comune și implementarea lor într-o sarcină dificilă. Cu toate acestea, se pare că există o înțelegere unanimă că noi, ca și comunitate umană, trebuie să ajungem la o bază comună în ce privește principiile etice, de dragul generațiilor viitoare.

Un aspect central în construirea unui viitor mai bun, îl reprezintă ajutarea copiilor să-și dezvolte propriile valori etice. Valorile dezvoltate global trebuie însă să aibă și local relevanță, deoarece comunitățile din diferite locuri și culturi pot determina cel mai bine ce consideră a fi valorile esențiale ce trebuie încurajate în copiii lor. Putem, totuși, rămâne surprinși de câte au în comun cei care au ajuns în mod independent la anumite coduri etice.

Capacitatea de a alege:

Cel mai mare dar și cea mai dificilă responsabilitate

Capacitatea de a alege între alternative este unul dintre cele mai mari daruri ale vieții. Nu primim, desigur, întotdeauna ceea ce alegem, însă avem capacitatea și dreptul de a discerne, respinge și alege. Într-una dintre interpretările date în tradiția evreiască, în povestea creației umanității, Adam și Eva, primul bărbat și prima femeie, se aflau în Grădina Edenului în care

¹⁷ Declarația pentru o Etică Globală. Consiliul Parlamentului Religiiilor Lumii, http://www.parliamentofreligions.org/_includes/FCKcontent/File/TowardsAGlobalEthic.pdf

se aflau doi pomi – Pomul Vieții și Pomul Cunoașterii Binelui și Răului. Li s-au făcut cunoscute consecințele consumării fructelor acestor pomi. Ei au mâncat din fructele Pomului Cunoașterii Binelui și Răului. A fost oare o greșală sau o alegere deliberată?

Harold Kushner sugerează că tocmai această alegere ne face umani:

„Primii noștri strămoși au ales să fie umani, decât să trăiască veșnic. Ei au ales un simț al moralității, o „cunoaștință a binelui și a răului” în locul nemuririi. Ei au tratat cu dispreț Pomul Vieții care le-ar fi asigurat viața eternă, în favoarea Pomului Cunoașterii Binelui și Răului, care le-a dat o conștiință. În compensare, Dumnezeu le-a dat oamenilor, care acum împărtășesc cu el abilitatea de a distinge binele de rău, darul propriei Sale puteri divine de a crea o viață nouă. Noi păcălim moartea, nu trăind veșnic, ci purtând, crescând și educând copii care să ne păstreze sufletele, valorile noastre și chiar și numele nostru.”¹⁸

Capacitatea umană de a alege între alternative este recunoscută și afirmată în toate religiile. Capacitatea de a alege este, în același timp, cea mai problematică și dificilă responsabilitate. Ea necesită o abilitate de a face deosebire, a discerne și a lua decizii în timp ce ne confruntăm cu dilema de a nu reuși să vedem și să apreciem întregul impact al acestor decizii, care nu ne vor afecta doar pe noi, dar și pe alții și lumea din jurul nostru. Principiile etice și valorile joacă un rol major în a ne ajuta să facem aceste alegeri.

Protejarea și respectarea demnității umane

Conceptul de demnitate umană cuprinde ceea ce educația etică caută să promoveze prin cultivarea valorilor și principiilor etice. Umanitatea unei persoane este negată atunci când demnitatea ei este călcată în picioare. Multe sunt direcțiile din care pot apărea amenințări asupra demnității umane.

Lipsa lucrurilor de primă necesitate pentru supraviețuire este o ofensă adusă demnității unei persoane. Un proverb Sikh spune că „gura unui sărac este cufărul de comori al lui Dumnezeu”. La baza acestei zicale se află una din valorile fundamentale ce constituie piesele de bază ale oricărei tradiții religioase și anume demnitatea umană. Proverbul Sikh vede prezența sărăciei, foametei și lipsurilor ca pe un afront adus lui Dumnezeu. Fiecare act Sikh de devoțiune se sfârșește cu langar, o masă pentru comunitate deschisă tuturor, indiferent de castă, statut social, afiliere religioasă sau naționalitate. De fapt, toate Gurdawaras, locurile de cult Sikh, au o bucătărie deschisă toată ziua, pentru a servi nu numai practicanții, dar pe oricine are nevoie de o masă.

Islamul a făcut din grija pentru nevoile sărmanilor unul din cei cinci stâlpi ai credinței și solicită fiecărui credincios să doneze un procent din câștigurile sale pentru ajutorarea celor aflați în nevoie. A-l iubi pe Dumnezeu și a-ți iubi aproapele ca pe tine însuși sunt porunci fundamentale în iudaism și creștinism. Mai mult, tradiția iudaică vorbește despre ființa umană ca fiind creată după imaginea și asemnarea lui Dumnezeu; școala vedană a hinduismului consideră că Brahman, Realitatea Ultimă, și Atman, Realitatea în ființa umană, constituie o totalitate. De asemenea, învățăturile lui Buddha contestă discriminarea de castă și promovează egalitatea dintre femei și bărbați.

Este adevărat că tradițiile religioase nu au acționat întotdeauna conform acestor principii și uneori ele însele au elaborat structuri și practici care au adus prejudicii demnității persoanelor din sânul și din afara comunității lor, dar toate tradițiile religioase văd în contestarea demnității ființelor umane o aberație. Demnitatea este o parte esențială a condiției umane.

18 Harold S. Kushner, Domnul este păstorul meu, New York, USA, First Anchor Books Edition, 2004, p. 23-24

Respectul și înțelegerea reciprocă

Dreptul individului la demnitate și respect este un punct central în documentele drepturilor omului, cum ar fi Declarația Drepturilor Omului și Convenția Drepturilor Copilului.

Drepturile universale la supraviețuire, dezvoltare, protecție și participare au fost aprobate de majoritatea statelor naționale ca universale, valabile indiferent de vârstă, gen, rasă sau religie. Un comitet internațional monitorizează îndeplinirea drepturilor celor sub 18 ani, care sunt dependenți de acțiunile și deciziile adulților și își emite într-un document observațiile și criticile către fiecare națiune în parte. În acestea și în alte documente ale Națiunilor Unite privind drepturile omului, drepturile sunt inalienabile și universale și ar trebui predate tuturor, indiferent de cultură sau credință. Faptul că aceste drepturi constituie principiile fundamentale ale umanității a fost convenit de către întreaga lume și nu sunt pasibile de minimalizare, posesiune și modificare de către nimeni și nicio organizație.

Cele mai multe tradiții religioase și seculare sunt convinse de adevărul propriilor lor credințe, iar unele pot simți impulsul de a le împărtăși și altora. Dar în ziua de azi majoritatea tradițiilor recunosc respectul mutual ca fiind o valoare indispensabilă ce trebuie să însoțească oricare din relațiile noastre. Conceptul de respect mutual este important, deoarece afirmă dreptul de a fi diferit, nu permite să se confunde 'diferit' cu 'greșit' și nu îngăduie diferențelor naturale și legitime să degenereze în dezacorduri.

Respectul mutual crește odată cu o mai mare înțelegere reciprocă și recunoaștere a diferențelor și similarităților. Ne ajută să construim relații în pofida diferențelor dintre noi și totodată ajută în procesul corectării reciproce, al autoevaluării și îmbogățirii de sine.

A respecta demnitatea tuturor persoanelor poate servi, fără rezerve, drept valoare și principiu etic, fundamentale în educația etică a copiilor. Protejarea și susținerea demnității umane implică un set de valori care ajută copiii și tinerii să învețe să-i respecte și aprecieze pe ceilalți, dar și pe ei înșiși, ca ființe umane, aplicând atitudini și o modalitate de gândire ce susțin construirea unor relații sănătoase cu ceilalți.

Demnitatea este importantă în contextul unei pluralități persistente deoarece, pe parcursul istoriei, unele tradiții religioase au adoptat o atitudine de tip 'ori-ori' în relație cu ceilalți, reflectând asemenea atitudini în discursuri de tipul 'dacă noi avem dreptate, ceilalți se înșală; dacă noi deținem adevărul, ceilalți nu îl dețin; dacă drumul nostru duce către împlinirea destinului uman, al celorlalți este o abatere'.

Empatia sau abilitatea de a „te pune în locul celuilalt”

La baza tuturor relațiilor binefăcătoare se află empatia – capacitatea de a pătrunde în experiența celuilalt și de a-i înțelege și simți bucuriile, și supărările, și exaltările, și durerile.

Empatia combină două capacități importante ale ființelor umane: capacitatea de a analiza și capacitatea de a simpatiza, de a ne folosi în același timp și rațiunea, și inima. A analiza înseamnă a colecta date despre o problemă, a-i observa condițiile, a-i identifica rădăcinile și a propune soluții. A simpatiza implică sentimente față de o altă persoană, a simți durerea cuiva aflat în suferință sau de a simți mânia unei persoane atunci când aceasta este furioasă.

O veche rugăciune a amerindienilor Sioux spune: „O, Mare Spirit, oferă-mi înțelepciunea de a putea merge în mocasinii altuia înainte de a critica sau judeca.” Când empatizăm, ne lășăm de o parte așteptările către celălalt de a fi ca noi; acceptăm faptul că celălalt a adus ceva unic relației. În același timp, tot empatia este cea care ne ajută să vedem și să recunoaștem nedreptățile comise celorlalți și să câștigăm determinarea de a lua atitudine împotriva acestor nedreptăți.

Tradițiile religioase solicită oamenii să empatizeze cu cei sărmani, marginalizați sau oprimați. Tradiția iudaică îndreptățește această atitudine spunând: „...pentru că ați fost sclavi în Egipt.” Tradiția creștină face apel la credincioși să își „amintească de cei aflați în închisoare, ca și cum ar fi tovarășii lor în închisoare, și de cei rău tratați, ca și cum le-ar împărtăși suferința.”. În tradiția islamică luna Ramadan este denumită Luna Răbdării, a Empatiei și a Purificării Sinelui. Accepțiunea budistă a empatiei este bunătatea iubitoare, ce trece dincolo de limitele simpatiei – văzută ca fiind doar o simplă formă de milă – și îndeamnă către o identificare absolută și imediată cu celălalt. Drepturile omului sunt construite pe principiul unei egalități absolute; drepturile se aplică universal și unele implică datoria de a îndeplini și țin cont de drepturile celorlalți, ca de pildă în Convența Drepturilor Copilului. Grija pentru respectarea și îndeplinirea drepturilor celorlalți este fundamentală, atât în tradițiile religioase, cât și în cele seculare.

Apelul de a empatiza cu experiențele celorlalți este probabil una dintre cele mai mari valori pe care le putem transmite copiilor noștri.

Responsabilitatea individuală și colectivă

Descoperim din ce în ce mai mult importanța pe care cuvântul ‘responsabilitate’ îl are în tratarea multelor probleme ale lumii. Mulți oameni se grăbesc să își revendice ‘drepturile’, dar nu reușesc să observe responsabilitățile care vin împreună cu aceste privilegii. Suntem responsabili de felul în care ne creștem copii; dacă neglijăm să ne asumăm această responsabilitate, ei pot apuca pe un drum greșit. Guvernele sunt responsabile pentru menținerea coeziunii sociale și a păcii; când această responsabilitate este ignorată, ne putem confrunta cu haos social. Este responsabilitatea și obligația societății să asigure o distribuie justă a resurselor, așa încât nevoile de bază să fie acoperite; când această responsabilitate este neglijată, poate duce la conflicte și violență. Fiecare are responsabilitatea de a avea grijă de mediu; neglijarea acestei responsabilități ne-a adus aproape de un dezastru ecologic.

Lista poate fi extinsă până la acoperi aproape toate relațiile personale, sociale și globale. Toate relațiile depind de responsabilitatea mutuală și de asumarea de către fiecare persoană în parte a responsabilității pe care o are față de societate. O formă de responsabilitate colectivă, de a avea grijă unii de ceilalți poate asigura un viitor în care se va putea trăi într-o lume mai dreaptă și mai pașnică.

Responsabilitatea nu este o opțiune; este o valoare etică fundamentală ce trebuie cultivată în mințile și inimile copiilor din momentul în care încep să inițieze relații cu ceilalți și cu lumea din jurul lor.

Reconcilierea și calea spre a clădi punți

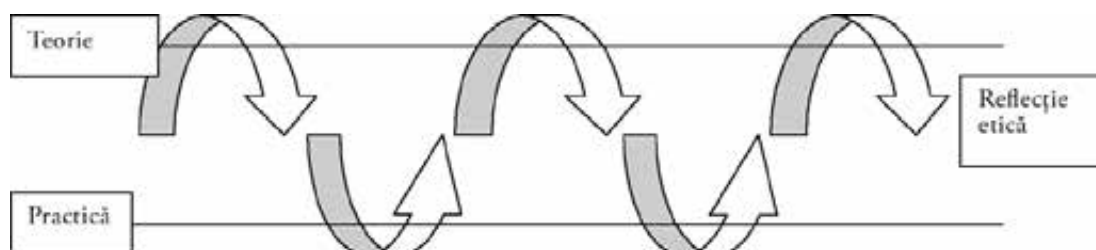
Mulți văd reconcilierea ca pe unul din pașii necesari pentru a realiza pacea și a repara relații atât la nivel personal, cât și social. În ziua de azi există o recunoaștere tot mai mare a faptului că reconcilierea nu este numai o soluție practică, dar și un mod de a aborda viața. Cu alte cuvinte, reconcilierea nu este numai un remediu; este o orientare de a trata inevitabilele probleme, divergențele acute și conflicte care apar în viața comunității. Reconcilierea a apărut în prim-plan ca valoare etică din cauza tendinței oamenilor de a rezolva diferendele și dezacordurile apelând la violență. Violența pare a fi considerată drept o opțiune ușoară și rapidă de a trata conflictele, dar nu oferă o rezolvare durabilă. Mai degrabă exacerbează animozitățile și durerea. În zilele noastre este nevoie ca spiritului reconciliant să-i fie subliniat statutul de valoare etică indispensabilă.

Învățând să trăim împreună se concentrează asupra a patru valori etice care trebuie să formeze o parte din educația etică pentru copii într-o societate globală, aflată sub semnul pluralității religioase și culturale. Cele patru valori, respectul, empatia, reconcilierea și responsabilitatea

nu constituie o listă exhaustivă și nu exclud alte valori. Educația etică pentru copii nu este o încercare de a implanta o listă de valori copiilor, ci de a le cultiva spiritualitatea de care au nevoie pentru trăi într-o lume a pluralității. De asemenea, trebuie să acordăm atenție faptului că valorile etice și spiritualitatea nu constituie două ghiduri de comportament separate, ci se află în strânsă relație, fiecare îmbogățind-o pe cealaltă. O persoană dezvoltată spiritual este și o persoană de o înaltă ținută etică; iar o persoană cu o ținută etică înaltă manifestă o spiritualitate pe care ceilalți se simt îndemnați să o ia drept exemplu.

Educația etică

Consiliul intrereligios promovează o atitudine și o abordare celorlalți, corelate cu propriul sine.

Această imagine ilustrează procesul de învățare care evoluează ca o spirală. Numai prin învățare și oferind spațiu necesar învățării critice, fiecare copil și tânăr va fi capabil să construiască și să practice o relație pozitivă cu sine, cu ceilalți, cu mediul și cu ceea ce oamenii numesc Dumnezeu, Realitatea Ultimă sau Prezența Divină. Această construire de relații pozitive le va îmbogăți spiritualitatea înăscută, deschizând noi căi pentru creștere, înțelegere reciprocă și respect pentru oameni ce aparțin altor religii și civilizații. De asemenea, aceasta îi va face capabili pe copii și pe tineri să se poată angaja într-un parteneriat cu ceilalți pentru construirea unei lumi bazate pe valori și practici care protejează demnitatea umană și promovează solidaritatea, reconcilierea și responsabilitatea individuală și colectivă.

Învățarea implică copii și tinerii în practicarea abordării vieții bazată pe etică și pe valori, oferind spațiu pentru o reflecție critică liberă, hrănind, în același timp, spiritualitatea.

Consiliul Interreligios promovează o perspectivă nouă și dinamică de gândire asupra eticii în contextul unei societăți globale și plurale. Aceasta poate fi realizată de către toate religiile și societățile în mod independent; ceea ce este unic la această inițiativă este că practică o abordare interreligioasă. Consiliul Interreligios nu promovează o nouă religie, ci recunoaște și afirmă diversitatea. Nu se erijează într-o nouă 'învățătură', ci vrea să promoveze o nouă cale de a sprijini construirea unor relații pozitive. Abordarea sa este:

- > interculturală
- > interreligioasă
- > promovează diversitatea
- > promovează dialogul și comunicarea cu sine și cu ceilalți într-un proces continuu de învățare individuală și colectivă.

Pe tot parcursul procesului de învățare este creat un spațiu pentru dialog, interacțiune și înțelegere. Prin promovarea reflecției critice, a înțelegerii și a unei minți deschise către celălalt acest proces face posibil ca tinerii, copiii și adulții să-și descopere propriile tradiții, propriile valori, în aceeași măsură ca și valorile și tradițiile celorlalți. Interacțiunea cu ceilalți creează în acest fel posibilitatea unei îmbogățiri reciproce într-o continuă relație 'a oferi și a primi' ce constituie o parte comună a umanității.

O singură umanitate

În aproape toate societățile, oamenii pot aparține de o multitudine de tradiții religioase și societatea de obicei se inspiră pentru acțiunile sale etice din setul de precepte religioase predominant în acea societate. De fapt, idealuri și explicații etice și morale sunt de obicei strâns legate de credințe religioase. Dacă întrebăm de ce cineva este angajat în acțiuni umanitare, este posibil să ne răspundă: „Îl iubesc pe Dumnezeu; așadar îl iubesc și pe aproapele meu.” În tradițiile iudaică și creștină, a-ți iubi aproapele, a-i întâmpina nevoile de bază este văzut ca fiind adevăratul test al credinței în Dumnezeu. În tradiția islamică, a veni în întâmpinarea nevoilor celor aflați în nevoie este o regulă inerentă datoriei religioase. Maniera budistă de abordare a mediului înconjurător este inspirată de o adâncă compasiune pentru toate ființele. În mod similar, un Hinduș, un Sikh, sau cineva dintr-o Religie Tradițională își poate câștiga inspirația pentru modul în care se raportează la lume din învățăturile tradiției sale. De asemenea, în ziua de azi mulți sunt inspirați în acțiunea etică de surse spirituale ce nu poartă nicio etichetă religioasă.

Ceea ce au comun aceste motive de a acționa este conținutul lor etic sau moral. Valorile evidențiate ne spun ce ar trebui și ce nu ar trebui să facem în relațiile cu alții și cu natura. În același timp ne ajută să ne formăm idei și viziuni despre ceea ce lumea ar putea sau ar trebui să devină, așa încât imaginația noastră să nu se limiteze la lumea așa cum este. În prezent, aceste valori ne ajută să lucrăm împreună pentru a face lumea un loc mai bun.

Expresii concrete ale umanității noastre comune

Convingerea că ne putem într-adevăr afirma umanitatea comună și lucra împreună pentru îndeplinirea unor idealuri comune în relațiile pe care le avem unii cu alții, a fost demonstrată în câteva cazuri.

Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost adoptată în 1948. Drepturile pe care le propune au o arie largă de interpretare. Ideea nevoilor de bază, de exemplu, nu se limitează la hrană, apă, îmbrăcăminte și adăpost, ci a fost extinsă ca să includă toate nevoile noastre fizice, mentale, culturale și spirituale, dreptul la identitate și capacitatea și libertatea de a alege. Alt document mai recent este Carta Pământului ce are ca obiect protecția naturii și ghidează comportamentul nostru față de mediu.

Drepturile speciale ale copiilor au primit mai puțină atenție pe parcursul istoriei, dar în ziua de azi încep să fie din ce în ce mai mult recunoscute. ‘Convenția Națiunilor Unite privind Drepturile Copilului’ (CDC) – o listă de drepturi pentru cei sub 18 ani – a fost adoptată abia în 1989, însă de atunci a fost ratificată de un mare număr de țări foarte diferite din punct de vedere cultural și religios, transformând-o în cel mai extins ratificat tratat al drepturilor omului din lume. Angajamentul de a construi o lume mai bună pentru copii plasează drepturile copilului în avangarda luptei globale pentru ca drepturile omului să fie recunoscute ca obligații morale și prevăzute de lege. În anii următori adoptării CDC tot mai multe guverne au ajuns să recunoască importanța supraviețuirii, dezvoltării, implicării și protecției copiilor.

Cu alte cuvinte, avem deja exemple care arată că membrii comunității umane pot ajunge la un acord, în ciuda diferențelor, de a lucra împreună la îndeplinirea unor scopuri etice și morale comune, care pot reglementa, facilita și inspira viața tuturor.

O Lume a Pluralității Religioase

Resurse religioase pentru un mod de viață etic

De-a lungul secolelor, tradițiile religioase au predat și insuflat valori etice adeptilor lor. Unii consideră că prin intermediul vieții religioase copiii învață despre valoarea vieții. Aceasta presupune faptul că religiile, atât prin ele însele, cât și prin statutul lor de expresie culturală sunt purtătoare ale valorilor etice și morale, pe care le răspândesc prin intermediul textelor, parabilelor, proverbelor, a exemplurilor și practicilor. De asemenea, mai înseamnă și că, fără legăturile primare cu familia și comunitatea, dezvoltarea unor ființe umane morale, adaptate normelor comportamentului uman, este puțin probabilă.

Sociologul Michael Walzer afirma:

„Societățile sunt în mod necesar deosebite, deoarece au membri și memorie, membri cu o memorie nu numai personală, ci și cu o memorie a vieții comune. Întreaga umanitate, prin contrast, are membri, dar nu are o memorie comună, nu are o istorie sau o cultură comună, nu are obiceiuri, moduri familiare de viață, festivaluri comune, nu împărtășește o înțelegere comună a bunurilor sociale. Este eminamente uman să deții asemenea lucruri, dar nu există o modalitate singulară de a le deține.”¹⁹

O particularizare excesivă poate duce la exclusivism și șovinism. Nu ar trebui să subestimăm pericolul semnificativ care amenință pacea și stabilitatea lumii reprezentat de extremismul multor oameni care pretind că acționează în virtutea unor cauze etice sau în numele religiei lor. Putem vedea exemple de pe tot cuprinsul lumii al unor copii împinși să-i privească pe alții ca dușmani, care sunt încurajați să se angajeze în acte de violență în numele angajamentului religios, ori crescuți să fie nesimțitori la nevoile și drepturile altor oameni. De aceea, procesele de învățare ale tuturor tradițiilor religioase, în special în relație cu copiii, trebuie să acorde atenție la cele 4 dimensiuni ale responsabilității.

Patru dimensiuni ale responsabilității

Prima: Toate tradițiile religioase, în timp ce cultivă în copii credința și valorile proprii lor comunități trebuie să se asigure că acestea sunt predate și învățate în feluri care oferă respect celorlalți și dreptului lor de a fi diferiți. Un copil nedeprins să se raporteze la cei care cred și acționează în feluri diferite este slab echipat pentru a trăi într-o lume aflată sub semnul pluralității religioase și culturale.

A doua: Tradițiile religioase trebuie să facă un efort conștient pentru ca practicile lor de învățare să sprijine acele valori culturale și religioase ale tradiției lor care promovează deschiderea, onestitatea și o atitudine plină de compasiune față de toate ființele umane. Aceste valori trebuie insuflate copiilor de la o vârstă foarte fragedă.

A treia: În timp ce recunoaștem că tradițiile religioase sunt diferite una față de cealaltă este necesar să căutăm puncte și valori similare care ar putea oferi oamenilor o bază pe care să lucreze împreună la rezolvarea unor probleme comune. Este necesar să ne învățăm și să ne practicăm credințele în feluri care ilustrează umanitatea noastră comună și interdependența.

A patra: În ziua de azi subliniem deasemenea importanța conceptului de educație interreligioasă, a învăța nu izolat, ci în relație unii cu ceilalți. Copiii trebuie să cunoască și să aprecieze nu numai propria lor credință, ci și să manifeste o înțelegere bine informată asupra credințelor celorlalți și a punctelor comune împărtășite atât ca și comunitate umană, cât și în relație cu provocările particulare.

19 Michael Walzer, *Gros și subțire: Argumente morale acasă și în străinătate*, Notre Dame, University of Notre Dame Press, 1994,

Viața nu discriminează prin credință. Indiferent de afilierea religioasă, cu toții trăim experiențe comune – nașterea, moartea, bucuria și durerea. Cu toții împărtășim căutarea unor răspunsuri la anumite întrebări existențiale. În fața acestor provocări, învățăturile religioase încearcă să promoveze coduri etice centrate pe valori și fiecare tradiție încearcă să transmită aceste valori și codul etic prin învățătura religioasă, interpretată în viața religioasă.

În timpul Sesiunii Speciale despre Copii a Națiunilor Unite din 2002, copiii participanți au spus:

*„Promitem să ne tratăm unii pe alții cu demnitate și respect
Promitem să fim deschiși și sensibili în a accepta diferențele dintre noi*

*Noi suntem copiii lumii și în ciuda provenienței noastre diferite,
Împărtășim o realitate comună.*

*Suntem cu toții uniți de strădania de a face lumea un loc mai bun pentru toți,
Ne numim viitorul, dar noi suntem de asemenea și prezentul.”²⁰*

Mulți tineri și copii de azi, nu numai că pot considera această lume plurală o realitate, dar și o resursă comună: înțelegerea lor asupra lumii, interacțiunile dintre ei, contribuțiile lor și experiențele comune de viață, identitățile eclectice și fundamentele etice le sunt formate și bazate pe această nou-descoperită diversitate. Ei sunt uniți de încercarea de a face din acest loc o lume mai bună și sunt dispuși să privească dincolo de tradițiile lor diferite în căutarea unui cod etic bazat pe valori comune.

Domeniul religios și domeniul secular

Există o legătură intrinsecă între educația etică și învățătura religioasă; totuși cele două nu constituie același lucru. Educația etică depășește credințele religioase.

Wilfred Cantwell Smith argumentează:

„In opinia mea credința este orice apreciere a frumuseții; orice năzuință spre adevăr; orice căutare a dreptății; orice recunoaștere că unele lucruri sunt bune, și altele rele. Și aceasta este ceea ce contează; orice sentiment sau manifestare a dragostei; orice a manifestare a iubirii față de ceea ce teiștii numesc ‘Dumnezeu’; toate acestea și multe altele constituie exemple de credință personală și colectivă.”²¹

Wilfred Cantwell Smith consideră că o parte importantă din a fi o persoană credincioasă este capacitatea de a face distincții între ceea ce este bun, acceptabil sau rău și convingerea că aceste distincții contează. Oamenii care trăiesc în acest fel pot să nu poarte o etichetă religioasă, dar au îmbrățișat o spiritualitate sensibilă la importanța relațiilor pozitive în viața comunității. Ei sunt uneori etichetați ca ‘seculari’, deoarece nu aparțin de o tradiție religioasă anume. În realitate, ei sunt parteneri importanți pentru îndeplinirea obiectivului de a construi o lume potrivită pentru copii.

Învățând în relație unii cu alții

Atât credința și un mod de viață etic își pot avea rădăcinile într-o tradiție religioasă, dar totodată ele transcend particularitățile oricărei religii. Conduita etică pe care Consiliul Interreligios dorește să o promoveze are un context interreligios și este în primul rând preocupată de relațiile cu ceilalți. Etica este o chestiune de atitudine mai degrabă decât un set de dogme sau învățături – este un mod de abordare a aproapelui tău, a naturii, a vieții însăși. Printr-o astfel de atitudine și punerea în practică ce decurge din ea, și nu prin simplă teorie, putem înțelege atât propriile noastre tradiții, cât și tradițiile celorlalți.

Nu mai putem trăi ca și când fiecare religie ar fi o insulă. În lumea de azi, este inevitabil ca oamenii aparținând unor diferite religii și oamenii fără religie să ia contact unii cu alții. Societățile și

20 UNICEF, *A World Fit for Children*, September 2005, p. 12

21 Wilfred Cantwell Smith, *Patterns of Faith Around the World*, Oneworld, Oxford, 1962

comunitățile noastre stau sub semnul unei pluralități religioase și culturale și credința celuilalt contează. O relaționare și abordare interreligioasă a vieții religioase a devenit parte integrantă a statutului de persoană religioasă.

Învățarea interreligioasă ar trebui să fie înțeleasă de asemenea în contextul educației de calitate, așa cum este exprimată în obiectivul 6 al Declarației Educație pentru Toți și cuprinsă în cei patru stâlpi ai educației în viziunea UNESCO: a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să trăim împreună și a învăța să fii. În viziunea UNESCO, o educație de înaltă calitate presupune dezvoltarea unor unelte pentru abordarea vieții pe care persoanele care învață se simt încrezătoare și motivate să le folosească. De asemenea presupune dezvoltarea unui comportament bazat pe valori pozitive – înțelegere și respect pentru oamenii de toate felurile, pentru drepturile lor, pentru natură, pentru trecut și pentru viitor.

În viziunea UNICEF, o educație de calitate pregătește indivizii să ducă o viață împlinită și să construiască societăți sănătoase prin dezvoltarea cunoștințelor, a abilităților, a atitudinilor și valorilor care să determine schimbarea de comportament care va permite copiilor, tinerilor și adulților să prevină conflictele și violențele, atât pe cele deschise, cât și pe cele structurale; să rezolve conflictele pe cale pașnică; și să creeze condițiile conducătoare de pace, la nivel intrapersonal, interpersonal, de grup, național sau internațional. UNICEF susține educația bazată pe deprinderea unor abilități pentru prevenirea violenței și construirea păcii, ce promovează o învățare reflectivă, emoțională și socială în linia celor patru piloni ai responsabilității.

A ne ruga împreună sau a veni împreună pentru a ne ruga

La Ziua Internațională a Rugăciunii pentru Pace ce a avut loc la Assisi în 1986, a fost făcută o distincție clară: participanții nu au venit să se roage împreună, ci au venit împreună pentru a se ruga. Aceasta deschide chestiunea rugăciunii comune.

În ziua de astăzi, oameni de diferite religii se întâlnesc, ajung să se cunoască și lucrează împreună. Oameni ce trăiesc în dialog cu apropiați de diferite religii și experimentează spiritualitatea celorlalți pot dori ca acest proces de creștere împreună să fie exprimat și prin rugăciune și venerație. Există oameni care se întreabă dacă nu cumva rugăciunea, venerația, meditația nu ar trebui să servească de fapt drept începutul unui pelerinaj spiritual interreligios, dacă nu cumva această căutare comună nu ar stimula dialogul mult mai mult decât simplele cuvinte și nu ar conduce la o bună cooperare într-o societate pluralistă.

Dorința unei comuniuni în venerație și în rugăciune adeseori izvorăște dintr-un interes comun pentru societate, ca reacție în urma unei crize sau catastrofe. Atacurile teroriste de la 11 septembrie 2001 și valul tsunami din Asia de Sud au fost momente în care oameni de diferite religii au venit împreună spontan pentru venerație și rugăciune. Primul Război din Golf a adus evrei, creștini și musulmani în multe părți ale lumii împreună în ceea ce putem numi rugăciune interreligioasă. În unele părți ale lumii rugăciunea interreligioasă poate servi drept expresie a coerenței naționale, ca de pildă în cazul vacanțelor și sărbătorilor comunității. Acestea sunt exemple ale unei unități care se întinde peste barierele diferențelor religioase. Evenimente ca acestea pot fi declanșate de întâmplare și pot avea o natură mai mult sau mai puțin impersonală, dar există și alte momente în care se poate produce rugăciunea interreligioasă ce au o natură mai deliberată: nunți, ceremonii de sărbătorire, evenimente familiale.

Implicarea copiilor în rugăciuni interreligioase trebuie făcută cu mare atenție și respect pentru fiecare tradiție religioasă. Venerația și rugăciunea aparțin dimensiunilor rituale și spirituale ale fiecărei tradiții și se află în chiar inima lor. Învățarea interreligioasă pe care Consiliul Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor o promovează este o călătorie grijulie și respectuoasă care trebuie făcută împreună având conștiința deplină a faptului că este vizitată dimensiunea sacră a fiecărei tradiții.

Spiritualitate

Copiii au capacități spirituale deosebite. În primul rând, copiii au un simț special al timpului. Un copil poate sta absolut nemișcat pe o perioadă lungă de timp, aplecat deasupra unui șir de furnici, absorbit de mișcarea lor. Din punct de vedere spiritual, un copil are capacitatea de a fi absorbit în moment, capacitate pe care adulții se străduiesc ore să o reînvețe. Această capacitate include atât o conștiință totală a realității, cât și un simț al eternității clipei.

Un alt dar spiritual inherent copiilor este mirarea, privită nu ca simplă fantezie sau reverie deconectantă de la realitate, ci ca experiență a întregului sine. Ea implică corpul și simțurile atât de mult pe cât implică și mintea. Este probabil că un copil va dori să miroasă iarăși și iarăși aluatul atunci când se face pâinea sau să asculte picăturile de ploaie căzând pe acoperiș sau să stea în tăcere privind flacăra unei lumânări. Mirarea conduce la bucurie, conservă exaltarea și entuziasmul, hrănește energia și speranța.

Iubirea este a treia caracteristică a spiritualității copiilor. A dăru și a primi sunt atitudini naturale care se găsesc în inima fiecărui copil. Probabil că am trăit cu toții acel moment special când un copil se apropie de noi cu jucăria preferată, încrezător că nu o vom acapara, ci doar ne vom juca împreună cu ea și o vom înapoia. Dar, în același timp, știm cât de repede poate un copil învăța să nu mai aibă încredere.

Dedicat creării unei rețele de oameni preocupați de nevoile copiilor, Rev. Takeyasu Miyamoto a stabilit misiunea Consiliului Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor, afirmând:

„Cred cu tărie că declinul spiritual și lipsa de atenție la principiile etice de bază se află la rădăcina creșterii violenței și nedreptății pe care le percepem în jurul nostru astăzi. Un pas esențial pe drumul spre pace este a ne asigura că fiecărui copil i se oferă posibilitatea de a crește având access total la capacitatea sa înăscută de dezvoltare spirituală, și de aceea implementarea unei educații etice inter-religioase – atât în școli cât și în alte contexte ‘educaționale’ – este atât de vitală pentru a îndeplini misiunea de a construi o lume pașnică a demnității umane, o lume potrivită pentru copii în cel mai adevărat sens.”

Fraza operativă vorbește despre a oferi copiilor acces la „capacitatea înăscută de dezvoltare spirituală”. Aceasta înseamnă că spiritualitatea nu este o opinie a cuiva sau ceva dat unui copil. Mai degrabă, educația etică are ca țință a oferi copilului puterea de a se deschide în cel mai mare grad spiritualității pentru propria sa stare de bine și cea a întregii societăți. Este important să recunoaștem că, de vreme ce copilul posedă o ‘capacitate înăscută’ pentru spiritualitate, aceasta trebuie să fie hrănită și dezvoltată. Copiilor care ne dezvăluie eternitatea, mirarea și iubirea, noi le putem oferi cuvintele și imaginile pe care le considerăm conținătoare ale eternității, ale minunatului, ale iubirii infinite. Este important ca această spiritualitate să fie hrănită în cadrul tradiției religioase sau spirituale specifice fiecărui copil așa încât să beneficieze de o fundație și o structură concrete pentru a se dezvolta și a crește. Această creștere se produce printr-un proces care implică învățare, reflecție critică, integrare și deprinderi de a construi și întreține relații pozitive.

Spiritualitatea și religia nu sunt același lucru, iar uneori pot chiar intra în contradicție una cu cealaltă. Accentul pe care unii îl pun pe spiritualitate își poate avea sursa în dorința unei mai mari deschideri, astfel încât nu totul să fie strict delimitat de limitele religioase existente. Cu toate acestea, există și curente fals ‘spirituale’ care conduc oamenii pe calea preocupărilor egocentrice sau îi distrag de la perceperea clară a realităților lumii în care trăiesc. Mai sunt și cei care cred că spiritualitatea are de-a face numai cu sentimente și emoții. Dar spiritualitatea

este de fapt, o cale de a canaliza emoțiile, sentimentele și compasiunea pe calea unui angajament. Angajamentul, la rândul său, reprezintă dinamica eliberării și împuternicirii.

Spiritualitatea este o atitudine, un mod de a fi în lume, de a se plasa pe sine în univers. Este ceva care ne plasează dincolo de ceea ce suntem, dincolo de ceea ce putem experimenta în mod normal.

În primul rând, o spiritualitate a „trecerii dincolo” este interesată de ceea ce este final, nu de situațiile imediate. Dacă, de exemplu, privim la situații în care adulții recurg la violență împotriva copiilor, este aproape întotdeauna sigur că aceștia sunt prinși în marasmul imediatului – nu pot face saltul către esențial. În multe cazuri, preocuparea pentru situațiile imediate este ceea ce face adultul să recurgă la violență. A pedepsi un copil arată o preocupare pentru situația de moment, o dorință «imediată» de a-l reduce la tăcere pe copil fără a se întreba ce va însemna această pedeapsă pentru copil pe termen lung. O spiritualitate a aspirației către dincolo – către transcendent – nu este satisfăcută de impulsurile imediatului, ci caută să îmbrățișeze esențialul.

În al doilea rând, o spiritualitate a „trecerii dincolo” nu este satisfăcută de răspunsuri. A explora transcendentul înseamnă a fi într-o permanentă stare de întrebare. Cei mai mulți oameni vor un răspuns rapid. Cu cât oamenii pun mai multe întrebări, cu atât se apropie mai mult de transcendent. Uneori suntem atât de siguri că deținem răspunsul încât eșuăm la a pune întrebarea, dar atitudinea spirituală nu poate fi satisfăcută doar cu răspunsuri.

În al treilea rând, unei spiritualități a aspirației către transcendent nu i se pot impune limite. Ea este în schimb focalizată pe descoperirea posibilităților. Este posibil ca oamenii să trăiască și să lucreze împreună pentru binele comunității. Apelul de a-ți iubi aproapele ca pe tine însuși este o provocare de a trece dincolo de, a încerca să trăiești ceea ce pare a fi o contradicție. Este oare posibil să-ți iubești dușmanul? Chestionând dacă un lucru este realist sau nu, ne deschidem către posibilitatea în sine.

Spiritualitatea este chemarea de a transcende locul în care ne găsim – deplasându-ne de la imediat la esențial, de la răspunsuri la întrebări, de la limite la posibilități. A ne hrăni potențialul înăscut pentru spiritualitate sprijină mișcarea de a construi o lume adecvată pentru copii.

Secțiunile următoare ale programului „A învăța să trăim împreună” oferă o îndrumare practică pentru un program intercultural și interreligios de educație etică.

Procesul este structurat pe două Module de învățare care sugerează idei pentru activități ce sunt susținute de resurse provenind din diferite tradiții și religii ce conduc spre procesul de învățare.

Sperăm că vă va fi de un real folos.

Secțiunea 1

Ghidul utilizatorului

Scop și obiective

Învățarea interculturală și interreligioasă a unei educații etice încurajează diversitatea și promovează dialogul și comunicarea cu alte persoane precum și cu sine. Este un proces în curs de desfășurare a învățării individuale și colective ce promovează un mod constructiv de conviețuire într-o lume globală și multiplă. Este vorba despre susținerea, cultivarea și permiterea dezvoltării valorilor comune la copii și tineri.

Principiile și valorile etice promovate în *Învățând să trăim împreună* sunt transmise prin acțiunea Consiliului Interreligios pentru Educația Etică a Copiilor având ca scop încurajarea copiilor de a arăta respect oamenilor de diferite religii și civilizații prin:

- > Promovarea sistemelor de valori ce evidențiază coexistența, solidaritatea demnă și armonioasă între oamenii ce provin din diferite medii sociale, etice, religioase, culturale și ideologice.
- > Promovarea practicării valorilor universale pozitive precum angajamentul față de drepturile omului ce au fost subliniate și adoptate de către comunitatea internațională.
- > Încurajarea unei spiritualități ce va duce în mod natural către respectarea altor religii și urmărirea înțelegerii și interacțiunii reciproce între diferite credințe, având ca rezultat îmbogățirea culturii religioase ce își are rădăcinile în fiecare tradiție religioasă.
- > Promovarea unei culturi de pace ce pregătește copiii și tineretul să devină agenți ai schimbării și aducători de pace.

21

Modulele de învățare

Învățând să trăim împreună are două Module de Învățare: *Înțelegerea de sine și a celorlalți* și *Trasformând lumea împreună*, care se află la Secțiunea 2. Aceste două module au legătură între ele și se completează unul pe celălalt.

Modulele conțin un număr de *chioșchiuri* ce au fost dezvoltate în vederea permiterii participanților de a lua parte la o călătorie de cunoaștere, unde diferite căi îi pregătesc să facă față provocărilor etice și îi ajută să descopere cum pot deveni agenți ai schimbării. Modulele sunt însoțite de un număr de metode de evaluare, aflate la Secțiunea 3, ce vin în ajutorul tau și al participanților pentru a evalua progresul. Secțiunea 4 prezintă o selecție de activități, din care te poți inspira atunci când îți planifici propria rută specifică printre module. La fiecare modul sunt oferite sugestii pentru activități adecvate.

Cele două module sunt ilustrate prin hărțile satelor. Nu există nici o rută ce ar trebui urmată – tu o poți decide împreună cu participanții. Un afiș este inclus pentru a ajuta la prezentarea fiecărui modul.

Un chioșc este un loc umbrat și protejat unde te poți opri pentru motivare, descoperire, expunere, reflecție și dialog. Mergând prin diferite chioșcuri vei lua participării într-o călătorie de auto descoperire.

Nu există timp limită. În schimb, programele pot fi adaptate nevoilor speciale grupului, oferindu-le destul spațiu participanților pentru a reflecta și pentru a face legături între chioșcuri. De asemenea, modulele pot fi adaptate la diferite situații și conexiuni. Hărțile celor două sate indică zone sau puncte de odihnă unde poți lua o pauză pentru a evalua procesul de învățare al participanților. Pentru mai multe informații se pot consulta semnele de oprire ce au mai rămas la secțiunea de monitorizare a progresului.

Cuvântul „chioșc” este de origine persană și se referă la o entitate ce acționează ca o umbră sau oferă umbră. Inițial, în arhitectura islamică, este un pavilion circular deschis ce constă într-un acoperiș susținut de piloni, un spațiu deschis dar protejat în același timp. Începând cu secolul al 13-lea și mult după aceea, chioșcurile erau folosite de toți în Persia, India, Pakistan și în Imperiul Otoman.

Chioșc (persană Kiosk; arabă Koshk; turcă Kösk; franceză Kiosque; germană Kiosk; poloneză Kiosk; portugheză Quiosque; română Chioșc și spaniolă Quiosco sau kiosco)

Calea de învățare pe care o alegi ar trebui să le permită participanților să facă legături între chioșcurile succesive. Această abordare va ajuta participării să cultive valorile promovate la fiecare modul și să facă legătura între exemplul dat și propriile lor vieți. Calea de învățare ar trebui să permită și un proces de descoperire ce încurajează atitudini și comportamente pozitive care conduc la o conviețuire alături de alte persoane, respectând culturile și religiile diferite și împreună să transformăm lumea noastră pluralista comună.

Patru valori

Învățând să trăim împreună promovează patru valori etice principale:

- > Respect
- > Empatie
- > Responsabilitate
- > Reconciliere

Aceste valori sunt integrate în cele două module și aplicate în diferite contexte și situații, având intenția de a ușura un proces de învățare interconfesională și crearea unei stări de pace.

Pe parcursul modulelor, participării sunt încurajați să învețe

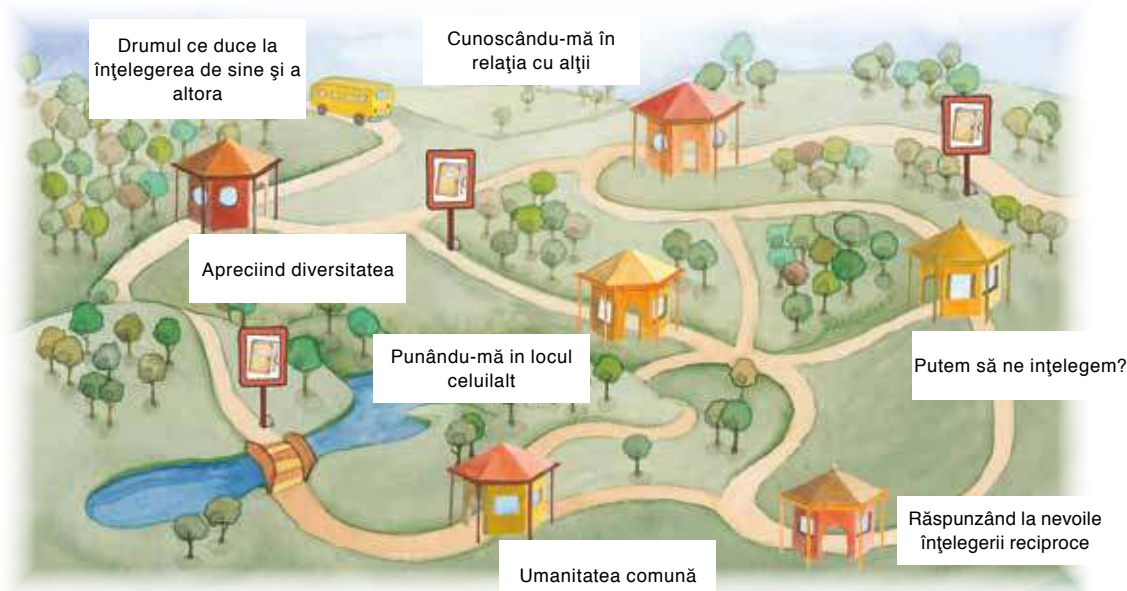
- > Cum să se respecte și să se înțeleagă atât pe sine cât și pe ceilalți.
- > Cum să se comporte având un comportament de reconciliere față de sine și față de ceilalți.
- > Cum să răspundă nevoilor lumii și să protejeze drepturile omului.

Respectul față de alți oameni de religii, culturi și civilizații diferite este dezvoltat și intensificat prin plasarea unui individ în situația altuia – să învețe ce înseamnă **empatie**. Respectul și empatia duc către o mai mare conștientizare a **responsabilității** individuale și colective și la acțiuni bazate pe aceasta, ceea ce conduce către o deschidere către **reconciliere**. Demnitatea umană este protejată și susținută atunci când devenim conștienți de atât de multe experiențe și realități, istorii și memorii, pe care ființa umană le dobândește, și chiar și atunci când face eforturi pentru pace, justiție, drepturile omului și coexistență armonioasă.

Modulele

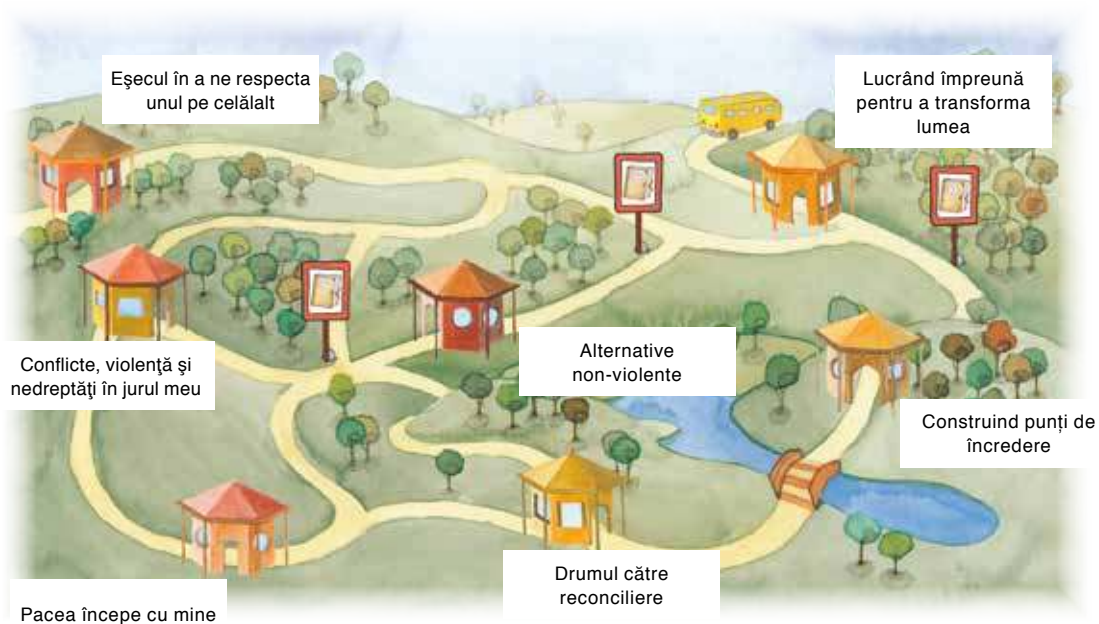
Modulul 1: Înțelegerea de sine și a celorlalți

În acest modul participanții învață despre ei însuși în legătura cu ceilalți. Ei învață să aprecieze diferențele și asemănările, să asculte și să aprecieze punctele de vedere ale altor oameni și să-i înțeleagă și să-i respecte pe cei ce sunt diferiți și gândesc diferit.

Modulul 2: Transformând lumea împreună

În acest modul participanții descoperă o lume ce are nevoie de o transformare socială. Activitățile îi ghidează să fie deschiși către reconciliere și să cultive abilitatea lor de a putea fi în legătură cu alții. Acest modul este creat să-i pregătească să lucreze cu alți oameni de culturi și religii diferite pentru a ajuta la transformarea societăților lor proprii și a unei lumi mai largi împreună și în cadrul propriului lor cerc de influență.

Cultivarea tineretului către dezvoltarea spiritualității lor înnăscute

Învățând să trăim împreună a fost dezvoltată pentru a introduce copiii și tineretul în dimensiunile spirituale ale vieții. Această carte urmărește să contribuie la dreptul copiilor pentru o dezvoltare fizică, mentală, spirituală, morală și socială, integră și sănătoasă așa cum sunt definite în Convenția privind Drepturile Copilului. Intenția este de a abilita fiecare participant să dezvolte o imagine de sine sănătoasă și o relație pozitivă cu el însuși, cu alți oameni, cu mediul înconjurător și cu Cel la care oamenii se referă ca fiind Dumnezeu, Realitatea Finală sau Prezența Divină, și prin aceasta, aprofundând calitatea vieții ca membru atât al comunității locale cât și globale. Printr-o înțelegere profundă, inteligență morală cultivată și gândire critică, copiii și tineretul ar fi mai bine pregătiți în fața provocării de a face cele mai bune alegeri într-o lume cu o mare varietate de influențe și opțiuni.

Educatori și formatori – inima procesului de învățare

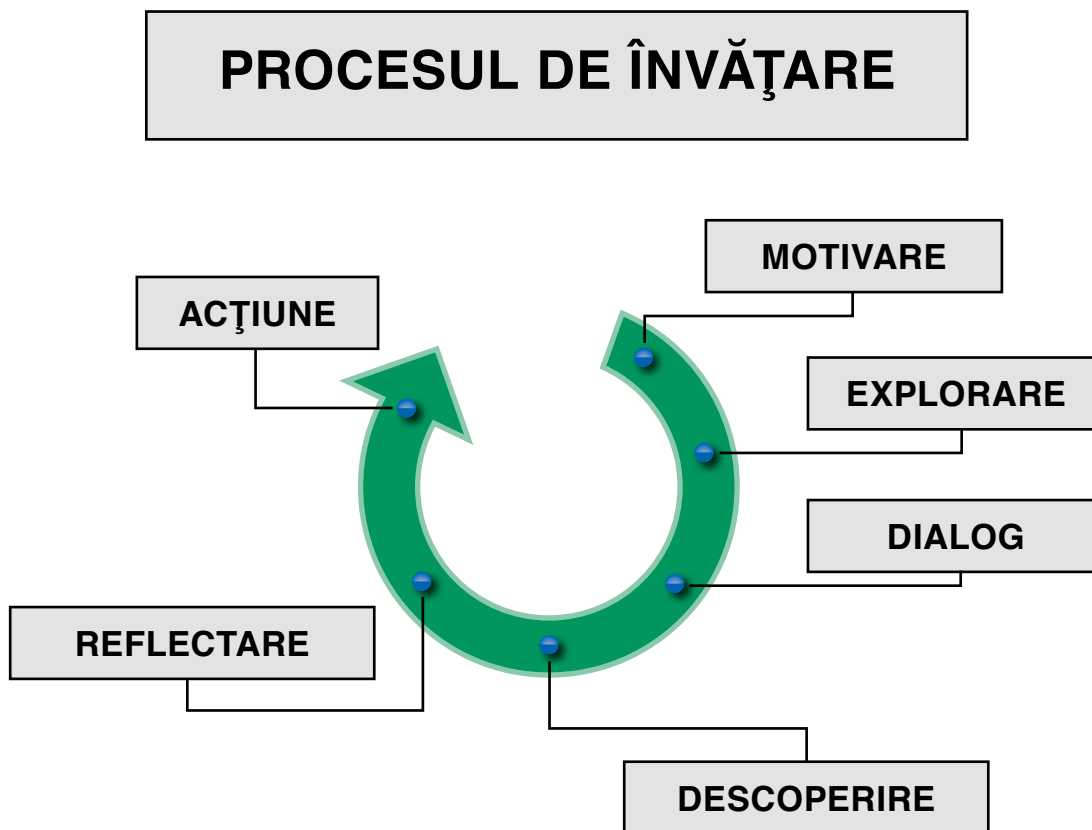
Învățând să trăim împreună necesită un stil de facilitare democratic și participativ. Ideea nu este că adulții/profesorii cunosc etica și valorile și că tineretul/copiii nu le cunosc. Educatorul/formatorul nu are rolul de a instrui, ci mai degrabă de a ghida și structura procesul de învățare organizând activitățile de învățare, ale căror proces ajută pe toată lumea, studenți și profesor, să se dezvolte împreună și să-și testeze cunoștințele, atitudinile și comportamentul.

„Calitatea” formatorului face diferența pe parcursul experienței de învățare. Participanții depind de formator pentru a-i ghida în călătoria lor în condiții de siguranță. Ei vor să poată avea încredere că nu sunt motiv de distracție pentru formator ci că vor primi sprijinul acestora în situații grele sau jenante. Formatorii ce se arată a fi bine organizați, echitabili și cinstiți vor reuși să câștige încrederea participanților și să ajute la garantarea faptului că participanții vor lua parte cu drag la călătoria pe care formatorii au prevăzut-o pentru ei.

Câteva linii directoare importante pentru formator:

1. Fii pregătit pentru fiecare sesiune; să încerce în prealabil să o parcurgă în minte și să se gândească la discuțiile și schimbările ce pot apărea la fiecare etapă. Fii pregătit pentru orice fel de probleme sau dificultăți și întrebări ce pot apărea. Asigură-te că ai tot echipamentul de care este nevoie și găsește metode plăcute de a introduce și încheia activitățile selectate.
2. Timpul este esențial. Incadrează activitățile în timpul pe care îl ai la dispoziție. Dacă timpul nu este suficient, decide cum poți să scurtezi activitatea sau să o întrerupi într-un mod corespunzător până data viitoare.
3. Intotdeauna să ai pregătite ice-breakers, care îți sunt ajutor la începutul sesiunii. Strânge participanții la un loc (după ce au fost separați), lăsându-i astfel să plece cu un sentiment pozitiv față de sesiune.
4. Sesiunea să fie amuzantă – participanții vor fi mai dornici să participe și să interacționeze dacă se distrează împreună.
5. Nu _ tolera nici un fel de comportament sau atitudini negative între participanți. Trebuie să-i faceți să înțeleagă că rasismul sau o idee preconcepută nu își are locul în momentul respectiv. Dacă aceasta este probabil de la început o problemă, ar putea fi prima problemă pusă în discuție cu participanții.
6. Participanții trebuie să fie tratați cu respect în orice moment deoarece respectul față de alte persoane se învață având modele bune.

Procesul de învățare și liniile directoare

25

Procesul de învățare ilustrat aici este un ghid ce vine în ajutorul formatorilor de educație etică pentru a se asigura că participanții se implică activ la experiență. Spirala îi trece pe participanți printr-un proces de descoperire, având ca rezultat o nouă reflectare și învățare continuă. Procesul de învățare servește de model pentru pregătirea sesiunilor și îi face pe participanți să fie mai conștienți de propriile lor experiențe interreligioase de învățare.

Motivare

Incepe sesiunea folosind povești, cântece sau desene care stimulează curiozitatea participanților în legătură cu tema aleasă, provocându-le astfel percepțiile și motivându-i să exploreze și alte probleme etice. Nu uita să-i întrebi pe participanți despre muzică și mijloacele media ce ar putea fi corespunzătoare sau relevante activităților și pot fi adăugate la resurse didactice, aflate la Secțiunea 5.

Explorare

Odată ce participanții au fost atrași de tema aleasă, vor dori să exploreze informații relevante legate de aceasta. Nu este momentul să fie prezentate o mulțime de fapte ci mai degrabă această

etapă este un moment bun pentru participanți de a explora idei și să aibă parte de noi experiențe prin exerciții practice. Este un moment prielnic creării unei atmosfere în care participanții se pot deschide față de ceilalți, exprima-și gândurile, sentimentele și ceea ce le spune sufletul.

Dialog

Dialogul este centrul oricărui proces de învățare, în special procesului interconfesional de învățare. Dialogul oferă posibilitatea de a schimba idei, împărtăși experiențe, de a-l descoperi pe celălalt și le oferă participanților ocazia de a-și provoca propriile percepții. Trebuie să fie creat un spațiu corespunzător în care participanții să se simtă în largul lor să participe deplin, fără a fi criticați.

Descoperire

Prin procesul de dialog, participanții vor descoperi noi percepții și idei. Oricum, descoperirile nu vin imediat sau nu toate odată. Este nevoie de un spațiu pentru a împărtăși rezultatele importante ale unei discuții de grup. Aceasta le permite participanților să aibă parte de o experiență „aha”, unde ajung să adune toate piesele laolaltă și ating noi realizări.

26

Reflectare

Acesta este un moment de legătură cu propria persoană. Poți să acorzi un timp de reflectare folosind Jurnalul învățăturii (vezi pag. 53), în care participanții își pot revizui ceea ce au învățat în legătură cu situațiile practice și să-și evalueze valorile și atitudinile.

Acțiune

Acțiunea nu face mereu parte dintr-o sesiune, dar ar trebui să fie mereu rezultatul învățării. La finalul fiecărei sesiuni, participanții ar trebui să asocieze ceea ce au învățat cu propria lor realitate, ceea ce îi poate inspira să identifice o acțiune corespunzătoare. Este necesar ca lecția să le dea posibilitatea participanților să fie agenți ai schimbării, să-și consolideze abilitatea de a face față situațiilor ce necesită înțelegere reciprocă.

Educația etică prin învățare interculturală și interreligioasă nu este o finalitate, ci un sens educațional. Fiind dezvoltat dintr-o perspectivă interculturală și interconfesională, procesul de învățare le permite participanților să reflecteze asupra culturilor diferite, tradițiilor religioase, ideilor și diferitelor moduri de gândire. A fost de asemenea dezvoltat pentru a veni în ajutorul participanților de a fi deschiși cu alte persoane, de a-și cultiva personalitățile și de a răspunde mai bine nevoilor mediului înconjurător.

Metodologii

Învățând să trăim împreună cuprinde atât metodologii tradiționale cât și moderne. Pentru a te ajuta să creezi o balanță corespunzătoare pe parcursul programului, activitățile sunt grupate în concordanță cu metodologia lor, aflate la pagina 63 și 64. Secțiunea 5, Resurse, furnizează suficiente materiale pentru toate aceste activități, dar fiecare formator își poate crea și propriile materiale.

Abordarea generală a fost stabilită în scrierile lui Janusz Korcyak, evreu polonez, autor de cărți pentru copii, și educator ce a jucat un rol important în dobândirea a noi perspective în psihologia copilului. Din acest jurnal și din alte scrieri se poate aduce în centrul atenției următoarea atitudine și abordare:

- > Încurajează fiecare copil să dezvolte un respect sănătos față de sine. Ea/el ar trebui să se simtă fericit cu el însuși/ea însăși, fără să fie nevoie de a denigra pe celălalt; aceasta este necesar pentru a fi o persoană etică. Fiecare copil ar trebui, pe de o parte, să fie încurajat să dezvolte un simț al mândriei în familia ei sau a lui, în comunitate, cultură și religie, iar pe de altă parte, să aprecieze alte familii, comunități, culturi și religii.
- > Discută și reflectă la situații concrete folosind studii de caz, fie povești adevărate ale altor persoane, fie situații inspirate din experiențele celorlalți participanți, ce necesită decizii și alegeri etice. Discuțiile ar trebui să se bazeze pe modul în care alegerile au fost realizate și pe procesul de deliberare ce a precedat alegerea: Ce trebuie luat în considerare și de ce? Care ar fi fost consecințele dacă s-ar fi luat alte decizii?
- > Folosește povești tradiționale, aforisme și cântece pentru a dezvolta o structură și a ghida discuția către abordarea unui comportament etic.
- > Formatorii trebuie să manifeste mereu un comportament etic față de studenții lor și între ei. Tinerii percep foarte repede tensiunile și nepolitețea dintre adulți și pot folosi asta ca o scuză pentru comportamentul lor.
- > Stabilește norme de comportament ale grupului și, unde este necesar, inițiază discuții disciplinare atunci când aceste norme sunt încălcate.²²

Aceste abordări duc spre metodologii ce asigură spațiu pentru schimb, interacțiune, confruntare, descoperire, gândire critică, reflectare și acțiune. Metodologia ce se află la baza cărții *Învățând să trăim împreună* plasează individul într-un proces automat de învățare, derulat în relaționarea cu alte persoane. De asemenea, ajută la dezvoltarea abilităților, consolidează cunoștințele participanților și cultivă atitudini ce le permit să învețe să trăiască și să se comporte într-o societate multiplă.

Este rolul tău ca formator de a selecta metodologia cea mai corespunzătoare specificului grupului. Păstrează mereu în minte faptul că metodologiile sugerate pot fi folosite în combinație, adaptate contextului și vârstei participanților și pot fi aplicate multor tipuri de activități. Metodele sunt realizate pentru a promova participarea activă, implicarea și legătura cu alte persoane.

22 Janusk Korczak (1878-1942), un pediatru polonez-evreu, autor de cărți pentru copii și pedagog. Refuză ajutorul de a fi în siguranță și îi însoțește pe copiii din orfelinatul său la Auschwitz și este raportat că ar fi spus, „Nu se părăsește un copil bolnav noaptea și nu părăsești copiii în momente ca acesta.” Abordarea lui Korczak în legătură cu pedagogia copilului a fost una de valorizare a copilului ca un actor din prezent; precum că, copiii au drepturile lor proprii. A elaborat ideile de „tribunale” în orfelinate, unde fiecare – copii și adulți la un loc – erau recompensați sau pedepsiți pe aceeași bază. (vezi Perspectivele UNESCO, Revizuirea Trimestrială a Educației, vol. XVII, 1987).

Metodologii sugerate

Învățare bazată pe experiență

Învățarea bazată pe experiență se bazează pe experiențe și pe reflectare focalizată pe dezvoltarea cunoștințelor, abilităților și clarificarea valorilor.²³ Experiențele pot implica evenimente timpurii din viața participantului, evenimente curente, sau unele ce reies din participarea la activitățile practice implementate de către profesori și formatori. Cursanții reflectă, evaluează și analizează experiența respectivă fie în mod individual sau colectiv.

Învățarea bazată pe experiență cuprinde trei caracteristici:

- > Implicarea persoanei din toate punctele de vedere – intelect, sentimente și simțuri.
- > Relaționarea între ceea ce a învățat și experiențele personale.
- > Reflectarea continuă în vederea transformării într-o înțelegere mai profundă.

Metodologiile bazate pe experiență pot fi dezvoltate prin diferite tehnici ce includ simulări, jocuri, joc de rol, învățare prin corectare și practică.

Învățare bazată pe cooperare

Cursanții sunt împărțiți în grupuri mici ce lucrează în mod independent în vederea obținerii unui obiectiv comun. Participanții fac tot posibilul pentru a se sprijini reciproc în așa fel încât toți membrii grupului să câștige din eforturile fiecărui participant. În învățarea bazată pe cooperare există o interdependență pozitivă între eforturile făcute de participanți pentru a învăța; participanții observă că își pot atinge scopul doar dacă toți membrii contribuie la sarcina stabilită. Metoda permite învățarea prin interacțiune.

Învățarea bazată pe cooperare dezvoltă abilitatea copiilor de a lucra cu diferiți oameni. Pe parcursul interacțiunilor în grupuri mici, copiii pot găsi multe ocazii de reflectare și să răspundă la diferite întrebări pe care alți membri le dau. Grupurile le mai permit copiilor și tinerilor să își adauge respectivele probleme bazate pe diferențele lor culturale. Acest schimb îi ajută pe participanți să înțeleagă alte culturi și alte puncte de vedere.

Învățarea bazată pe cooperare consolidează și abilitățile de comunicare ale participanților și le întărește respectul de sine. Activitățile ce implică învățarea bazată pe cooperare promovează succesul tuturor participanților din grup, astfel încât contribuie la sentimentul de competență și de prețuire față de sine a fiecărui participant. Proiectele, jocurile și jocul de rol sunt exemple de învățare bazată pe cooperare.

Învățare bazată pe probleme

Această metodă folosește problema, pentru a ajuta copiii să-și dezvolte creativitatea, gândirea critică, capacitatea lor de a analiza și de a reflecta asupra valorilor etice. Metodologiile bazate pe soluționarea problemelor îi încurajează pe participanți să pună și să răspundă la întrebări făcând apel la curiozitatea lor naturală. Copiii și tinerii se confruntă cu probleme ce nu au răspunsuri absolute sau soluții simple și aceasta reflectă complexitatea situațiilor reale din lume.

Învățarea bazată pe probleme îi ajută pe participanți să aibă o abordare activă, orientată spre sarcină și de auto control către propria lor învățare.

23 David Kolb, *Învățare bazată pe experiențe: Experiența ca sursă a învățării și dezvoltării*, Englewood Cliffs, NJ, Prentice Hall, 1984. Asociația pentru o educare experimentală. <http://www.aee.org>

Această metodologie poate fi folosită într-un joc de rol, în analiza studiilor de caz, dileme și chestiuni sociale, sau cu tehnici ce implică învățarea bazată pe experiență.

Învățare bazată pe discuții

Discuțiile sunt interacțiuni orale ce au loc între participanți, ce caută să stimuleze schimbul de idei. Acestea ajută la dezvoltarea abilităților de comunicare și de ascultare și încurajează înțelegerea problemelor și punctelor de vedere diferite. Discuțiile pot avea loc în diferite moduri, incluzând dezbateri, discuții la masa rotundă și focus grupuri. Se pot baza pe studiile de caz, povești din viața reală și dileme, sau pe filme, poze sau cântece relevante.

Discuțiile vor beneficia deseori de directionare din partea formatorului. Se recomandă folosirea unor tehnici participative pentru a face rezumatul ideilor și a găsi conexiunile între acestea. Aceste tehnici includ hărți ale minții, schițe ale conceptelor, și metaplanuri sau tehnici cu carduri.

Învățare bazată pe interiorizare

Reflectarea poate fi considerată parte a tuturor metodologiile menționate mai sus. Acestea implică reflectarea individuală și colectivă în etape diferite. Oricum, există un alt fel de reflectare ce merge dincolo de intelect și îi ajută pe copii să-și evalueze propria lor stare de spirit și să-și îndrepte atenția spre învățare. Acest tip de reflectare se referă la metodologii introspective ce ajută la cultivarea personalității copiilor precum și a dimensiunii lor spirituale.

Interiorizarea le oferă participanților șansa de a identifica și evalua propriile lor gânduri, sentimente și dorințe. Aceasta are o importanță deosebită pentru programele interculturale și interreligioase de educație etică, deoarece le permite copiilor să reflecteze asupra propriilor valori și atitudini. Aceasta este de asemenea utilă atunci când se evaluează o schimbare sau angajamentele personale.

Interiorizarea se poate face în mod individual sau în grup. Tehnici precum meditația, momente de liniște sau orice altă practică contemplativă îi ajută pe participanți să-și creeze o experiență ce are la bază reflectarea de sine.

Tehnici sugerate

- > **Artă:** Arta este un bun mijloc de învățare. Aceasta stimulează creativitatea și intensifică abilitatea de a face trecerea de la idei la cuvinte, imagini și sunete. Arta completează intelectul și îi ajută pe copii să reflecteze și apoi să își exprime gândurile și ideile în mod creativ. Arta poate include compunerea cântecelor, crearea colajelor, pictarea tricourilor, realizarea unui film, fotografii și scrieri de poezii și povești. Desigur este posibil să se exploreze o cultură sau o societate cu ajutorul artei.
- > **Ancheta apreciativă:**²⁴ Aceasta este o tehnică mai elaborată ce susține că problemele sunt adesea rezultatul propriilor noastre perspective. Ancheta apreciativă se bazează pe explorarea mai multor căi de transformare a unei situații prin recunoașterea a ceea ce este mai bun în oameni și găsirea a ceea ce este vital în relațiile umane și în sisteme. De asemenea, implică identificarea paralelelor din trecut, analizarea a ceea ce a funcționat cel mai bine atunci, și imaginarea a ceea ce este de dorit pentru viitor. Se cere observarea capacităților oamenilor și folosirea punctelor lor forte, pentru a găsi moduri de transformare a unei situații specifice.

24 Pentru mai multe informații în legătură cu această metodologie, vă rog să accesați <http://appreciativeinquiry.case.edu/>

- > **Dezbateri:** Aceasta este o metodă formală de argumentare între două echipe sau între doi indivizi. Dezbateri, care este mai mult decât o deprindere simplă, verbală și de performanță, reprezintă idealurile argumentului justificat, toleranță față de punctele de vedere divergente, și o auto examinare riguroasă. Pentru cei ce au puncte de vedere opuse, dezbateri este un mod de a discuta chestiuni controversate fără să se recurgă la insulte, implicare emoțională sau prejudecăți personale.²⁵
- > **Împărtășirea experiențelor:** Această tehnică dezvoltă capacitatea copiilor și a tinerilor de a asculta, de a-și exprima gândurile și sentimentele și de a relaționa cu alții, făcându-i să-și confrunte prejudecățile în experiențele de reflectare. Folosirea povestirii, a cercului tobelor, poveștilor din viața reală, filmelor, cântecelor și reportajelor de știri ajută la crearea unei atmosfere de împărtășire personală.
- > **Excursiile pe teren:** Această tehnică îi expune pe copii la o învățare ce nu are loc în clasă ci în comunitatea din exterior. Le oferă copiilor experiențe noi și necunoscute ce nu pot fi reproduse în cadrul școlii. Excursiile pe teren oferă o oportunitate de a intensifica socializarea și sentimentul de cetățean și de a îmbunătăți cunoștințele și capacitatea de înțelegere a unui subiect anume.
- > **Focus grupurile:** Discuțiile au loc în grupuri de câte 5 sau 10 persoane în vederea generării de informații și opinii despre o temă anume. Grupurile centralizate sunt conduse de un formator ce ghidează discuția în acord cu grupul și se asigură că fiecare persoană are ocazia de a vorbi. Interacțiunea dintre participanți poate stimula discuții și înțelegeri bogate, producând date calitative în ceea ce privește impactul și eficacitatea unui program. Pot fi folosite în vederea examinării tipurilor de concepte și valori pe care copiii și adulții le au în legătura cu pacea, idei despre cum ar putea fi înfruntată violența, și sugestii în legătură cu cel mai potrivit mod de a promova(re) pacea în școli și comunități.
- > **Jocuri:** Prin jocurile de cooperare, participanții lucrează împreună pentru a duce la bun sfârșit un set de cerințe sau de a atinge un scop. Jocurile ce intensifică abilitatea participanților de a lucra cu alte persoane, de a clădi încredere, de a descoperi idei noi, de a înfrunta prejudecăți sunt potrivite educației etice prin învățarea interreligioasă. Oricum, este necesar să se creeze un cadru anume pentru o competiție corectă și plină de respect și trebuie să fie evitate jocurile ce scot în evidență „câștigătorii” și „învinșii”. Jocurile pot fi folosite la deschidere pentru a încuraja participarea și spiritul de echipă.
- > **Inițiative comune:** Această tehnică se bazează pe munca în echipă; implicarea unui grup divers în a răspunde la o situație specifică. Încurajează înțelegerea reciprocă, și ajută la dezvoltarea abilităților de comunicare și ascultare, precum și a gândirii creative în ceea ce privește schimbarea în societate. Inițiativele comune pot include campanii pentru a promova drepturile copiilor, schimburile școlare, săptămâni tematice, realizarea unui film, și proiecte în vederea promovării înțelegerii și respectului reciproc.
- > **Meditare:** Meditarea îi poate ajuta pe copii să se liniștească, poate să le îmbunătățească puterea de concentrare și să le intensifice starea lor de bine atât fizică cât și mentală. Tehnicile de meditare includ exerciții de contemplare ce crează o mai mare conștientizare a gândurilor, dorințelor și senzațiilor; plimbatul; sau meditare conștientă. Prin meditare, copiii pot învăța cum să controleze furia, stresul și frustrarea.
- > **Rezolvarea problemelor:** Această este o tehnică tradițională în care participanții își rezolvă problemele în mod cooperant și reflectă asupra experiențelor proprii. Această tehnică sugerează urmarea câtorva pași: clarificarea problemei, analizarea cauzei problemei, identificarea soluțiilor alternative, evaluarea fiecărei alternative, alegerea uneia dintre ele, implementarea ei, și la final se verifică dacă problema a fost rezolvată

25 Pentru mai multe informații despre dezbateri accesați <http://www.idebate.org/debate/what.php>

sau nu. Activitățile propuse în acest material nu urmează neapărat o serie de pași dar expune o problemă ce trebuie analizată și după aceea rezolvată sau schimbată.

- > **Joc de rol:** Este un mod de a simți experiența celorlalți și de a explora problemele participanților fără să fii expus în mod personal. Participanții își asumă rolurile personajelor și colaborând creează o situație ce se poate baza pe propria lor realitate. Participanții pot determina acțiunile personajelor alese de ei, urmând liniile directoare stabilite de către formator. Jocul de rol poate fi și un spărgător de gheață printre participanți, încurajează creativitatea și crează sinergii în grupul respectiv. Este o tehnică folosită prin care se mărește capacitatea de înțelegere a unor situații particulare. Jocul de rol se poate pregăti bazându-se pe studii de caz sau situații expuse pe scurt.
- > **Masa rotundă:** Este o tehnică a discuțiilor și schimbului de idei ce încurajează egalitatea și respectul. Nimeni din cei ce sunt așezați la masă nu are o poziție privilegiată și toți participanții sunt tratați în mod egal. La o discuție la masa rotundă, formatorul nu este cel ce conduce; toți participanții contribuie.
- > **Învățarea deprinderii de a ajuta:**²⁶ Această tehnică implică ajutorarea comunității și reflectarea asupra ajutorului dat. Îi educă pe participanți să fie responsabili față de societate și să aibă atitudini altruistice față de comunitate. Această tehnică poate fi folosită în aplicarea cunoștințelor și abilităților în cazuri speciale sau învață cum pot fi schimbate anumite situații. Exemple de activități de învățare a deprinderii de a ajuta includ: campanii de reciclare sau programe ce privesc mediul înconjurător; sau cursuri de calculator pentru copii din zonele neprivilegiate.
- > **Simulări:** Participanții își asumă roluri individuale într-un grup și o situație socială ipotetică și experimentează complexitatea implementării noilor cerințe și acționării în funcție de noile roluri. Această tehnică îi poate ajuta să analizeze direcții de acțiune diferite, să reflecteze asupra situațiilor etice și să se pună în situația altora. Probele de imitare și interviurile imaginare fac parte din această tehnică.
- > **Sporturi:** Sportul poate promova egalitatea, participarea, și incluziunea, și consolidează valorile sociale și țelurile indivizilor, precum munca dificilă, jocul corect, dezvoltarea personalității, și munca în echipă. Participarea la sporturi a demonstrat că poate crea un angajament dezvoltat față de comunitate, îmbunătățirea relațiilor interpersonale și o mai mare tendință de a asuma rolurile de conducător.²⁷ Deoarece sporturile promovează coeziune socială și înțelegere și respect reciproc, poate fi folosit și în transmiterea de mesaje de pace și de a găsi soluții nonviolente la diferite probleme.
- > **Povestire:** Această tehnică folosește arta antică de a transmite evenimente prin cuvinte și sunete; adesea prin improvizație. Poveștile le permit copiilor să intre într-o altă lume, care le este atât de cunoscută dar în același timp și necunoscută. Există comuniune și comunitate în ascultarea unei povești împreună. Poveștile nu sunt basme ci expresii la orice nivel a ceea ce înseamnă să fii o ființă umană. Prin povestire, copiii își dezvoltă abilitățile de ascultare și capacitatea de a se pune în situația altuia. Își pot dezvolta creativitatea și abilitatea de a reflecta asupra comportamentului lor intrând în lumea descrisă în poveste.

Procesul de învățare și metodologiile sugerate au ca scop încurajarea participanților în a-i face să pună întrebări, să reflecteze și să-și dezvolte capacitatea lor de a lua decizii bazate pe valori etice. 'Să învățăm să trăim împreună' are ca scop promovarea transformării și urmărește să-i facă pe copii și pe tineri să vadă și să învețe din propria lor experiență.

26 Pentru mai multe informații legate de învățarea deprinderii de a ajuta, pute-ți să vă referiți la: *Învățarea deprinderii de a ajuta, Planuri și Proiecte, Programul de Educarea a Drepturilor Omului, Asociații de Educație a Amnistiere Internațională și Drepturile Omului*, HREA, Martie 2007.

27 Se pot explora metode de folosire a sporturilor ca o metodologie pentru pace și reconcilieri pe <http://www.toolkitsportdevelopment.org>

Crearea unui mediu propice

Programul necesită un mediu propice pentru a împărtăși și a exprima opinii, idei și credințe, atât înainte, cât și în timpul exercițiului.

- > Asigurați-vă că locația aleasă permite desfășurarea unor activități practice și experimentale.
- > Asigurați-vă că încăperile care vor fi folosite nu expun obiecte religioase aparținând unei anumite tradiții. Spațiul trebuie să fie neutru și primitor pentru toate credințele și modurile de a gândi.
- > Informați participanții cu cel puțin o săptămână în avans despre workshop și activitățile ce se vor desfășura. Oferiți-le o broșură, precum cea descrisă la pagina 37, care să explice obiectivele programului, planificarea precum și alte informații utile pe care ar trebui să le aibă la cunoștință. Broșura îi va ajuta să se pregătească pentru program și să își stabilească așteptările.
- > Petreceți puțin timp la începutul programului pentru a vă cunoaște unii pe ceilalți. Organizați activități de „spargere a gheții”, pentru a crea un sentiment de încredere între participanți.
- > Rugați-i pe participanți să își creeze propriile reguli de bază. Acestea sunt lucruri stabilite de comun acord asupra metodelor de lucru, folosirea timpului sau metodele de comunicare care îi permit grupului să interacționeze ca o echipă. Stabilirea acestor reguli poate constitui sinergie în interiorul grupului și oferă un sentiment de apartenență la program. Formulați regulile prin organizarea unei furtuni de idei între participanți.
- > Analizați în permanență motivația grupului și pregătiți întotdeauna diverse activități pentru a recapa și menține concentrarea și energia participanților.
- > Încurajați participarea persoanelor aparținând diferitor grupuri minoritare și dezvoltați activități care promovează incluziunea și interacțiunea constantă.
- > Folosiți-vă de pauzele de cafea, orele de masă și de serile de după sesiunile formale pentru realizarea unui spațiu de interacțiune a participanților. Aceste momente vor îmbunătăți procesul de înțelegere și descoperire reciprocă.
- > Asigurați-vă de faptul că ideile, opiniile și sugestiile participanților sunt luate în considerare și sunt reflectate în rezultatele și activitățile programului. Acest fapt vă va permite să dobândiți cunoștințe împreună și îi va face pe participanți să se simtă prețuiți și apreciați.
- > Finalizați programul cu o activitate motivațională. Folosiți o poezie sau o rugăciune universală pentru ceremonia de încheiere și pregătiți o prezentare cu muzică și poze din timpul workshopului.
- > Încurajați stabilirea unei rețele de contacte și prietenii între participanți și sugerați-le să continue comunicarea, chiar dacă programul s-a încheiat.

Cum să fii un bun model

Este foarte important să fii un model bun pentru ceilalți. Felul în care îi vei trata pe participanți va avea o influență foarte puternică asupra modului în care vor decurge relațiile dintre aceștia. Așadar, tratează-i întotdeauna cu respect și deschidere. Copiii și adolescenții au ca model persoanele apropiate și cele ale căror acțiuni și fapte sunt coerente și sincere. Prin urmare, sunteți rugați să dați dovadă de valori și metode de gândire pozitive și să aveți o atitudine deschisă, primitoare și incluzivă.

Modelele bune îi inspiră pe ceilalți să reflecte asupra „cine sunt”, „cine vor să fie” și îi motivează să găsească soluții în situații dificile. Acest lucru este foarte important pentru copii și adolescenți, mai ales în educația etică, care caută să dezvolte o cultură a păcii. Un model bun poate multiplica efectul programului „Învățând să trăim împreună”.

Inițiere în Modulele de Învățare

Planificarea și pregătirea sunt vitale. Înainte de începerea Modulelor de Învățare, echipa de facilitare ar trebui să se angajeze într-un proces de planificare generală folosind punctele descrise mai jos:

Însușirea conținutului modulelor

Învățând să trăim împreună este construit în jurul valorilor etice de bază: respect, empatie, responsabilitate și reconciliere. Acestea sunt integrate în două Module de Învățare: **Înțelegerea de sine și a celorlalți** și **Trasformând lumea împreună**

Citiți modulele și notați două-trei propoziții referitoare la ce înseamnă valorile și concepțiile subliniate în opinia voastră și gândiți-vă cum puteți adapta programul, potrivit propriului context. Aceasta te va ajuta să-ți definești propria înțelegere și ceea ce dorești să comunici. Apoi:

1. Utilizând hărțile 'satului', **pregătiți-vă calea de învățare**, selectând chioșcurile din modulul sau modulele pe care le vei lucra.
2. **Selectați activitățile** care vor fi cele mai potrivite formatului programului tău și verifică dacă metodologiile menționate sunt adecvate condițiilor și grupului.
3. Însușiți-vă procesul de învățare și gândiți-vă la cum vă va ajuta **să atingeți obiectivele modulelor** cu ajutorul activităților pe care le-ați selectat.

Cadru și participanți

Identificați cadrul educațional în care veți lucra, atât în termeni generali cât și (mai?) specifici. Este o tabără de vară, un atelier, o sesiune, un program de lungă durată cu sesiuni săptămânale sau un seminar? Cadrul educațional va determina cum să continuați cu procesul de planificare. Gândiți-vă la următoarele întrebări:

- > Cine va participa?
- > Este un grup omogen sau eterogen? Luați în considerare atât circumstanțele religioase, cât și pe cele culturale.
- > Ce impact ar avea cadrul și audiența asupra programului și sesiunilor tale?

Obiective

Identificați obiectivele din fiecare sesiune a programului. Obiectivele ar trebui să fie 'SMART':

- > **S**pecifice.
- > **M**ăsurabile.
- > **A**bordabile (de atins).
- > **R**ealiste (relevante)
- > **I**ncadrate în **T**imp

Obiectivele ar trebui împărtășite participanților și modificate după necesitate.

Metodologii

Familiarizați-vă cu metodologiile de pe paginile 28 și 29. Folosiți o varietate de metodologii care să se potrivească cu mediul și participanții. Identificați posibilele inconveniente. Toate metodologiile sugerate sunt participative, interactive și promovează un proces de învățare individual.

Resurse

„Să învățăm să trăim împreună” asigură o varietate de resurse pentru activitățile care pot dezvolta gândirea critică a participanților. Printre resurse se numără povești, poezii, studii de caz, cântece, filme, dileme, cartonașe cu jocuri de rol și rugăciuni pentru pace.

Uitați-vă la resursele disponibile și puneți-vă următoarele întrebări:

- > Unde altundeva pot găsi materiale-suport?
- > Ce fel de materiale-suport sunt deja disponibile în grup?
- > Care material-suport corespunde cărei activități? Ce metodologie va funcționa cel mai bine, ținând cont de mediul în care se desfășoară activitatea și de participanți?
- > Sunt și alte materiale disponibile, ex.: muzică, artă, obiceiuri transmise din generație în generație, povești.
- > Care este cea mai bună cale de a folosi sau a include materialul-suport?

Aspect general

Pentru fiecare chioșc, uitați-vă la activitățile sugerate și alegeți-le pe cele mai potrivite pentru grupul și locației dumneavoastră.

Structurați-vă modalitatea de învățare pe care o veți urma în timpul sesiunilor, cu un început și un sfârșit clar, permițând modificări în legătură cu ce se întâmplă între acestea. Faceți referire la spirala procesului de învățare, propusă la pagina 25, care vă poate ajuta să aduceți participanții într-un proces de învățare mai participativ și reflectiv.

Asigurați-vă că procesul de învățare pentru sesiune este motivant, lasă loc de întrebări, ajută participanții să descopere, și lasă suficient timp să coreleze exercițiul cu propria lor viață.

Punerea în practică

Fiecare sesiune ar trebui să se încheie cu relatările participanților cu privire la ce au învățat și ce pot folosi în propriile vieți și cu o discuție despre ce acțiune ar fi potrivită în acel caz. Acțiunea trebuie să fie contextuală și poate fi eficientă dacă este a participanților și aparține grupului. Depinzând de situație, acțiunea poate fi luată într-un mod individual, poate fi desfășurată în școală sau se poate aplica într-o comunitate.

Evaluare

În Secțiunea 3, Monitorizarea Progresului, veți găsi un număr de metode pentru dumneavoastră și participanți pentru a evalua ceea ce au învățat. O metodă este Jurnalul de Studiu, pe care toți participanții ar trebui să-l păstreze. De asemenea, sunt asigurate descrierile a 5 metode de evaluare pe care le poți folosi, și câteva metode „de măsurare a temperaturii” grupului.

Fiecare dintre chioșcuri are un semn de stop, pentru a vă reaminti să le cereți participanților să noteze în Jurnalul Învățării și să își evalueze progresul. Aceste evaluări sunt făcute de participanți, nu de facilitator. Evaluarea progresului se bazează pe auto-evaluare și auto-reflecție; participanții trebuie să își asocieze contextele proprii cu procesul de învățare. Participanții dețin astfel controlul propriei învățări, ceea ce este, în sine, dător de încredere.

Voi, ca facilitatori, sunteți încurajați să dezvoltați o evaluare a impactului pentru participanți astfel încât să poată fi evaluate schimbările la nivelul atitudinii, cunoștințelor și abilităților personale, interpersonale și sociale. Această evaluare trebuie să ia în considerare internalizarea valorilor și legăturile făcute între învățare și realitatea fiecărui participant. Un model de evaluare a impactului veți găsi la pagina 61.

Este important ca și echipa facilitatorilor să treacă printr-un proces de auto-evaluare la finalul fiecărei sesiuni, pentru a-și evalua propria învățare și rezultatele obținute în urma exercițiului.

Folosiți un format de evaluare pentru a estima impresiile imediate ale participanților din punct de vedere al logisticii, al conținutului programului și al învățării, (vedeți pagina 228)

Cu cine ar trebui folosit *Învățând să trăim împreună*?

Învățând să trăim împreună a fost dezvoltat pentru a fi folosit cu copii și tineri peste vârsta de 12 ani. Puteți selecta cele mai potrivite metodologii și activități în conformitate cu grupul de vârstă. Acesta au fost concepute pentru a fi adaptabile diferitelor contexte culturale și sociale.

Procesul de învățare și metodologiile ajută în dezvoltarea angajamentelor personale și planificării în comun, bazate pe capacitățile participanților, pentru ca tinerii și copiii să conteze în societățile din care provin.

Învățând să trăim împreună este conceput pentru a fi folosit în principal cu grupuri interreligioase și ar trebui să participe, în mod ideal, reprezentanți ai cel puțin două tradiții religioase din prezent. Acest lucru nu va fi întotdeauna posibil, caz în care este cu atât mai important să asigurați deschiderea și respectul către alte religii, tradiții și culturi.

Unde ar trebui folosit *Învățând să trăim împreună*?

Resursa poate fi folosită pentru diferite scopuri și în diferite cadre:

1. Modulele de Învățare pot fi implementate în **workshop-uri, conferințe sau seminarii**. Urmăriți tematica chioșcurilor fiecărui modul și le adaptați conform cu timpul avut la dispoziție, audiența prezență și cadrul în care va găsiți.
2. Modulele de Învățare pot fi adaptate pentru a fi folosite în **programa școlară**. Activitățile pot fi introduse ca parte a cursurilor despre religie sau etică. Puteți, de exemplu, selecta un traseu de învățare pentru fiecare modul și să efectuați una sau mai multe activități din tematică fiecărui chioșc, pe o durată de câteva luni. Chioșcurile cu o singură tematică pot fi adaptate, de asemenea, pentru a veni în completarea unor subiecte școlare.
3. Modulele pot fi folosite în **tabere de vară** pentru copii și tineri. Modulele pot contribui la o mai cuprinzătoare experiență de învățare între oameni cu diferite credințe și culturi. Chioșcurile fiecărui modul pot servi totodată ca teme pentru activitățile taberelor de vară.

Cine poate folosi „Să învățăm să trăim împreună?”

Beneficiarii principali ai materialelor resurse, sunt toți cei care lucrează cu copiii și tinerii în contexte formale, nonformale și informale.²⁸ Aceasta include membri GNRC precum și comunități religioase și profesori de religie, educatori și instituții de educație.

Cadrul formal

Școlile pot da posibilitatea elevilor de a adăuga proiectul *Învățând să trăim împreună* la curriculumul lor și a aduce noi metodologii și activități care încurajează gândirea critică a studenților.

Folosind acest proiect, școlile pot avea un impact pozitiv asupra întregii comunități. Școlile au fost, iar în unele părți ale lumii încă sunt, centre culturale, unde oamenii se pot aduna pentru diferite activități, planificări, întâlniri și pentru a schimba idei. Școlile, așadar, pot fi un loc potrivit pentru a clădi comunități și pentru a învăța, permițându-ne astfel să ne respectăm și să ne înțelegem mai bine unul pe celălalt.

Cadrul nonformal

Spațiile de învățare din afara sistemului formal al școlii, care asigură educația și dezvoltarea abilităților copiilor și tinerilor din afara școlilor precum și a altora care sunt marginalizați și vulnerabili (precum refugiați, imigranți și orfani), pot crea noi căi de a acumula cunoștințe, atitudini pozitive, toleranță și înțelegere, precum și de a promova schimbări comportamentale.

Organizații religioase, grupuri de tineri, cluburi pentru pace și alte astfel de instituții educaționale sunt importante pentru a promova etica prin învățarea interreligioasă și interculturală. Tinerii, de obicei, iau parte la astfel de grupuri în mod voluntar, ca să ridice și să discute problemele sociale într-un mediu deschis. Acești factori alcătuiesc un spațiu ideal pentru a intensifica abilitatea adolescenților de a reacționa la nevoile societății.

Învățând să trăim împreună poate fi ușor adaptat și la programele educaționale pentru pace și drepturile omului, dar mai ales în cazul organizațiilor care folosesc învățarea interculturală și interreligioasă pentru promovarea demnității umane. Dezbateri, discuții deschise, „cafenele interreligioase”, mese rotunde și inițiative comune își pot găsi locul mai ușor în activități nonformale, oferind oportunități de a dezvolta gândirea critică și dialogurile interreligioase.

În spațiile în care interacțiunea interreligioasă formală este greu de realizat din cauza separării sau a conflictelor religioase, sunt necesare locurile non-formale care să promoveze înțelegerea reciprocă și să ofere împrejurări favorabile pentru interacțiune și dialog.

²⁸ Educația formală este practică atât în școli, cât și în „instituțiile de formare”, cea non-formală poate fi găsită în grupuri, comunități religioase și alte organizații și educația informală acoperă ce rămâne, de exemplu, relația cu prietenii, familia și colegii de serviciu. Diferența este larg administrativă, dar ajută la acoperirea tuturor aspectelor legate de învățare de-a lungul vieții.

Cadrul informal

Rolul familiei în promovarea respectului și înțelegerii între diferite grupuri este fundamental. Punând accent pe diversitatea religioasă și culturală, copiii și tinerii pot fi motivați să caute o modalitate mai bună de a „trăi împreună”. Familiile sunt baza care încurajează aprecierea diferențelor și dezvoltarea identității unui individ. De aceea, părinții sunt potențiali aliați puternici în încurajarea copiilor și tinerilor.

Broșura pentru participanți

Pregătiți o mica broșură pentru participanți, care să ofere informații despre cum este alcătuit programul, ce se cere de la aceștia, la ce activități vor participa și în ce măsură trebuie să se pregătească pentru călătoria lor educativă.

Oferind din timp broșura participanților, aceștia vor fi mai pregătiți și mai curioși, începând să-și contureze așteptările.

Ce ar trebui să includă broșura?

1. **O introducere:** Urați bun venit în program participanților, menționați perioada de desfășurare, cine sunt organizatorii, numărul de participanți, țările din care provin aceștia și religiile lor și puneți accent pe importanța unei atitudini participative pentru succesul programului.
2. **Obiective:** Enumerați ce urmăriți să obțineți la sfârșitul acestui program. Folosiți obiective SMART.
3. **Orar:** Stabiliți intervalele de timp pentru fiecare sesiune. Fiți siguri că rămâne timp pentru pauze, mese, timp liber și excursii.
4. **Informații despre sesiuni:** Menționați natura sesiunilor, cum se pot pregăti participanții pentru acestea și orice alte informații de natură organizatorică.
5. **Jurnalul învățării:** Anunțați participanții că de-a lungul călătoriei vor fi rugați să dețină o agendă numită „Jurnalul învățării”, în care să-și noteze impresiile și experiențele.
6. **Informații practice:** Dacă organizați o tabără de vară sau un atelier de lucru, asigurați-vă că introduceți informații despre locație, vreme, tipul de haine pe care trebuie să-l aducă și care sunt facilitățile locației, de exemplu existența telefoanelor publice, spațiilor verzi, accesului la internet etc. În cazul unui program școlar, asigurați-vă că adăugați informații despre posibilele excursii pe teren și tipul activităților în aer liber, dacă este cazul, pe care le veți desfășura.

Asigurați-vă că broșura voastră este atractivă pentru participanți și informațiile furnizate sunt clare și concise.

Ce pot face dacă...

În această secțiune veți găsi recomandări în legătură cu ce puteți face când sunteți pus în fața anumitor provocări în ceea ce privește implementarea programului de educație etică. Cazurile ipotetice de mai jos, împreună cu recomandările, au fost selectate din experiențele trăite în timpul workshop-urilor noastre test și din provocările pe care le-am întâmpinat pe parcursul dezvoltării proiectului „Să învățăm să trăim împreună”.

Întâlnirea unor situații dificile este probabilă. Ele vor necesita pregătire din partea facilitatorului, iar intervenția lui/ei trebuie să fie făcută într-o manieră asertivă, dar dând în același timp dovadă de inteligență emoțională. Vă invităm să parcurgeți următoarele cazuri și să vă gândiți cum v-ar afecta performanțele de facilitator aceste situații.

Ce pot face dacă...

Nu am un grup divers din punct de vedere religios.

Doresc să sporesc gradul de conștientizare în ceea ce privește diversitatea religioasă și să promovez valorile care conduc la conviețuirea persoanelor cu religii diferite; totuși, nu am un grup divers din punct de vedere religios, și în orașul meu nu există o diversitate religioasă mare.

Învățând să trăim împreună a fost dezvoltat în așa fel încât să existe participanți proveniți din diferite contexte religioase. Totuși, dacă vă lipsește diversitatea religioasă în grup, puteți folosi resursele ca să creșteți nivelul de conștientizare al participanților în legătură cu alte religii sau puteți lucra cu probleme la nivel cultural. Luați în considerare aceste recomandări practice.

- > Asigurați-vă că participanții sunt expuși la alte credințe religioase prin participarea la activități experiențiale. Puteți folosi activitatea *Vizite interreligioase* de la pagina 80 ca să îi familiarizați cu alte credințe și să îi faceți să reflecteze asupra înțeleșurilor și ideilor lor.
- > Invitați persoane din alte religii la o cafenea interreligioasă sau la discuții unde participanții pot vorbi cu acestea și pot învăța mai mult.
- > Folosiți filme care arată dreptul la exprimarea credințelor religioase. Discutați cu participanții ideile și impresiile lor după film.
- > Ca parte din auto-evaluarea lor, rugați participanții să facă cunoștință cu o persoană având alte credințe religioase față de ale lor și să învețe despre ele.
- > Folosiți imagini ale altor obiceiuri religioase și explorați-le funcția și înțeleșul.
- > Formați un grup de facilitatori cu diferite antecedente religioase.
- > Explorați orice diferențe și asemănări în grupul religios reprezentat - există mai mult de o credință sau etnie? Discutați cum aceste divergențe modelează identitatea religioasă a participanților.

Doresc să abordez probleme sociale în loc de probleme religioase

Sunt interesat de folosirea programului *Învățând să trăim împreună*, dar nu vreau să discut despre probleme religioase; mi-ar plăcea să discut probleme sociale mai relevante pentru regiunea mea.

Învățând să trăim împreună a fost proiectat să includă oameni tineri în transformarea, nedreptăților și conflictelor violente, cu accent pe conflictele alimentate de diferențe religioase.

Această abordare țintește înțelegerea diversității din mai multe perspective, dar se concentrează mai ales pe diferențele religioase.

Acest lucru nu ar trebui să vă împiedice să folosiți sursa ca model pentru rezolvarea altor tipuri de conflicte și diferențe. Într-adevăr, „Să învățăm să trăim împreună” poate fi folosit în abordarea oricăror probleme care își au rădăcinile într-o lipsă de respect și înțelegere între oameni. Totuși, recomandăm utilizarea acestei resurse cu grupuri intra-religioase, chiar dacă tema principală nu este înțelegerea între religii, deoarece va ajuta la formarea unor legături între participanți și va încuraja cooperarea intra-religioasă.

Iată câteva sugestii utile:

- > selectați tema socială la care să faceți referire (ex., violența între grupuri de tineri; aspect legate de mutări; migrația; conflictele pentru resurse și discriminarea pe bază de gen)
- > folosiți primul modul, *Înțelegerea de sine și a celorlalți*, pentru a pune accent pe diversitatea culturală sau diferențele cu privire la modul de a gândi; prejudecăți și stereotipuri ale grupurilor sociale și culturale; și importanța prețuirii celorlalți, indiferent de cine sunt.
- > adaptați cel de-al doilea modul, *Trasformând lumea împreună* la tema aleasă și accentuați felul în care acea problemă afectează relațiile dintre oameni, dar și responsabilitatea lor individuală și colectivă de a reacționa. Lăsați participanții să descopere că pot să fie mai degrabă parte a soluției decât a problemei.

Pentru a observa cum *Învățând să trăim împreună* a fost folosit în abordarea deplasărilor și a situațiilor violente, vedeți „Workshop în Ecuador” la pagina 210; „Workshop în El Salvador” la pagina 213 și „Workshop în Panama” la pagina 216.

Am tensiuni în grup din cauza diferențelor religioase

Vreau să introduc programul *Învățând să trăim împreună* în cadrul unui grup cu diversitate religioasă, cu toate acestea, anumite grupări religioase au un trecut violent și au existat confruntări între participanți.

Învățând să trăim împreună ajută la realizarea nevoii de înțelegere reciprocă și de a fi deschiși față de cei diferiți. Scopul este să creăm încredere și să cultivăm atitudinea reconciliantă a participanților. Astfel, *Învățând să trăim împreună* va fi capabil să abordeze tipurile de problemele descrise mai sus.

Iată câteva recomandări utile:

- > Petreceți mai mult timp în primul modul *Înțelegându-te pe tine și pe ceilalți* pentru a crea un mediu benefic de interacțiune între participanți.
- > Subliniați importanța umanității comune și bogăția diversității. Aceasta vă va permite să creați un sentiment de conexiune între participanți.
- > Puneți sub semnul întrebării stereotipurile și prejudecățile participanților folosind metodologii experimentale care le vor permite să experimenteze cum gândesc și trăiesc alții.
- > Creați spațiu de dialog și schimb de idei. Subliniați importanța de a fi deschis la alte puncte de vedere.
- > Folosiți activitățile unde participanții trebuie să se pună în situația altora și lăsați-i să reflecteze asupra sentimentelor lor și ale celorlalți.

- > Situați pe hartă conflictul dintre diferitele grupuri religioase, împreună cu participanții, ascultând toate punctele de vedere și explorând tiparele și istoria conflictului, oamenii implicați, relațiile care au fost afectate și viitorul conflictului. Lăsați-i să reflecte asupra conflictului și cum acesta este înrădăcinat în incapacitatea noastră de a relaționa cu ceilalți și eșecul nostru în a ne înțelege și a ne respecta unul pe celălalt. Dacă participanții arată că sunt în general ignoranți față de istoria și cauzele conflictului, folosiți aceasta pentru a le pune la îndoială prejudecățile pe care totuși le au.
- > Folosiți studii de caz, articole, filme și cântece din alte regiuni despre transformarea conflictului și porniți o discuție în care să fie găsite paralele cu contextul propriu participanților.
- > Prezentați cazuri de oameni care lucrează pentru înțelegere reciprocă între diferitele grupuri religioase și lăsați-i pe participanți să discute și să reflecteze asupra acestei munci.
- > Lăsați-i pe participanți să reflecteze asupra conflictelor personale pe care le au cu cei ce aparțin altui grup religios și acordați timp suficient activităților de la chioșcul „Pacea începe cu mine”, aflat în modulul *Trasformând lumea împreună*.
- > Formați un grup de facilitatori care să reprezinte diversitatea religioasă a grupului, în scopul de a crea o atmosferă echilibrată și a contracara o discuție și facilitare părtinitoare.

Dacă doriți să aflați câteva idei pentru folosirea programului *Învățând să trăim împreună* în contexte de violență religioasă și conflict, puteți citi raportul final al workshop-ului din Israel, *Massa - Massar (Călătoria - Calea)* ce poate fi găsit la <http://www.arigatour.ch/mm/file/massa-massar-report.pdf>

Participanții au fost expuși la situații violente

Grupul meu de participanți se confruntă cu violența zi de zi și sunt parte a grupurilor minoritare excluse din societate.

Învățând să trăim împreună poate fi folosit cu grupuri provenite din diferite cadre sociale, economice și culturale. Copiii și tinerii care au fost sau sunt în continuare afectați de violență au nevoie de oportunități pentru a-și întări încrederea în propriile puteri și să fie încurajați în o așa manieră încât a putea supraviețui situației în care se afla și a contribui pozitiv la o soluție pașnică.

Iată câteva recomandări utile:

- > Evidențiați chioșcul *A mă recunoaște în relațiile cu ceilalți* din modulul *Înțelegerea de Sine și a Altor*.
- > Creați spațiile necesare participanților pentru a-și întări încrederea în propriile puteri și stima de sine, prin activități care îi încurajează să își folosească creativitatea, să participe și să interacționeze fără a fi criticați. Asigurați-vă că grupurile minoritare sunt auzite și totodată simt că sunt ascultate.
- > Pregătiți activități care îi ajută pe participanți să vizualizeze cauzele injustițiilor în propriile societăți și nevoia de a se întări pentru a ajuta în găsirea unei soluții pașnice pentru situația respectivă. Folosiți-vă de activități care sporesc gândirea critică și abilitățile de rezolvare a problemelor.

- > Ajutați participanții să descopere alternative non-violente de a face față conflictului social și in Justițiilor și echipași-i să răspundă într-un mod pașnic situației cu care se confruntă. Puteți folosi filme care să illustreze lupta pentru justiție purtată de diferiți lideri religioși și sociali, sau invitați organizații sau oameni care lucrează cu mișcări de rezistență non-violentă.²⁹
- > Ajută participanții să reflecteze la propriile conflicte personale sau situații violente și acordă timp în plus pentru activitățile din chioșcul *Calea reconcilierii* din modulul Transformând lumea împreună.

Pentru mai multe idei privind cum să utilizezi *Învățând să trăim împreună* în acest tip de context, consultă „Workshop-ul din Tanzania” de la pg 207 și „Workshop-ul din El Salvador” de la pg. 213.

Subiectele workshop-ului cauzează participanților tulburări emoționale:

Subiectele, sesiunile sau activitățile din cadrul workshop-ului fac participanții sensibili în legătură cu propriile sentimente și împiedică deplina lor participare.

Învățând să trăim împreună este conceput în așa fel încât să se conecteze cu aspectele personale: identitate, valoare și cultură. De aceea programul va constrânge participarea să reflecteze la propriile prejudecăți și experiențe – să se îndrepte spre sufletele și emoțiile lor. Se dorește ca acest proces să conducă la internalizarea atitudinilor pozitive.

Acestea sunt câteva recomandări utile:

- > Acordă spațiu pentru a asculta sentimentele participanților, dacă aceștia vor dori sau vor simți nevoia să le împartă cu ceilalți.
- > orbește în particular cu participanții, în caz că manifestă tulburări emoționale și arată-le că este în regulă să te simți emoționat în legătură cu un anumit subiect. Întreabă-i ce anume le creează neplăceri și de ce s-au simțit afectați.
- > Dacă unul dintre participanți are parte de o situație care îi poate afecta modul de viață, asigură-te că vei vorbi cu ea sau cu el după workshop sau după activități și o/îl vei ajuta să găsească o soluție.
- > Dacă unul dintre participanți manifestă tulburări emoționale în mijlocul sesiunii, fii empatic. Întreabă ce se întâmplă, permite participantului să își exprime sentimentele și roagă ceilalți participanți să asculte și să încerce să înțeleagă emoțiile persoanei respective.
- > Ajută participanții să se calmeze, folosind metode de respirație adâncă, cântecele. sau, pur și simplu, lăsându-i să se întindă.
- > Planifică anumite activități care le va permite să fie creativi și să se exprime pe sine, cum ar fi pictura sau desenul.
- > Dacă unul dintre participanți îți va destăinui lucruri confidențiale, asigură-te că vei respecta aceasta

29 Pentru mai multe detalii despre resurse, jocuri și media în ceea ce privește conflictele non-violente, vezi *A force more powerful* pe <http://www.aforcemorepowerful.org/>

Secțiunea 2

Module de învățare

Modulul 1: Înțelegându-te pe tine și pe ceilalți

Modulul 2: Transformând lumea împreună

Viziunea Consiliului Interreligios pentru Educație Etică: Noi vedem o lume în care toți copiii să-și dezvolte spiritualitatea, însușindu-și valorile etice, învățând să trăiască în solidaritate cu oameni de diferite religii și civilizații și să clădească credința în ceea ce oamenii numesc Dumnezeu, Realitatea finală sau Prezența divină.

Să încurajăm tinerii să transforme lumea

Chioșcurile din cele două module de învățare îi va purta pe cititori într-o călătorie interreligioasă și interculturală care dă puteri oamenilor să construiască punți ale încrederii, astfel încât lumea să poată fi transformată.

Prin activitățile incluse în program, participanții vor învăța să prețuiască relaționarea cu oamenii care sunt diferiți. Ei vor deveni conștienți de importanța respectului de sine și a celor din jur și a consolidării valorilor etice din viața personală. În această călătorie participanții vor face față unor provocări în încercarea de a înțelege lumea și pe oamenii din jur, provocări care îi vor ajuta să prețuiască responsabilitățile individuale, dar și pe cele colective, ca cetățeni ai acestei lumi. Participanții vor reflecta asupra propriilor transformări, vor compara valorile și vor fi mai bine pregătiți pentru a se schimba pe ei și mediul din jurul lor. Distrându-se, dar îndeplinindu-și scopul prin lucrul în echipă, ei vor găsi modalități pașnice de a schimba lumea.

Primul modul, intitulat **Înțelegându-te pe tine și pe ceilalți** este centrat pe identitatea fiecăruia. Acesta îi ajută pe participanți să găsească asemănări și deosebiri între ei și între oamenii de diferite culturi și credințe. Ei se vor vedea prin perspectiva altora și vor învăța să îi cunoască pe alții folosind empatia, să le înțeleagă și să le respecte sentimentele, convingerile și modul de viață. La sfârșitul primului modul participanții vor reflecta asupra responsabilităților individuale de a acționa într-un mod pașnic și plin de compasiune. Acest lucru îi va ajuta să-și cultive propria spiritualitate.

Al doilea modul, intitulat **Transformând lumea împreună**, se concentrează pe importanța legăturilor umane în încercarea de a schimba lumea. Îi va purta pe participanți într-o călătorie în care ei pot analiza motivele conflictelor sociale, a situațiilor violente și nedrepte, căpătând abilități de a găsi soluții pașnice acestor probleme. Ei vor descoperi că pot să-și dezvolte o atitudine de reconciliere dacă își găsesc pacea interioară și aceasta îi va ajuta să clădească relații de încredere cu ceilalți. La sfârșitul modulului, tinerii vor fi motivați să lucreze împreună cu alții pentru a răspunde etic nevoilor de transformare ale societății.

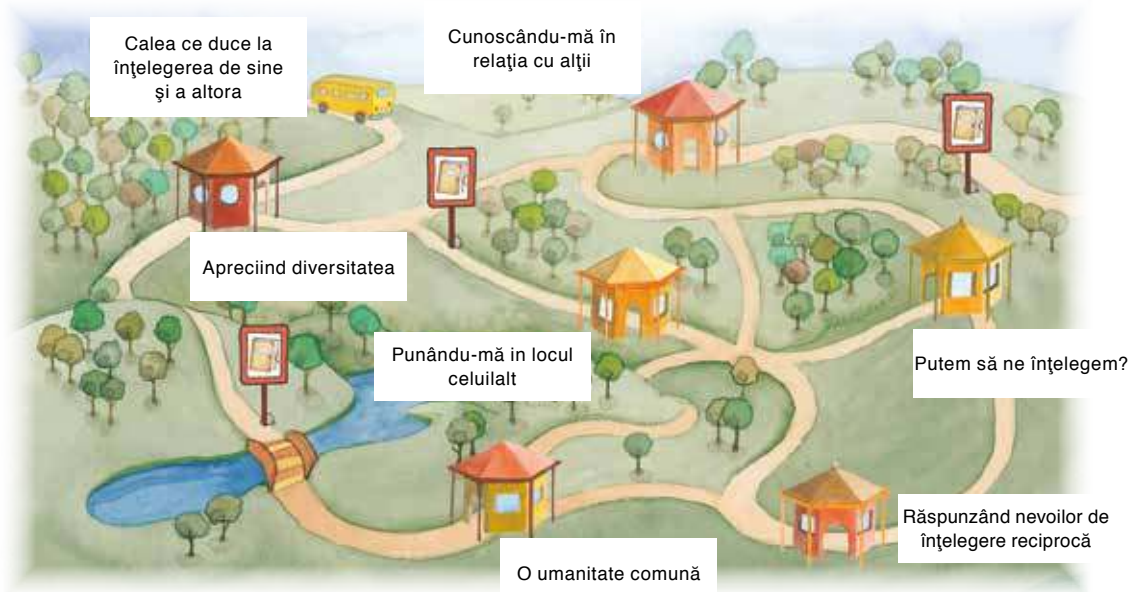
În fiecare modul, instructorii trebuie să se decidă asupra cărui chioșc să se pună accentul și asupra ordinii în care acestea vor fi abordate.

Modulul 1

Înțelegându-te pe tine și pe ceilalți

CUVÂNTUL -CHEIE: RESPECTUL RECIPROC

Respectul reciproc crește odată cu înțelegerea și aprecierea reciprocă a diferențelor și similarităților.

44

În Modulul 1 participanții pot să învețe despre ei în relație cu ceilalți. Ei vor învăța să accepte diferențele dintre ei și să descopere aspectele comune pe care să le împărtășim cu toții. Mergând pe diferite căi, ei vor putea să observe cum identitatea propriei persoane este definită de rădăcinile lor, de relațiile cu familia, prietenii și oamenii din jurul lor. Această călătorie îi va ajuta să aprecieze diversitatea, să renunțe la prejudecăți și să recunoască nevoia de a înțelege și respecta ceilalți oameni.

Ca facilitator, alege chioșcul pe care vrei să-l vizitezi și proiectează călătoria grupului, pentru ca fiecare să ajungă să se autocunoască, dar să-i cunoască și pe cei din jur.

Apreciind diversitatea

Activitățile din această căsuță îi ajută pe participanți să privească lumea în care trăiesc. Ei vor învăța mai multe despre ceilalți și vor descoperi bogăția diversității oamenilor. Această cale le permite să identifice ceea ce ne face diferiți și să aprecieze diferențele fără a recurge la prejudecăți.

Activități sugerate:

- > Împărțirea imaginilor, pg.70
- > Desenarea unei hărți, pg.76
- > Atingând stelele, pg.77
- > Vizite interreligioase, pg.80
- > Compară, pg.82
- > Seri culturale, pg.83
- > Test: Ce știi despre alte religii? pg.112

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Cunoscându-mă în relația cu alții

Activitățile din această căsuță îi ajută pe participanți să se auto-cunoască profund și să se vadă relația lor cu ceilalți. Participanții își vor cunoaște propria identitate și vor învăța cum să respecte dreptul tuturor la identitate. Ei vor descoperi conexiunile cu ceilalți și cum propria identitate este formată prin relaționarea și experiențele cu ceilalți.

Activități sugerate:

- > Copacul vieții mele, pg.65
- > Împărțirea experienței personale, pg.67
- > Atingând stelele, pg.77
- > Compară, pg.82
- > Seri culturale, pg.83
- > Povestea lui Bobby, pg.103
- > Picturi pe tricouri, pg.109

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

O umanitate comună

Prin activitățile din acest chioșc, participanții vor descoperi că, pe lângă diferențele dintre noi, suntem oameni și trăim în aceeași lume. Ei vor căuta în interiorul lor și vor asculta poveștile vieții altora, ceea ce îi va ajuta să se conecteze cu aceștia. Participanții vor descoperi necesitatea de a împărtăși responsabilitățile, ca ființe umane.

Activități sugerate:

- > Povestiri, pg.74
- > Atingând stelele, pg.77
- > Cercul tobelor, pg.79
- > Bucuria aprecierii, pg.105

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

46

Putem să ne înțelegem?

Activitățile din această căsuță îi vor ajuta pe participanți să învețe și să prețuiască respectul față de ceilalți. Participanților le vor fi provocate atitudinile, modul de gândire și comportamentul și vor învăța să vadă dincolo de diferențe, prejudecăți și stereotipuri.

Activități sugerate:

- > Povești pentru suflet, pg.73
- > În ce cred, pg.78
- > Banca etică, pg.87
- > Focus- grup pe tema respectului, pg.95
- > Cafeneaua interreligioasă, pg.96
- > Povestea lui Bobby, pg.103
- > Dialogurile interreligioase, pg.122

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Punându-mă în locul celuilalt

Activitățile din acest chioșc îi vor determina pe participanți să conștientizeze și să lucreze cu prejudecățile lor, astfel încât să se înțeleagă mai bine cu ceilalți. Acest chioșc conduce spre un proces de autorefecție, de conștientizare spirituală cu privire la nevoile și sentimentele altora. Aici li se vor consolida spiritualitatea și capacitatea de empatie cu alți oameni.

Activități sugerate:

- > Silueta ta este a mea, pg.69
- > Vizite ale interreligioase, pg.80
- > Joc de rol, pg.85
- > Studiu de caz, pg.86

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Răspunzând nevoilor de înțelegere reciprocă

În această căsuță, participanții vor acționa conform angajamentului lor de a fi mai respectuoși și de a încerca să îi înțeleagă pe cei din jurul lor. În cadrul chioșcului, se construiește pe baza descoperirilor făcute în timpul călătoriei și se marchează începutul unei noi călătorii, a muncii în echipă pentru a transforma lumea.

Activități sugerate:

- > Cafeneaua interreligioasă, pg.96
- > Să facem un film, pg.110
- > Campanii de învățatură interreligioasă, pg.117
- > Schimburi de experiență între școli, pg. 118
- > Săptămâni tematice, pg.119
- > Campania drepturilor copiilor, pg.120
- > Dialogurile interreligioase, pg.122

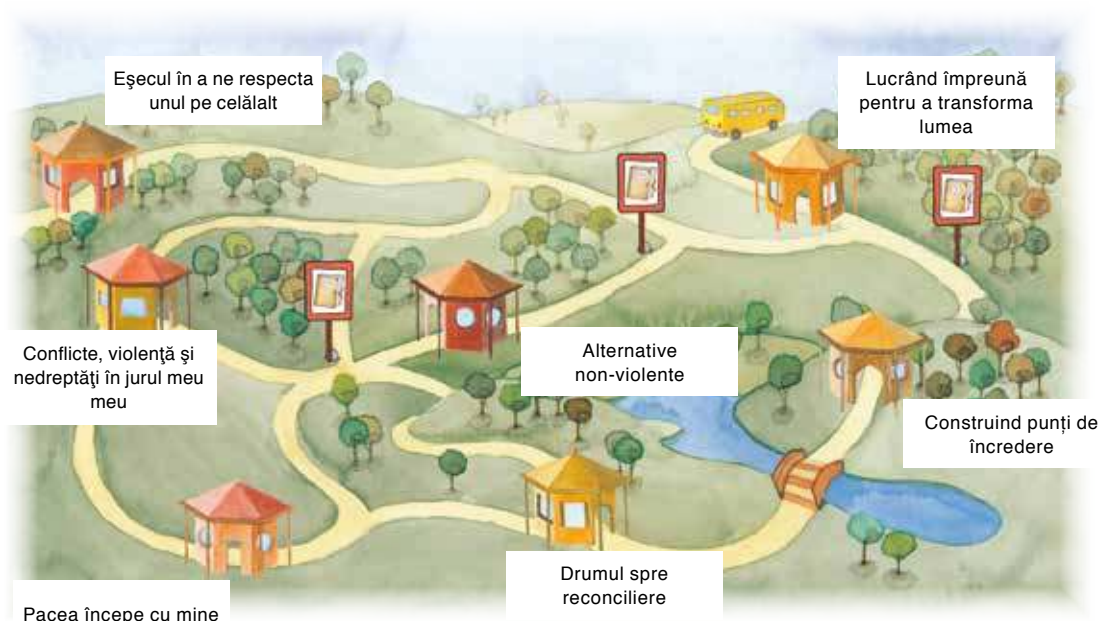
Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Modulul 2

Transformând lumea împreună

CUVÂNTUL -CHEIE: RECONCILIERE

Reconcilierea nu este doar o formă a vindecării atunci când lucrurile au început să o ia pe o cale rea; este, de asemenea, și o orientare în confruntarea inevitabilă cu problemele, diferențele și conflictele din viața zilnică.

Începând cu **înțelegerea de sine și a celorlalți**, călătoria aceasta îi motivează pe participanți să construiască legături de încredere și să lucreze împreună, astfel încât fiecare să aducă pacea în jurul său. Participanții vor descoperi că nedreptatea și violența apar atunci când eșuăm în a-l respecta pe celălalt și că adesea este nevoie să avem o atitudine de reconciliere atunci când lucrăm în echipă. O atitudine reconciliantă îi va ajuta pe participanți să reclădească legături, să găsească pacea și să-și îndeplinească responsabilitățile individuale și colective.

Ca facilitator, alege chioșcul pe care vrei să îl vizitezi și proiectează călătoria grupului tău pentru a transforma lumea împreună!

Ce se întâmplă atunci când nu reușim să ne respectăm unii pe alții?

Acest chioșc ne arată că orice conflict este normal în interrelațiile umane, dar că poate fi soluționat în mod pașnic prin schimburi constructive. Participanții vor explora modul în care neînțelegerea și nerespectarea celorlalți poate conduce la violență, nedreptate și violarea demnității umane.

Activități sugerate:

- > Vizionare de film, pg.71
- > Învățând din povestiri adevărate, pg.72
- > Situații nedrepte, pg.75
- > Cum ar fi lumea dacă ...,pg.104
- > 1000 de cocori din hârtie, pg.107
- > Insule diminuate, pg.114

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Înțelegerea conflictelor, violenței și nedreptății din jurul meu

Acest chioșc îi face pe participanți să înțeleagă rădăcinile și consecințele situațiilor conflictuale, violenței și nedreptății din jurul lor. Participanții vor explora reacțiile umane și vor învăța despre capacitatea umană de a crea, de a distruge și de a transforma.

Activități sugerate:

- > Vizionare de film, pg.71
- > Folosirea jocurilor de rol, pg.85
- > Folosirea studiului de caz, pg.86
- > Dileme, pg.89
- > Masa rotundă, pg.97
- > Dezbateri, pg.98
- > 1000 de cocori din hârtie, pg.107

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Pacea începe cu mine

Acest chioșc îi ajută pe participanți să reflecteze cum atitudinile lor pot provoca adesea violență sau nedreptate. În același timp, ei vor deveni mai conștienți de responsabilitatea lor de a transforma aceste atitudini. Participanții se vor studia atent și vor reflecta asupra relațiilor lor cu ceilalți. Ei vor putea să-și cultive latura interioară, consolidându-și capacitatea de a transforma lumea.

Activități sugerate:

- > Cercul tobelor, pg.79
- > Meditând asupra mea, o călătorie silențioasă, pg.99
- > Bucuria aprecierii, pg.105
- > Mandala, pg.106
- > 1000 de cocori din hârtie, pg.107
- > Picturi pe tricouri, pg.109

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

50

Alternative non-violente

În acest chioșc participanții vor fi inspirați și pregătiți să răspundă în mod pașnic la situații care le afectează propriile lor identități și drepturi. Participanții vor descoperi alternative non-violente și vor învăța despre mișcări de rezistență care s-au adresat situațiilor violente sau nedrepte. Ei vor reflecta asupra importanței de a clădi pacea, pentru a transforma comunitățile, societatea și lumea întreagă.

Activități sugerate:

- > Vizite pe teren, pg.84
- > Banca etică, pg.87
- > Șase pași spre rezolvarea unei probleme, pg.91
- > Știri de pace, pg.93
- > Lideri sociali și religioși, pg.101

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Drumul spre reconciliere

Acest chioșc va ajuta participanții să prețuiască reconcilierea ca pe un mijloc de a repara relațiile destrămate. Ei își vor putea cultiva sinele și capacitatea de a-i asculta pe ceilalți, de a ierta, de a vindeca și de a reconstrui. Cărare va permite participanților să remarce umanitatea celorlalți, să recunoască durerea cauzată din cauza altora și nevoia de a căuta, de a da și de a primi iertarea.

Activități sugerate:

- > Povestiri pentru suflet, pg.73
- > Să spunem povești, pg.74
- > Șase pași spre rezolvarea unei probleme, pg.91
- > Lideri sociali și religioși, pg.101
- > De ce mă simt rănit? Pg.102

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Construind punți de încredere

În acest chioșc, participanții vor lucra cu alții, pentru a construi poduri ale încrederii, ale reconcilierii diferențelor. Exercițiile vor consolida abilitățile de comunicare și de ascultare. Participanții vor lucra împreună, unii cu alții, pentru a ajunge la rezultate comune, evaluând și explorând totodată capacitățile lor de a transforma societatea.

Activități sugerate:

- > Folosirea jocului de rol, pg.85
- > Șase pași spre rezolvarea unei probleme, pg.91
- > Cafeneaua interreligioasă, pg.96
- > Să facem un film, pg.110
- > Mingea din aer, pg.115
- > Dezvoltarea proiectelor, pg.121
- > Dialogurile interreligioase, pg.122

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Lucrând împreună pentru a transforma lumea

După ce trec prin chișocurile acestui modul, participanții vor avea capacitatea și motivația necesare să înceapă să transforme lumea din imediata lor apropiere. Ei vor fi îndejuns de pregătiți să lucreze împreună pentru schimbarea situației din jurul lor, să aducă pacea și să transforme societatea în care trăiesc și, de aici, întreaga lume.

Activități sugerate:

- > Învățăm să ajutăm, pg.116
- > Campanii ale învățării interreligioase, pg.117
- > Săptămânile tematice, pg.119
- > Campaniile dreptului copiilor, pg.120
- > Dezvoltarea proiectelor, pg.121

Înainte de a continua, verificați ce au învățat participanții prin folosirea unuia sau a mai multor modele de evaluare. Vezi Secțiunea 3, „Monitorizarea progresului”.

Secțiunea 3

Monitorizarea progresului

Învățând să trăim împreună are scopuri și obiective precise. Caută să motiveze tinerii pentru a lucra împreună cu scopul de a produce transformări sociale. Pentru a realiza acest țel, este important să monitorizezi și evaluezi impactul programului tău. Primordial între metodele de evaluare sugerate în acest capitol este *Jurnalul Învățării*.

Jurnalul Învățării

„Broșura Participanților”, descrisă la pagina 37, anunță participanții de faptul că li se va cere să țină un *Jurnal al Învățării*. În acest scop, fiecare participant primește sau trebuie să aducă un caiet pe care îl va folosi pe întreaga perioadă a activităților și modulelor. Jurnalul este privat și ar trebui să fie folosit în fiecare sesiune pentru înregistrarea experiențelor și a emoțiilor de către fiecare participant. Jurnalul Învățării are ca scop întărirea procesului de autorefecție. Ar trebui să fie completat după fiecare sesiune, atunci când participanții sunt singuri și au timp pentru a reflecta.

Menținerea unui Jurnal Învățării personal este un element central al programului *Învățând să trăim împreună* și ar trebui, dacă este posibil, să fie folosit la finalul fiecărei activități. Într-un proces de învățare intercultural și interreligios, un Jurnal Învățării îi poate ajuta pe participanți să vadă dincolo de prejudecățile proprii și să le adâncească procesul de înțelegere a diversității. Acest proces uneori necesită dezvoltare sau detașare de ceea ce au învățat anterior și de ceea ce considerau ca fiind corect. Jurnalele Învățării trebuie de aceea să fie private și împărtășite doar voluntar.

A da copiilor posibilitatea de a interacționa cu propriul lor sine, de a se întreba de ce și cum anumite lucruri se întâmplă și de a conștientiza ceea ce cunosc, percep și simt este cheia dezvoltării învățării autocritice. Întrebările reflectivă ajută astfel pe tineri să meargă dincolo de propria lor înțelegere; ele provoacă propria percepție asupra lumii și îi motivează să își regândească punctele de vedere și comportamentul.

Următoarele sunt câteva exemple de întrebări reflectivă și afirmații menite a fi incluse în Jurnalele Învățării:

- > Ce am învățat din această experiență?
- > S-au schimbat ideile mele? Dacă da, de ce?
- > A fost ceva în neregulă? De ce? Cum aș putea să repar? Cum aș putea depăși această problemă?
- > Un lucru pe care l-am învățat astăzi despre mine este _____
- > Astăzi am avut o problemă încercând să _____ mâine o să rezolv această problemă prin _____
- > Cea mai bună parte a _____
- > Obişnuiam să cred _____ acum cred _____
- > Astăzi am schimbat felul în care _____ deoarece _____

Exemple de întrebări sau activități pe care le puteți sugera pentru Jurnalele Învățării în urma unei activități:

- > Ce semnifică respectul pentru tine? Scrie despre câteva momente în care ai arătat respect pentru membrii familiei, colegi de școală sau membrii ai comunității.
- > De asemenea gândește-te la câteva momente în care ai arătat lipsă de respect pentru alte persoane.
- > Scrie în Jurnalul Învățării despre momentele în care ai simțit că alții nu ți-au arătat respect.
- > Scrie în Jurnalul Învățării despre două angajamente pe care ești dispus să ți le iei pentru a deveni mai respectuos cu ceilalți.
- > Scrie în Jurnalul Învățării despre o schimbare necesară în viața ta pentru a deveni mai empatic față de cei din jur.
- > Scrie în Jurnalul Învățării despre un lucru pe care îl poți face acum pentru a ajuta la soluționarea unei probleme care dăunează înțelegerii dintre unele persoane.

Metode de evaluare a învățării participanților

Cele cinci metode de evaluare sugerate aici sunt menite să ajute pe copii și pe tineri pentru a:

- > Analiza și reflecta la modul cum s-au schimbat pe toată durata programului.
- > Analiza relațiile lor cu cei din jur și cum acestea au fost modificate de interacțiunea cu ceilalți.
- > Reflecta asupra a cine sunt și cine doresc să devină.
- > Privi la ei înșiși și relația și interacțiunea lor cu lumea înconjurătoare.

Evaluează învățarea participanților!

Folosește *Modelul de la egal la egal* ca un mijloc pentru a ajuta participanții să își evalueze propria învățare.

Modelul de la egal la egal

Perechi de tineri învață unul de la celălalt împărtășindu-și experiențele și ceea ce au învățat. Acest model generează o experiență de învățare comună și provoacă prejudecățile individuale despre culturi, origini sociale ori religioase diferite.

Perechi de membri egali în drepturi și responsabilități pot fi selectate fie de către participanți, fie de către facilitatori. Ideal este ca perechile să aducă împreună participanți de culturi și credințe diferite.

Exemple de întrebări sau activități de folosit

Putem învăța multe unul de la altul. Alocă 20 de minute alături de colegul tău pentru a vă cunoaște reciproc.

- > Discutați despre familiile, culturile, țările, religiile voastre, precum și despre alte teme.
- > Povestiți cum trăiți, care sunt credințele voastre religioase și cum le urmați în practică, precum și despre cum credeți că viețile voastre vor deveni mai bogate.
- > Ai întrebări pe care dorești să le adresezi partenerului?
- > Împărtășește ce simți față de acest program.

La final notează despre procesul învățării și experiențele tale în Jurnalul învățării.

Evaluează învățarea participantilor!

Folosește *Modelul împărtășirii în grup* ca un mijloc pentru a ajuta participanții să își evalueze propria învățare.

Modelul împărtășirii în grup

Acesta oferă participanților o oportunitate de a împărtăși ceea ce învață despre ei înșiși, despre ceilalți și despre lume împreună cu grupul. Pot de asemenea împărtăși ce au învățat despre respect, drepturi și responsabilități. Formatul ar trebui să încurajeze participanții la realizarea legăturilor dintre experiențele respective.

Cere participanților să găsească un anumit moment în cursul săptămânii pentru a împărtăși cu grupul felul în care își consolidează relațiile cu ceilalți și cum învață să înțeleagă și să respecte pe ceilalți.

56

Exemple de întrebări și activități de folosit

- > Haideți să povestim cu toții despre ce am crezut noi că a fost cea mai valoroasă parte din ultima sesiune sau a programului.
- > De ce ai apreciat în mod special acest moment?
- > Ce importanță consideri că a avut?
- > Gîndește-te la un caz din familia ta, școala ta sau cartierul tău care reprezintă o încălcare a drepturilor sau demnității umane. Gîndește-te la cei implicați în acea situație și imaginează-ți că ești unul dintre ei.
- > Povestește-ne cum te-ai simți? Cum ai reacționa?
- > Ce crezi că poate fi făcut pentru soluționarea acestei situații?

La final notează despre ceea ce ai învățat și experiențele tale în Jurnalul Învățării.

Evaluează învățarea participanților!

Folosește *Modelul Eu și lumea* ca un mijloc pentru a ajuta participanții să își evalueze propria învățare.

Modelul Eu și lumea

Acest model ajută participanții să înțeleagă modurile în care învățarea le influențează felul în care ei văd lumea din jur și nevoia de schimbare a societății. Vizualizând probleme reale de zi cu zi și analizând contribuții individuale la soluționarea problemelor generale, această metodă de autoevaluare poate genera acțiuni concrete.

Participanții îți pot imagina nevoia de transformare locală sau globală prin intermediul empatiei cu cei afectați în timp ce discută despre soluții și posibile contribuții personale. Această metodă ajută participanții să plece de la o problema locală pentru a ajunge într-un context general și să se vadă pe ei înșiși ca fiind cetățeni mondiali.

57

Exemple de întrebări și activități de folosit

- > Pregătește o hartă a lumii (cât de mare dorești) care să fie la vedere. Participanții selectează două locuri (orașe, țări ori regiuni) cu care nu sunt familiari sau despre care ar dori să afle mai multe. Prinde un ac cu gămălie în fiecare dintre ele și cere participanților să noteze ce ar dori să afle despre acel loc.
- > Timp de o lună, caută mai multe informații despre cele două locuri selectate. Participanții ar trebui să consulte ziare, știri TV, surse Internet și să ceară părinților și prietenilor informații. Orice este relevant: politică, afaceri, cultură, diversitatea locuitorilor, practicile religioase. În fiecare săptămână, participanții împărtășesc informația pe care au adunat-o și adaugă o parte din noutățile aflate pe hartă.
- > O dată ce au aflat mai multe despre acel loc, identifică o anumită situație critică din acea anume societate, ceva ce trebuie transformat sau ceva ce stârnește nemulțumiri membrilor comunității. Notează problema și lipește-o pe hartă.
- > Încurajează participanții să reflecteze asupra modalităților în care problema identificată ar putea fi rezolvată. Cine poate să o rezolve? Putem noi ajuta la rezolvarea acesteia?

La final notează despre ceea ce ai învățat și experiențele tale în Jurnalul Învățării.

Evaluează învățarea participantilor!

Folosește *Modelul mentoratului* ca un mijloc pentru a ajuta participanții să își evalueze propria învățare.

Modelul Mentoratului

Participanții discută despre ideile, temerile, inițiativele lor în viață cu modelele lor. Aceasta este o unealtă pentru împărtășirea experiențelor și încurajarea fiecărui participant de a aduce o transformare în imediata lui apropiere. De asemenea, ajută participantul să reflecteze la experiențele celorlalți și poate servi ca inspirație pentru a obține un mai bun control asupra propriei vieți. Acest model permite modelelor adulte să susțină procesul de învățare al participanților prin demonstrarea practicilor etice.

În mitologia greacă, mentorii erau prieteni de nădejde și consilieri. În „Odiseea” lui Homer, Telemachus, fiul lui Odiseu, era în grija lui Mentor, care îl ajută pe Telemachus în dezvoltarea abilităților necesare pentru viață.

Exemple de întrebări sau activități care pot fi folosite

- > Identificați cel puțin o persoană pe care o considerați capabilă de a fi model pentru o parte din tinerii din grupul vostru sau explicați-le participanților ce este „un model” și cereți-le să numească modele din comunitatea lor. Modelele ar trebui să fie oameni care sunt respectați și admirați, care pot vorbi și asculta pe copii și pe tineri.
- > Invitați modelul să viziteze grupul și să împărtășească unele experiențe din viața și din relațiile sale cu ceilalți, viața spirituală și credințele sale.
- > Participanții pot să își împărtășească în schimb propriile experiențe, dificultățile cu care se confruntă, realizările și provocările etice. De asemenea, pot discuta dacă li s-a întâmplat ceva în ultimele luni pe care ar vrea să îl discute cu modelul lor.
- > Dacă deja s-a creat o legătură de încredere și persoana invitată arată empatie față de grup, îi puteți cere să viziteze grupul în mod regulat.
- > Încurajați participanții să își găsească propriile modele din afara programului, o persoană care poate oferi sfaturi, înțelepciune și cunoștințe, care să-i dea participantului încredere, să-l încurajeze să-și îndeplinească responsabilitățile de fi parte a participa la modelarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Evaluează învățarea participanților!

Folosește *Modelul Tabelului de Verificare* ca un mijloc pentru a ajuta participanții să își evalueze propria învățare.

Modelul Tabelului de Verificare

Acesta este un set de întrebări pentru autoevaluare care permite participanților să reflecteze asupra propriei persoane și, bazându-se pe ceea ce au învățat, să găsească modalități de a se purta în mod responsabil pentru a-și transforma mediul.

Exemple de întrebări și activități care pot fi folosite

Desenați tabelul în jurnal

TABELUL MEU DE VERIFICARE				
O situație pe care aș vrea să o îmbunătățesc	De ce vreau să o îmbunătățesc	Mă împiedică ceva să o îmbunătățesc?	Implică și alți oameni	Pot lucra în echipă cu alții pentru a îmbunătăți aceasta situație?

Evaluarea Modelelor printr-o „luare rapidă a temperaturii”

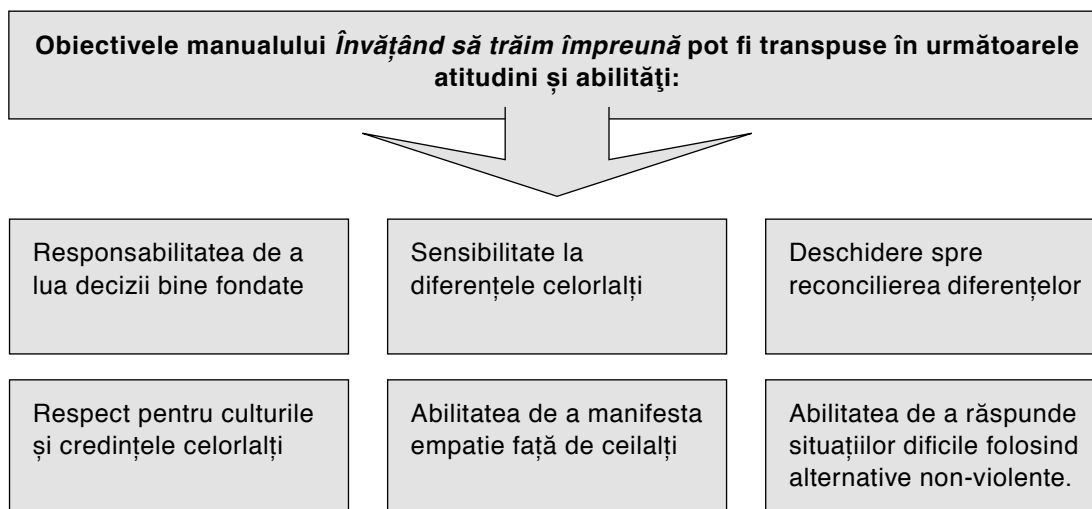
Cele 5 modele anterioare servesc ca modalități de autoevaluare sau de evaluare a grupului care să fie aplicate de-a lungul procesului de învățare. În calitate de facilitatori, puteți dori să aflați cum merg lucrurile, prin metoda „pe loc”. Iată câteva dintre metodele folosite:

- > **Măinile sus:** Dacă participanții sunt întrebați ceva, cerându-li-se să ridice mâna (ca să vorbească sau ca un semn cu mâinile) se pot afla multe despre cât de încântați și mulțumiți sunt după modul în care își țin mâinile ridicate: țin mâinile sus de tot, pe jumătate ridicate sau deloc ridicate.
- > **Sondajul:** Oferiți-le participanților un sondaj și cereți-le să încercuiască 3 adjective care să arate satisfacția lor față de o lecție. Încercați să includeți cuvinte pe care participanții le-ar putea folosi pentru a se exprima ei înșiși:

sclipitor, minunat, fantastic, super, bun, OK, satisfăcător, distractiv, uimitor, provocator, extenuant, dificil, dur, prea lung, plictisitor, monoton.

- > **Un lucru care mi-a plăcut și un lucru care nu mi-a plăcut:** Participanții se țin de mâini ca într-un cerc și spun un lucru care le-a plăcut și un lucru care nu le-a plăcut legat de lecția anterioară.

Impactul evaluării

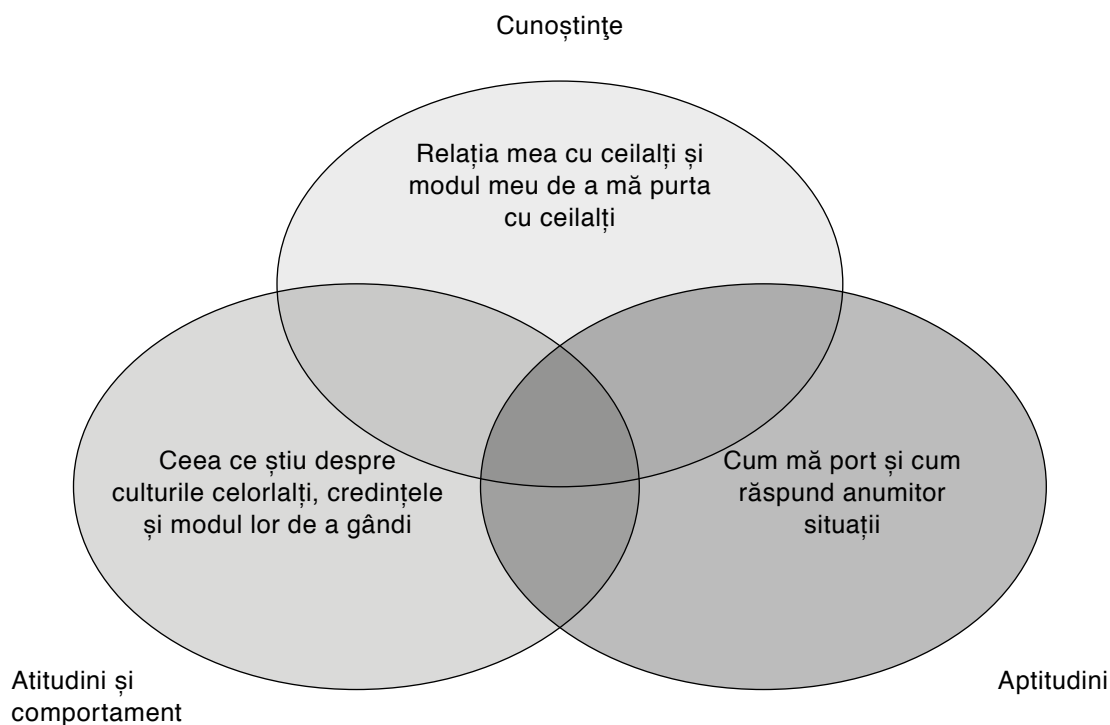

Matricele evaluării impactului din Anexele de la paginile 230-232 sunt bazate pe obiectivele programului *Învățând să trăim împreună*. Ele vă vor ajuta să determinați dacă programul a avut sau nu un impact asupra cunoștințelor, comportamentelor etice, atitudinilor și abilităților participanților.

Schimbările de atitudini și comportamente sunt dificil de măsurat datorită datelor calitative care trebuie evaluate și componentelor subiective care derivă din evaluare. Această matrice vă va permite doar să înțelegeți dacă participanții și-au schimbat percepțiile și dacă sunt gata să se comporte într-un mod pașnic și plin de respect față de ceilalți.

Întrebările din matrice sunt structurate în 3 departamente: cunoștințe, atitudini și abilități. Cunoștințele despre sine, despre ceilalți și despre realitatea lumii afectează atitudinile și comportamentele pe care copiii le au față de ei înșiși și față de ceilalți oameni. În consecință, aceasta va duce la moduri de comportament care pot fi incluzive, pline de compasiune și grijă sau discriminatorii și egoiste. Felul în care se comportă și relaționează copiii este în mare măsură influențat de furnizarea valorilor și a spațiilor care le sunt oferite pentru a interacționa cu ceilalți.

Unele din întrebări sunt legate de stereotipuri, prejudecăți și discriminări față de ceilalți. Stereotipurile implică generalizări față de caracteristicile membrilor grupurilor. Prejudecățile sunt atitudini față de membrii unui grup bazate doar pe apartenența lor la acel grup (care poate fi pozitivă sau negativă) și discriminarea reprezintă acțiunile pozitive sau negative față de obiectul prejudecății. Acest tip de întrebări îți vor permite să evaluezi atitudinile copiilor față de ei înșiși și față de ceilalți și corelarea acestora cu acțiunile lor.

Instrucțiuni pentru folosirea matricelor

Matricele din Anexele de la paginile 230 – 232 sunt făcute pentru a fi folosite înainte și după programul „Învățând să trăim împreună”.

Dați fiecărui participant o copie a matricelor (A, B, C) la începutul programului și explicați-le că scopul exercițiului este să se cunoască mai bine pe ei înșiși. Subliniați că nu trebuie să-și scrie numele pe foaie, dacă nu doresc acest lucru. Cereți-le să păstreze foaia în dosarul lor sau în jurnalul lor pentru moment.

Distribuiți încă un set de matrice identice la sfârșitul programului și lăsați participanții să le completeze. Apoi spuneți-le că scopul completării acestor foi este să evalueze dacă sunt schimbări în percepțiile, ideile și punctele lor de vedere în urma programului.

Cereți-le participanților să capseze împreună cele două seturi de foi după ce le-au completat. Lăsați-le timp să scrie în Jurnalul Învățării ce s-a schimbat în răspunsuri, de la prima foaie la cea de-a doua.

Rugați participanții să predea cele două seturi de foi împreună după ce au terminat.

Comparați răspunsurile din primul set cu răspunsul din cel de-al doilea set pentru fiecare participant (lăsați foile de răspuns împreună) și evaluați impactul programului asupra participanților, uitându-vă la schimbările legate de:

1. percepția asupra lor și asupra celorlalți.
2. cunoștințele pe care le au despre alte culturi și credințe.
3. cunoștințele pe care le au despre propria realitate socială.
4. opiniile lor despre afirmațiile din matrice.
5. felul în care ar acționa în anumite situații particulare.

Secțiunea 4

Activități

Cuprinsul activităților

MODULUL 1 Înțelegerea de Sine și a Celorlalți

Chiosc	Activitate	Metodologie	Pagina
Apreciind diversitatea	Împărtășirea imaginilor	Învățare bazată pe experiență	70
	Desenarea de hărți	Învățare bazată pe discuție	76
	Atingând stelele	Învățare bazată pe discuție	77
	Vizite interreligioase	Învățare bazată pe experiență	80
	Compară	Învățare bazată pe discuție	82
	Seri culturale	Învățare bazată pe experiență	83
	Chestionar – Ce știu eu despre alte religii?	Învățare bazată pe cooperare	112
Cunoscându-mă în relația cu alții	Copacul vieții mele	Învățare bazată pe introspecție	65
	Împărtășirea experienței personale	Învățare bazată pe experiență	67
	Atingând stelele	Învățare bazată pe experiență	77
	Compară	Învățare bazată pe experiență	82
	Seri culturale	Învățare bazată pe experiență	83
	Povestea lui Bobby	Învățare bazată pe introspecție	103
	Picturi pe tricouri	Învățare bazată pe introspecție	109
Umanitatea comună	Spunerea de povești	Învățare bazată pe experiență	77
	Atingând stelele	Învățare bazată pe experiență și introspecție	79
	Cercul tobelor	Învățare bazată pe introspecție	74
	Aprecieria pozitivă	Învățare bazată pe introspecție	105
Putem să ne înțelegem unul cu celălalt?	Povești pentru suflet	Învățare bazată pe discuție	73
	Ceea ce contează pentru mine	Învățare bazată pe discuție	78
	Banca etică	Învățare bazată pe rezolvarea de probleme	87
	Focus grupuri pe respect	Învățare bazată pe discuție	95
	Cafenele inter-religioase	Învățare bazată pe discuție	96
	Povestea lui Bobby	Învățare bazată pe introspecție	103
	Dialoguri interreligioase	Învățare bazată pe discuție	122
Punându-mă în locul celuilalt	Silueta ta este a mea	Învățare bazată pe introspecție	69
	Vizite interreligioase	Învățare bazată pe experiență	80
	Folosirea jocului de rol	Învățare bazată pe experiență și pe rezolvarea de probleme	85
	Folosirea studiilor de caz	Învățare bazată pe experiență și pe rezolvarea de probleme	86
Răspunzând la nevoile de înțelegere reciprocă	Cafenele interreligioase	Învățare bazată pe discuție	96
	Să facem un film	Învățare bazată pe experiență	110
	Campanii de învățare interreligioasă	Învățare bazată pe experiență	117
	Schimburi de experiență între școli	Învățare bazată pe experiență	118
	Săptămâni tematice	Învățare bazată pe experiență	119
	Campanii pentru drepturile copiilor	Învățare bazată pe experiență	120
	Dialoguri interreligioase	Învățare bazată pe discuție	122

MODULUL 2 Transformând Lumea Împreună

Chioșc	Activitate	Metodologie	Pagina
Ce se întâmplă când încetăm să ne mai respectăm unul pe celălalt?	Vizionare de film	Învățare bazată pe discuție	71
	Învățarea din povești reale de viață	Învățare bazată pe discuție	72
	Situații nedrepte	Învățare bazată pe experiență	75
	Cum ar fi lumea dacă...	Învățare bazată pe introspecție	104
	O mie de cocori din hârtie	Învățare bazată pe introspecție	107
	Insule diminuate	Învățare bazată pe experiență	114
Înțelegerea conflictelor, a violenței și a nedreptăților din jurul meu	Vizionare de film	Învățare bazată pe discuție	71
	Folosirea jocurilor de rol	Învățare bazată pe experiență și pe rezolvarea de probleme	85
	Folosirea studiilor de caz	Învățare bazată pe experiență și pe rezolvarea de probleme	86
	Dileme	Învățare bazată pe discuție	89
	Mese rotunde	Învățare bazată pe discuție și pe rezolvarea de probleme	97
	Dezbateri	Învățare bazată pe discuție	98
	O mie de cocori din hârtie	Învățare bazată pe introspecție	107
Pacea începe cu mine	Cercul tobelor	Învățare bazată pe introspecție	79
	Meditând asupra mea, o călătorie silențioasă	Învățare bazată pe introspecție	99
	Bucuria aprecierii	Învățare bazată pe introspecție	105
	Mandale	Învățare bazată pe introspecție	106
	O mie de cocori din hârtie	Învățare bazată pe introspecție	107
	Picturi pe tricouri	Învățare bazată pe introspecție	109
Alternative nonviolente	Vizite pe teren	Învățare bazată pe experiență	84
	Banca etică	Învățare bazată pe rezolvarea de probleme	87
	Rezolvarea unei probleme în șase pași	Învățare bazată pe rezolvarea de probleme	91
	Știri despre pace	Învățare bazată pe experiență și pe rezolvarea de probleme	93
	Lideri sociali și religioși	Învățare bazată pe introspecție și discuție	101
Calea reconcilierii	Povești pentru suflet	Învățare bazată pe discuție	73
	Spunerea de povești	Învățare bazată pe introspecție	74
	Rezolvarea unei probleme în șase pași	Învățare bazată pe rezolvarea de probleme	91
	Lideri sociali și religioși	Învățare bazată pe introspecție și discuție	101
	De ce mă simt ranit?	Învățare bazată pe discuție	102
Construind punți de încredere	Folosirea jocurilor de rol	Învățare bazată pe rezolvarea de probleme	85
	Rezolvarea unei probleme în șase pași	Învățare bazată pe rezolvarea de probleme	91
	Cafenele interreligioase	Învățare bazată pe discuție	96
	Realizarea unui film	Învățare bazată pe experiență	110
	Mingea în aer	Învățare bazată pe cooperare	115
	Dezvoltarea proiectelor	Învățare bazată pe cooperare	121
	Dialoguri interreligioase	Învățare bazată pe discuție	122
Lucrând împreună pentru a transforma lumea	Învățăm să ajutăm	Învățare bazată pe experiență	116
	Campanii de învățare interreligioasă	Învățare bazată pe experiență	117
	Săptămâni tematice	Învățare bazată pe experiență	119
	Campanii pentru drepturile copiilor	Învățare bazată pe experiență	120
	Dezvoltarea proiectelor	Învățare bazată pe cooperare	121

Copacul vieții mele

Obiectiv: Încurajarea participanților în a reflecta asupra propriilor vieți și identități și de a recunoaște identitățile unice ale celorlalți.

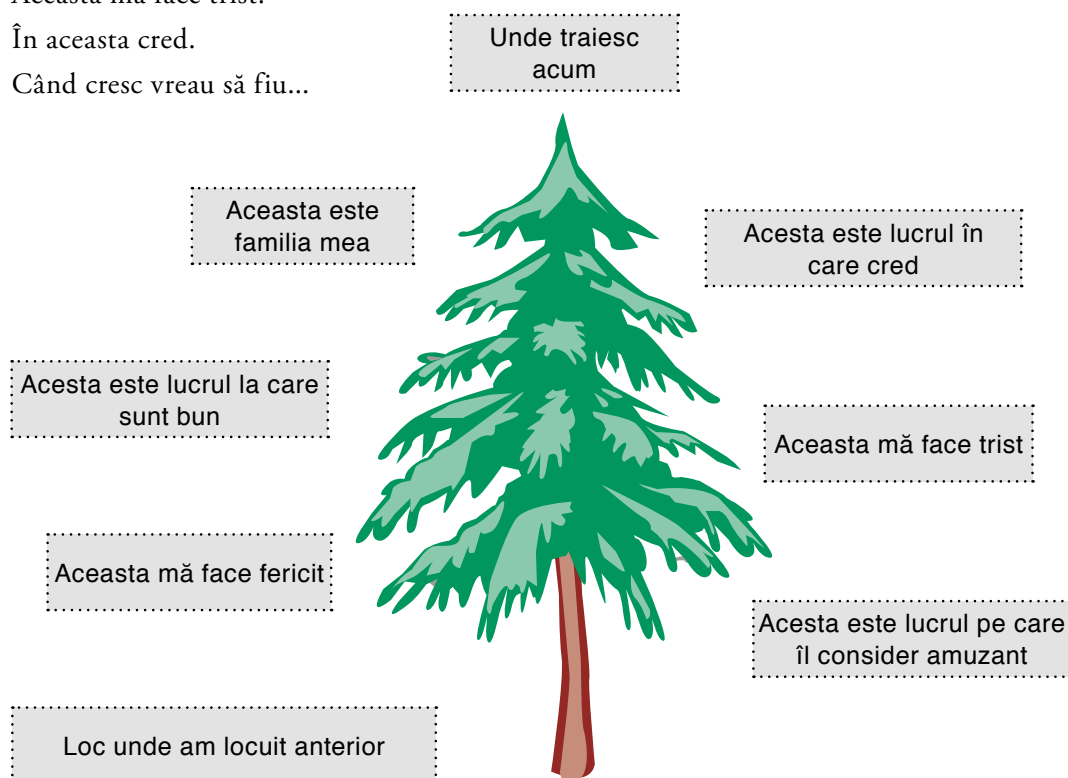
Rezultate: Participanții sunt mai conștienți de ei înșiși și de propria lor identitate. Prin împărtășirea copacilor vieții, ei devin de asemenea conștienți de viețile și identitățile celorlalți, oricât de similare sau diferite ar putea părea ele la început.

Materiale: Foi albe de hârtie pentru desenat, creioane colorate sau markere.

Activitate

Împarte fiecărui participant o foaie albă de hârtie și câteva creioane colorate și spune-le să deseneze un copac care să îl/o reprezinte. Când au terminat, cere-le să se gândească la informații despre ei înșiși pe care ar dori să o scrie în jurul copacului. Scrie o listă a sugestiilor participanților pe tablă sau pe o foaie mare de hârtie pentru ca el sau ea să se poată raporta la ele. Acestea sunt câteva lucruri pe care ei le-ar putea sugera:

- > Unde locuiesc.
- > Locuri unde am locuit anterior.
- > Membrii familiei.
- > Prieteni.
- > Școală, inclusiv numele și clasa.
- > La ce sunt bun.
- > Aceasta este ceea ce îmi place să fac.
- > Aceasta mă face fericit.
- > Aceasta mă face trist.
- > În aceasta cred.
- > Când cresc vreau să fiu...

Înainte ca participanții să înceapă să scrie, vorbiți despre copac. Care este scopul rădăcinilor? Unde are loc creșterea? Ce informații ar trebui puse la rădăcini, la capătul ramurilor și în vârful copacului? Câțiva participanți este posibil să aiba nevoie de ajutor în a se gândi la ei înșiși și la viitorul lor.

Activitatea necesită timp pentru introspecție și pentru împărtășirea informală a informațiilor cu ceilalți. Când toți participanții au terminat de adăugat informații copacilor lor, rugați voluntarii să vorbească grupului despre copacul lui. După câteva prezentări, sugerați participanților să se miște în cadrul grupului și să încerce să găsească:

- > Cel puțin o persoană care a crescut în același loc – și o persoană care vine dintr-un loc diferit.
- > Pe cineva care este întristat de același lucru – și pe cineva care este întristat de un lucru complet diferit.
- > Pe cineva care este bun la aceleași lucruri – și pe cineva care este bun la lucruri complet diferite.

Acestea sunt doar sugestii; puteți găsi teme noi.

Terminați sesiunea cu o discuție despre asemănări și diferențe și despre modul în care acestea fac parte din identitatea noastră. Ce concluzii au tras participanții? Reflectați asupra unicității fiecăruia și asupra diferențelor dintre noi.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

66

Notițele mele...

Împărtășirea experienței personale

Obiectiv: Încurajarea participanților în a învăța din spiritualitatea celorlalți și să reflecteze asupra propriilor credințe.

Rezultate: Participanții au explorat și au împărtășit experiențele lor spirituale și au reflectat la ele împreună.

Materiale: Hârtie și creioane sau markere pentru participanți. Pregătiți câteva întrebări – vedeti exemple mai jos – despre cum relaționează participanții cu alți oameni, ce fac când se simt triști sau fericiți, când vor să reflecteze sau să fie lăsați singuri.

Întrebări model:

Ce te face să zâmbești, ce te face să te simți viu, ce te sensibilizează?

Ce te aduce într-o stare proastă, ce te face furios și dificil în comunicarea cu ceilalți?

Poți descrie câteva lucruri care ți s-au întâmplat când te-ai simțit bine?

Poți descrie ce nu este în regula când te simți deprimat?

Crezi că este vreo legătură între cum te simți tu în interior și cum comunici cu ceilalți?

Te ajută relațiile cu ceilalți să te simți mai bine?

Activitate

1. Organizează grupul într-un loc liniștit și unde poate fiecare să stea jos și să se gândească fără a fi distras; locul ar putea fi o grădină, un park sau o cameră cu muzică liniștitoare.
2. Spuneți-le participanților că această activitate le va cere să se gândească la ei înșiși, la sentimentele și credințele lor, întâmplări din trecut și relațiile cu ceilalți. Spuneți-le că le-ați pregătit câteva întrebări pentru a-i ghida și dați fiecărui participant o copie sau afișați întrebările pentru a fi văzute de toți participanții. Spuneți participanților că acesta nu este în niciun fel un test, ci un exercițiu menit să îi ajute să reflecteze. De asemenea, asigurați-i că nu sunt obligați să împărtășească gândurile lor dacă nu doresc să o facă și că ceea ce scriu ei pe hârtie este accesibil doar propriilor ochi.
3. Împărțiți participanților o copie a întrebărilor ajutătoare sau afișajele într-un loc vizibil. Cereți participanților să găsească un loc liniștit și confortabil unde fiecare să scrie răspunsurile la întrebări, fie pe foaia cu întrebările sau pe o altă coală de hârtie.
4. Acordați-le cel puțin 30 de minute pentru reflecție și apoi aduceți participanții într-un cerc astfel încât să poată vorbi confortabil unii cu ceilalți. Deschideți discuția întrebându-i, în general, cum s-au simțit când au răspuns la întrebări. Invitați voluntarii să împărtășească grupului răspunsurile lor la fiecare dintre întrebări. Mențineți o atmosferă sigură și armonioasă – nimeni nu trebuie să împărtășească nimic dacă nu vor.
5. Puteți pune accent pe ultima întrebare și pe împărtășirea ritualurilor lor, a momentelor de reflecție și a sentimentelor și credințelor. Discutați despre cum ei pot îmbunătăți relațiile lor cu ceilalți indiferent de părerile și credințele fiecăruia.

Pentru a încheia activitatea, le puteți citi participanților poemul „Sare pentru suflet”, pe care o găsiți în Resurse/Secțiunea Poezii, pagina 160.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Notițele mele...

Silueta ta este a mea

Obiectiv: Să ajuți participanții să înțeleagă și să aprecieze perspectivele celorlalți prin folosirea siluetelor.

Rezultate: Participanții au învățat despre „ceilalți” prin înțelegerea sentimentelor lui/ei. Participanții au reflectat la cum „ceilalți” acționează sau de ce gândesc „ceilalți” într-un anumit fel.

Materiale: Coli mari de hârtie (folosiți câteva coli de flip chart, spatele unei coli de tapet sau altceva similar), creioane colorate sau markere, muzică liniștitoare.

Activitate

Împărțiți participanții în perechi – explicațiile că vor lucra ca parteneri pe parcursul acestei activități. Dați fiecărui participant o coală de hârtie de mărimea unui om. Cereți-le să așeze hârtia pe podea și să deseneze pe rând silueta partenerului pe hârtie.

Când au terminat silueta, cereți fiecărui participant să scrie pe propria siluetă următoarele informații:

Pe cap:	un gând
Pe piept (inimă)	un sentiment
Pe stomac:	o nevoie
Pe mâini:	o dorință de a face ceva
Pe picioare:	o activitate care îți place sau de care te bucuri

Când fiecare a terminat această sarcină de lucru, cereți participanților să împărtășească informațiile cu partenerul lor și să descrie fiecare gând, sentiment, nevoie, dorință sau activitate care le face plăcere, fără a explica de ce.

O dată ce au împărtășit ceea ce au scris pe siluetele lor, spuneți participanților să se întindă pe siluetele celorlalți, să închidă ochii și să își imagineze că ei sunt cealaltă persoană. Puteți pune muzica relaxantă și puteți iniția momentul de reflecție sugerând participanților să „iasă din propria minte și să intre în mintea partenerului lor”, să încerce să se gândească la gândurile celuilalt, să simtă nevoile celuilalt, să-si dorească ceea ce își dorește celălalt și să își imagineze ca face activitățile de care partenerul se bucură.

La final, acordați cinci minute pentru reflecție personală la ceea ce a însemnat pentru fiecare să se pună în locul celuilalt. Puteți termina activitatea rugându-i pe participanți să se îmbrățișeze ca un semn al înțelegerii reciproce.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul Învățării.

Împărtășirea imaginilor

Obiectiv: Motivarea participanților să învețe mai mult despre realitate, cerându-le să o descrie.

Rezultate: Participanții au reflectat la înțelegerea lor asupra lumii și la ce se întâmplă când oamenii nu reușesc să se înțeleagă unii pe ceilalți.

Materiale: Câteva ziare și reviste vechi, foarfece și lipici, aproximativ doi metri de hârtie sau pânză (spatele unei role de tapet sau câteva foi mari de hârtie unite), creioane colorate sau markere, sprayuri colorate non-toxice.

Activitate

Puneți bucata lungă de hârtie sau pânză pe perete. Cu un marker negru, desenați cărămizi sau alte detalii pe hârtie astfel încât să arate ca un perete pe stradă.

Împărțiți participanților ziare și reviste și rugați-i să facă un colaj despre lume așa cum o văd ei. Eu pot folosi cuvinte, imagini, să deseneze imagini, să facă graffiti – orice cred ei că exprimă realitatea lumii contemporane. Acordați-le 45-60 de minute să termine sarcina de lucru și lăsați-i să lucreze singuri, împreună sau în perechi etc.

Când au terminat colajul, adunați-vă în jurul lui și priviți-l pentru câteva minute.

Apoi puneți participanților întrebări de reflecție precum:

- > Este aceasta lumea în care îți dorești să trăiești?
- > Este aceasta lumea pe care dorești să o oferi copiilor tăi?
- > Cine a făcut lumea așa?
- > Care sunt cauzele evenimentelor descrise pe perete?
- > Putem aduce acțiunile pozitive descrise pe perete în locuri unde există violență și nedreptate?
- > Suntem responsabili pentru ceea ce se întâmplă în lume?

Lăsați discuția să se îndrepte către împărtășirea personală de experiențe, unde participanții spun mai multe despre realitatea cu care se confruntă în propriile societăți.

Spuneți-le că aceasta este doar o parte a călătoriei și că ei ar trebui să se gândească mai departe dacă există ceva ce ar putea face pentru a îmbunătăți situația.

Puteți încheia activitatea prin aprinderea unei lumânări și rostirea unei rugăciuni pentru pace în lume, dacă este un context potrivit, sau prin a cânta un cântec despre pace.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Vizionare de film

Obiectiv: A crește conștientizarea participanților asupra conflictelor, nedreptăților și a situațiilor violente din jurul lumii și asupra faptului că acțiunile chiar și a câtorva oameni pot determina diferențe considerabile.

Rezultate: Participanții au învățat despre oameni, locuri noi și despre istorie. Curajul și angajamentul acelorora ale căror acțiuni sunt descrise în filme vor face participanții să se întrebe despre cauzele sărăciei, violenței și conflictelor și despre nevoia continuă a oamenilor de a transforma aceste situații în ceva mai bun.

Materiale: O copie bună a filmului (video sau DVD), o locație confortabilă în care să se vizioneze. Dacă organizați o vizită de grup pentru a vedea filmul la cinema, încercați să vă organizați timpul astfel încât să aveți locul și ocazia de a discuta despre film înainte ca grupul să se disperseze.

Activitate

Filmele sunt un mediu care ajută participanții să intre într-o altă lume sau viață și să vadă cum lucrurile au fost sau încă sunt pentru ceilalți. Depinzând de abilitățile realizatorului filmului, participanții ar putea de asemenea lua în considerare diferite puncte de vedere, motivații ale acțiunilor și complexitatea situațiilor cu care ne confruntăm.

Câteva filme potrivite sunt listate în secțiunea Resurse la pagina 149, dar pot fi adăugate și multe altele la această listă.

Pregătiți vizita la film oferind participanților o scurtă descriere a scenariului filmului și a perioadei în care filmul are loc. Întrebați-i de ce cred că vizionarea acelui film este importantă pentru proiectul lor la etică.

După film, puneți participanților întrebări generale care să le provoace felul în care au înțeles filmul și au contextualizat evenimente și personaje. Întrebați-i despre motivația personajelor: despre cum unii răspund la ordine și despre cum ceilalți și-au folosit conștiința și inițiativa pentru a acționa în numele celorlalți. Puteți întreba dacă filmul are vreo legătură cu propria lor realitate socială sau despre ceea ce știu ei în legătura cu actuala stare de fapt a lucrurilor în lume. Lărgiți spectrul conversațional luând în considerare cauzele conflictelor și nedreptăților în lume. Puteți de asemenea întreba ce atitudine ar adopta participanții dacă ar fi puși să se confrunte cu o situație similară cu cea din film.

La final, cereți participanților să privească evenimentele descrise în film prin perspectiva drepturilor omului, al respectului și a responsabilității. Ale cui drepturi sunt încălcate? Ale cui drepturi sunt respectate? Se respectă oamenii reciproc? Își asumă oamenii responsabilitatea pentru ei înșiși și pentru ceilalți? Protejează ei drepturile altor oameni?

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Învățarea din povești reale de viață

Obiectiv: Să ajute participanții să exploreze situații de nedreptate, conflict și lipsă de respect prin intermediul poveștilor reale de viață.

Rezultate: Participanții au realizat că toată lumea are obligația de a respecta dreptul uman la demnitate, care este universal și inalienabil.

Materiale: Adunați materiale despre încălcarea drepturilor omului din reviste și ziare de actualitate sau dintr-unul din studiile de caz (Resurse/Studii de caz, pagina 139). Puteți alege să folosiți una, două sau mai multe dintre povești. Încercați să alegeți povești de aceeași dimensiuni, ați putea vrea ca toată lumea să discute despre aceeași temă sau să prezentați povești cu un număr diferit de teme. Activitatea necesită flipchart și markere pentru facilitator.

Activitate

1. Împărțiți participanții în grupuri mici de trei sau cinci oameni și dați fiecărui grup o copie a poveștii.
2. Spuneți fiecărui grup să citească povestea lui, discutați despre cauza situației descrise în poveste, despre care principii etice sau drepturi umane au fost încălcate și despre consecințele acestora.
3. Dacă timpul o permite, cereți grupului să pregătească un joc de rol pentru a reprezenta situația despre care au citit. Jocul de rol nu ar trebui să fie neapărat o rețineră a poveștii, ci o interpretare. Dacă luați decizia de a sări peste acest pas, treceți direct la punctul cinci, discuția.
4. De îndată ce grupul a terminat discuția și pregătirea jocurilor de rol, strângeți toate grupurile în același loc pentru a juca și apoi discutați prezentările.
5. Folosiți întrebările de mai jos pentru o discuție pe tema poveștii: În timp ce treceți prin întrebări, rezumați răspunsurile și reflecțiile participanților pe un flipchart, astfel încât participanții să poată vizualiza propria învățare. Puteți de asemenea să folosiți tehnica fie a cardului fie a hărții minții pentru a prezenta concluziile grupului, astfel încât participanții să poată învăța unul de la celălalt.
 - > Care sunt protagoniștii și care sunt relațiile dintre ei?
 - > Care este situația sau evenimentul principal în poveste și ce a cauzat-o?
 - > Ale cui drepturi sunt încălcate?
 - > Ale cui drepturi sunt respectate? Se respectă oamenii reciproc? Își asumă oamenii responsabilitatea pentru ei înșiși și pentru ceilalți? Protejează ei drepturile celorlalți?
 - > Cum se poate rezolva situația curentă în mod etic?
 - > Care sunt învățămintele poveștii și cum sunt legate acestea de viețile noastre?

Încurajați participanții să își exprime experiențele personale pentru a-și aduce contribuția la discuție.

Concluzionați activitatea prin a reflecta la cum ceilalți oameni sunt afectați de către acțiunile și atitudinile noastre, în mod pozitiv sau negativ.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Povești pentru suflet

Obiectiv: Ajutarea participanților în a evalua atitudinile și valorile necesare pentru a transforma situații dificile.

Rezultate: Participanții vor fi reflectat în legătură cu valorile și atitudinile necesare pentru a introduce respect, înțelegere și pace societăților lor.

Materiale: Selectați povești adecvate despre respect, ajutorul semenilor, reconciliere, iertare etc., din Resurse/Povești, pagina 123. Puteți alege să folosiți una, două sau mai multe povești. Încercați să alegeți povești de lungimi apropiate, dar cu teme diferite; un flipchart și markere sunt necesare pentru facilitator.

Activitate

1. Divideți participanții în grupuri mici de câte trei sau cinci persoane și dați fiecărui grup câte o copie a poveștii.
2. Spuneți fiecărui grup să-și citească povestea, discutați mesajul și morala.
3. Apoi, ori pregătiți un joc de rol pentru a reprezenta povestea – fără a o reprezenta neapărat, sau treceți la punctul cinci.
4. Strângeți toate grupurile pentru jocurile de rol. Concluzionați cu o discuție.
5. Folosiți întrebările de mai jos pentru a încuraja o discuție pe tema poveștii. În timp ce parcurgeți întrebările, rezumați răspunsurile și reflecțiile participanților pe un flipchart astfel încât participanții să poată vizualiza propria învățare. Puteți de asemenea să folosiți tehnica fie a cardurilor, fie a hărții minții pentru a prezenta concluziile grupului pentru ca și ei să poată învăța unul de la celălalt.
 - > Ce ne-a învățat povestea și ce înseamnă pentru viațile noastre?
 - > Ce valori sunt subliniate în poveste?
 - > Putem noi să comparăm această poveste cu o situație reală? Dați exemple.

Încurajați participanții să își exprime experiențele personale pentru a-și aduce contribuția la discuție.

Încheiați activitatea prin a reflecta la cum învățăturile din povești sau scripturi pot fi relevante pentru viațile noastre. Încurajați participanții să se gândească la cum ceilalți oameni sunt afectați de către acțiunile și atitudinile noastre, în mod pozitiv sau negativ.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Spunerea de povești

Obiectiv: Dezvoltarea abilităților de ascultare și crearea de legături între participanți prin pătrunderea în lumea poveștilor.

Rezultate: Participanții și-au dezvoltat simțul deschiderii către imaginație și capacitatea de a asculta. Ei au apreciat moștenirea culturală transmisă prin povești.

Materiale: Alegeți povești potrivite din Resurse/Povești, pagina 123. Puteți de asemenea să alegeți povești folclorice din cultura voastră sau din tradiții religioase. Creați o atmosferă relaxată și caldă.

Următoarele indicații au fost adaptate din *Handbook for Story Tellers*.³⁰

Activitate

Creați un mediu potrivit spunerii de povești. Poate fi în jurul unui foc de tabără, într-un parc aproape de natură sau într-un loc liniștit. Puteți folosi lumânări sau instrumente precum chitare sau tobe sau muzică relaxantă pentru a iniția spunerea de povești.

Câteodată este necesară o scurtă introducere sau punere în temă pentru a înțelege povestea. Întotdeauna spuneți sursa poveștii voastre: un alt povestitor, o carte, etc.

Puteți avea o frază standard pentru a introduce sau încheia povestea. Spre exemplu, pentru a începe povestea, puteți folosi un scenariu tipic Indiilor de vest:

Narator: Cric

Răspunsul publicului: Crac (Vrem să îți auzim povestea).

Încheierile pot fi: Snic, snac, snout; povestea mea s-a încheiat. Aceasta încheie povestea.

Povestea poate începe cu formulări magice: „A fost odata ca niciodată că de n-ar fi nu s-ar povesti.” În arabă povestitul începe cu următoarea expresie: *Ken ye me ken* care ar putea fi tradusă „a fost și nu a fost” și toată lumea știe că este vremea pentru o poveste. Sau, când cineva în Iran spune o poveste, ei încep prin a spune *Yeki bud, yeki nabud*, „a fost odata cineva, dar nu a fost nimeni”.

Mențineți contactul vizual cu publicul vostru. Fiți când copiii devin agitați. Dacă povestea nu merge bine, e posibil să nu fi adaptat povestea la grup. Dacă aceasta se întâmplă, luați în considerare să măriți ritmul și să terminați mai repede. Ați putea de asemenea să găsiți un moment potrivit de încheiere și să le sugerați copiilor că le-ar putea face mare plăcere să descopere cum se termină povestea dacă vor citi cartea.

Dacă anumite cuvinte sunt necunoscute copiilor sau dacă ei întreabă ce înseamnă anumite cuvinte, încercați să introduceți o scurtă definiție în poveste. Dacă întregul grup devine agitat, nu vă supărați pe ei. Evitați ca momentul spunerii poveștii să se transforme într-o experiență neplăcută pentru toți. Analizați problema. Povestea voastră ar putea fi neadecvată audienței sau povestea ar putea fi prea lungă. Factori exteriori pot interveni cu abilitatea copiilor de a se concentra.

Un șorț de povestitor ar putea fi amuzant pentru copii mai mici. Un șorț de tâmplar cu buzunare ar putea fi potrivit. În fiecare buzunar puneți un obiect care reprezintă o poveste, precum o piatră din *Supă de pietre*. Un copil alege un buzunar și o poveste este spusă. Puteți folosi câteva suporturi vizuale. Cu toate acestea, nu permiteți acestora să vă îndepărteze de la cursul poveștii.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

30 Inez Ramsey, Professor Emeritus James Madison University <http://falcon.jmu.edu/~ramseyil/storyhandbook.htm>

Situații nedrepte

Obiectiv: Să motiveze participanții să învețe mai mult și să reflecteze asupra nedreptăților din lume.

Rezultate: Participanții pun întrebări asupra cauzelor nedreptăților din lume și reflectează la ceea ce pot face pentru a fi de ajutor.

Materiale: Multe imagini care să reprezinte o varietate de situații nedrepte din jurul lumii (obiceiuri lipsite de respect, oameni care suferă, imagini ale sărăciei, imagini care înfățișează conflicte, afișe) luate din reviste, ziare, afișe, etc. Puteți folosi și o prezentare Power Point. Site-urile organizațiilor nonguvernamentale adesea au multe imagini relevante care pot fi folosite.

Activitate

Puneți o selecție de imagini pe perete sau pe podea și cereți participanților să meargă în jurul camerei și să se uite la imagini. Apoi cereți-le să se întoarcă și să se așeze în cerc astfel încât să poată vedea imaginile.

Cereți participanților să discute despre ce au simțit privind imaginile.

- > Întrebați care imagine le-a atras atenția și de ce.
- > Cereți câtorva dintre participanți să vorbească despre ce cred că se întâmplă în imaginea pe care au ales-o:
 - > Ce este posibil să se fi întâmplat?
 - > Cine a făcut-o?
 - > De ce s-a întâmplat?
 - > De ce are persoana respectivă acea expresie a feței?
 - > La ce s-ar putea gândi și ce ar putea simți persoanele din imagine?
 - > Ce s-ar putea întâmpla cu ei acum?

Participanții ar putea avea o mulțime de întrebări și curiozități despre unele dintre situațiile prezentate în imagini și este foarte important să nu se simtă la sfârșitul activității neajutorați și neputincioși, chiar deprimați.

Către sfârșitul sesiunii puneți întrebări participanților care să îi ajute să îi înțeleagă pe ceilalți:

- > De ce se rănesc oamenii între ei?
- > De ce nu respectă oamenii viața credințelor și ideile celorlalți?
- > Ce cauzează ura, nedreptatea și violența în lume?
- > Ce rol joacă organizațiile laice și religioase în scenarii nedrepte și violente?
- > Cum contribuie religia la pace?
- > Ce pot participanții să facă aici, în orașul/satul lor, pentru a-i ajuta pe ceilalți să facă lumea un loc mai bun?

Ar putea exista o mare varietate de răspunsuri la această ultimă întrebare, de la a-i ajuta pe cei care caută azil sau pe aceia care sunt „în afara” marii majorități a populației, până la a te ruga pentru ceilalți, până la creșterea conștientizării asupra tuturor problemelor sau scrierea unei scrisori către parlament sau prim-ministru, etc. Este foarte important să îi încurajați să se gândească la ceea ce pot ei face.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Desenarea unei hărți

Obiectiv: A le trezi interesul participanților asupra lumii și bogățiilor ei, expunându-i la culturile și religiile practicate în diferite părți ale lumii.

Rezultate: Participanții au o mai bună înțelegere a religiilor, culturilor și a importanței învățării despre diversitate.

Materiale: O hartă mare a lumii, un glob sau, în cazul în care nu sunt disponibile, o schiță a lumii, post-it-uri, etichete mici, pioane sau adevărat ar putea de asemenea fi utile pentru a atașa comentarii și note pe hartă.

Activitate

Divizați participanții în grupuri de câte trei sau patru și cereți fiecărui grup să localizeze pe hartă opt țări din cel puțin patru religii diferite.

Acordați participanților cincisprezece minute să discute în cadrul grupurilor și încă cinci minute pentru a-și pune răspunsurile pe hartă.

Lăsați-i pe toți să privească harta și să-și împărtășească cunoștințele. Provocați-i să-și justifice răspunsurile întrebându-i despre minoritățile religioase din țările selectate. Puteți încheia sesiunea prin a le pune câteva din aceste întrebări generale:

- > Care sunt religiile din lume? Faceți o listă și vedeți cum sunt numite.
- > Care este proporția populației practice a fiecărei religii de pe listă?
- > Care este religia predominantă în țara ta, în orașul tău, în școala ta? Sunt de asemenea și practicați ai altor religii? Ce interacțiuni ați avut cu ceilalți practicați?
- > Cei care sunt practicați ai altor religii, din țara, orașul, școala ta, întâmpină ei dificultăți? Există prejudecăți sau discriminări? Dacă da, de ce crezi că se întâmplă asta? Este ceva ce putem face pentru a diminua intoleranța și lipsa respectului reciproc?
- > Dar referitor la cei care nu practică nicio religie, sunt prejudecăți? Discutați.
- > Participanții pot face sugestii concrete - vizite interreligioase, seri culturale sau în cadrul vizitelor în teren care să poată fi urmate.

Dacă răspunsurile prea multor întrebări sunt necunoscute, notați întrebarea principală care a apărut astfel încât toată lumea, inclusiv participanții, să poată cerceta în biblioteci sau pe internet și să poată informa grupul cu privire la rezultate în cadrul următoarei sesiuni.

Va fi util dacă puteți prezenta un video sau un DVD despre diferitele religii, sau face o prezentare care să arate numele diferitelor religii, fondatorii fiecăreia, principalele credințe și obiceiuri (de exemplu, îmbrăcăminte, ritualuri și scripturi).

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Atingând stelele

Obiectiv: Să permită participanților să descopere cine sunt ceilalți și cât de diferiți sau asemănători sunt cu ei înșiși.

Rezultate: Participanții ajung să cunoască cum alții care sunt diferiți pot fi în același timp foarte asemănători. Participanții se vor fi înțeles pe ei și pe ceilalți văzându-se atât din interior cât și din exterior.

Materiale: Hârtie și pixuri, multe role sau lungimi mari de fir colorat, bandă adezivă și mai multe foarfece.

Activitate

1. Fiecare participant desenează o stea cu cinci vârfuri – oferiți un șablon sau o diagramă care să poată fi copiată astfel încât toate stelele să fie identice. Cereți participanților să spună ce informație despre ei înșiși este fundamentală identității lor și selectați cinci întrebări din listă. Cereți-le să scrie în fiecare vârf al stelei răspunsurile întrebărilor. De exemplu: religia lor, muzica preferată, un loc care înseamnă mult pentru ei, persoana cea mai importantă pentru ei și cea mai plăcută activitate. Puteti de asemenea să alegeți alte opțiuni în concordanță cu nevoile grupului.
2. Când termină de scris steaua, stați într-un cerc și dați ocazia fiecărei persoane să își explice alegerile. Cereți participanților să-și pună steaua pe perete. Dați participanților o rolă de fir colorat, pe care să o folosească pentru a conecta vârfurile stelelor lor cu vârfurile similare ale stelelor celorlalți participanți.
3. Fiecare persoană trebuie să încerce să găsească cel puțin o asemănare ori cu persoana care a făcut ultima prezentarea sau cu orice altă persoană dinaintea sa. Voi sau un alt facilitator puteți începe astfel încât fiecare participant să găsească cel puțin o asemănare.
4. În momentul în care toate conexiunile au fost găsite, cereți participanților să afle mai multe despre autorul stelelor cu care au făcut conexiuni. În conversații scurte trebuie ca ei să descopere câteva asemănări în plus cu aceste persoane și, de asemenea, câteva diferențe. De exemplu, amândurora ne place mâncarea indiană; mie imi place să joc fotbal, dar ei/lui nu îi place; ei/lui îi place să gătească, iar mie nu; suntem din aceeași parte a orașului, etc.
5. Urmărește câte vârfuri ale stelelor rămân neconectate - sunt acestea interese sau pasiuni unice ale anumitor oameni? Reflectați la cât de minunată este diversitatea și bogăția lumii. La fel ca și stelele care seamănă una cu alta, dar știm că sunt diferite și acest fapt este uimitor.
6. Cereți participanților să vorbească despre oamenii pe care i-au întâlnit, explicând ce au avut în comun și diferențele pe care le-au observat.
7. În sfârșit, purtați o conversație mai amplă despre ceea ce ne face pe fiecare unic. Subliniați faptul că toți avem lucruri în comun, dar, de asemenea suntem diferiți din anumite puncte de vedere. Concluzionați activitatea cu o reflecție asupra importanței cunoașterii cuiva și din interior, nu doar din exterior.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Ceea ce eu susțin

Obiectiv: A-i convinge pe participanți să-și susțină convingerile. A permite participanților să reflecteze la propriile credințe și să le descopere pe ale celorlalți.

Rezultate: Participanții vor fi descoperit cum convingerile și opiniile lor diferă de ale celorlalți.

Materiale: Sunt necesare materiale potrivite pentru a trasa o linie prin centrul camerei sau al locului de joacă, de exemplu cretă, bandă adezivă, o rolă textilă. Două semne marcate „sunt de acord” și nu „sunt de acord”

Activitate

Trasați o linie prin centrul camerei și puneți semnele de o parte și de alta. Cereți participanților să se alinieze de-a lungul liniei din centru cu fața la dumneavoastră. Instruiți-i să răspundă la o serie de afirmații prin a se mișca în direcția semnului potrivit.

Citiți câteva afirmații luând în considerare exemplele următoare:

- > Toți copiii ar trebui să aibă acces la învățământ.
- > Doar cei mai inteligenți ar trebui să aibă dreptul la educație după vârsta de 14 ani.
- > Să ucizi, oricare ar fi motivul, este greșit.
- > Oamenii au dreptul să lupte pentru convingerile lor.
- > Toată lumea are dreptul să trăiască în liniște.
- > Nimeni nu ar trebui să fie forțat să trăiască sub ocupația altei țări.
- > Toată lumea are dreptul la respect.
- > Eu respect doar pe cei care mă respectă.
- > Poluarea este responsabilitatea guvernelor.
- > Este inutil să arunci gunoiul la coș când alții nu fac asta.
- > Toată lumea are dreptul să își practice religia.
- > Religiiile sunt o cauză majoră a conflictelor în lume.

Aceste afirmații vor fi rostite în așa fel încât participanții să se poată găsi în poziții contradictorii, lucru care este menit să încurajeze reflecția. Când ati terminat de citit afirmațiile, adunați participanții într-un cerc și cereți câtorva să vorbească despre răspunsurile lor. Discutați despre câteva dintre problemele cu care s-au confruntat și despre cum se simt în legătură cu acestea.

Dacă participanții au întâmpinat dificultăți în a răspunde la aceste întrebări, întrebați de ce a fost așa. Un lucru foarte important care ar putea apărea în timpul discuției este că lumea nu este simplă și că nu este întotdeauna ușor să te hotărăști în ceea ce crezi și ce contează pentru tine.

Întrebați participanții cum s-au simțit când ceilalți erau de cealaltă parte a liniei. Ce au simțit față de ei și credințele lor?

Încheiați exercițiul prin punerea accentului asupra felului în care credințele și părerile oamenilor diferă și cum acele păreri și opinii ar trebui respectate chiar dacă nu le împărtășim.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Cercul tobelor

Obiective: Crearea unui spațiu și a unei oportunități pentru ca relațiile dintre participanți să fie formate prin împărtășirea experiențelor într-un mediu diferit.

Rezultate: Participanții vor fi relaționat într-o manieră diferită, mai intimă și vor fi învățat mai mult despre viețile celorlalți.

Materiale: Un set de tobe, lemne de foc, chibrituri și material inflamabil. Puteți găsi instrucțiuni despre cum se aprinde un foc la: <http://www.luontoon.fi/age.asp?Section=8497>

Activitate

Pregătiți focul de tabără și aranjați tobe. Aduceți participanții împreună în jurul focului de tabără și înmânați-le tobe. Dacă sunt deja participanți care știu să bată la tobe, puteți să îi lăsați să conducă. Încercați să aranjați tobe în așa fel încât toți sau cât mai multă lume să participe împreună. Scopul este de a oferi participanților entuziasmul de a crea un ritm împreună. După ce toată lumea s-a distrat și s-a relaxat, creați un context pentru conversație.

Încurajați participanții să vorbească despre tot ce le trece prin minte. Creați spațiu pentru ca ei să învețe unii de la ceilalți și să se descopere.

Oferiți o interpretare muzicii, focului, nopții și fiecărui participant în parte. Reflecțați asupra elementelor care fac această experiență să fie unică. Generalizați tema, prin luarea în considerare a tuturor oamenilor extraordinari care fac parte din aceeași umanitate comună și trăiesc într-un univers comun. Această activitate poate servi ca un spațiu personal și ca un timp de reflecție, atât personal cât și comun și despre cum oamenii pot lucra împreună pentru menținerea păcii. Participanții creează legături și învață despre ei înșiși și despre ceilalți, formând sinergii care pot fi foarte pozitive pentru munca în echipă.

Dacă este posibil, transformați cercul tobelor într-un eveniment special, ce are loc în fiecare lună.

Activitatea aceasta poate fi folosită împreună cu:

- > Spunerea de povești
- > Cântăm și dansăm
- > Medităm și reflectăm

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Vizite interreligioase

Obiective: Experimentarea altor surse de spiritualitate și învățarea despre credințe prin vizite de studiu la diferite lăcasuri de cult precum: temple, moschee, sinagogi, biserici și temple gurdwara (temple Sikh).

Rezultate: Participanții își vor fi extins înțelegerea altor religii, ritualuri, credințe și manifestări spirituale.

Materiale: Oferiți participanților broșuri despre religiile pe care urmează să le studieze. Ar trebui de asemenea să ia notițe în locurile pe care le vizitează.

Activitate

Participanții vor face mai multe vizite la diferite lăcasuri de cult. Aceste vizite pot fi grupate împreună într-o excursie de câteva zile, o săptămână sau chiar mai mult. Indiferent de identitatea religioasă a participanților sau dacă sunt necredincioși, toți vor putea beneficia de o experiență nouă poate chiar unică de a vedea prin prisma celorlalți.

Lăcașurile de cult pot fi vizitate atât în timp ce sunt deschise publicului cât și în timpul practicilor de cult. În orice caz, este bine să organizați excursia în colaborare cu administratorul lăcașului de cult. Este important să vă întâlniți cu persoana care va organiza turul pentru a-i putea relata caracterul interreligios al programului și scopul vizitei. Informați-vă gazda că, ținând cont de caracterul interreligios, programul ar trebui să fie orientat către o descriere mai mult decât către promovare sau comparații. Vizita ar putea de exemplu să includă:

- > O prezentare a unui membru al religiei respective, despre principalele credințe ale religiei lui.
- > O explicație cu privire la ritualurile diferite din lăcașurile de cult și importanța lor.
- > Oportunitatea grupului de a pune întrebări.
- > Posibilitatea de a vorbi cu tinerii practicanți din lăcașe de cult
- > Oportunitatea, dacă e posibil, de a fi prezenți la o ceremonie religioasă.
- > Dacă este adecvat, cereți gazdei să spună o rugăciune ce aparține tradiției religiei respective.

Înainte de vizită, explicați participanților scopul: de a învăța despre alte religii. De asemenea, insistați cu privire la respectarea codului vestimentar și la comportamentul decent.

Alocați timp pentru discuții cu fiecare participant după fiecare vizită. Încurajați-i atât să vorbească despre ce au învățat cât și să compare cu propria religie sau alte religii despre care au învățat. Reflectați la experiența din cadrul vizitelor și la ceea ce au simțit participanții.

Jurnalul de învățare al participanților ar trebui de exemplu să conțină:

- > Lăcașul de cult, inclusiv numele și localizarea.
- > Pe cine au întâlnit și ce au învățat.
- > Impresii despre clădiri și ritualuri religioase.
- > Principalele credințe ale oamenilor ale acestei religii.
- > Asemănări și deosebiri între credințele fiecăruia – chiar, dacă participanții urmează o practică religioasă sau nu.

Instrucțiuni pentru pregătirea vizitei interreligioase

1. Obțineți informații despre lăcașul de cult pe care ați dori să îl vizitați. Țineți cont de orientarea religioasă a participanților pentru a-i putea include în tur. Discutați destinațiile cu participanții.
2. Faceti o listă cu lăcașurile de cult și faceți un plan practic pentru a le putea vizita pe toate în timpul alocat activității. Amintiți-va să păstrați timp suficient pentru a vizita fiecare loc și pentru transportul aferent.
3. Luați legătura cu fiecare persoană responsabilă din lăcașurile de cult pe care doriți să le vizitați. Explicați scopul și importanța vizitei în învățarea despre religiile altora. Asigurați-i că informațiile date participanților în fiecare lăcaș de cult sunt informative și într-o atmosferă respectuoasă față de celelalte religii.
4. Subliniați caracterul interreligios al grupului, indiferent dacă grupul include tineri din diferite religii sau un grup omogen, toți fac parte din procesul de învățare al respectării altor religii.
5. Stabiliți o zi și o ora pentru vizita, cu gazda. Stabiliți cu gazda tipul vizitei, dacă va fi în timpul unei ceremonii, cum ar trebui participanții să fie îmbrăcați și dacă o să ofere o gustare. Întrebați dacă este posibilă întâlnirea cu copiii sau tinerii practicanți ai lăcașului de cult.
6. Pregătiți, dacă este posibil, o broșură pentru participanți despre religiile pe care le vor învăța în timpul vizitei.
7. Informați participanții despre cum trebuie să se îmbrace.
8. Susțineți o ședință de pregătire cu participanții înainte de vizită. Cereți-le să pregătească întrebări și să observe locul atât în interior cât și în exterior. În timpul ședinței, discutați despre religii și cereți participanților să explice celorlalți despre propria religie. Insistați asupra faptului că trebuie să abordeze vizita cu respect și cu o minte deschisă.
9. În timpul vizitei, permiteți participanților să exploreze și alocați-le timp pentru întrebări înainte de plecare.
10. După vizită cereți participanților să scrie despre experiența și sentimentele trăite și să le împărtășească colegilor. Subliniați importanța învățării despre credințele celorlalți, la fel ca și despre propria credință.

Seri culturale

Obiective: Crearea unor oportunități pentru ca participanții să poată împărtăși diferite culturi și obiceiuri.

Rezultate: Participanții au intrat în contact cu alte culturi și au descoperit noi aspecte despre ei în relaționarea cu ceilalți acestea.

Materiale: O locație potrivită pentru prezentări culturale, unde pot fi folosite materiale vizuale, prezentări, muzica și dans, răcoritoare și alți itemi care pot fi stabiliți..

Activitate

Serile culturale sunt oportunități excelente pentru a împărtăși și trăi experiența tradițiilor altor țări sau religii. Seara poate include mâncăruri tradiționale, costume, muzică, dans, ca și imagini ce ilustrează aspecte geografice, culturale, religioase și economice ale țării. Puteți planui câteva după amieze și să studiați câte o tradiție la fiecare eveniment sau un singur eveniment în care să fie reprezentate toate grupurile culturale. Luați în considerare includerea unui eveniment special, precum dansuri sau muzică tipice țării sau religiei prezentate.

Aceasta este o ocazie pentru a-i lăsa pe tinerii participanți să se ocupe de organizarea evenimentelor, din moment ce este vorba despre propriile culturi și vieți. Ar trebui ca ei să planifice și să organizeze toate aspectele evenimentului. Asigurați-vă un public larg prin trimiterea unor invitații familiilor, prietenilor și demnitarilor din timp.

Dacă participanții întâmpină dificultăți în achiziționarea materialelor necesare pentru această seară culturală, sugerați-le contactarea ambasadelor și restaurantelor care ar putea sponsoriza evenimentul. Ambasadele pot oferi informații, hărți și broșuri, în timp ce restaurantele pot oferi mâncare tradițională atâta timp cât intenția din spatele evenimentului este explicată.

Dacă sărbătoriți mai multe culturi diferite, într-o singură seară, sugerați ideea unui „bazar” unde fiecare țară este reprezentată printr-un stand. Oaspeții pot trece de la stand la stand pentru a vedea artefactele și obiectele expuse în timp ce se delectează cu gustări și răcoritoare și asculta muzică din diferite culturi.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Vizite pe teren

Obiective: Crearea pentru participanți a oportunităților de a vizita locuri pe care nu le-au mai văzut și să întâlnească oameni pe care altfel nu i-ar mai fi întâlnit. Ceea ce văd poate avea un efect profund în perspectiva lor asupra lumii.

Rezultate: Participanții vor fi interacționat cu o comunitate care este diferită de a lor. Vor reflecta cu privire la felul în care această comunitate încearcă să îmbunătățească viața locuitorilor. De asemenea vor fi identificat nevoia de schimbare în această comunitate, de genul de asistență necesară de unde poate veni această asistență și cum ei înșiși pot deveni agenți ai schimbării.

Materiale: Organizați o vizită într-o comunitate care este diferită, nefamiliară majorității participanților din grup. Poate o locație este diferită din punct de vedere socio-economic, locuită de un grup etnic diferit sau departe, poate chiar în altă țară. Vizita poate să dureze câteva ore, o zi, o după-amiază sau poate chiar și peste noapte.

Este important ca vizita să fie bine organizată, preferabil într-un parteneriat cu o organizație din zonă. Dacă este un eveniment social, un spectacol sau un loc unde tinerii se strâng pentru a lua parte la activități, concentrați-vă nu numai pe viața actuală a comunității, ci și pe experiențele anterioare și pe schimbările pe care oamenii locului le-au făcut pentru a-și îmbunătăți viețile.

Activitate

84

Pregătiți participanții pentru vizită prin a-i implica în organizarea ei. Discutați împreună despre locații, despre persoanele pe care ar trebui să le întâlnească și despre ce ar trebui să facă acolo.

Dacă activitatea este interactivă, asigurați-vă că participanții sunt pregătiți. Poate participanții pot interpreta o piesă, pot cânta sau pot avea jocuri pe care să le joace cu copiii cu care se vor întâlni în vizită dacă este cazul. Va fi mult mai ușor pentru participanți să socializeze cu comunitatea dacă vor face ceva împreună. Dacă alți tineri pot fi grup gazdă pentru a putea petrece mai mult timp împreună, a face activități împreună, atunci ambele grupuri pot învăța noi lucruri unii de la alții.

Dacă vizita implică oameni care au participat la transformările și schimbările comunității, organizați o dezbatere sau o masă rotundă, care să permită întrebări și răspunsuri.

Ca facilitator, urmăriți atitudinile stereotipice ale participanților față de comunitatea vizitată și asigurați-vă că programul li se adresează într-un mod pozitiv.

Programul ar trebui să fie complet planificat cu un co-facilitator și, dacă este posibil, o vizită pregătitoare va fi făcută înainte pentru ca voi să fiți conștienți de scopul și programul vizitei.

În urma vizitei în teren, organizați o discuție cu participanții, care să le permită să reflecteze asupra sentimentelor și reacțiilor lor și cum s-au schimbat acestea în urma vizitei.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Folosirea jocului de rol

Obiective: Învățarea despre cauzele conflictelor și posibile căi de soluționare a situațiilor violente. Activitatea îi ajută pe participanți să se pună în locul altora și să reflecteze la situația acestora.

Rezultate: Participanții vor fi înțeleși de ce oamenii reacționează așa cum o fac în anumite situații și vor fi explorat cauzele confuziei, ideilor preconcepute și conflictelor. Participanții vor fi analizat cum comportamentul lipsit de etică, poate afecta negativ societatea și vor fi discutat posibile metode de a transforma sau de a scădea nivelul de violență dintr-un conflict.

Materiale: Lăsați participanții să vina cu propriile situații sau să folosească cartonașele cu diferite jocuri de rol oferite în Resurse/Joc de rol, pagina 175. Ar trebui de asemenea să poți pregăti propriile situații inspirate din viața reală. Folosiți ori un singur cartonaș joc de rol pentru toți participanții sau mai multe scenarii bazate pe aceeași temă.

Activitate

Împărțiți participanții în grupuri și cereți fiecărui grup în parte să se gândească la un conflict sau situație violentă pe care să o fi trăit-o sau care să se fi întâmplat în școala lor sau în cartier, între prieteni sau în familie. Încurajați creativitatea participanților prin a le da exemple de posibile conflicte precum: discriminarea în școli, situații violente din cartier, probleme între membrii familiei sau probleme de coeziune a comunității.

Cereți participanților să joace conflictul în așa fel încât să fie evidențiat momentul în care conflictul progresează către un răspuns violent. Acordați-le timp să-și citească replicile și să-și exerseze piesele înainte de a performa în fața altor grupuri.

Spuneți participanților că trebuie de asemenea să găsească o soluție pentru a reduce nivelul de violență în situațiile prezentate de celelalte grupuri.

Când fiecare situație este jucată și se ajunge la abordarea conflictului opriți piesa prin a spune „Stop!” („Înghețați!”) În acest moment cereți participanților din celelalte grupuri să se gândească repede la o metodă de a transforma situația sau de a scădea nivelul de violență. Dacă cineva are o idee, spuneți-i să înlocuiască unul dintre actorii care ar putea să scadă nivelul de violență în piesă sau să se introducă drept un nou actor. Repetați jocul de rol cu posibile soluții alternative și încurajați mai multe idei de la ceilalți participanți. Repetați de două, trei ori.

Susțineți o scurtă discuție după fiecare posibilă soluție întrebându-i pe participanți:

- > A fost aceasta o soluție bună?
- > Sunt cei implicați mulțumiți că soluția a fost una justă?
- > Este posibilă această soluție într-o situație reală?
- > Există o soluție unilaterală posibilă sau este nevoie de un compromis? (esențialul dramei)
- > Ce s-ar întâmpla dacă... (faceți pe avocatul diavolului pentru a-i incuraja să gândească critic)

Când toate rolurile vor fi fost prezentate, reflectați la felul în care practicile lipsite de etică distrug societăți și rup relațiile dintre oameni. Discutați conceptul empatiei și importanța sa: cum relaționează empatia cu respectul și cum înțelegerea altora ajută formarea unor relații mai bune.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării despre practicile și comportamentele pe care le pot adopta pentru a aduce mai multă dreptate și respect în societățile lor.

Folosirea studiilor de caz

Obiective: Acordarea oportunității pentru participanți de a se pune în locul altora și de a reflecta la situația acestora.

Rezultate: Participanții vor fi înțeleși de ce oamenii acționează așa cum o fac în anumite situații. Vor fi analizat cum comportamentul lipsit de etică poate avea efecte negative asupra societății. Participanții vor fi reflectat la cauzele conflictelor violente și nedreptăților.

Materiale: Folositi studiile de caz în Resurse/Studii de caz pagina 138 sau pregătiți-vă propriul scenariu din viața reală. Puteți folosi un singur studiu de caz pentru toți participanții sau mai multe bazate pe aceeași temă.

Notă: Studiile de caz sunt focalizate pe către situații care afectează minorități sau induc practici lipsite de etică printre tineri. Studiile de caz trebuie să se bazeze pe aceste teme.

Activitate

Împărțiți participanții în grupuri de câte patru sau șase persoane și acordați fiecărui grup un studiu de caz și câteva întrebări pentru a-i ajuta în dezbatere:

- > Ce se întâmplă în acest studiu de caz?
- > Care sunt victimele?
- > Ce putem face pentru a-i ajuta?

Dați fiecărui grup timp să citească fiecare studiu de caz și să analizeze implicațiile lui.

Sustineți o discuție generală. Discutați despre studiul de caz. Cum pot fi evitate consecințele negative ale studiului de caz:

- > Dacă eu aș fi în această situație ce aș simți?
- > Cum aș putea eu reacționa?
- > Ce le-a lipsit oamenilor?

Când discuția este finalizată, reflectați la modul în care practicile lipsite de etică distrug societăți și relațiile dintre oameni.

Introduceți conceptul de empatie și discutați despre importanța sa: cum facem legătura între empatie și respect și cum ne poate înțelegerea altora ajuta să avem relații mai bune.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării despre practicile și comportamentele pe care le pot adopta pentru a aduce mai multă dreptate și respect în societățile lor.

Banca etică

Obiective: Ajutarea participanților în găsirea de soluții pentru prejudecăți, intoleranță și nedreptate, folosirea „banca” drept metaforă.

Rezultate: Participanții vor fi căutat căi de a promova respectul în societate și vor fi descoperit cum înțelegerea reciprocă ajută la formarea unui capital social.

Materiale: O cutie, care să reprezinte banca. Aceasta poate fi reprezentată alternativ de către „panoul de bilanț” – o foaie mare de hârtie pe care să fie arătate tranzacțiile. Pune la dispoziție o hârtie de o culoare, pentru a reprezenta „retragerile” și hârtie de o altă culoare pentru a reprezenta „cecurile”.

Terminologie

Retrageri – acestea sunt probleme identificate.

Cecuri – soluții pentru „probleme”, care pot fi depozitate în bancă.

Panou de bilanț – un panou public pe care sunt listate „retragerile” pe partea stângă, iar cecurile sunt depozitate pe partea dreaptă, până când panoul se echilibrează.

Activitate

Banca etică se referă la o bancă fictivă care începe prin a fi îndatorată din cauza anumitor probleme precum lipsa de înțelegere și respect într-un anumit context (școala, club, familie, prieteni, oraș, guvern). Sarcina participanților este să încerce să scoată banca din datorii prin depunerea soluțiilor și acțiunilor care să rezolve problemele.

Această activitate ar putea să dureze câteva săptămâni, întregul grup căzând de acord la o dată când banca va ieși din datorii.

Prima etapă: Colectarea retragerilor

Într-una sau mai multe sesiuni, participanții identifică problemele care pun banca în datorii. Participanții identifică problemele în grupuri discutând despre probleme în diferite contexte: familie, cartier, școala, oraș sau țară.

Reamintiți participanților de drepturile umane, de respectul și responsabilitatea care vin cu aceste drepturi. Întrebați participanții ale cui drepturi sunt încălcate și dacă oamenii își asuma responsabilitatea pentru ei înșiși și pentru ceilalți și dacă respectă drepturile celorlalți. Poate aceasta analiză să ajute în identificarea rădăcinilor problemelor ca și a posibilelor soluții?

Grupurile se vor întruni pentru a împărtăși retragerile pe care le-au identificat, care sunt apoi scrise pe hârtia colorată relevantă. Retragerile sunt apoi puse în „bancă”: sunt listate pe panoul de bilanț ca diferite „conturi” precum: „familie, cartier, școala, oraș și țară”.

Faza a doua: banca funcționează

Participanților li se cere să identifice soluțiile și să pregătească acțiunile care se adresează retragerilor bancare. Banca va rămâne îndatorată până când participanții fac ceva care va contribui la găsirea cel puțin a unei soluții, pentru un anumit cont de retrageri. Asemenea acțiuni sau soluții sunt notate pe hârtiile „cec”. La anumite sesiuni aceste contribuții sunt citite, examinate și discutate, după ce panoul de bilanț este actualizat.

Încurajați participanții să își împărtășească ideile și să discute despre cum atacă anumite probleme.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Notițele mele...

Dileme

Obiective: Învățarea importanței de a lua decizii bazate pe principii etice.

Rezultate: Participanții vor fi dobândit abilitatea de a lua decizii etice, de unii singuri.

O **dilema etică** este o situație care de obicei implică un conflict aparent între imperative morale în care încercarea soluționării uneia o va impiedica pe cealaltă.

Materiale: Copii ale uneia sau mai multor dileme morale – vezi resurse/ Dileme morale, pagina 143 - sau scrieți-va propriile dileme (vezi mai jos); Luarea deciziilor (vezi pagina 90)

Scrieți propriile dileme morale

1. Prezentați o situație unde participanții trebuie să se decidă ce e bine și ce rău.
2. Propuneți o dilema unde cea mai bună soluție pare a fi una care este în beneficiul participantilor dar are efectul opus asupra celorlalți.
3. Descrieți o situație care să implice posibilitatea de a ocoli regulile.
4. Asigurați-vă că dilema implică o situație în care participanții trebuie să ia propriile decizii.

Activitate

Participanții se împart în grupuri de 3 până la 5 persoane și le este desemnată câte o dilemă morală.

Acordați-le 30 de minute să discute dilema și să ajungă la o soluție de comun acord. Apoi dați-le posibilitatea de a-și împărtăși soluțiile cu celelalte grupuri.

Familiarizați participanții cu Ghidul în luarea deciziilor morale (Pagina următoare). Participanții discută mai întâi aceste indicații și apoi le folosesc pentru a-și revizui deciziile.

Discutați dacă introducerea Ghidului a schimbat decizia grupului sau nu. Cunoașterea drepturilor omului a afectat deciziile? Dorește să-și revizuiască Ghidul în luarea deciziilor etice.

Introduceți un moment de reflecție despre faptul că o problemă poate să ridice mai multe chestiuni și puncte de vedere conflictuale. Discutați nevoia de a privi problema din puncte de vedere diferite, pentru a o valorifica după merit.

Indicații în luarea deciziilor etice - o abordare interreligioasă

Când sunteți expusi unei situații în care trebuie să luați propriile decizii, încercați să folosiți următoarele întrebări pentru a lua decizia corectă:

- > Afectează această decizie alte persoane? Pe cine?
- > Afectează această decizie credințele tale?
- > Afectează această decizie credințele altora?
- > Decizia pe care o iei îți va determina pe alții să acționeze contrar credinței și voinței proprii?
- > Decizia ta respectă punctul de vedere al oamenilor aparținând unor diferite culturi sau credințe?
- > Decizia pe care o iei poate afecta imaginea unor oameni diferiți de tine (în sensul sexului, afinității religioase sau al statutului social diferit)?
- > Decizia pe care o iei degradează demnitatea umană?
- > Poți să împărtășești deschis decizia ta cu familia, prietenii sau profesorii?
- > Decizia pe care o iei se adresează problemei sau doar o ascunde?
- > Există consecințe negative neprevăzute în decizia ta?

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Notițele mele...

Rezolvarea unei probleme în șase pași

Obiective: Familiarizarea participanților cu o metodă structurată de rezolvare a conflictelor interpersonale.

Rezultate: Participanții vor fi învățați o alternativă nonviolentă de a rezolva problema. Vor fi descoperit că pot lucra la o soluție schimbându-se pe ei și ca o atitudine reconciliantă poate adesea să ajute.

Activitate

Doi voluntari sunt aleși pentru a interpreta un conflict precum o certă pe tema unei cărți sau un echipament de la școală; tachinarea pe tema înfățișării sau a vestimentației; agresarea pentru bani; returnarea unui obiect în stare mai proastă decât a fost împrumutat; a fi forțat să facă o acțiune nedorită.

Voluntarii interpretează rolul în fața grupului. Este important ca cearta să fie intensă și nesoluționată.

Apoi familiarizați participanții cu programul de rezolvare a problemei în șase pași.

1. Identificați nevoile:

„De ce ai nevoie? Ce dorești?”

Fiecare persoană implicată în conflict ar trebui să răspundă acestei întrebări fără a acuza sau învinovăți altă persoană.

2. Definește problema:

„Cum vezi tu problema?”

Grupul poate să formuleze un răspuns care include nevoile ambelor persoane fără vreo învinuire. Persoanele implicate în conflict trebuie să cadă de acord asupra definirii problemei.

3. Faceți un brainstorming pentru mai multe posibile soluții:

„Cine poate să se gândească la o metodă de a rezolva această problemă?”

Oricine din grup poate să ofere un răspuns. Toate acestea ar trebui scrise, fără a le comenta, judeca sau evalua. Scopul acestui pas este de a obține cât mai multe soluții posibile.

4. Evaluarea soluțiilor:

„Tu ai fi mulțumit cu această soluție?”

Fiecare parte a conflictului evaluează una din posibilele soluții din listă, explicând care nu sunt acceptabile.

5. Decideți care este cea mai bună soluție:

„Sunteți amândoi de acord cu această soluție? Este problema rezolvată?”

Asigurați-vă că ambele părți sunt de acord și că își recunosc eforturile în soluționarea problemei.

6. Verificați cum funcționează soluția:

„Hai să vorbim peste 10 minute, ca să ne asigurăm că problema este cu adevărat rezolvată.”

Acest pas este esențial. În scopul acestei probleme fictive, din jocul de rol, o evaluare reală va fi desigur imposibilă. Oricum, veți vrea să revizuiți și să discutați soluția finală după o perioadă- de la câteva minute sau o oră, la următoarea zi sau săptămână- în funcție de natura conflictului și vârsta copiilor.

Participanții pot fi împărțiți în grupuri de câte 4 pentru a exersa soluția în diferite scenarii de jocuri de rol.

Incheiați activitatea printr-un moment de reflecție la reacțiile noastre asupra celorlalți atunci când sunt diferențe între noi și asupra importanței căutării soluțiilor în locul acuzelor.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul învățării.

Notițele mele...

Știri despre Pace

Obiectiv: Să ajute participanții să găsească soluții acolo unde se dă dovadă de lipsă de respect și înțelegere.

Rezultate: Participanții au pus în practică soluții pozitive pentru anumite situații care implică lipsă de respect și au aplicat această metodă în conflicte din viața lor personală.

Materiale: Cartonașe cu știri despre pace. Vezi Resurse/ Știri de Pace de la, pg. 177

Activitate

Împarte participanții în grupe de patru sau cinci. Fiecare grup primește un cartonaș cu știri despre Pace. Spuneți-le că trebuie să găsească o soluție și să le prezinte sub forma unei relatări de interes maxim într-un buletin de știri la TV.

Fiecare grup are 30 de minute să găsească soluții și să-și pregătească buletinul de știri. Sunt rugați să facă un joc de rol referitor la acea situație sau să intervieveze persoanele implicate și să prezinte soluțiile găsite.

Purtați o discuție referitoare la fiecare buletin de știri. Câteva dintre întrebările folosite pot fi:

- > Mai există și alte soluții posibile pentru situația prezentată?
- > Dar dacă situația de față s-ar agrava din pricina...?
- > Soluția propusă nu încalcă drepturile celorlalți?
- > Ce ați face voi dacă v-ați afla în această situație?
- > Ce mijloace de reconciliere pot exista?
- > Este reconcilierea importantă pentru asigurarea păcii?

Încurajați participanții să gândească liber în căutarea de soluții folosind idei inovatoare dar și controversate. Încurajați-i, de asemenea, să se gândească la soluții pacifiste care să nu le dăuneze altor oameni.

Rugați participanții să privească evenimentele dintr-o perspectivă a drepturilor omului, a respectului și a responsabilității. Drepturile cui sunt încălcate? Drepturile cui sunt respectate? Oamenii se respectă unii pe alții? Soluția găsită îi ajută pe oameni să-și asume responsabilitatea atât pentru ei cât și pentru alții? Sunt protejate drepturile altor persoane?

Încheiați sesiunea de discuții folosind tabelul celor 12 Abilități de transformare a conflictelor de pe pagina următoare, ca o manieră de a reflecta împreună cu participanții asupra modalităților posibile de transformare a conflictelor. Spre exemplu, explicați-le modul în care medierea ar putea duce la un acord între părțile implicate în conflict. Întrebați-i dacă au mediat vreodată un conflict sau dacă au asistat vreodată la medierea unuia. Aduceți în discuție, de exemplu, faptul că exprimarea drepturilor pe care le au pot conduce la situații de câștig reciproc sau că o abordare blândă a oamenilor și dură a problemei prezentate poate duce la negocieri cu rezultat pozitiv.

Cereți participanților să scrie despre activitate în Jurnalul Învățării.

12 Abilități de transformare a conflictelor

CÂȘTIG RECIPROC (WIN-WIN)	RĂSPUNSURI CREATIVE	ÎNȚELES
Întoarcerea la nevoi > Explorează oportunități de beneficiu reciproc	Conflictul văzut ca o oportunitate > Importanța schimbării > Dezvoltarea oportunităților	Cum se văd lucrurile perspectiva celuilalt? > Ascultă motivele, nevoile și interesele altora
Asertivitate > Să-mi cunosc drepturile > Să-mi exprim drepturile în mod corect	Puterea de creație > Ne descurcăm mai bine împreună > Diferențe între puterea asupra cuiva și puterea împreună cu altul	Gestionarea emoțiilor > Fără privilegii > Nu refuza > Creează relații care să te îmbogățească
Dorind să rezolvi probleme > Ce ochelari port > Înțelegerea propriilor motivații	Elaborează schița conflict > Care sunt nevoile? > Care sunt interesele? > Înțelegerea contextului dat	Dezvoltă opțiuni > Noi alternative pentru soluții mai bune > Dezvoltă cât mai multe idei
Abilități de negociere > Fii dur în rezolvarea problemelor, dar blând în relațiile cu oamenii > Pregătește acordurile	Perspective largi și toleranță > Soluții care să ilustreze toate punctele de vedere > Echilibru creativ > Acorduri largii	Meditare > Promovați un mediu de învățare sigur > Găsiți și folosiți un agent neutru

Notițele mele...

Focus grupuri pe tema respectului

Obiectiv: Inițierea unor discuții pe tema „respectului”, ce înseamnă și cum lipsa acestuia poate afecta societatea.

Rezultate: Participanții au descoperit cum se pot îmbunătăți relațiile dintre oameni (de la cele mai intime până la cele generale) prin simpla recunoaștere a dreptului fiecăruia de a fi respectat.

Materiale: Copii ale Declarației Drepturilor Omului și ale Convenției asupra Drepturilor Copilului (vezi Resurse)

Activitate

Spuneți-le participanților că trebuie să formeze focus grupuri și să vorbească despre respect.

Grupurile focus sunt similare interviurilor, dar se referă la grupuri de cinci până la zece oameni, nu la o activitate individuală. Sunt mediate de către un moderator care dezvoltă un sistem prin care fiecare membru are ocazia să se exprime. Interacțiunea dintre participanți poate stimula discuții și observații prețioase, care pot aduce date calitative asupra impactului și eficacității programului. De obicei, acțiunile în cadrul focus grupurilor se pot derula mai repede decât cele din cadrul unui interviu. Participanții sunt obișnuiți să examineze tipurile de concepte și valori pe care atât copiii dar și adulții le au despre pace, ideile legate de cum se combate violența și sugestiile despre cum să promoveze mai bine pacea în școli și comunități.

Iată cum se poate desfășura instructajul pe tema respectului:

Rezumat al moderatorului focus grupului pentru discuțiile pe tema respectului

Vrem să aflăm ce simt persoanele din cadrul unui grup focus despre respect. Folosiți aceste întrebări pentru a ghida discuția. Nu este obligatoriu să le folosiți în această ordine.

- > Cine îți acordă respect?
- > Cine nu te tratează întotdeauna cu respect?
- > Cum îți dai seama dacă ești tratat cu respect?
- > Cât de respectuos te porți cu cei din jur? Cine primește mereu respectul tău?
- > Când și de ce nu îi tratezi pe alții cu respect?
- > Care ar fi argumentele aduse pentru a-i trata mereu pe ceilalți cu respect?
- > Care ar fi motivele pentru respectarea numai anumitor oameni?

Dacă este necesar, puteți îndruma grupurile să se concentreze asupra unuia dintre următoarele subiecte:

Respectul în școală	- Există cazuri specifice care demonstrează lipsă de respect?
Respectul în oraș	- Există grupuri care suferă din pricina lipsei de respect, cum ar fi imigranții sau minoritățile?
Respectul în familie	- Cât de mult se respectă membrii unei familii? Cine este cel mai respectat? Cine este cel mai puțin respectat?
Respectul religios	- Respectăm credințele celorlalți? Dacă nu, de ce?

Încheiați activitatea prezentând concluziile fiecărui focus grup. Ați putea folosi o hartă mentală ca să vizualizați modalitatea în care participanții înțeleg ce este respectul și cum se manifestă.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Cafenele interreligioase

Obiectiv: Să-i ajute pe participanți să discute subiectele propuse și să ajungă la înțelegerea reciprocă și la învățare.

Rezultate: Participanții se angajează în organizarea unei activități în care oamenii discută și reflectează împreună subiecte de interes general și sugerează soluții posibile pentru problemele sociale.

Materiale: Diverse locuri - cum ar fi școli, cartiere, lăcașe de cult, casele participanților - unde oamenii se întâlnesc, dacă este posibil în mod regulat, să dezbată subiecte de actualitate și teme religioase din diferite perspective.

Activitate

Prezentați participanților noțiunea de Cafenele interreligioase drept loc în care oameni, de diferite credințe, se întâlnesc să discute o temă dată și, ca într-o cafea, se bucură de o seară plăcută cu răcoritoare.

Spuneți-le participanților că amenajarea uneia sau mai multor Cafenele interreligioase poate face parte din angajamentul lor de a promova înțelegerea reciprocă. Un grup mic de voluntari pot forma un comitet care să se asigure că aceste reuniuni informale sunt locuri în care participanții se simt în largul lor să discute și să învețe unul de la altul; și că vor fi implicați de asemenea oameni pe care nu i-ar fi cunoscut în alte circumstanțe.

Pentru aranjarea unei cafenele interreligioase comitetul ar trebui:

- > Să aleagă o temă de discuții
- > Să hotărască metoda de prezentare a informației, spre exemplu, un scurt documentar, o prezentare Power Point, un orator extern sau un colaj de imagini sau știri.
- > Să pună la punct un program care să dureze două ore. Programul ar trebui să anticipe momentul în care sosesc participanții, răcoritoarele, eventualitatea necesității unui moment care să spargă gheața, prezentarea unui subiect și necesitatea unei sesiuni bazate pe întrebări și răspunsuri și/sau o discuție generală la care întreaga audiență este invitată să participe.
- > Să hotărască ce răcoritoare să fie servite, de unde provin și cine să le servească, dar și momentul oportun în care să fie puse la dispoziția participanților.
- > Cineva (nu neapărat un adult) ar trebui să „conducă” discuțiile: să prezinte subiectul/ vorbitorul, etc., să preia întrebările și să medieze schimburile de opinii din partea „publicului”.
- > „Președintele” ar putea menține discuția vie prin intermediul unor întrebări adresate atât participanților cât și vorbitorului, de exemplu, despre ce este nevoie să se facă în situația prezentată și cum poate aceasta să fie schimbată.
- > Președintele ar trebui să se asigure că părerea fiecăruia este tratată cu respect.
- > Președintele ar trebui să încheie sesiunea de discuții cu un moment de tăcere, dedicată păcii. Dacă se stabilesc alte întâlniri, participanții trebuie să primească informații privitoare la dată și loc, înainte de plecare. De asemenea aceștia sunt invitați să facă sugestii referitoare la subiectele de discuție.
- > Comitetul ar trebui să promoveze aceste Cafenele interreligioase prin postere, etc., în mod deosebit în lăcașele de cult, dar și prin intermediul mass media. Părinții ar putea fi și ei implicați pentru asigurarea unei varietăți mai mare de vârstă.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Mese rotunde

Obiective: Discutarea și învățarea mai profundă a unor importante probleme religioase și conflicte, în cadrul unui forum unde toți participanții sunt egali.

Rezultate: Participanții au obținut informații despre diverse conflicte religioase, modul în care acestea au afectat lumea și nevoia de a da dovadă de respect față de oameni cu credințe, culturi și obiceiuri diferite.

Materiale: O masă rotundă sau ceva asemănător, unde participanții sunt așezați în cerc astfel încât să se vadă cu toții. Informații legate de conflict sau tema aflată în discuție. Un flipchart și markere.

Activitate

1. Prezentați-le participanților, pe scurt, metoda Meselor rotunde. O masă rotundă nu are „capăt” sau „laterale” și, prin urmare, nicio persoană nu poate lua o poziție privilegiată, toți fiind considerați egali. Ideea provine din legenda regelui Arthur și a Cavalerilor Mesei rotunde din Camelot.
2. Alegeți împreună cu participanții teme sau conflicte religioase care vor fi dezbătute la o masă rotundă. Stabiliți o dată pentru discuție astfel încât participanții să aibă timp să se pregătească. Spuneți-le că discuțiile la masa rotundă sunt menite să faciliteze o analiză din toate punctele de vedere (economic, politic, social și religios). Solicitați să se acorde o atenție sporită asupra capacității omului de a crea, distruge, dar și de a transforma.
3. Oferiți-le înainte participanților câteva informații legate de tema propusă, dar încurajați-i să facă propria cercetare și să vină cu propriile idei la masa de discuții.
4. Rugați unul dintre participanți să fie moderator. Asigurați-vă că participă toată lumea implicându-i pe cei care oferă informații și pun întrebări, dar atrăgându-i în discuție și pe cei care nu se vorbesc voluntar.
5. Ați putea folosi un flipchart pentru diagrame și prezentarea informațiilor legate de conflict. Acest lucru poate fi realizat de un voluntar.
6. În calitate de facilitator, puteți să vă implicați având statut egal cu ceilalți în discuții, dar nu le oferiți informații; aceasta este responsabilitatea participanților. Nu le rectificați părerile, dar clarificați lucrurile în eventualitatea unor interpretări greșite.
7. Trageți concluzii în urma discuțiilor punând următoarele întrebări:
 - > De ce religia alimentează conflictele?
 - > Vor oamenii să se lupte cu cei care nu au aceeași religie sau nu le împărtășesc credința?
 - > Este imposibil pentru cei care au credințe diferite să trăiască și să lucreze împreună?
 - > Ce putem face ca să ne asigurăm că cei de alte credințe, sau atei, conviețuiesc împreună, în armonie?

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Dezbaterile

Obiectiv: Să le permită participanților să înțeleagă un conflict sau o injustiție din diferite puncte de vedere; să exerseze discuții în contradictoriu constructive, într-un mediu controlat.

Rezultate: Participanții au reflectat la diverse situații, comportamente și atitudini care afectează demnitatea oamenilor și propriul sistem de valori.

Dezbaterea este o confruntare formală, orală, între doi indivizi, două echipe sau grupuri care prezintă un set de argumente prin care susțin părți opuse ale unei afirmații/întrebări și care, în general, se desfășoară conform unei proceduri sau unui plan deja stabilit. Dezbaterile au reguli care îi ajută pe cei implicați să discute și să cadă de acord în privința anumitor diferențe de opinie, într-un cadru de interacțiune prestabilit.

Regulile enumerate aici sunt adaptate din Campionatul Mondial de Dezbateri Școlare³¹. Participanții pot beneficia de organizări regulate ale dezbaterilor, astfel încât toți să aibă ocazia să-și prezinte punctul de vedere și să-și dezvolte disciplina necesară pentru a contribui la o dezbatere.

Activitate

Participanții selectează un subiect de știri actual sau care e semnificativ în viața lor. Subiectul este adesea supus unei „moțiuni” care sună astfel: „Această adunare consideră că...” O parte, sau o echipă de oratori, propune o moțiune, iar cealaltă i se opune. Ar trebui să existe și un președinte care să asigure ordinea și respectarea timpului.

1. Fiecare echipă are trei vorbitori.
2. Fiecare echipă ar trebui să hotărască ordinea în care aceștia vor lua cuvântul. Înainte de începerea dezbaterii fiecare echipă trebuie să dea președintelui numele vorbitorilor și ordinea în care aceștia vor lua cuvântul.
3. Oratorii principali ai fiecărei echipe vorbesc primii și au un număr mai mare de minute la dispoziție. Partea care propune moțiunea ia prima cuvântul, urmată apoi de echipă care se opune.
4. Primul orator este urmat de al doilea de la echipa adversă, care dă replica primului discurs, urmat de cel de-al doilea vorbitor, din echipa care a propus moțiunea.
5. Urmează al treilea orator de la fiecare echipă. Din nou, echipa adversă dă replica prima, urmată apoi de echipa care a propus moțiunea.
6. Timpul de vorbire pentru primele discursuri este de 8 minute, iar pentru replici de 4.
7. Singurele persoane care pot lua cuvântul într-o dezbatere sunt cei trei vorbitori de la fiecare echipă, în funcție de cum sunt ei anunțați de către președinte la începutul fiecărei dezbateri.
8. În timpul dezbaterii, oratori nu pot vorbi cu nimeni din public.
9. Puteți încheia dezbateră rugând publicul să voteze cea mai convingătoare argumentație.
10. În încheiere, întrebați participanții dacă și cum, vederile, părerile și comportamentul le sunt influențate de către credințele lor religioase.

Dezbaterea se va dovedi a fi mai calitativă dacă subiectul și vorbitorii au fost stabiliți în avans, fapt care poate conduce la o mai bună pregătire prealabilă.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

³¹ <http://www.schoolsdebate.com/guides.asp>

Meditând asupra mea, o călătorie silențioasă

Obiectiv: Crearea unei oportunități pentru participanți de a reflecta asupra propriilor vieți, asupra propriei persoane și asupra relațiilor pe care le au cu alții și cu mediul din care provin.

Rezultate: Participanții devin conștienți de nevoia de a se aprecia pe ei înșiși astfel încât să poată relaționa cu ceilalți într-o manieră mai pozitivă.

Materiale: O cameră cu lumină difuză sau șase zone retrase; carton sau hârtie colorată (galben, roșu, verde, negru, alb și albastru). Creați o atmosferă liniștită folosind muzică în surdina, tămâie, lumânări, imagini ale unor locuri liniștite, sau citate din scripturi/poeme lipite pe pereți. Este nevoie și de șase facilitatori.

Activitate

Îndepărtați mobila și creați șase zone pe podea sau în camere diferite, așezând diverse hârtii sau cartoane colorate pe jos. Trebuie să existe șase facilitatori, unul pentru fiecare culoare. Acesta va pune câteva întrebări reflective (vezi sugestiile de mai jos).

Spuneți-le participanților că vor urma o călătorie în tăcere, ca să afle mai multe despre ei înșiși. Vor parcurge toate cele șase zone și vor reflecta la viața lor și la relațiile cu ceilalți. Împărțiți participanții în șase grupe egale, de câte cinci membri fiecare. Pentru început, direcționați fiecare grup către fiecare dintre cele șase zone. După 15 minute mutați grupele în fiecare zonă.

În tot acest timp, participanții pot sta fie pe scaun, fie în picioare. Dacă doresc, pot închide ochii și să încerce să se relaxeze. Facilitatorul va pune întrebări, dar aceștia nu vor răspunde verbal și nici nu vor discuta cu alții. Scopul este să reflecteze în liniște la întrebări și făcând conexiuni cu viața lor personală.

Sesiunea îi poate supăra pe unii dintre participanți, lucru pentru care ar trebui să fiți pregătiți. De asemenea, alocăți timp în care participanții să discute pe scurt despre cum s-au simțit în timpul sesiunii – ce le-a plăcut cel mai mult sau cel mai puțin, ce își amintesc foarte clar și cu ce rămân în urma acestei experiențe.

Sugestii pentru facilitatori

(întrebările sunt retorice, nu interogative):

- > Galben – reflectând în vederea găsirii luminii în noi înșine. Cât de liniștiți sunteți în relația cu alții? Există oare momente în care reprezentați o sursă de lumină pentru alții? Gândiți-vă cum puteți aduce lumină într-o situație dificilă. Cum puteți găsi pace în voi înșivă și cum puteți să o aduceți și în viața altora?
- > Verde – culoarea naturii. Cu toții suntem responsabili pentru mediul înconjurător. Trebuie să fim încrezători că până și în situații dificile există ceva în interiorul nostru care ne face să credem că totul va fi bine.
- > Roșu – culoarea iubirii. Pe cine iubiți cel mai mult? Ascultați-vă inima bătând; când bate mai tare – atât de tare încât o puteți simți? Oferim liber dragostea noastră anumitor oameni, dar îi privim pe alții care chiar au nevoie de ea. Cum putem învăța să ne pese de cei care nu sunt tocmai ușor de iubit?

- > Negru – culoarea transformării și a puterii interioare. Se referă la potențial și posibilități. Participanții se gândesc aici cum îi judecăm pe alți oameni. Sunteți foarte critici în legătură cu alții? Sunteți critici în special cu cei care sunt foarte diferiți față de voi? Vi se pare greu să-i înțelegeți și să-i placeți pe cei pe care îi percepeți ca fiind diferiți de voi?
- > Alb – în această zonă participanții reflectează la cât de mult se iubesc și se respectă pe ei înșiși. Se spune că nu-i puteți iubi pe alții până nu vă iubiți pe voi înșivă – cât de adevărat este aceasta în cazul vostru?
- > Albastru – în această zonă participanții reflectează la calitățile și talentele lor. Ce vă inspiră? Ce vă face unici? Cum îi afectează pe alții calitățile și talentele voastre? Cum le folosiți pentru a-i ajuta pe ceilalți? Este important să trăiți în mod pașnic și să la armonia lumii.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Notițele mele...

Lideri sociali și religioși

Obiectiv: Să învețe despre liderii sociali și religioși care au contribuit la pace în întreaga lume și despre practici spirituale care pot aduce pace în viețile participanților și ale celor din jur.

Rezultate: Participanții au explorat comportamentul și atitudinea unor modele în viață și au contemplat asupra modalității de a-și dezvolta o atitudine de reconciliere față de alții.

Materiale: Filme (inclusiv documentare TV, videoclipuri sau filme de lung metraj) despre viața unuia sau a mai multor dintre următoarele modele: Aung San Suu Kyi, Dalai Lama, Mohandas Gandhi, Martin Luther King Jr., Papa Ioan Paul al II-lea, Imam W. Deen Mohammed, Maica Tereza, Nelson Mandela, Cat Stevens (Yusuf Islam), Rabinul Abraham Joshua Heschel, Moses Maimonides, Thich Nhat Hanh, Shirin Ebadi, Swami Vivekananda, sau oricare altă persoană care considerați că a avut un impact și a contribuit la aducerea păcii și la binele omenirii.

Activitate

Pregătiți o prezentare sau un film despre unul sau mai mulți lideri sociali și religioși care au contribuit la pace în întreaga lume. După încheierea filmului (vezi Resurse/Filme la pagina 149) sau a prezentării, rugați participanții să discute despre protagonist:

- > Ce caracteristici ale acelei persoane o face remarcabilă?
- > Care au fost credințele care l-au motivat sau au motivat-o în munca lui/ei?
- > Ce a făcut această persoană și cum a acționat astfel încât să schimbe o situație nedreaptă?
- > Cum a reușit aceasta persoana să aducă iertarea și reconciliere în cadrul societății din care făcea parte?

Ar putea fi nevoie să discutați cu participanții ce înseamnă reconcilierea pentru ei, cum se poate împăca o persoană cu alta și de ce este acest lucru important.

Puteți transforma această discuție într-una personală întrebându-i pe participanții cum tratează ei subiectul iertării și al reconcilierii. Puteți pune întrebări specifice de genul:

- > Ce ne împiedică să-i iertăm pe alții?
- > Cât ne costă să fim mai împăciuitori; cu alte cuvinte, ce ne trebuie ca să ne comportăm într-un mod mai pașnic?
- > Cum putem aplica învățăturile acestor modele în propriile noastre vieți?
- > Cum putem folosi reconcilierea pentru a transforma lumea în care trăim?

Încheiați activitatea rugându-i pe participanți să noteze pe o foaie cum ar dori să li se schimbe atitudinile și comportamentul astfel încât să dobândească pace interioară.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

De ce mă simt rănit?

Obiectiv: Să creeze un spațiu care să „vindece” inimile participanților și să umple golul pe care îl resimt cu un confort spiritual și pace interioară, lăsând în urmă durerea și tristețea.

Rezultate: Participanții s-au gândit la ce sentimente le umplu inimile de durere și au recunoscut nevoia de reconciliere și pace interioară.

Activitate

Spuneți-le participanților că această activitate presupune nevoia de reflectare la lucrurile care le-au provocat durere și la durerea pe care ei au provocat-o altora. Îi veți ajuta să găsească pace interioară și reconciliere.

Începeți prin a reflecta la răul pe care îl putem provoca prin intermediul cuvintelor sau al atitudinilor și comportamentului nostru. Puteți face o comparație cu pagubele pe care le provocăm unui zid atunci când izbim cu ciocanul și îl găurim; iar apoi trebuie să evidențiem cât de dificil este să reparăm găurile astfel încât peretele să redevină solid. O altă variantă ar fi să mototoliți o foaie de hârtie și să o dați unui participant care să încerce să o refacă.

Explicați-le cum atitudinile, comportamentul și vorbele noastre pot, de asemenea, să „găurească” relația pe care o avem cu cei din jur și cât de greu este să reumplem acele găuri. Totodată, alte persoane pot să provoace găuri în inimile noastre, care sunt dificil de umplut. Ne simțim inimile goale atunci când suntem răniți, iar aceste „găuri” trebuie umplute cu sentimente de iertare și reconciliere.

După perioada de reflectare, pregătiți următoarele întrebări pe un flipchart, sau distribuiți-le participanților pe câte o foaie de hârtie. Întrebările sunt menite să-i facă să mediteze la ceea ce le cauzează durere și tristețe.

De ce mă simt ranit?

Ți s-a întâmplat ceva recent în viața ta care să-ți provoace durere? Ce anume?

Cum te simți? Care sunt sentimentele care îți provoacă durere și suferință?

Sunt aceste sentimente fizice? Emoționale? Descrieți-le.

Vreți să vă simțiți așa în continuare? Aceste sentimente vă sunt dăunătoare doar vouă? Vreți să continuați să vă consumați energia cultivând aceste sentimente dureroase?

Vă puteți imagina cât de bine v-ați simți dacă ați putea umple golul pe care îl aveți în inimă? Vă puteți imagina cum ar fi viața voastră dacă v-ați elibera de durere? Puteți face asta acum?

Închideți ochii și imaginați-vă viața fără acele sentimente și gânduri. Închipuiți-vă că vă aflați într-un loc plin de pace. Acum încercați să renunțați la sentimentele negative.

Sunteți singurii care vă puteți „vindeca” inimile și singurii care vă puteți aduce pacea în sufletele voastre. Iertați-vă. Iertare nu este același lucru cu reconcilierea, însă vă pregătește să faceți față situației, cu o atitudine reconciliantă.

Încheiați activitatea oferindu-i fiecărui participant câte o lumânare pe care să o aprindă. Reprezintă dobândirea unui sentiment de pace și dorința de reconciliere cu cei care v-au cauzat durere. Rugați participanții să țină împreună un moment de tăcere în care să-și umple golurile cu sentimente de iertare și reconciliere.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Povestea lui Bobby

Obiectiv: Să descopere valoarea fiecărei persoane, comparând-o cu alții și cu sine.

Rezultate: Participanții au descoperit că nu se pot judeca decât pe ei înșiși. Au reflectat la prejudecățile pe care le au și cum pot deveni ei înșiși victimele prejudecăților.

Activitate

Adunați toți participanții împreună și spuneți-le povestea lui Bobby.

Povestea lui Bobby

Cu toții îl cunoașteți pe Bobby. Nu este considerat cel mai drăguț băiat din școală și iese ușor în evidență prin aspectul său fizic. Bobby are cu cel puțin 12 kg mai mult decât ceilalți elevi și întotdeauna arată neîngrijit. Nu poartă haine la modă și uneori chiar miros urât. Are dinții stricați și are multe coșuri pe față.

I-ați văzut pe Bobby? El este cel pe care-l toți îl evită pe culoar. El este cel care e mereu singur la cantină sau în pauze. Uneori, câțiva colegi amabili se gândesc să se așeze lângă el dar le este frică să nu râdă ceilalți de ei. Totuși, eu m-am așezat o dată lângă el, am vorbit și am constatat că Bobby este exact ca tine și ca mine.

Se propun următoarele întrebări:

- > Ce-i atrage pe oameni la tine?
- > Ce-i ține pe unii oameni la distanță de tine?
- > Cum îl pot ajuta pe Bobby toate lucrurile rele pe care le-am spus despre el?
- > Cum, faptul că ceilalți îl evită, îl poate ajuta pe Bobby să iasă din lumea lui?
- > Care ar fi părțile bune ale lui Bobby?
- > Ce ai putea avea în comun cu Bobby

După ce au terminat discuția, participanții îl vor cunoaște pe Bobby. Bobby este un glob. Spuneți-le participanților să dea globul din mână în mână cu mare grijă. Bobby este foarte sensibil și ușor de rănit. După ce globul a trecut pe la toată lumea rugați participanții să se strângă în mici grupuri și să discute în ce fel se paortă cu cei din jur și cum contribuie fiecare la formarea unor prejudicii.

Întoarceți-vă în plen și meditați împreună cu participanții la nevoia a se aprecia pe sine și pe ceilalți, făcând abstracție de slabiciuni sau puncte forte. Meditați la importanța interiorului unei persoane, fără să acordați prea mare importanță aparențelor exterioare.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Cum ar fi lumea dacă...

Obiective: Să ofere participanților oportunitatea de a se gândi la impactul pe care îl are un conflict în întreaga lume și la valorile necesare pentru crearea unei lumi mai bune.

Rezultat: Participanții au reflectat la cauzele și consecințele conflictului și la importanța unei înțelegeri reciproce. Au vizualizat cum pot contribui la dezvoltarea unei înțelegeri reciproce.

Materiale: Flipchart, pixuri, cărți poștale, reviste, ziare, lipici; strângeți cât de multe materiale credeți că aveți nevoie.

Activitate

- Rugați participanții să formeze perechi și să folosească materialele primite pentru a realiza un desen sau o reprezentare legate de cum ar fi lumea dacă:
 - > Nu ar exista conflicte violente.
 - > Am schimbat _____ sau am făcut _____.
 - > Sau propria voastră afirmație legată de ce elemente ați vrea să scoată în evidență discuția pe care urmează să o aveți.
- Strângeți întreg grupul și rugați echipele să-și explice desenele.
- Conduceți o discuție bazată pe problemele ridicate în desene. Luați în calcul și:
 - > Ce putem face ca să promovăm înțelegerea reciprocă între oameni de credințe diferite?
 - > Cum putem promova reconcilierea între oameni de credințe și culturi diferite?
 - > Ce calități sau valori sunt necesare pentru a fi mai înțelegători?
 - > Ce rol credeți că joacă religiile în ajutarea oamenilor să devină mai înțelegători și mai respectuoși.
 - > Cum puteți contribui la construirea unei lumi în care oamenii se respectă reciproc?

Această activitate poate fi o campanie școlară în urma căreia se pot afișa desenele.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

.....
Notițele mele...

Bucuria aprecierii

Obiective: Să consolideze stima de sine și să celebreze bucuria de a fi apreciat.

Rezultate: Participanții și-au consolidat stime de sine și încrederea în ei înșiși și au trecut prin experiența unui suport moral și apreciere din partea celor din grup.

Materiale: Două cești de plastic și câteva boabe de fasole uscată pentru fiecare participant. (boabele de fasole mung, merg foarte bine).

Activitate

1. Participanții sunt așezați în cerc. Rugați-i să închidă ochii și să respire profund, lăsând în urmă experiențele zilei și preocupările pe care le-au avut până în acel moment.
2. Oferă fiecărui membru al grupului câte două cești. O ceașcă conține boabe de fasole iar cealaltă este goală.
3. Rugați-i să se gândească la faptele bune pe care le-au făcut în ultima săptămână; aici pot include un comportament civilizat, dacă au vorbit frumos cu sau despre cei din jur, dacă au ajutat pe cineva, etc.
4. Pentru fiecare faptă bună, participanții pot muta una dintre boabe din ceașca plină în cea goală. Toată activitatea ar trebui să se desfășoare în tăcere, facilitatorul participând și el. Alocați cinci minute pentru aceasta parte a exercițiului.
5. Mergând în jurul cercului, rugați fiecare persoană să le povestească celorlalți coechipieri o faptă bună, în timp ce ceilalți ascultă cu empatie și fără urmă de prejudiciu.
6. Făcând parte dintr-un cerc care este plin de bunătate, fericire și apreciere pozitivă, orice persoană poate deveni mai încrezătoare.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Notițele mele...

Mandale

Obiective: Să le ofere participanților oportunitatea de a se explora pe ei înșiși și să găsească pace interioară.

Rezultate: Participanții au reflectat atât la viețile lor într-un anumit moment, dar și la ce înțeleg ei prin transformarea și schimbarea propriei persoane.

Materiale: Creioane colorate, ceară colorată, hârtie pentru desen, muzică relaxantă, tămâie.

Activitate

Cuvântul „mandala” vine din limba clasică a indienilor, Sanscrita. Deși este tradus prin „cerc”, mandala este mult mai mult de o simplă formă. Reprezintă un întreg și poate fi interpretat drept modelul pentru structura organizațională a vieții – o diagramă cosmică care ne amintește de relația cu infinitul, lumea care se întinde atât dincolo cât și în interiorul propriilor noastre corpuri și minți. Pentru informații suplimentare și modele de mandala accesați <http://www.mandalaproject.org/Index.html>

Formele mandala sunt folosite pentru a vedea lumea din interior și pentru a crea experiența unei uniuni cu universul și creația. Bailey Cunningham – Director Executiv și inițiator al Proiectului Mandala, o organizație non-profit care promovează pacea prin artă și educație – spune: „În momentul în care conștientizăm ce importanță are mandala atunci există șansa să schimbăm felul în care ne vedem pe noi înșine, planeta noastră sau chiar propriul scop în viață”.³²

- > Găsiți un loc liniștit în care participanții nu vor fi deranjați și pot medita în liniște. Spuneți-le să-și exploreze cu mare atenție starea mintală astfel încât să-și activeze emisfera dreaptă a creierului, acolo unde sunt localizate creativitatea și puterea de intuiție. Acest exercițiu îi va ajuta să ajungă la o stare de introspecție care, la rândul ei, va conduce la o conștientizare a stării lor actuale; vor trebui să realizeze desene care să le illustreze starea de spirit.
- > Folosiți muzică relaxantă și tămâie care să le stimuleze simțurile. Rugați participanții să deseneze un cerc cu ajutorul compasului sau al unei farfurii și să marcheze centrul cu un punct. Începând din centru ei pot umple cercul cu „desene” – reprezentative sau abstracte, semne, cuvinte, forme geometrice, etc., în orice fel doresc.
- > După ce termină de desenat începeți o discuție legată de cum se simt ei în acel moment. Faceți-i să-și dea seama ce reprezintă pentru ei fiecare culoare și formă și cum s-au simțit în momentul în care desenau. Explicați-le că mandala ilustrează felul în care ne simțim. Încurajați-i să-și ia formele mandala acasă și să le așeze într-un loc accesibil.
- > Puteți realiza aceeași activitate peste câteva săptămâni, astfel încât participanții să observe diferitele modalități în care mandala s-au modificat de-a lungul unei anumite perioade de timp și să observe schimbările din ei înșiși.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în Jurnalul învățării.

³² Mandala: Journey to the center. Bailey Cunningham. DK Publishing, 2002

O mie de cocori din hârtie

Obiectiv: Reflectarea asupra impactului global al lipsei de înțelegere reciprocă și oferirea posibilității participanților de a confecționa simboluri ale păcii.

Rezultate: Participanții devin parte din rețeaua globală de persoane care comemorează atacul cu bomba atomică de la Hiroshima și confecționează cocori din hârtie. Au reflectat la modalitățile în care pot deveni agenți ai schimbării și susținători ai păcii.

Materiale: Hârtie de origami sau hârtie tăiată în bucăți de 20 x 20 cm. Puteți găsi instrucțiunile legate de confecționarea cocorilor din hârtie la Resurse/Cum să confecționați cocori din hârtie pg. 183. Puteți, de asemenea, să accesați www.sadako.org pentru Proiectul pentru pace mondială pentru copii.

Activitate

- > Spuneți-le participanților povestea lui Sadako.

Povestea lui Sadako

Cocorul din hârtie a devenit un simbol internațional al păcii după ce întreaga lume a aflat povestea unei japoneze pe nume Sadako Sasaki, care s-a născut în 1943.

Sadako avea 2 ani când s-a lansat bomba atomică asupra Hiroshimei, Japonia în 6 august 1945. De-a lungul anilor, Sadako a devenit o fată curajoasă, puternică și athletică. Totuși, în 1955, când avea doar 11 ani, în timp ce participa la o cursă, a amețit și a căzut la pământ. Sadako a fost diagnosticată cu leucemie, o formă de cancer adesea numită boala „bombei atomice”.

Cea mai bună prietenă a fetei i-a povestit o veche legendă japoneză care spune că oricârei persoane care confecționează o mie de cocori din hârtie i se va împlini o dorință. Sadako a sperat să i se împlinească visul de a alerga din nou. A început să lucreze la cocorii din hârtie și a realizat peste 1000 înainte să moară, în 25 octombrie 1955, la vârsta de 12 ani.

Inspirați de curajul și puterea lui Sadako, prietenii și colegii ei de la școală au realizat o carte care conține toate scrisorile ei și au publicat-o. Ei visau la ridicarea unui monument în onoarea lui Sadako și a tuturor copiilor uciși de bomba atomică. Tineri din întreaga Japonie au contribuit cu bani la realizarea acestui proiect.

În 1958, s-a dezvelit o statuie a lui Sadako ținând în mână un cocor auriu în Parcul Hiroshima Peace (Pace pentru Hiroshima). Copiii și-au pus și o dorință care este gravată pe partea de jos a statuii: **„Acesta este strigătul nostru de ajutor; rugăciunea noastră pentru Pace în întreaga lume”.**

Astăzi, oameni din întreaga lume confecționează cocori din hârtie și îi trimit la statuia lui Sadako din Hiroshima.

- > Purtați o discuție legată de felurile în care violența și conflictele dintre oameni și țări îi afectează pe inocenți. Trageți concluziile potrivite legate de promovarea păcii și a înțelegerii reciproce. Discutați felul în care povestea lui Sadako a ajutat la conștientizarea importanței învățării conviețuirii împreună în respect și demnitate.
- > Dați-le participanților hârtie și învățați-i să confecționeze cocori din hârtie. Acordați-le timp să-și scrie propria rugăciune pe hârtie înainte să împaturească cocorul. Încurajați-i să se gândească la povestea lui Sadako și la efectele dezastrului nuclear din Hiroshima.

- > Încheiați activitatea cu un moment de reculegere în onoarea păcii, a victimelor războaielor și a lipsei de înțelegere dintre oameni și națiuni.

Deși această activitate se poate realiza în orice moment, se recomandă efectuarea ei în jurul datei de 6 august, ca să coincidă cu comemorarea anuală a victimelor atacului nuclear de la Hiroshima și Nagasaki.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Notițele mele...

Pictarea pe tricouri

Obiectiv: Implicarea participanților într-o activitate care să-i ajute să reflecteze la propria identitate.

Rezultate: Participanții s-au gândit la identitatea lor și la maniera în care vor să fie văzuți de alții. În plus, au ocazia să creeze un lucru valoros și atractiv pe care îl pot păstra și purta.

Materiale: Participanții pot primi sau își pot aduce propriile tricouri. Materiale pentru pictat pe pânză, vopsele adecvate, pensule de diferite dimensiuni, diverse șablonuri, etc. Hârtie simplă și creioane colorate pentru crearea propriului design.

Activitate

Este important ca participanții să aibă timp să se gândească și să discute ce anume vor să picteze pe tricouri înainte de activitatea propriu-zisă.

Spuneți-le participanților ce presupune activitatea. Rugați-i să se gândească la ce vor să deseneze pe tricou ca o declarație despre ei înșiși și lucrurile pe care le prețuiesc. Amintiți-le că tricourile lor vor fi văzute de alte persoane care pot trage concluzii pripite despre ei, în funcție de ceea ce văd pe tricou. Ar fi de folos dacă ați efectuat deja câteva dintre activitățile de **Împărtășire a Experienței**, astfel încât participanții să se simtă în largul lor făcând afirmații semnificative despre propria identitate.

Dați-le participanților hârtie și creioane colorate ca să-și poată creiona designul, amintindu-le că acesta va trebui să încapă pe tricou.

După ce copiii sunt satisfăcuți de propriile desene, imprimați-le pe tricou.

Participanții poartă tricourile și împărtășesc cu ceilalți ceea ce au imprimat.

Spre finalul activității, rugați-i pe participanți să se gândească la ceea ce au desenat și ce spun tricourile lor despre propriile identități, dar și la importanța aprecierii de sine și a celor din jur.

De asemenea, dacă tricourile sunt folosite ca să poarte un mesaj, puteți discuta și despre ce mesaj ar putea scrie o persoană care trăiește într-o zonă de conflict.

Puteți face fotografii cu fiecare participant în tricoul lui și să le oferiți cadou în urma atelierului de creație.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în Jurnalul învățării.

Realizarea unui film

Obiectiv: Să încurajeze participanții să se gândească la un subiect de interes și să crească și altora gradul de conștientizare prin realizarea unui film.

Rezultat: Participanții realizează un film prin care să sensibilizeze și alte persoane față de o problemă aleasă de ei.

Materiale: Camere video, casete video sau discuri și soft de editare.

Activitate

Introduceți tema realizării unui film ca mijloc de creștere a gradului de conștientizare asupra unei anumite probleme. Spuneți-le participanților că au oportunitatea de a realiza un scurt-metraj. Explicați-le că veți căuta diverse locații în care aceștia să-și poată arăta filmele, colegilor, în cadrul unei acțiuni publice sau celor cu autoritate.

Participanții își vor alege subiectul cu ajutorul unei varietăți de metode – brainstorming, dezbatere sau mese rotunde. Încurajați-i să aleagă o temă legată de probleme sociale sau care să-i ajute să afle mai multe despre diversitate, atât la nivel local cât și global.

Există resurse specializate care îi pot ajuta pe participanți să-și realizeze filmul (<http://www.filmzourissue.com/making/index.shtml>), dar ar putea fi la fel de util dacă ați putea aduce un expert care are cunoștințele tehnice necesare și le poate acorda suport. Participanții ar trebui să aibă cât mai mult control în luarea deciziilor și ar trebui să lucreze în echipă – aspect important al acestei activități.

110

Înainte de începerea activității

1. Stabiliți obiectivele filmului.
2. Stabiliți publicul țintă.
3. Fiți atenți la limitări, inclusiv timpul alocat, oportunități de filmare, posibilități de editare.
4. Faceți un fel de schemă a filmului (secvențele materialului video).
5. Discutați ce ar vrea participanții să vadă într-un film (interviuri, desene, desene animate, imagini, cântece).
6. Împărțiți sarcini fiecărui participant. Unii vor realiza interviuri; alții vor face muncă de cercetare, inclusiv un posibil sondaj de opinie; alții vor realiza partea artistică, vor căuta imagini și muzică; alții vor filma și, nu în ultimul rând, alții vor edita produsul final.

După realizarea filmului

Discutați procedeul de editare astfel încât toți să contribuie la realizarea produsului final. După finalizarea și vizionarea filmului, asigurați-vă că participanții vor reflecta la ce descoperiri au făcut în timpul filmărilor.

Această inițiativă poate dura luni întregi, așa că trebuie să vă asigurați că toți participanții rămân suficient de motivați. Întâlniți-vă cu toții în mod periodic pentru revizuiți și stabiliți o dată pentru lansarea finală. Poate doriți să prezentați filmarea mai întâi într-un cadru restrâns, doar cu prietenii și familia. Bazat pe acest eveniment, puteți stabili cum să prezentați filmul publicului țintă.

Filmările pot fi încărcate pe Internet și trimite-le unor festivaluri de film sau pe website-uri adecvate, precum YouTube. Ziua Internațională a Transmisiunilor Realizate de Copii se sărbătorește în a doua duminică din luna decembrie. În această zi, producători din întreaga lume dedică spațiu în grila de programe pentru filmări realizate de tineri, ca urmare a Articolului 12 ce se referă la dreptul de a se face auzit.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Notițele mele...

Chestionar– Ce știi despre alte religii?

Obiectiv: Învățarea despre credințele altora și diferențele religioase într-o manieră distractivă.

Rezultate: Participanții au învățat despre diverse practici religioase și obiceiuri.

Materiale: Întrebări, bucăți mici de hârtie, imagini sau obiecte ale diferitelor religii.

Activitate

Tinerilor le plac chestionarele. Acesta nu este menit să fie o evaluare, ci un procedeu de descoperire de sine, nu o evaluare. Folosiți-l într-o manieră creativă și interactivă.

Pregătiți o serie de întrebări legate de diverse credințe. Puteți găsi câteva exemple la Modele de întrebări despre alte religii, pagina 113. O idee mai bună ar fi să-i rugați pe participanți să pregătească ei înșiși un set de întrebări despre religiile din întreaga lume. Puteți aduna întrebările și vă puteți însuși rolul de intervievator sau puteți împărți participanții în echipe care să pună întrebările unii altora. Fiecare echipă trebuie să vină cu o listă suficient de lungă de întrebări deoarece există riscul de a întâlni aceleași întrebări de mai multe ori.

O altă metodă ar fi de a nota și numerota fiecare întrebare. Lipiți hârtia cu întrebări pe perete și apoi lipiți răspunsurile cu susul în jos, astfel încât să nu poată fi citite de la distanță.

Împărțiți participanții în grupe de trei sau patru și lăsați-i să întoarcă, pe rând, răspunsurile la întrebări. Alegeți un membru din fiecare grup care să răspundă la întrebări. Persoana în cauză poate alege întrebarea la care să răspundă, însă restul grupului său o/îl poate ajuta cu răspunsul. Pe măsură ce jocul se derulează, aria întrebărilor se diminuează.

Acolo unde este posibil, completați răspunsurile arătând participanților imagini sau obiecte, cum ar fi: steagul Buddhist, o cruce, Biblia, o imagine a Torei, imagini ale lui Buddah sau ale unei moschei.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în Jurnalul învățării.

.....
: **Notițele mele...**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Modele de întrebări despre alte religii

1. Cine a fost Mohammed?
2. Cine a fost Buddha?
3. Ce înseamnă cuvântul „Christos”?
4. Cine a fost Iisus?
5. Ce este *kippa*?
6. Ce este reîncarnarea?
7. Ce înseamnă Tirthankara pentru jainiști?
8. Ce este un pelerinaj?
9. Care este echivalentul cuvântului „Dumnezeu” la musulmani și evrei?
10. Câți discipoli a avut Iisus?
11. Când s-a născut profetul Mohammed?
12. Ce înseamnă termenul „brahman” pentru hinduși?
13. Ce sunt Vedele?
14. Cum se numește Cartea sfântă a musulmanilor?
15. Cum se numește locul în care se roagă evreii?
16. Ce este un guru?
17. Cine a fost Siddhartha Gautama?
18. Ce înseamnă termenul „Buddah”?
19. Ce limbă vorbea Iisus?
20. Ce înseamnă cuvântul Tripitaka din sanscrită?
21. Care sunt culorile steagului budist?
22. Ce înțelegeți prin meditare?
23. Cum se numește Cartea sfântă a evreilor?
24. Cine a fost Bahá'u'lláh?
25. Cum și de ce sărbătoresc evreii Diwali?
26. Ce este Hanukkah și cum se serbează?
27. Ce este Ramadanul și cum se sărbătorește?
28. Cine este Shiva în hinduism?
29. Cum sunt denumite scripturile Sikh?
30. Care sunt cei cinci stâlpi ai Islamismului?

Insule diminuate

Obiectiv: Introducerea conceptului de transformare a conflictelor și a alternativelor non-violente.

Rezultat: Participanții au reflectat la conflicte și cauzele lor. Participanții au realizat importanța creării unor situații de câștig reciproc.

Materiale: Ziare și muzică înregistrată.

Activitate

Împrăștiați diverse pagini de ziar pe podea, lăsând suficient spațiu între ele. Începeți cu un număr mare de pagini. Fiecare pagină reprezintă o insulă. Puneți muzică și rugați-i pe participanți să se plimbe în jurul insulelor, fără să calce pe ele. Spuneți-le că ori de câte ori se oprește muzica trebuie să calce pe una dintre insule. Opriți muzica în mod periodic.

Îndepărtează câte o insulă de fiecare dată când porniți din nou muzica, astfel încât numărul insulelor să scadă treptat și fiecare dintre ele să devină cât mai aglomerată. Într-un final, nu va fi suficient spațiu pentru toți participanții; cei care nu pot ajunge la o insulă vor părăsi jocul. Continuați până când va rămâne o singură insulă și majoritatea participanților sunt afară din joc.

Analiza activității

Odată ce terminați jocul, purtați discuții pe baza celor întâmplate. Iată câteva exemple de întrebări:

- > Ce s-a întâmplat când au rămas mai puține insule?
- > Cum au reacționat participanții?
- > Cum v-ați simțit când nu ați putut ajunge la o insulă și a trebuit să părăsiți jocul?
- > Cum v-ați protejat propriul spațiu?
- > I-ați ajutat pe ceilalți?
- > Aceste lucruri se întâmplă și în viața de zi cu zi?

Asociați jocul cu o situație din viața reală și purtați o discuție cu participanții despre resurse și cauzele conflictelor. Spuneți-le participanților că este normal să existe conflicte, însă acestea pot deveni violente atunci când oamenii nu știu să împartă, să coopereze sau să fie solidari cu alții. Avem tendința să soluționăm conflictele gândindu-ne doar la noi înșine, dar cum ar fi dacă am lucra împreună astfel încât să nu existe învinși?

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în Jurnalul învățării.

Mingea în aer

Obiectiv: Dezvoltarea spiritului de echipă, astfel încât participanții să fie capabili să lucreze împreună și al unui sentiment de încredere aceștia.

Rezultate: Participanții au învățat diferite moduri de comunicare unii cu ceilalți și au dezvoltat aptitudinile necesare pentru a lucra împreună la atingerea unui țel comun.

Materiale: O minge mică și una mare.

Activitate

Anunțați-i pe participanți că urmează să ia parte la un joc în care trebuie să țină o minge în aer cât mai mult timp posibil. Într-un grup de minim 10 și maxim 40 de persoane, trebuie să lovească mingea cu mâna și să nu o lase să atingă podeaua. Obiectivul este să țină mingea în aer cât mai mult și să obțină cele mai multe lovituri consecutive.

Începeți jocul cu o minge mică. Veți observa că, la început, participanții vor lovi mingea fără să încerce să comunice cu alți coechipieri sau fără să fie conștienți de nevoia de a învăța cum pot atinge împreună țelul comun. Dacă mingea cade, încurajați-i pe participanți să obțină un număr mai mare de lovituri și să țintească la un scor cât mai mare de fiecare dată.

De îndată ce participanții au descoperit cum să obțină un număr mai mare de lovituri consecutive, înlocuiți mingea cu una mai mare. De vreme ce mingea este mai mare, poate fi tot mai dificil să o lovească fără să atingă podeaua. Încurajați-i pe toți să participe și să obțină unui scor mai bun.

O dată ce participanții au obținut un scor mai bun de care sunt mulțumiți, rugați-i să se gândească la ce au învățat din acest joc. Iată exemple de întrebări pe care le puteți folosi:

- > Cum v-ați simțit în timpul jocului?
- > Care a fost obiectivul acestui joc?
- > Care au fost factorii care au influențat rezultatul pozitiv?
- > De ce nu au reușit să obțină un număr mai mare de lovituri la începutul jocului?
- > Care a fost contribuția fiecărui membru al echipei?
- > De ce a fost fiecare membru important în atingerea țelului final?
- > Care a fost tehnica adoptată de echipă?
- > Cooperarea a fost un factor important în atingerea țelului?

Încurajați fiecare participant să-și împărtășească experiența cu ceilalți și să evidențieze importanța consolidării aptitudinilor de comunicare care să-i ajute să lucreze mai bine în echipă. Încheiați sesiunea întrebându-i pe participanți cum cooperează cu ceilalți și de ce este cooperarea importantă în diverse societăți.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în Jurnalul învățării.

Învățăm să ajutăm

Obiectiv: Creerea unei oportunități pentru participanților a de a veni în ajutorul unor persoane diferite de ei înșiși și ale căror drepturi au fost subminate.

Rezultate: Participanții au devenit conștienți de nevoile altora și au reflectat la modul în care lipsa de respect conduce la violarea demnității umane.

Activitate

Încurajați tinerii să înceapă activități de voluntariat care să implice oameni ale căror drepturi au fost subminate sau încălcate. Aceste activități pot include:

- > Refugiați;
- > Oameni deportați;
- > Oameni cu nevoi speciale;
- > Oameni marginalizați;
- > Imigranți care locuiesc în sărăcie;
- > Oameni care trăiesc în condiții de extremă sărăcie.

Activitățile se pot realiza în timpul orelor voastre sau pot fi instituționalizate de școală astfel încât să promoveze serviciile sociale și spiritualitatea.

Îndrumare și pregătire pentru dezvoltarea unei activități învățare a serviciilor adresate comunității

- > Strângeți informații despre situații din orașul vostru în care a fost încălcată demnitatea umană.
- > Faceți o listă cu organizații din orașul vostru care lucrează cu persoane marginalizate sau persoane ale căror drepturi au fost încălcate.
- > Contactați una sau două organizații unde credeți că tinerii pot presta activități de voluntariat.
- > Faceți un parteneriat cu organizațiile respective legat de un program de voluntariat al tinerilor.
- > Rugați directorul organizației sau persoana de contact să țină tinerilor un discurs despre munca lor și despre oamenii pe care îi ajută.
- > Decideți ce formă de ajutor este necesară și ce fel de activități pot oferi participanții: divertisment; muzică; o piesă de teatru; instruire (de exemplu: pictură, croitorie, muzică, matematică, lectură și compuneri) sau orice altă formă de ajutor (la cumpărături, la redactarea scrisori, etc.)
- > Cu ajutorul participanților, identificați unul sau două obiective pe care ar trebui să le atingă până la sfârșitul programului sau într-o anumită perioadă de timp.
- > Pregătiți sesiuni de reflecție în timpul cărora să exploreze experiențele trăite:
 - Ce au învățat în timpul acestei activități de voluntariat
 - Cum se simt atunci când îi ajută pe alții
 - Deosebiri și asemănări dintre ei și oamenii pe care îi ajută
 - Cum pot evita subminarea drepturilor omului.
 - De ce cred că minoritățile sunt supuse discriminării.
 - Comparați asta cu discriminarea religioasă și efectele acesteia.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Campanii de învățare interreligioasă

Obiectiv: Oferirea spațiilor necesare participanților pentru pregătirea unor campanii creative de promovare a studiului interreligios.

Rezultate: Participanții pregătesc activități interreligioase ca o modalitate de promovare a respectului pentru credințele altora. Participanții și-au asumat angajamentul de a acționa în vederea creării unui sentiment de înțelegere reciprocă între oameni.

Activitate

Încurajați participanții să lanseze campanii în școli sau organizații, în care să se concentreze pe importanța respectării diverselor credințe și religii.

Asemenea campanii se pot desfășura sub diferite forme. Iată câteva exemple:

Campanii de comunicare și de învățare

Panouri de informare

Pregătiți niște panouri de informare care oferă date despre credințele altor oameni, sărbători, festivaluri și știri. Organizați un grup de elevi care să adune informații în mod regulat și să actualizeze panoul.

Radio interreligios

Promovați un program radio la școală astfel încât să-i puteți intervieva pe elevi în legătură cu credințele lor.

Bazaruri interreligioase

Amenajați un bazar pentru învățare interreligioasă. Puteți amenaja standuri cu informații despre alte religii, săli în care să prezentați filme relevante, standuri cu muzică religioasă și discuții la mese rotunde cu oameni de diferite credințe. Bazarul poate fi și o oportunitate pentru participanți să-și arate eseurile și desenele pe tema problemelor interreligioase.

Discuții interreligioase lunare/Cafenele interreligioase

Invitați studenți de diferite credințe să vină în școala voastră și să-și împărtășească credințele sau să discute despre teme de interes general.

Prezentați campania drept o modalitate de motivare a tinerilor- motivare de a învăța, de a obține mai multe cunoștințe despre alții și de a trăi experiența altor credințe.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Schimburi de experiență între școli

Obiectiv: Oferirea oportunității participanților de a trăi experiența unor activități școlare în școli diferite de a lor, cu oameni de alte credințe.

Rezultate: Participanții promovează și trec prin experiența unei înțelegeri reciproce și respect pentru credințele altora.

Activitate

Doi studenți, de aceeași vârstă, dar din două școli și două contexte religioase diferite, fac schimb de locuri pentru o anumită perioadă de timp.

Dacă se implementează între cele două școli, această activitate necesită acordul consiliilor administrative și profesionale ale fiecărei școli. Schimbul poate fi adaptat la diverse organizații religioase și grupuri de tineret. Puteți spori sentimentul de familiaritate dintre elevii din școli și credințe diferite invitându-i în școlile voastre ori de câte ori se desfășoară un eveniment specială.

Schimburile dintre elevi contribuie nu numai la un sentiment de înțelegere reciprocă între persoane de credințe diferite, dar ajută și la dezvoltarea unor legături durabile între diferite comunități care contribuie la un viitor mai pașnic.

Schimburile dintre diferite organizații de tineret pot implica un proiect care necesită cooperarea a două sau mai multe organizații, în care participanții din fiecare grup își asumă anumite responsabilități. Un asemenea proiect, de exemplu, cere participarea, pe o perioadă de o lună, a persoanelor de diferite credințe.

Puteți pune la punct un program de schimb care să presupună o sarcină specifică: participarea într-un comitet interreligios care să promoveze dialogul între religii; participarea la ore în alte școli, dezbateri sau organizarea unor activități interreligioase.

În calitate de participant în Programul de Schimb, dedică o perioadă din timpul tău studiului celor două tradiții, credințe sau culturi ce au fost alăturate prin intermediul acestui schimb. Studiul în cauză poate include prezentări, eseuri sau desene.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în Jurnalul învățării.

Notițele mele...

Săptămâni tematice

Obiectiv: Facilitarea conștientizării practicilor etice care să ajute la schimbarea lumii.

Rezultate: Participanții au lansat inițiative care să promoveze conștientizare, în ceea ce privește practicile etice din comunitățile lor, care să ducă la amplificarea unui sentiment de înțelegere reciprocă și respect.

Activitate

Săptămâni tematice care să promoveze practici etice pot încuraja un sentiment de înțelegere între oameni și pot contribui la sădirea păcii în societate.

Săptămânile tematice pot avea ca punct central subiecte precum „reconcilierea”, „iertarea”, „compasiunea” sau „onestitatea”, etc. Ideea de bază este promovarea anumitor practici etice care să arate că respectul și o înțelegere reciprocă pot aduce beneficii societăților și pot transforma lumea într-un loc mai bun.

Lăsați-i pe tineri să se ocupe de organizarea săptămânilor tematice. Dacă li se pare necesar, pot plănuți mai multe asemenea săptămâni, care să se desfășoare în mod regulat. Voluntarii formează un comitet de organizare pentru fiecare săptămână în parte.

Încurajați-i pe tinerii organizatori să pun la punct o varietate mare de activități, însă țineți minte că trebuie să primiți acordul consiliului administrativ al școlii. Iată câteva idei:

- > Paneluri, unde tema săptămânii este discutată de oaspeți speciali sau de cei din cadrul școlii.
- > Forum de Film: vizionați și discutați filme legate de tema dată.
- > Jocuri de rol pregătite de elevi.
- > Panouri cu informații, care pun accentul pe evenimente din trecut ce ilustrează tema propusă.
- > Concerte cu muzică potrivită evenimentului.
- > Competiții: recompensați cele mai bune desene, poezii sau eseuri legate de tema dată.
- > Rugăciune pentru pace.

Instituționalizați săptămânile tematice în școala sau în grupul vostru și promovați-le în tot orașul.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Notițele mele...

Campanii pentru drepturile copiilor

Obiectiv: Să crească gradul de conștientizare asupra Convenției Drepturilor Copiilor.

Rezultate: Participanții au aflat despre drepturile lor și despre cum să le promoveze. Au devenit conștienți de necesitatea promovării acestor drepturi pentru toți copiii, indiferent de credințe și cultură.

Activitate

În urma acestei activități, elevii află despre Convenția Drepturilor Copiilor (CDC), o proclamație internațională a drepturilor ratificată în 193 din cele 195 de țări ale lumii.

Tinerii pot trăi experiența unei legături cu semenii lor din întreaga lume, învățând că fiecare dintre ei au aceleași drepturi, recunoscute la nivel global și clar definite.

Existența unor asemenea campanii de conștientizare periodice, în școli și în cadrul grupurilor de tineri, ajută la o răspândire a cunoașterii drepturilor copiilor și a rolului pe care ei înșiși îl pot avea în protejarea acestora, indiferent de rasă, cultură sau credință. Aceste campanii pot avea loc sub diferite forme. Vă puteți concentra pe un anumit drept sau set de drepturi sau pe copii care locuiesc în condiții dificile. Se încurajează cooperarea cu alte școli, organizații sau grupuri de diferite credințe.

Câteva exemple de evenimente lunare

Luna pentru participarea copiilor (bazată pe articolul 12)

Copiii pot lua parte la dezbateri, paneluri și forumuri organizate de școli, grupuri de lideri sau alte organizații care promovează democrația și înțelegerea reciprocă. Este importantă prezența unor persoane care au putere de decizie, care să-i asculte pe copii.

Luna pentru părerile și credințele copiilor (bazată pe articolele 13 și 14)

Copiii își exprimă ideile, credințele și culturile.

Luna pentru diversitate (bazată pe articolul 30)

Copiii pregătesc activități care să promoveze interacțiunea cu minoritățile religioase sau grupuri de imigranți cu scopul de a învăța unii de la ceilalți.

Ar trebui să se pună accentul pe natura globală, holistică a Convenției Drepturilor Copiilor. Participanții ar trebui să fie conștienți că un Comitet al Drepturilor Copiilor se ocupă de respectarea drepturilor lor la protecție, dezvoltare și participare. Toate țările trebuie să raporteze acestui Comitet.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Dezvoltarea proiectelor

Obiectiv: Abilitarea participanților de a se implica în schimbarea situațiilor din jurul lor.

Rezultate: Participanții sunt încurajați să contribuie la promovarea păcii și justiției în lume.

Activitate

Rugați-i pe participanți să facă un proiect care să-i ajute să schimbe societatea din care fac parte. Proiectele au o dată limită până la care trebuie încheiate.

Participanții formează grupuri de maxim zece persoane și le se cere să facă un proiect prin care să transforme o problemă sau o situație în societatea din care fac parte – fie în școală, în familie, cartier, oraș sau în țară – și care să poată fi realizat în termen de câteva luni.

Anumite proiecte trebuie susținute de directorii școlilor sau de liderii organizațiilor din care fac parte elevii și vor fi lansate sub forma unor programe formale. În acest fel vei putea implica mai mulți oameni în proiect. Fonduri suplimentare ar putea fi de asemenea necesare.

Proiectele trebuie să respecte niște criterii clare, care ar putea fi stabilite de participanți. Iată câteva exemple. Proiectul ar trebui:

- > Să fie interreligios
- > Să fie concret și clar
- > Să încurajeze practici etice
- > Să ajute la transformarea unor situații
- > Să fie inovator
- > Să fie orientat pe soluții

Programul de dezvoltare al proiectului poate fi instituționalizat pentru studenții din anii finali, iar participarea lor adecvată la acest proiect, poate cumula credite la anumite materii.

Pregătiți un eveniment special, chemați părinți și alți invitați speciali, în prezența cărora să fie prezentat proiectul.

Filmele pot fi o modalitate utilă de a-i motiva pe elevi/studenți și de a le stimula imaginația. Se recomandă *Lista lui Schindler* și *Pay it Forward (Dă mai departe)*.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Dialoguri interreligioase

Obiectiv: Să promoveze un sentiment de înțelegere reciprocă, implicând oameni de credințe diferite într-un dialog legat de modalitățile în care putem schimba lumea.

Rezultate: Participanții au contribuit la o sporire a sentimentului de înțelegere între oamenii de diferite credințe. Participanții au explorat posibilitatea de a schimba lumea adoptând o atitudine de reconciliere.

Materiale: Materiale promoționale, hârtie și pixuri.

Activitate:

Dialogurile interreligioase sunt menite să consolideze înțelegere reciprocă și căi de cooperare între oameni de credințe diferite. Discuțiile interreligioase se bazează pe teme specifice, cum ar fi: lipsa de respect, bigotism, relațiile dintre religii, reconciliere și iertare, modul în care fiecare religie înțelege și contribuie la aducerea păcii și respectarea drepturilor copiilor.

Organizarea unui dialog interreligios

- > Alegeți o temă de interes general
- > Promovați dialogurile interreligioase în diferite locuri cum ar fi școli, locuri de cult sau grupuri de tineret, în funcție de tipul de eveniment pe care vreți să-l creați – formal sau informal
- > Asigurați-vă că aveți reprezentanți din diferite religii
- > Pregătiți întrebări generale care să conducă discuția la un rezultat pozitiv
- > Desemnați un moderator care să introducă tema, dând câteva informații și punând întrebări cheie. Moderatorul poate prezenta și oratorii.
- > Rugați-i pe participanți să stea în cerc, astfel încât toți să fie egali și să se poată vedea unii pe alții
- > Încheiați dialogul cu următoarea întrebare: „Ce putem face acum, împreună?”

Încheiați întâlnirea cu o rugăciune pentru pace și înțelegere reciprocă. Îi puteți ruga pe participanți să-și noteze rugăciunea și să o citească cu voce tare, dacă doresc.

Rugați participanții să scrie despre activitățile lor în *Jurnalul învățării*.

Capitolul 5

Resurse

Povești

*„Oameni, ascultați povețele mele;
Aplecați urechile la cuvintele mele.
Imi voi deschide gura ca o parabolă;
Voi rosti proverbe din negura timpului,
Lucruri pe care le-am auzit și le știm,
Pe care strămoșii noștri ni le-au spus.
Nu le vom ține secrete pentru copiii lor;
Le vom spune generațiilor viitoare
Faptele glorioase ale Domnului și despre puterea Lui,
Și despre minunile pe care Le-a făcut.”*

Aceste versuri din Biblia Ebraică (Ps. 78:1-4) scot la lumină dimensiunea a ceea ce înseamnă să fii uman: ca să ajungă în profunzimea fiecăruia dintre noi, povestea, mai mult decât orice altceva, ajunge la noi înșine. Dumnezeu sau Inefabilul sau Realitatea sau Înțelepciunea sau Transcendentul sau Necunoscutul sau Excepționalul - toate acestea sunt -mediatizate prin intermediul poveștilor. Povestea răsună de zicători din tradițiile strămoșești, ceea ce am auzit și ceea ce strămoșii noștri ne-au spus. Poveștile trec de la o generație la alta. Ele supraviețuiesc numai prin memoria colectivă și în aceasta constă puterea lor. În acest fel, ele intră în memoria generației următoare. Ele nu pretind a fi fapte irefutabile; nici nu au nevoie, deoarece sunt acceptate mai mult ca un tip diferit de adevăr decât acela care este perceput ca teorie. De fapt, poate fi mult adevăr într-o poveste de ficțiune și multă falsitate într-o poveste care spune despre fapte reale.

Hannah Arendt spune că povestitul arată sensul fără a comite eroarea de a-l defini. În aceasta stă puterea unei povești³³. Se țintește sensul și nu ni se pare ca o jachetă strâmtă. Ea se creează, nu se conceptualizează. Este acolo și, totuși, nu poate fi văzută.

Poveștile leagă cerul și pământul, realitatea concretă și ceea ce este foarte greu să pronunți și să înțelegi. Poveștile pot deschide uși spre trecut; ele pot face ca prezentul să reverbereze timpuri fără sfârșit și au deschidere spre viitor. Poetul și romancierul nigerian Ben Okri spune: „Să știi că poveștile pot cuceri teama. Ele pot face inima mai mare”.

Tuturor ne place să ascultăm povești. Copilului în pat înainte să adoarmă, oamenilor strânși în jurul povestitorului lângă șemineu, savurând cuvintele, dând din cap, zâmbind, râzând și înghiontindu-se unul pe altul de plăcere. Este comuniune și înțelegere în a asculta împreună o poveste. Deși, probabil, este adevărat că tehnologia, media interactivă, jocurile electronice, în multe culturi oferă povești mai avansate, evenimente mai colorate, detalii mai interesante, fascinația poveștii este parte din ființa umană. În tradiția evreiască, se spune că ființa umană nu este singură în aprecierea povestitului. Se pune întrebarea: „De ce Dumnezeu a creat omul?”. Și se dă răspunsul: „Deoarece Domnului îi place să asculte o poveste bună”

33 Hannah Arendt (1906-1975), un filozof și theoretician politic german, „Originile Povestitului”, Bartlett's Book of Quotations

Povestea permite copilului să intre într-o altă lume, care este în același timp atât de cunoscută, cât și necunoscută. O poveste începe cu formula magică: „A fost odată ca niciodată”. În arabă povestea începe cu *ken ye me ken*, care ar putea fi tradusă „a fost și nu a fost” și toată lumea știe că e timpul pentru o poveste. Când se spune o poveste în Iran, se începe cu *Yeki bud, yeki nabud* sau „a existat și n-a existat”. Și toți se așază să asculte și să intre într-un univers unde toate acestea să fie posibile. Poveștile nu sunt basme, ci expresii la fiecare nivel a ceea ce înseamnă ființa umană. Aici nimeni nu ar visa să facă dogme sau teorie din povești. Poveștile se petrec într-o dimensiune unde există ceva și unde nu există nimeni sau unde se întâmplă și unde nu se întâmplă.

Povestirea are loc în lumea reală, dar povestea însăși nu este lumea reală. Este o lume diferită, care are mult de a face cu zona crepusculară. Două tipuri de lumină se întâlnesc: lumina zilei întâlnește lumina nopții și una este incapabilă să spună unde începe o lumină și unde se termină cealaltă. Una este la prag, pe când cealaltă este nici înăuntru, nici afară. Numai la prag înțelegem că cele două adevăruri contradictorii nu guvernează unul fără celalalt, ci împreună ca o tensiune creativă care să ne ducă mai departe și mai profund în propria noastră ființă.

Poveste populară chinezească

A fost odată în China un băiat numit Ping. Lui îi plăceau florile și fiecare sămânță pe care o planta dădea rod bogat. Și bătrânului Împărat care conducea China îi plăceau florile. Când a sosit timpul să-și aleaga succesorul, el a hotărât să lase florile să facă alegerea. A invitat pe toți copiii la palat și le-a dat câte o sămânță specială. După un an, copilul cu cea mai frumoasă floare va fi ales ca viitor împărat. Ping a venit cu mulțimea de copii și a sărit în sus de bucurie când împăratul i-a dat sămânța.

Ping a umplut frumosul ghiveci cu cel mai bun pământ și a plantat cu grijă planta. A udat-o cu conștiinciozitate, dar n-a crescut nimic. El a schimbat vasul, dar nimic nu s-a întâmplat. A trecut un an.

Toți copiii s-au îmbrăcat în cele mai frumoase haine și au mers la palat cu florile lor frumoase. Ping s-a rușinat. Ceilalți copii râdeau de el. Tatăl lui l-a încurajat să ducă vasul gol, căci Ping se străduise din răputeri.

Când Ping a ajuns la palat, împăratul examinează toate florile incredibile, dar s-a încruntat. Ping s-a jenat când împăratul l-a întrebat

„De ce mi-ai adus un vas gol?”

Printre lacrimi, Ping a răspuns „Am făcut tot ce am putut”.

Împăratul a zâmbit. „V-am copt toate semințele!” a strigat el copiilor. „Era imposibil ca ele să rodească! Acest copil este singurul care merită să devină împărat, pentru că a demonstrat că este onest și curajos să vină aici și să spună că nu a reușit să crească planta! El are adevăratul caracter de a deveni împăratul Chinei”.

(Unseth, Benjamin(edit.), Onestitate, cărțile de virtute, Seria unu. Garborg's Inc., Bloomington, 1995, pp.11-13.)

Băiatul care a strigat „Vine lupul!”

Era odată un mic păstor care își ținea turma în apropierea unui sat. Odată s-a gândit să joace o farsă sătenilor și să se distreze pe seama lor. Așa că a alergat spre sat strigând cât îl țineau puterile: „Lupul! Lupul! Ajutor! Lupii au năvălit asupra mieilor mei!”

Sătenii s-au oprit din lucru și au alergat spre câmp să-l ajute. Dar, când au ajuns acolo, băiatul le-a râs în nas, căci nu era nici un lup.

Încă o dată a încercat băiatul să le joace aceeași farsă și sătenii au sosit într-un suflet să-l ajute și li s-a râs în nas, din nou.

Apoi, într-o zi un lup chiar a năvălit în turmă și a ucis mieii. De frică, băiatul a alergat spre sat după ajutor. „Lupul! Lupul!” a țipat el. „E un lup în turmă! Ajutor!”

Sătenii l-au auzit, dar s-au gândit că este o altă farsă răutăcioasă și nu i-au acordat atenție. Și băiatul și-a pierdut întreaga turmă.

Acest lucru li se întâmplă oamenilor care mint: chiar atunci când spun adevărul nu sunt crezuți.

(Unseth, Benjamin(edit.), Onestitate, cărțile de virtute, Seria unu. Garborg's Inc., Bloomington, 1995, pp.34-36)

Curajul de a fi tu însuși

Când eram copil, eram iubit de familie și de vecini. Mă distram jucându-mă în Rama, Ontario, unde mă născusem. Când eram în clasa a treia, trebuia să iau autobuzul spre școală în fiecare zi dintr-un orașel din apropiere numit Orillia.

Odată, la școală, un băiat m-a împins și am scăpat cărțile din mână.

„Te rog, ridică-le”, i-am cerut. „Nu”, mi-a replicat el.

„Ridică-le” am insistat eu, ridicând vocea.

„Nu fac asta, indianule!” a strigat el. „Indianule!”

M-am înfuriat.

„Ridică-mi cărțile! Tu m-ai făcut să le scap,” am strigat.

„Provoacă-mă, indianule!”. „Nu ești nimic altceva decât un indian”.

„Bețele și piatra îmi pot rupe spinarea, dar denumirile nu mă pot atinge,” am replicat.

Disputa i-a atras atenția profesorului care ne-a certat pe amândoi, dar băiatul nu și-a cerut scuze niciodată. Eram furios. Îmi făcuse ceva care nu era în ordine. Mă simțeam singur, furios, mândru și încăpățânat, toate în același timp.

Am mers acasă și i-am spus mamei. Ea mi-a spus să fiu demn și să cred în mine însumi. Mi-a mai spus ca Domnul este întotdeauna cu noi și să nu mă tem de nimic și de nimeni.

Dar în interiorul meu simțeam că sunt un băștinaș, nu un indian. Băiatul greșise. Și acum știu că sunt în stare să-mi iau apărarea pentru ceea ce este corect.

Adaptare din povestea lui Peggy Monague, Christian Island, Ontario

(Wilson, Lois Miriam. Miriam, Mary și cu mine. Woodlake Books Inc., Winfield, 1992, p. 62)

Nimicul de dincolo

La unul din banchetele de la curte, fiecare era așezat după rang, în așteptarea regelui. Iată că intră un om modest, sărăcăcios îmbrăcat și se așază pe un loc deasupra tuturor.

Indrăzneala lui l-a înfuriat pe primul ministru, care i-a cerut noului venit să se identifice.

„Ești ministru?” „Nu. Mai sus”.

„Ești rege?” „Nu. Deasupra”.

„Ești profet?” „Nu. Mai mult.”

„Atunci, ești Dumnezeu?” a întrebat primul ministru.

„Nu, sunt deasupra tuturor”, a replicat sărmanul om.

„Nu este nimic deasupra Domnului” a răspuns primul ministru.

„Acel nimic - a venit răspunsul - sunt eu!”

(Kenneth Cragg: The Wisdom of the Sufis, London, 76, p.8)

Șoarecii care mâncau fier

A fost odată un comerciant bogat pe nume Naduk. Timpurile erau grele și afacerea lui era în declin. El a hotărât să părăsească orașul și să-și caute norocul în altă parte. Și-a vândut tot avutul și și-a plătit datoriile. Tot ce-i mai rămăsese era o grindă grea din fier. Naduk și-a luat la revedere de la prietenul său, Lakshman, și l-a rugat să-i pastreze grinda până se va întoarce. Lakshman i-a promis că va avea grijă de ea.

Ani de zile, Naduk a călătorit în lung și în lat construindu-și avere. Norocul a fost de partea lui, căci s-a îmbogățit din nou. S-a întors acasă, și-a cumpărat o casă nouă și și-a început din nou afacerile. A mers să-și viziteze prietenul care l-a salutat cu căldură. După un timp, Naduk l-a rugat să-i dea înapoi grinda. Lakshman știa că grinda i-ar putea aduce bani buni, așa că nu a binevoit să i-o dea înapoi. I-a spus lui Naduk că o ținuse în magazie și șoarecii o mâncaseră.

Naduk nu a părut să se fi supărat. El i-a cerut lui Lakshman să-și trimită fiul la el acasă ca să-i dea un cadou pe care îl cumpărase pentru el. Lakshman și-a trimis fiul, pe Ramu, la Naduk.

Naduk l-a încuiat pe Ramu într-o cămară din casa lui. Spre seară, Lakshman a început să se îngrijoreze și s-a dus să întrebe de fiul său. Naduk i-a răspuns că în drum spre casă, un vultur l-a înhățat pe băiat. Lakshman l-a acuzat pe Naduk de minciună. El a spus că un vultur nu poate căra un băiat de cincisprezece ani.

Astfel s-a iscat o ceartă și cazul a fost dus la curte. Când magistratul a auzit istoria lui Lakshman, i-a ordonat lui Naduk să înapoieze fiul tatălui său. Dar Naduk a ținut-o morțiș că un vultur îl înhățase pe băiat. Magistratul l-a întrebat cum e posibil așa ceva. Naduk a răspuns că dacă o grindă imensă de fier poate fi mâncată de șoareci, atunci un băiat poate fi cărat de un vultur.

Naduk a relatat întreaga istorie. Toată lumea din sală a izbucnit în râs. Magistratul a ordonat lui Lakshman să-i dea înapoi grinda de fier lui Naduk și Naduk pe fiul lui Lakshman.

(Panchatantra-Șoarecii care au mâncat fierul(1999)

Disponibilă pe <http://www.indiaparenting.com/stories/panchatantra/panch009.shtml>)

Iadul și raiul

O poveste populară evreiască antică spune cum un om care vizita iadul se minuna să-i vadă pe locuitorii acestuia șezând la mese lungi, cu fețe de masă elegante, tacâmuri din argint și mâncare din abundență în fața lor. Totuși, nimeni nu mânca, toți zbierau. Când a privit îndeaproape, a observat că niciunul dintre ei nu-și putea îndoi cotul, astfel că, deși puteau atinge mâncarea, nimeni nu putea să și-o ducă la gură.

Apoi călătorul s-a dus în rai, unde scena era identică, mese lungi, fețe de masă minunate, tacâmuri din argint și mâncare din abundență. Și aici, la fel, oamenii nu puteau să-și îndoaie coatele, însă nimeni nu zbiera, fiindcă fiecare persoană își servea vecinul.

Cerșetorul

Treceam pe stradă când un cerșetor, un bătrân smochinit, m-a oprit. Pricăjit, cu ochii în lacrimi, cu buze vinete, cu părul vâlvoi, haine murdare...

O, ce sărăcie teribilă o rodea pe acea nefericită ființă!

Mi-a întins o mână roșie, plină de mizerie...

El a murmurat, a implorat ajutorul meu.

Am început să cotrobăi prin buzunare... nici poșeta, nici ceasul, nici măcar o batistă n-am găsit... Nu aveam nimic la mine.

Și cerșetorul tot aștepta... și își întindea mâinile care tremurau imperceptibil.

Zăpăcit, confuz, am strâns acea mână murdară și tremurândă din inimă...

„Crede-mă, frate, dar n-am nimic la mine.”

Cerșetorul și-a ațintit ochii încețoșați asupra mea; buzele lui livide au zâmbit - și în mișcarea lui, mi-a apăsât degetele mele reci.

„Nu-i nimic, frate”, a murmurat el. „Mulțumesc și pentru asta, frate. Și asta este pomană, frate”.

Am înțeles că promisem milostenie de la fratele meu.

(Elbert Hubbard's Scrap Book. Wm. H. Wise co., Roycroft distributors, New York City, 1923, p. 90)

128

Cei doi lupi din tine

Într-o seară, un Cherokee bătrân i-a povestit nepotului lui de o bătaie care a avut loc înăuntrul lui.

El a spus: „Fiul meu, bătaia este între doi lupi. Unul este răul: plin de furie, invidios, plin de tristețe, regret, lăcomie, aroganță, compătimire de sine, resentiment, minciuni, falsă mândrie, superioritate și egoism. Celălalt este bun: plin de bucurie, pace, liniște, umilință, bunătate, bunăvoință, empatie, generozitate, adevăr, compasiune și fidelitate.

Nepotul s-a gândit un minut, apoi și-a întrebât bunicul: „Care lup câștigă?”

Bătrânul Cherokee a răspuns: „Cel pe care îl hrănesc”.

Este totuși cal

Un tânăr a venit la rabinul Israelui din Rizhyn, lăudându-se că bea numai apă, se rostogolește în zăpadă, are unghii în pantofi și se lasă potcovit în mod regulat. Rabinul l-a dus pe tânăr la fereastră și a arătat spre un cal din curte:

„Și el poartă unghii în pantofii, se rostogolește în zăpadă, bea numai apă și este potcovit regulat. Și cu toate acestea este numai un cal!”

Păpușa de sare

După un lung pelerinaj într-un teritoriu sterp, o păpușă de sare a ajuns la mare și a descoperit ceva ce nu mai văzuse și îi era imposibil să înțeleagă.

Stătea pe țărm ea o păpușică solidă din sare și vedea un alt teritoriu mobil, nesigur, zgomotos, ciudat și necunoscut.

Ea a întrebat marea: „Dar tu ce esti?”

Marea a răspuns: „Eu sunt marea.”

Păpușa a spus: „Ce este marea?”

La care marea a răspuns: „Ea sunt eu.”

Apoi păpușa a spus: „Nu pot înțelege, dar aș vrea; cum aș putea?”

Marea a răspuns: „Atinge-mă!”

Așa că păpușa a pășit, a atins apa și a avut impresia ciudată că ceva începe să-i fie cunoscut. Și-a retras piciorul, s-a privit și a văzut că-i dispăruseră degetele; s-a înfricoșat și a spus: „O, dar unde îmi sunt degetele? Ce mi-ai făcut?”

Și marea a răspuns: „Ai dat ceva ca să înțelegi.”

Păpușa a înaintat în mare și marea topea bucățică cu bucățică din păpușa de sare și de fiecare dată ea simțea că înțelege din ce în ce mai mult și totuși nu era în stare să spună ce este marea.

Pe măsură ce înainta se topea din ce în ce mai mult și repeta, „Dar ce este marea?”. În final, un val a dizolvat și ultima bucățică din păpușă, iar ea a spus: „Ea sunt eu!”

Ea a descoperit ce este marea, dar tot n-a înțeles ce este apa.

(Anthony Bloom: Living Prayer, Libra, London, 1966, pp.105-106)

Rătăcit în pădure

Un om se pierduse într-o pădure deasă și întunecată. Pe măsură ce lumina zilei se pierdea în umbrele amurgului și se lăsa seara, el începea să se teamă din ce în ce mai tare. După trei zile și nopți de singurătate dureroasă fără speranță, începu disperarea.

În final, după a patra zi de umblat, în amurg, a văzut ceva care i se păru a fi un monstru ce se apropia de el de departe. Și-a umplut buzunarele cu pietre de aruncat și și-a pregătit o bucată zdravănă de ramură cu care să se apere. Inima îi bătea cu putere în piept. De frică, respira din ce în ce mai greu; pe măsură ce monstrul se apropia, devenea din ce în ce mai mare. Nu era mai înalt decât un om. S-a ascuns după niște tufișuri. A apucat unele din cele mai ascuțite pietre și s-a pregătit să atace. În timp ce monstrul se apropia din ce în ce mai mult, el a înghețat de frică.

Apoi și-a dat seama că teribilul monstru nu era decât o ființă umană. El a aruncat pietrele, dar a păstrat bâta pentru orice caz. Când omul celălalt s-a apropiat de el, a aruncat și bâta, căci își întinse brațele pe umerii bărbatului. Era chiar fratele lui.

Bărbatul l-a luat în brațe cu dragoste și recunoștință. „Mulțumesc Domnului că te-a trimis în căutarea mea! Te implor, arată-mi ieșirea din pădure!”

Celălalt bărbat s-a uitat la el cu lacrimi în ochi și a răspuns: „Și eu m-am rătăcit, fratele meu. Dar îți pot arăta pe ce poteci SĂ NU MAI CALCI. Împreună vom găsi ieșirea! „

Cina la general

130

Într-o zi un general de armată l-a invitat pe călugărul budist I-hsiu (în traducere: „Unul Rămas”) la baza lui militară pentru cină. I-hsiu nu era obișnuit să poarte haine luxoase și și-a pus o robă normală pentru vizita la baza militară.

Când s-a apropiat de baza militară, doi soldați i-au apărut în față și au strigat: „De unde vine acest cerșetor? Identifică-te! Nu ai permisiunea să stai prin preajmă! „

„Numele meu este I-hsiu Dharma Master. Sunt invitat de general la cină.”

Cei doi soldați l-au examinat pe călugăr îndeaproape și au spus: „Mincinosule, cum poate un general să invite un astfel de călugăr ponosit la cină? El l-a invitat pe solemnul I-hsiu la baza noastră la o ceremonie importantă astăzi, nu pe tine. Acum, pleacă de aici!”

I-hsiu nu a reușit să-i convingă pe soldați că, într-adevăr, el era cel invitat, așa că s-a întors la Templu și s-a schimbat într-o robă solemnă de ceremonie pentru cină. Când s-a întors la baza militară, soldații au cunoscut că acesta era marele călugăr budist și l-au lăsat să intre cu onoruri.

La cină, I-hsiu stătea în fruntea mesei pline de mâncare și, în loc să-și pună mâncare în gură, lua mâncarea în bețișoare și o pune în mânăci.

Foarte curios, generalul i-a șoptit, „Este foarte jenant. Vrei să iei mâncare la Templu? Voi comanda bucătarului să pregătească ce-ți dorești”.

„Nu”, a răspuns călugărul. „Când am venit aici, nu mi s-a permis să intru în bază până nu purtam această robă de ceremonie. Nu m-ai invitat la cină pe mine, ai invitat roba mea. De aceea, roba mea mănâncă, nu eu.”

(Disponibilă pe <http://www.geocities/Tokio/Courtyard/1652/MilitaryDinner.html>)

Vampirul

Se spune că într-un sat liniștit împrejmuț de livezi de măslini trăia un flăcău numit Hasan. Chiar în preajma satului era Muntele.

Dis-de-dimineață, bărbații și femeile se grăbeau la câmp; fetele se duceau la izvor pentru a-și umple carafele, în timp ce copiii se jucau în curți. Viața în sat părea mulțumitoare. Dar era un lucru care umbrea liniștea sătenilor. Era vorba de un vampir mare, înfricoșător și urât despre care se credea că locuiește sus în vârful muntelui. Tuturor le era frică de vampir. Sătenii își speriau copiii, spunându-le: „Nu mai faceți atâta gălăgie, altfel vampirul se va supăra și va veni să vă atace”. Atunci când copiii erau năzdrăvani și refuzau să doarmă, îi amenințau, spunând: „Dacă nu ne ascuți și esti năzdrăvan, vampirul va veni cu siguranță și te va mânca.” Copiii se speriau și se potoleau.

Odată, în timpul culesului de măslini, Hasan a întrebat-o pe mătușa Um Hamed: „Spune-mi, mătușă, de ce le este așa de teamă sătenilor de vampir?”

Um Hamed a oftat și a zis: „O, Hasan! De câte ori ai pus această întrebare?”

Vampirul este o creatură imensă acoperită cu păr gros. El are un ochi drept în mijlocul frunții, gheare lungi și dinți ascuțiți. Mai ales tu, Hasan, ar trebui să te temi, căci mâncarea lui preferată constă în flăcăi ca tine. Acum încetează să mă mai deranjezi cu întrebările tale fără sfârșit și întoarce-te la muncă.”

Hasan nu a fost mulțumit de răspunsul mătușii lui și, dorind să știe mai mult, s-a dus acasă și l-a întrebat pe tatăl lui, Yaha: „L-ai văzut vreodată pe vampir?”

Tatăl lui Hasan a stat pe gânduri un minut, și-a dres glasul și a spus: „Nu, Hasan, nu l-am văzut, dar știu că este foarte înspăimântător și periculos.”

Apoi Hasan s-a întors spre mama lui și a întrebat-o: „Dar tu, Yumma, ai auzit vreodată Vampirul?”

Mama lui Hasan s-a scuturat și a spus: „Nu, nu l-am auzit, dar știu sigur că răgetul lui este la fel de puternic ca al unui leu. Pentru Dumnezeu, Hasan nu te mai gândi la vampir!”

Hasan și-a zis sieși: „Mi se pare că tuturor oamenilor din sat le este teamă de vampir, deși nimeni nu l-a văzut sau auzit vreodată. Poate că nici nu există sau poate că există, dar nu este pe atât de înspăimântător pe cât se zice. Trebuie să aflu eu însumi. Am obosit să tot merg în vârful picioarelor în sat și să vorbesc în șoaptă. Vreau să sar, să strig, să țip și să râd și, mai ales, să urc pe Munte. Măine dis-de-dimineață îmi voi începe urcușul pe munte. Nu voi lăsa pe nimeni să mă oprească.”

A doua zi, sătenii au auzit de călătoria lui Hasan. Unii îl admirau, spunându-i: „Ce flăcău curajos este! Poate el ne va salva de Vampir!”

Alții spuneau: „Ce flăcău prost este! Ascultați vorbele noastre: va fi mâncat de vampir, îl va înfuria și își va vărsa furia asupra sărmanului sat.”

În zori, Hasan și-a început călătoria pe munte. Sătenii îl priveau din spatele ușilor închise. Hasan se simți un pic înfricoșat, dar nu vroia să arate, așa că a început să fredoneze cât îl țineau puterile:

„Nu mi-e teamă de vampirul cel mare și păros! Eu sunt Hasan curajosul! Hasan, cel fără de frică! Nu mi-e frică! Nu mi-e teamă!”

Hasan a mers și a urcat muntele până a ajuns în vârf. S-a uitat în jurul lui cu atenție, dar nu a văzut nimic înspăimântător. A scos un oftat de ușurare și a strigat din toate puterile, sperând că-l vor auzi sătenii: „Nu mi-e teamă de vampirul cel mare și păros! Eu sunt Hasan cel curajos, Hasan cel neînfricat! Uitați-vă cum sar! Ascultați cum țip!. Nu mi-e frică! Nu mi-e teamă!”

Deodată, Hasan a auzit un sunet în spatele lui. A auzit pașii unei creaturi masive. Repede s-a întors și s-a aflat față în față cu vampirul.

Vampirul era exact așa cum îl descrieseră sătenii. Avea păr des, gheare ascuțite, un ochi în mijlocul frunții. Hasan a înghețat de frică. Ar fi vrut să fi ascultat de săteni și să nu fi părăsit siguranța satului. Vampirul se apropia din ce în ce mai mult și s-a rotit în jurul lui Hasan cu precauție și, brusc, a zbughit-o la fugă gemând și scheunând.

Hasan a răsuflat ușurat. Nu-i venea să creadă ca Vampirului de care se temeau sătenii îi era așa teamă de un tânăr ca el. Hasan l-a urmat pe vampir la grota lui și l-a strigat: „Vampirule! Vampirule! Unde ești?”

Vampirul a răspuns cu o voce tremurătoare: „Pleacă, flăcăule, pleacă! Nu ți-am făcut nici un rău.”

Hasan a răspuns uluit: „Dar tu ești Vampirul și toți oamenii se tem de tine!”

Vampirul și-a scuturat capul debusolat și a spus: „Le e teamă de mine!? Ce ciudat! Oamenilor le e teamă de mine și mie mi-e teamă de ei.”

Hasan a râs îndelung și tare și apoi a spus: „De ce ți-e teamă de oameni când doar tu ești vampir?”

Vampirul s-a cutremurat și a spus: „Oamenii îmi par înspăimântători. Ei au doi ochi în loc de unul ca mine. Ei nu au păr des și au voci așa de subțiri! Cel mai înspăimântător e că mănâncă vampiri.”

Hasan a râs și i-a răspuns: „Este imposibil! Noi nu mâncăm vampir! Tu ești cel care mănâncă oameni!”

Vampirul a spus: „Să mănânc oameni? Bleh... nici gând! Noi, vampirii, mâncăm doar plante și insecte.”

Auzind asta, Hasan a spus: „Sătenii ar fi fericiți și ușurați să audă asta.”

Vampirul s-a uitat la Hasan, timp îndelungat, apoi a hohotit și a spus: „Chiar dacă pari nostim și înspăimântător, cred că ești drăguț.”

Hasan și vampirul au râs tare și au alergat să se joace.

Din acea zi, vampirul a devenit prietenul cel mai bun al sătenilor.

Îi proteja de pericol, îi ajuta la muncile zilnice și se juca cu copiii.

(De Taghreed A. Najjar, Al- Salwa Publishing House, published 2002, Stand no.5.0D 953)

Povestea celor două femei

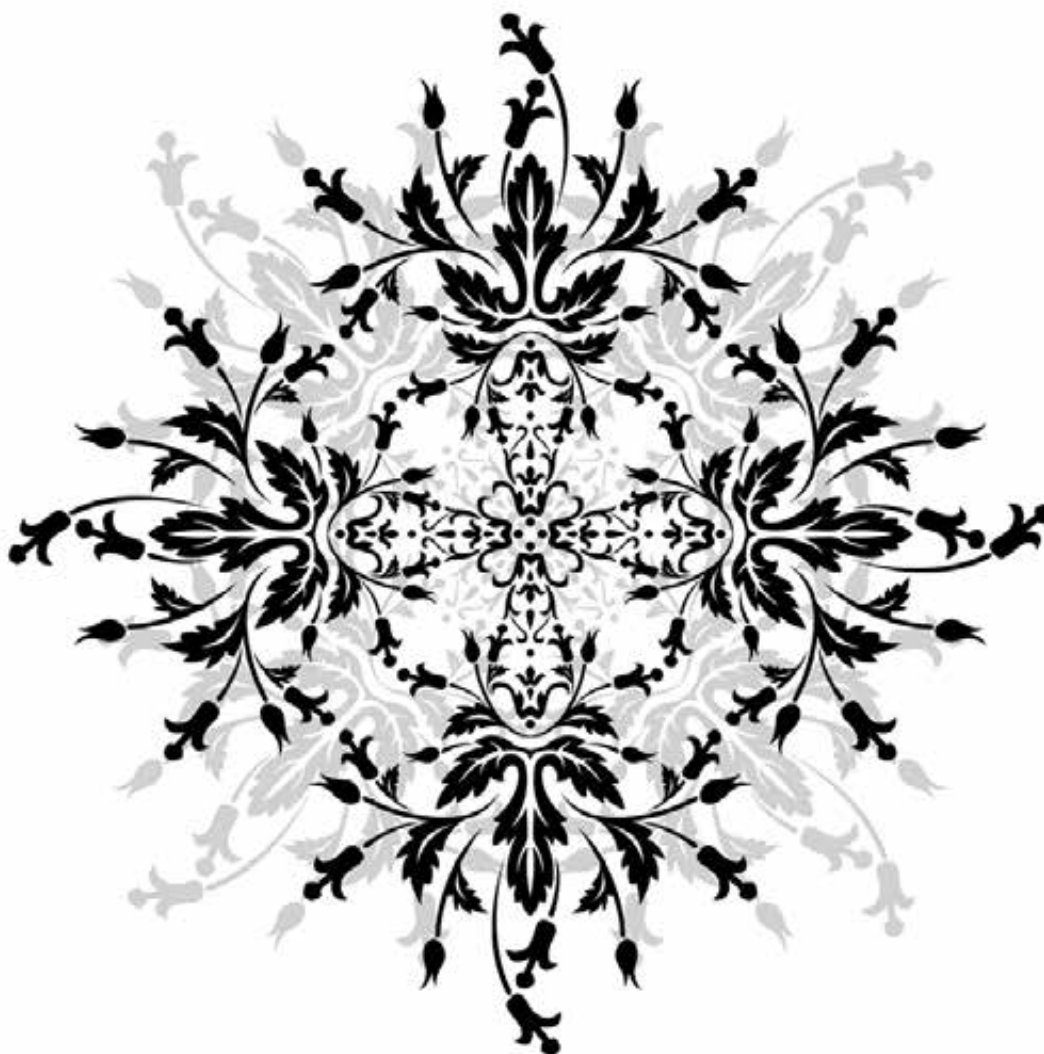
O femeie a plecat să locuiască într-un alt oraș și când a sosit la poartă, portarul a întrebat-o: „Cum erau oamenii din orașul din care vii?”

Ea a răspuns: „Erau prost dispuși, certăreți, bârfitori și, în general, neplăcuți.”

Portarul i-a spus apoi: „Oamenii de aici sunt la fel de răi, așa că îți sugerez să mergi mai departe.”

O a doua femeie a sosit și portarul i-a pus aceeași întrebare, la care ea a răspuns: „Oamenii din orașul din care vin erau buni și binevoitori. Erau curajoși în vreme de restriște și gata să mă ajute și primitori cu străinii.”

Portarul a spus: „Intră, oamenii de aici sunt la fel de primitori și de îndatoritori.”

Adevărata răsplată

Într-un sat de munte, locuia un om gospodar, apreciat de toți pentru harnicia sa. Însă, fiul lui nu-i semăna deloc: pe cât de muncitor era tatăl, pe atât fiul său era de leneș și delăsător. Toată ziua stătea degeaba și un se plictisea niciodată de atâta stat.

Într-o zi, băiatul se duse la tatăl său și îi spuse:

- Tată, i-am văzut prietenii mei pe uliță și purtau niște ghete noi, foarte frumoase. Aș vrea sa-mi cumperi și mie o pereche de ghete la fel.

- Dacă m-ai ajuta prin gospodărie, ți-aș da banii, dar tu pierzi vremea degeaba cât e ziua de lungă, i-a răspuns tatăl cu amărăciune în glas.

Băiatul n-a mai avut ce zice și a plecat supărat. Gândul îi zbura însă neîncetat la ghetele cele noi, așa că a doua zi s-a hotărât să-și mai încerce o dată norocul cu tatăl lui. Însă a fost refuzat și de data aceasta.

A treia zi, când fiul a insistat din nou să primească banii, tatăl i-a spus:

- Uite, măi băiete - văd că altfel n-o scot la capăt cu tine! Știi grămada mare de grâu din pod, ce trebuie vânturată? Ia lopata, treci la treaba și pe urmă vino la mine și o să-ți primești banii pentru ghetele pe care le vrei atât de mult.

Băiatul s-a bucurat nespus. S-a urcat repede în pod a privit grămada mare de grâu, dar nu prea îl îndemna inima la munca. Așa că s-a culcat pe un braț de fân, până ce l-a furat somnul. După un ceas, s-a trezit și a dat fuga la tatăl lui strigand:

- Gata tată, am terminat toată treaba. Acum pot primi banii?

- Nu! – a venit răspunsul ferm al părintelui. Ți-am spus să vânturi grâul, nu să pierzi iară vremea. Du-te înapoi și, de data aceasta, fă-ți treaba cum trebuie!

A plecat iar băiatul, întrebându-se în sine sa de unde știa tatăl că el nu se atinse de grâu. L-o fi pândit și l-o fi prins dormind în pod? De această dată s-a hotărât să rămână treaz, cu ochii atinți spre tatăl sau, care muncea de zor în curte. A stat acolo pandind până a socotit că ar fi trebuit să-și termine munca și, sigur pe el, i-a spus tatălui

- Tată, am terminat toată grămada, n-a rămas bob de grâu nevânturat. Acum îmi dai banii pe care-i merit?

- Vai mie, după ce că băiatul meu e așa leneș, acum văd că e și mincinos pe deasupra. Du-te degrabă înapoi, dar să știi că dacă nu-ți faci nici de data aceasta treaba cum se cuvine, un mai vezi nici o gheata. Ai înțeles?

Când a văzut băiatul că un reușește nici cum să-și păcălească tatăl, s-a urcat în pod, și s-a pus pe treabă. Dar, abia ce a băgat lopata în grămadă și a găsit ascunsă în grâu o pereche de ghete noi, exact așa cum își dorea.

De bucurat, s-a bucurat, cum era și de așteptat, dar, în același timp, îl cuprinsese rușinea gândindu-se la minciunile spuse tatălui. Fără să-l mai împingă nimeni de la spate, a vânturat tot grâul, apoi și-a ajutat părintele să termine treaba în grădină. Abia acum simțea, ca merită cu adevărat ghetele, dar, mai mult de atât, simțea cât de bine este să fii alături de părinți și să îi ajuti, fără să-i minți vreodată.

(poveste adaptată după Leon Magdan, Cele mai frumoase Pilde și povestiri creștin-ortodoxe,)

Orbii și elefantul

Într-o zi, trei orbi s-au întâlnit și au bârfit un timp despre multe lucruri. Deodată, unul dintre ei și-a amintit: „Am auzit că elefantul este un animal ciudat. Ce păcat ca suntem orbi și nu-l putem vedea!”

„Într-adevar, ce păcat că nu avem norocul să vedem ciudatul animal!” a spus altul, oftând.

Cel de-al treilea, deranjat, a adăugat: „Să-l vedem? Lăsați-o baltă! Ar fi grozav de l-am putea atinge!”

„Păi, adevărat. Numai de l-am putea atinge și am înțelege”, au fost de acord toți trei.

Așa se face că trecu un comerciant cu o turmă de elefanți și a auzit conversația lor. „Chiar vreți să simțiți un elefant? Atunci urmați-mă, vă voi arăta,” a spus el.

Vânzătorul i-a rugat să se așeze, apoi a lăsat primul orb să atingă elefantul. Cu mână întinsă, el a atins piciorul stâng din față și apoi pe dreptul. După aceea, a atins ambele picioare de sus până jos și, cu o față radioasă, s-a întors și a spus: „Deci așa arată ciudatul animal.” Apoi s-a retras.

Apoi cel de-al doilea orb a fost condus spre animal. El i-a atins coada care s-a mișcat un timp și el a exclamat cu satisfacție: „Ha! Într-adevăr un animal ciudat! Foarte ciudat! Acum știu.” Și s-a grăbit să se dea la o parte.

Al treilea orb a atins și el trompa elefantului care se mișca înainte și înapoi și se rotea. Atunci orbul s-a gândit: „Asta e! Am înțeles.”

Cei trei orbi i-au mulțumit vânzătorului și și-au reluat drumul. Fiecare în parte era încântat de experiență și avea multe de spus.

„Să ne așezăm și să discutăm despre acest animal ciudat,” a spus unul dintre ei, rupând tăcerea.

„O idee foarte bună! Foarte bună!” au fost de acord ceilalți doi. Fără să mai aștepte ca ceilalți să se așeze, cel ce începuse a vorbi răspicat: „Acest animal ciudat este precum evantaiul noastre din paie ce se leagă înainte și înapoi să ne răcorească. Oricum, nu este atât de mare sau bine făcut. Partea principală e ca un mănunchi.”

„Nu, nu!” nu a fost de acord unul din ceilalți doi orbi. „Acest animal ciudat reprezintă doi copaci fără ramuri.”

„Gresiți amândoi”, a replicat cel de-al treilea. „Acest animal ciudat este asemenea unui șarpe; Este lung, rotund și foarte puternic.”

Ce s-au mai contrazis! Fiecare insista că numai el are dreptate. Desigur, n-au ajuns la nici o concluzie pentru că nici unul nu examinase în întregime elefantul. Cum ar putea cineva să descrie întregul fără să învețe toate părțile?

(Din: Kuo, Louise and Kuo, yuan-His(1976), „Povești chinezești”, Celestial Arts: 231 Adrian Road, Milbrae, CA 94030, pp. 83-85)

Iubește-ți vecinul ca pe tine însuși!

Tradiția hasidică evreiască spune despre un rabin care pretindea că el a învățat înțeleșul adevărat al iubirii unui vecin ca pe sine însuși de la doi țărani (Leviticul 19:18 „Nu te răzbuna sau nu purta ranchiună nimănui, ci iubește-ți aproapele ca pe tine însuși!„).

Unul a spus către celălalt: „Ivan, mă iubești?”

Ivan a răspuns: „Desigur, Vladimir, te iubesc.”

Vladimir a spus: „Ivan, tu știi ce-mi provoacă durere?”

Ivan a răspuns: „Vladimir, cum aș putea să știu ce-ți provoacă durere?”

Vladimir îi zice lui Ivan: „Ivan, dacă nu știi ce-mi provoacă durere cum poți să mă iubești cu adevărat?”

Dacă pretindem că ținem într-adevăr la ceilalți, atunci e datoria noastră, datoria noastră solemnă, să căutăm să înțelegem ce cauzează durere celuiilalt.

Vulpea și barza

O vulpe egoistă a invitat, odată, o barză la ea acasă la cină într-o scorbură de copac. În acea seară, barza a zburat spre casa vulpii și a bătut la ușă cu ciocul ei lung. Vulpea a deschis ușa și a spus:

„Te rog, intră și servește cu mine cina!”

Barza a fost invitată să se așeze la masă. Îi era foarte foame și mâncarea mirosea grozav. Vulpea a servit supă în farfuria întinse și și-a lins supă foarte repede. Dar barza nu a putut mânca, deoarece farfuria era puțin adâncă pentru ciocul ei lung. Sărmana barză a zâmbit politicos și a rămas flămândă.

Vulpea cea egoistă a întrebat-o: „Barzo, de ce nu ai servit supă? Nu-ți place?”

Barza a răspuns: „A fost amabil din partea ta că m-ai invitat la cină! Măine seară, te rog, vino la cină la mine acasă.”

A doua zi, când vulpea a sosit acasă la barză, a văzut că vor servi tot supă, la cină. Barza a băut cu ușurință supă, dar vulpea nu a putut să ajungă în interiorul vasului înalt. De data aceasta, era rândul ei să rămână înfometată.

Vecinul

Sayyed Jawad Ameli, un mare Mujtahid, își lua cina când cineva a bătut la ușa lui. Era un slujitor al Stăpânului său, Ayatullah Sayyed Mehdi Bahrul Uloom, care a spus:

„Stăpânul tău a trimis după tine să vii imediat. Tocmai s-a așezat pentru a-și lua cina, dar refuză să mănânce până nu te vede.”

Nu era timp de pierdut. Sayyed Jawad Ameli și-a lasat cina și s-a grăbit la reședința Ayatullahului Bahrul Uloom. Când a intrat, Stăpânul l-a privit dezaprobat și a spus: „Sayyed Jawad! N-ai frică de Allah! Nu ți-e rușine față de Allah?”

Aceasta a fost ca un șoc pentru el, căci nu-și putea aduce aminte să fi făcut ceva ce i-ar fi atras mânia stăpânului său.

El a spus: „Stăpânul meu să îmi arate unde i-am greșit.”

Ayatullahul Bahrul Uloom a răspuns: „Este deja o săptămână de când vecinul tău și familia sa sunt fără grâu și orez. A încercat să cumpere de câteva ori de la o băcănie pe datorie, dar băcanul a refuzat să îi mai dea pe datorie. S-a întors acasă cu mâna goală, iar familia este fără vreo bucată de mâncare.”

Sayyed Jawad a fost luat prin surprindere: „Pe Allah,” a spus, „nu aveam cunoștință de asta.”

„Pentru asta sunt și mai nemulțumit. Cum să nu-ți cunoști propriul vecin? Șapte zile de dificultăți au trecut și tu îmi spui că nu știai de asta. Ei bine, dacă ai fi știut și, totuși, l-ai fi ignorat în ciuda acestui fapt, atunci nici măcar nu ai fi un musulman,” a adăugat Ayatullahul Uloom.

Atunci i-a poruncit să ia toate felurile de mâncare așezate în fața sa și să le ducă vecinului său.

„Așază-te să mănânci cu el, ca să nu îi fie rușine! și ia această sumă pentru rația lui viitoare. Pune-o sub perna lui sau sub covor, ca să nu se simtă umilit și informează-mă când ai terminat, pentru că numai atunci voi mânca. Acel om nu e om al meu care doarme mulțumit, în timp ce vecinul lui doarme flămând.”

Sfântul Profet Muhammad (Pace fie asupra sa!)

(<http://www.ezsoftech.com/stories/mis40.asp>)

Cele două semințe

Într-o zi de primăvară, un țăran ieși pe ogor, la semănat. Din mâna de grăunțe aruncată de acesta, rămasă tocmai pe vârful unui bulgăre de pământ, o sămânță a început să se laude către o alta, aflată adânc sub brazdă:

- Uită-te la mine cum mă răsfăț în căldură și lumină, în timp ce tu stai acolo, îndurând frigul și întunericul, tânjind după o rază cât de mică de soare. Eu, soro, o duc cât se poate de bine, în timp ce tu...

Nu a terminat însă de rostit acestea, când un șoarece de câmp, prinzând discuția, a apărut pe neașteptate din lanul alăturat și a înghițit sămânța rămasă la vedere. În schimb, sora sa de sub brazdă încolți peste puțin timp, protejată de brazda de pământ. Din micuța sămânță, crescuseră încetul cu încetul un spic frumos și trainic. De-abia acum, lumina și căldura soarelui îl mângâiau, ajutându-l să-și coacă rodul auriu.

Astfel, a ajutat-o pe cea de-a doua sămânță speranța și smerenia, în timp ce mândria a costat-o scump pe prima; pentru că cei a căror inimă este plină de ei înșiși, nu mai au loc pentru iubire, pentru speranță și încredere.

(adaptată după Leon Magdan Cele mai frumoase Pilde și povestiri creștin-ortodoxe, Editura Aramis)

Steaua de mare

A fost o dată ca niciodată un om înțelept care obișnuia să meargă la mare să scrie. Obișnuia să se plimbe pe plajă înainte de a-și începe munca. Într-o zi, în timp ce se plimba pe țărm, s-a uitat de-a lungul plajei și a văzut o ființă umană mișcându-se ca un dansator. Și-a zâmbit în sinea lui la gândul că cineva ar dansa ziua, așa că s-a apropiat să vadă mai bine.

Pe măsură ce se apropia, a observat că era un tânăr și că tânărul nu dansa, ci se apleca și culegea ceva și cu grijă îl arunca în apa oceanului.

S-a apropiat și mai mult și a strigat: „Bună dimineața! Ce faci?”

Tânărul s-a oprit, s-a uitat în sus și a răspuns: „Arunc stele de mare în ocean.”

„Cred că am vrut să întreb de ce arunci stele de mare în ocean?”

„Soarele a răsărit și apa se retrage la reflux și dacă nu le arunc în apă vor muri.”

„Dar, tinere, nu-ți dai seama că sunt kilometri de plajă și stele de mare pretutindeni! Nu poți face față!”

Tânărul a ascultat politicos. Apoi s-a aplecat, a cules o altă stea de mare și a aruncat-o în apă, în valurile care se spargeau de țărm.

„Este important pentru asta!”

Răspunsul tânărului l-a surprins pe scriitor. S-a necăjit. Nu știa cum să-i răspundă, așa că i-a întors spatele și s-a dus la casuță să-și înceapă scrisul.

Cât timp a scris, imaginea tânărului l-a bântuit. A încercat s-o ignore, dar viziunea persista. În final, târziu după-amiază și-a dat seama că el, omul de știință, el, poetul, n-a înțeles esența acțiunilor tânărului. Și-a dat seama că tânărul alesese nu să fie un simplu observator, ci să acționeze. S-a simțit jenat.

În acea noapte s-a culcat încurcat. A doua zi dimineața s-a trezit știind că trebuie să facă și el ceva. Așa că s-a sculat, s-a îmbrăcat, s-a dus pe plajă și l-a găsit pe tânăr. A petrecut restul dimineții aruncând stele de mare în ocean.

(Adaptată după „Aruncătorul de stele de mare” de Loren Eiseley 1970- 1977)

Studii de caz

Educatorii și formatorii pot folosi studiile de caz bazate pe fapte și oameni reali pentru a-l furniza ca bază de discuții pentru situații sau teme etice referitoare la demnitatea oamenilor și la drepturile omului. Studiile de caz bine scrise pot transpune copiii și tinerii într-o altă lume care este prezentată din punctul de vedere al subiectului. Studiile de caz pot prezenta teme familiare, care pot ajuta participanții să reflecteze asupra propriilor situații, dar fără a le personaliza.

Prin intermediul studiilor de caz, copiii și tinerii pot analiza o situație care poate fi atât familiară, cât și total necunoscută lor. Studiile de caz pot fi un instrument important pentru dezvoltarea empatiei, întrucât informația este prezentată din punct de vedere subiectiv, mai degrabă decât ca un „raport de știri”. Studiul de caz și opțiunile prezentate, pot ajuta la construirea unei identificări puternice cu subiectul.

Folosirea studiilor de caz încurajează gândirea critică și talentul analitic și dezvoltă capacitatea copiilor și a tinerilor de a pune întrebări și de a dezbate. Studiile de caz ajută copiii și tinerii să-și examineze atitudinile și comportamentul propriu prin viața altora.

Studiile de caz nu presupun o soluție; ele descriu o situație care poate avea un „final” sau o concluzie. Ele sunt preluate din viața reală.

Dacă se apelează la un studiu de caz despre violența împotriva copiilor, se poate folosi un material dezvoltat în Raportul Internațional asupra Violentei împotriva Copiilor.³⁴

34 Studiul Violentei asupra Copilului al Secretarului General al Națiunilor Unite <http://www.violencestudy.org/r236>

Studiu de caz 1 - Dimineața proastă a lui Chris

Era luni dimineață și Chris nu vroia să se trezească și să meargă la școală. Patul era cald și confortabil, iar afară era frig. Și mai știa că nu-și făcuse toate temele, care trebuiau predate chiar în dimineața aceea. A deschis ochii încet și l-a observat pe Prowler, câinele lui, întins pe podea și rozându-i adidasul cel nou-nout.

„Prowler, ieși afară!” a țipat el supărat, strecurându-se din pat. Prowler a fugit și s-a ascuns într-un colț.

Dacă tot s-a sculat, s-a îmbrăcat încet, s-a spălat pe dinți și a coborât. Era de două ori furios, deoarece unul din adidașii lui era stricat și, în plus, trebuia să se ducă la școală. „De ce nu este încă weekend?”, gândi el.

Chris și-a servit micul-dejun, și-a luat ghiozdanul și s-a îndreptat spre stația de autobuz. Băieții jucau fotbal. În timp ce se apleca să-și pună ghiozdanul jos, mingea a zburat și l-a lovit în cap. „Au!” a țipat el, „Cine a făcut asta?”. Shawn a strigat vinovat: „Nu am vrut, jur!” și, în timp ce ceilalți copii râdeau, Chris a explodat.

„Ba da, ai vrut, prostule! Ia să vezi dacă ție îți place asta!” și a ridicat mingea aruncând-o spre Shawn, lovindu-l în stomac.

Shawn a țipat: „Hei, nu e corect! Mingea te-a lovit din greșeală, dar tu ai făcut-o intenționat! Ești rău!”

De data asta, Shawn a aruncat mingea cu putere spre piciorul lui Chris. Chris s-a îndreptat spre Shawn și i-a dat un ghiont. Dacă ceilalți prieteni nu ar fi intervenit, s-ar fi transformat într-o bătaie cruntă din care unul ar fi ieșit rănit.

- > Ce credeți că ar explica reacția lui Chris, când a fost lovit cu mingea?
- > Ar fi putut Chris reacționa altfel?
- > Cum ar fi putut fi evitată situația?
- > Ce ar fi trebuit să facă Chris mai târziu în acea zi, când s-ar fi calmat?

Studiu de caz 2 - Singuratic sau proscris?

George este elev în clasa a opta în școala ta. Îți place de el pentru că este prietenos și spune: „Bună”. Aceasta vioiciune îl face popular tuturor și se consideră a avea talent de conducător.

Totuși, ți-ai dat seama că George are probleme cu unul dintre colegii lui, Siffan. Siffan este din Iordania și tatăl lui și-a adus familia în orasul tău unde are o slujbă temporară.

Siffan este mai tot timpul singur și se pare că nu-i place să studieze cu ceilalți colegi. George crede că Siffan nu vrea să-și facă prieteni și că se consideră mai bun decât ceilalți din clasa lui.

Este adevărat că Siffan a fost foarte rău cu George de câteva ori, ceea ce l-a determinat să facă remarci negative despre Siffan, deseori legate de culoarea pielii și de religia lui.

Nu sunt prea mulți copii din țările arabe în școala ta și unii copii fac glume pe seama lor. Desigur, asta i s-a întâmplat și lui Siffan de multe ori.

Săptămâna trecută, tatăl lui Siffan a trebuit să plece la Amman, pentru o întâlnire de afaceri. Acolo a fost ucis de o bombă aruncată asupra hotelului unde se cazase. Aceasta situație e cunoscută în toată școala și profesorii au transmis condoleanțe lui Siffan și familiei lui.

Siffan s-a întors la școală, dar nici unul dintre colegii lui nu i-a vorbit. Întrucât nu are prieteni la școală, el este singur cu necazul lui.

- > Cum credeți că se simte Siffan?
- > Ce simțiți pentru situația lui Siffan?
- > Ce credeți că ar trebui să facă George?
- > Ce ați face dacă ați fi în locul lui George?
- > Care este rolul lui George ca și coleg al lui Siffan și ca lider în școală?
- > Credeți că Siffan ar vrea să vorbească cu cineva?
- > Ce credeți că ar fi făcut Siffan dacă ar fi fost în locul lui George?
- > Ce credeți că ar trebui să facă profesorii și școala ca să-l ajute pe Siffan?

Studiu de caz 3- Povestea Anei

„Locuiam în Alto Baudó, Columbia, până ce evenimentele din orașul meu m-au făcut să fug și să găsesc refugiu în Esmeraldas, Ecuador. Numele meu este Ana. Regiunea noastră era cotropită de un grup de gherilă de mai mulți ani. Uneori ne lăsau în pace, alteori făceau raiduri prin casele celor pe care ei considerau că-i trădaseră.

Intr-o zi, ei i-au chemat pe toți oamenii din oraș la o întrunire. Ei l-au acuzat pe fratele meu Andreas de colaborare cu cealaltă parte, paramilitarii. Nu l-au lăsat să le explice, ci l-au împușcat în cap, în piață, în fața tuturor. El avea o soție tânără și trei copii.

Fiind sora lui, am fost și eu suspectată și mi s-a spus să părăsesc orașul, dacă nu, îmi vor ucide copiii. Fără a avea prea mult timp de împachetat, am plecat cu cei șase copii ai mei, cu cumnata mea și cei trei copii ai ei.

Am 49 de ani și am opt copii. Unul a studiat în Quibdó, dar s-a alăturat gherilei, același grup care mă amenințase și-l omorâse pe Andreas. Una din ficele mele lucrează la paramilitară. Vă puteți imagina cum ar fi să se întâlnească?

Viața în Esmeraldas nu a fost ușoară nici pentru copiii mei, nici pentru mine. Vând fructe și câștig cât să plătesc chiria unei cămăruțe unde locuiesc cu copiii mei. Carlos, unul dintre fiii mei, lucrează la poștă, deși nu a primit salariul pe ultimele trei luni. Jorge, care are 16 ani, e închis, pentru că a furat un ceas. Nu avem bani de mâncare.

Ceilalți copii ai mei nu și-au găsit încă o slujbă și nu îmi pot permite să-i trimit la școală. Uneori vecinii noștri ne acuză că am fi traficanți de droguri, membri gherila și ne tratează drept criminali. Oricum, chiar și așa, viața e mai bună decât în Columbia unde este război. Nu cred că problemele de acolo se vor rezolva vreodată. Atâta timp cât grupele armate sunt în regiune, nu mă pot întoarce în orașul meu.

Ne-am găsit un fel de refugiu în Esmeraldas. Dar cum vom trăi? Ce opțiuni am? Mă îngrijorează viitorul copiilor mei mai mici. Nu pot merge la școală atâta timp cât nu mi permit să le plătesc taxele școlare. Ce vor face toată ziua? Mă tem că vor intra în bande și în necazuri și vor sfârși în închisoare sau pe străzi.

- > Ce sentimente aveți pentru Ana?
- > Ce ar putea să facă să-și îmbunătățească viața ei și pe cea a copiilor ei?
- > Cui i-ar putea cere ajutor?
- > Ce ai face dacă ai fi în locul Anei?
- > Sunt oameni asemenea Anei în orașul tău?
- > Ai putea să-i ajuți cumva, în orice fel?

Studiu de caz 4- Povestea Mariei

Maria, acum în vârstă de 16 ani, are un tată vitreg violent. Înainte să o lovească pe Maria, îl auzise lovind-o pe mama ei. Când a împlinit opt ani, el a întrebat-o cât este ceasul și ea i-a spus ora greșit.

Maria spune: „M-a lovit atât de tare, că am căzut și m-am lovit cu capul de sofa. Apoi a început să mă pocnească. Mi-era așa de frică, încât am făcut pe mine.”

Violența a continuat, dar Maria nu putea spune nimănui. „Nu vreau să vorbesc cu nimeni la școală sau să-i spun mamei, căci are multe alte probleme. Îmi era așa de frică să spun cuiva ce mi se întâmplase, de teamă că ar fi aflat tatăl meu vitreg și ar fi luat-o de la capăt cu mine și cu mama mea.”

Violența a afectat toate aspectele vieții Mariei, iar pregătirea ei școlară a avut de suferit.

„Am pierdut trei ani de instrucție, deoarece eram îngrijorată să o las pe mama singură cu el. Mi-a afectat și stima de sine; le-am permis celorlalți copii să mă agreseze și să mă calce în picioare. Nu vroiam să vorbesc cu nimeni la școală sau cu mama mea, deoarece avea și așa destule probleme.”

În cele din urmă, școala s-a sesizat și când Maria a ajuns în al nouălea an de școală, având 13 ani, ei i-au adus o consilieră. La început, Maria simțea că nu poate să-i vorbească consilierii, dar, în final, s-a deschis către ea.

„La început nu aveam încredere în ea, dar, după un an, i-am spus tot ce mi se întâmplase.

„Mi-a devenit cea mai bună prietenă și simțeam că aș putea să-i spun tot, pentru că ținea totul secret”.

Dar, deși se vedea cu consiliera, Maria a luat o supradoză și a fost spitalizată timp de o săptămână. Ea spune: „Renunșasem la viața reală și simțeam că nu mai aveam nici un motiv să merg înainte.”

Maria a fost referită unui alt consilier și a fost tratată de un psihiatru și de un medic ca să se recupereze.

Maria a spus: „Consilierea, ajutorul psihiatrului și al medicului m-au ajutat într-adevăr. De asemenea, am citit cărți și reviste și mi-am dat seama că nu eram singura care aveam această problemă. Gândul că nu eram singura care mă confruntam cu această problemă m-a alinat.”

- > Ce ați fi făcut dacă erați în locul Mariei?
- > Cum credeți că va fi afectată viața ei de ceea ce i s-a întâmplat?
- > Cum pot fi copii protejați de violența în familie?
- > Care este cadrul legal în țara ta în ceea ce privește copiii care trăiesc într-un mediu violent, incluzând și familiile lor?
- > Cum și de către cine ar trebui copiii protejați de violența din familie?
- > Ai prieteni în clasa ta care suferă de violență și abuz familial?
- > Ce poți face să-i ajuți și să le oferi un minim de suport?
- > Crezi că fetele sunt mai expuse violenței decât băieții? De ce?
- > Cunoști cazuri de abuz la școală? Cum poți opri asta?

Dileme morale

O dilemă morală descrie o situație care trebuie rezolvată. Dacă o problemă este o dilemă înseamnă că există o alegere de soluții care sunt indezirabile, fie pe termen scurt, fie pe termen lung. Rezolvarea unei dileme implică adesea întrebări etice dificile.

Iată câteva linii directoare pentru a-ți construi propriile dileme morale:

- > Asigură-te că dilema implică o situație unde participanții trebuie să ia propriile decizii! Nu uita că este important să lași tinerii să aleagă!
- > Descrie o situație care să asigure oportunități de reguli bypass!
- > Prezintă o situație în care participanții să-și pună întrebarea ce este bine și ce este rău!
- > Condu-i spre cea mai bună soluție de care să beneficieze, dar care să-i afecteze și pe ceilalți!

Dilema morală 1 – Salvarea unei vieți

Doi oameni călătoresc prin deșert. Ei au doar o sticlă de apă pentru amândoi. Dacă o împart, vor muri amândoi. Dacă bea doar unul dintre ei, el va supraviețui, iar celălalt va muri.

Ce să facă ei? Unul e de părere că ar trebui să împartă apa, în așa fel încât nici unul nu va fi martorul morții celuilalt. Celălalt e de părere că proprietarul sticlei care a avut ideea de a o aduce ar trebui să bea apa.

Avem două interpretări contradictorii. Cum să apreciem vederile divergente? Dacă unul din călători ar fi copil și celălalt adult? Dar dacă călătorii ar fi bărbat și femeie? Cum măsurăm valoarea vieții?

Dilema morală 2 – Jocul de baschet

Olimpiada interșcolară de baschet e pe punctul de a începe. Echipa ta a câștigat Olimpiada anul trecut și a fost premiată cu medalia de aur pentru fair play.

Anul acesta sunt mai multe echipe. Doi dintre cei mai buni jucători ai voștri nu mai sunt în școala voastră și aveți nevoie de alți doi care să-i înlocuiască. Antrenorul vostru va fi plecat din oraș trei săptămâni și ți-a trasat sarcina să selectezi doi jucători noi, pe baza propriilor tale criterii de echipă. Oricum, ți-a făcut recomandări: asigură-te că jucătorii selectați sunt de acord și înțeleg regulile echipei înainte de a fi acceptați și asigură-te că îi selectezi pe cei mai buni.

Ai început procesul de selecție și numai trei persoane au fost interesate de a semna contractul. Nu ai timp să o iei de la capăt, așa că trebuie să selecționezi din cei trei.

Cei trei aplicanți sunt:

Christian: 14 ani.

Nu are experiență în jocul de baschet. Ar dori să învețe.

Disponibil pentru antrenamente: în fiecare după-amiază.

Hiran: 16 ani.

Doi ani de experiență. A făcut parte din a doua cea mai bună echipă de la Olimpiada de anul trecut, dar a fost dat afară din echipă datorită jocului necinstit.

Unii oameni cred că, odată ce a fost eliminat, a început să consume droguri.

Disponibil pentru antrenamente: 4 zile pe săptămână.

Andreas: 15 ani.

Un an de experiență.

Disponibil pentru antrenamente: trei zile pe săptămână.

Când echipa s-a întrunit pentru interviu, ei au explicat regulile:

- > Membrii echipei să aibă între 15 și 18 ani;
- > Sunt trei sesiuni de antrenament a câte trei ore pe săptămână;
- > În fiecare sâmbătă, echipa are training leadership. Aceste sesiuni sunt obligatorii pentru toți jucătorii;
- > Membrii trebuie să urmeze cursurile taberei pentru construirea echipei în primul weekend al fiecărei a doua luni;
- > Se acceptă scuzele numai în caz de boală sau probleme familiale.

Christian a spus că va face 15 ani peste trei luni și că nu poate să vină la antrenament în după-amiezele de vineri, deoarece are planificate întâlniri cu un comitet școlar.

Hiran a fost de acord cu toate regulile.

Andreas a explicat că nu va putea să vină la programul de la sfârșit de săptămână datorită restricțiilor religioase. Este evreu și Sabatul este o zi închinată Domnului.

- > Pe cine ai selecționa să facă parte din echipa ta?
- > Sunt regulile echipei suficiente pentru a lua o decizie?
- > Nici Christian, nici Andreas nu-și pot ține promisiunea față de regulile echipei, cum să armonizezi decizia ta cu recomandările antrenorului: „Asigură-te că sunt de acord și înțeleg regulile echipei”?
- > Dacă ai hotărî să nu-l accepți pe Hiran, care ar fi motivul? Ar putea fi expulzarea din fosta lui echipă un motiv să nu-l primești în echipă? Ar putea fi consumul de droguri un motiv de a nu-l accepta?
- > Dacă te-ai decide să nu-l accepți pe Andreas, care ar fi motivul?

Dilema morală 3 – Protejarea unei minciuni

Judy are 12 ani. Mama ei i-a promis că o lasă la un concert rock special care va avea loc în orașul lor, dacă ar economisi bani îndeajuns din baby-sitting și din banii de prânz ca să-și cumpere un bilet. Ea a reușit să economisească 20 \$, mai mult decât suficient pentru biletul care costă 15 \$. Dar mama lui Judy s-a răzgândit și i-a spus că trebuie să-și cheltuie banii pe cărți pentru școală.

Judy a fost dezamăgită și a hotărât să meargă la concert oricum. Ea a cumpărat un bilet și i-a spus mamei ei că a reușit să economisească doar 5 \$. În acea sâmbătă, s-a dus la concert și i-a zis mamei că va petrece ziua cu o prietenă. A trecut o săptămână fără ca mama ei să afle.

Judy i-a spus surorii ei mai mari, Louise, că a fost la concert și că o mințise pe mama ei. Louise se întreba dacă să-i spună mamei ce făcuse Judy.

1. Ar trebui Louise, fiind mai mare, să-i spună mamei că Judy mințise despre concert și bani sau să tacă? Pe ce teme ar trebui să ia o hotărâre?
2. Pentru cine are Louise cea mai puternică loialitate, față de mama sau de sora ei? De ce?
3. Este important în această situație că Judy și-a câștigat singură banii? De ce?
4. Mama i-a promis lui Judy că poate merge la concert dacă va câștiga bani. Este de luat în considerare faptul că mama și-a retras promisiunea? De ce?
5. În general, ar trebui ca o promisiune să fie ținută? De ce?
6. E vreo diferență dacă persoana căreia i-ai promis ceva îți este apropiată sau străină?
7. Care este lucrul cel mai responsabil pe care ar trebui să-l facă Louise în această situație?

(Adaptat după „Motive morale „de Victor Grassian, Prentice Hall, 1981.)

Dilema morală 4 – Prețul unei vieți

În Europa era o femeie care suferea de cancer și a cărei viață atârna de un fir de păr. Un singur medicament ar fi putut-o salva, o formă de raiu pe care un farmacist din oraș o descoperise recent. Farmacistul cerea 2.000 \$ pe el, de zece ori mai mult decât costul de producție.

Soțul femeii bolnave, Heinz, a împrumutat de la prieteni și familie, dar a adunat numai 1.000 \$. I-a spus farmacistului că soția lui era pe moarte și a cerut un discount sau un credit temporar. Farmacistul l-a refuzat.

Soțul disperat a spart magazinul ca să fure medicamentul pentru soția lui.

- > Era farmacistul îndreptățit să-l refuze pe Heinz? De ce?
- > Era soțul îndreptățit să spargă magazinul? De ce?
- > Ar fi avut soțul alte variante de acțiune?
- > Ce ai face dacă ai fi în locul soțului?

Din Kohlberg, Lawrence, „Documente alese despre dezvoltarea și educația morală”. Cambridge: Educația morală și Fundația de Cercetare, Harvard University Education Foundation, 1973.

Dilema morală 5 – Barca de salvare

În 1842, o navă a lovit cu un aisberg și mai mult de 30 de supraviețuitori s-au înghesuit într-o barcă de salvare menită doar pentru 7 persoane.

Odată cu amenințarea unei furtuni, a devenit clar faptul că, pentru ca cineva totuși să supraviețuiască, greutatea bărcii trebuia redusă. Căpitanul a ajuns la concluzia că cel mai bun lucru de făcut constă în a-i forța pe unii să sară din barcă și să se înece. O asemenea acțiune, raționa el, nu ar fi înjustă pentru cei aruncați peste bord, pentru că s-ar fi înecat oricum. Dacă nu ar fi făcut nimic, ar fi responsabil și pentru morțile celor pe care i-ar fi putut salva astfel.

Câțiva oameni s-au opus deciziei căpitanului. Ei susțineau că, dacă nu s-ar face nimic, și toți prin urmare ar muri, nimeni nu ar fi responsabil pentru aceste morți. Dacă, pe de altă parte, căpitanul ar încerca să salveze câteva vieți, ar face acest lucru numai prin uciderea altora, iar de acele morți ar fi într-adevăr responsabil.

Căpitanul a respins acest argument. A decis ca cei mai slabi să fie sacrificați, căci singura posibilitate de salvare cerea o vâslire foarte solicitantă. În aceasta situație ar fi absurd, gândea el, să decizi prin tragere la sorți cine ar trebui aruncat din barcă. Ca urmare, i-a aruncat pe cei slabi peste bord.

În final, după zile de vâslit dificile, supraviețuitorii au fost salvați și căpitanul a fost judecat pentru acțiunile sale.

- > Dacă ai fi fost în barcă, ce argumente ai fi folosit, dacă:
 - a) Erai foarte probabil printre cei ce urmau să fie aruncați peste bord sau
 - b) Erai printre cei puternici care puteau rămâne?
- > Dacă ai fi fost în juriul de la procesul căpitanului, ce ai fi decis legat de vinovăție?
- > Ce pedeapsă, dacă ar fi vreuna, crezi că ar trebui căpitanul să primească?
- > Ce ai fi făcut tu dacă erai în locul căpitanului?

Adaptată după „Raționalizare morală” de Victor Grassian, Prentice Hall, 1981

Dilema morală 6- Înșelăciunea

Sona are probleme cu studiul chimiei și n-a făcut progrese la ultimele teste.

În orice caz, Sona studiază din greu pentru testul final și se simte încrezătoare că va face bine. Testul este foarte lung, dar Sona răspunde la toate întrebările și simte că face totul bine. Este o întrebare la care nu poate să răspundă. Aceasta întrebare valorează 25% din notă. Timpul se scurge.

Persoana de lângă Sona și-a terminat testul și ea are șansa să copieze răspunsul la întrebarea respectivă. Profesorul este distras de întrebările altui elev și Sona știe că poate să copieze răspunsul foarte repede.

Dacă Sona va scrie răspunsul la această întrebare, va trece examenul. Dacă nu răspunde la această ultimă întrebare, va pica examenul și va trebui să repete material semestrul următor.

- > Ce credeți că va face Sona?
- > Ce ați face dacă ați fi în locul Sonei?
- > Să presupunem că ai copiat. Dacă profesorul te va întreba mâine dacă ai copiat sau nu, ai recunoaște sau ai inventa ceva?
- > Dacă cineva ar copia în clasă, credeți că altcineva ar fi afectat? De ce și cum? De ce nu?

Filme și videoclipuri

Filmele și videoclipurile pot ajuta participanții să pătrundă într-o altă lume și să învețe despre viețile și despre situațiile altor persoane. În funcție de talentul regizorului, participanții pot ajunge să ia în considerare puncte de vedere diferite, motivele acțiunilor și complexitatea situațiilor prin care trecem.

Educatorii și facilitatorii pot stabili o relație cu copiii și tinerii mult mai ușor prin folosirea de filme sau documentare care prezintă probleme sociale curente. Vizionarea unui film îi încurajează pe participanți să își pună întrebări legate de realitatea din alte colțuri ale lumii, să fie expuși problemelor legate de drepturile omului și să învețe despre alternativele non-violente pentru rezolvarea conflictelor.

Filmele sunt parte a culturii populare și joacă un rol important ca formă de divertisment în viața tinerilor, prin urmare, putând aduce copiii și tinerii mai aproape de o temă, într-o manieră interesantă și inspirată. Dezbaterăa unui film îi poate ajuta pe participanți să își exprime temerile, gândurile, sentimentele și să înțeleagă diferitele situații. Un aspect în plus este discutarea rolului pe care îl are media într-o cultură bazată pe consum.

Următoarea listă de filme a fost selectată pentru a-i ajuta pe facilitatori și pe profesori să utilizeze filme legate de drepturile omului, educație despre pace, educație interculturală și interreligioasă. Ele sunt clasificate conform cu standardele Asociației de Cinematografie, ce iau în considerare tema, limbajul, violența, nuditatea, sexul și consumul de droguri printre alte tipuri de conținut înainte de a lua o decizie referitoare la rating. Acest rating este de obicei stabilit de părinți și poate fi o bună metodă de a decide cât de potrivit este filmul pentru grupul de vârstă cu care se lucrează. Unele filme nu sunt clasificate de AC; în aceste cazuri, decizia de a folosi sau nu filmul rămâne la discreția facilitatorului.

Filmele sunt clasificate în următorul fel:

- G Audiență Generală, permis pentru toate vârstele
- PG Acordul Părinților este sugerat, o parte din conținut poate fi neadecvat pentru copii.
- PG-13 În atenția părinților, o parte din conținut poate fi nepotrivit pentru copii sub 13 ani
- R Restricționat, pentru vizionare de către minorii sub 17 ani este necesară prezența părinților sau a unui tutore adult.
- NC-17 Nu este permis minorilor de 17 ani sau sub această vârstă.

Name	Director	Clasificare	Scurta descriere
<i>Au revoir, les enfants</i> <i>(La revedere, copiii!)</i>	Louis Malle	PG	Are loc în timpul celui de-al doilea război mondial, într-o școală franceză catolică, despre doi băieți, unul evreu, ascuns de naziști de către preoții care conduceau școala. Acest film se bazează pe experiența personală a lui Malle.
<i>Credulul</i>	Henry Bean		O explorare a călătoriei personale a unui student evreu din New York în căutarea sensului iudaismului în viața lui. Cercetează teme legate de religie și familie. E o examinare psihologică a forțelor intoleranței, atât asupra individului, cât și a societății ca întreg.
<i>Diamantul însângerat</i>	Edward Zwick	R – Violență și limbaj dure	În timpul războiului civil și al haosului din Sierra Leone din anii 1990, doi africani: Danny Archer, un ex-mercenar din Zimbabwe și Solomon Vandy, un pescar, s-au hotărât să recupereze un diamant roz rar pe care Solomon l-a găsit și l-a ascuns. Asistați de jurnalistul Maddy Bowen, cei doi se apucă de o călătorie periculoasă care ar putea salva familia lui Solomon și i-ar reda libertatea lui Archer.
<i>Gara Centrală</i>	Walter Salles	R – Limbaj dur	Dora, o fostă profesoară, este o biată bătrână care lucrează la Gara Centrală din Rio de Janeiro, scriind scrisori pentru clienți analfabeți. Joshua, un băiat de 9 ani, nu și-a întâlnit niciodată tatăl, dar mama lui îi trimite scrisori prin Dora. Dora îl ia pe Joshua într-o călătorie care le schimbă viața amândurora.
<i>Plângând după libertate</i>	Richard Attenborough	PG	Este povestea lui Donald Woods și a activistului Steve Biko din Africa de Sud, în timpul apartheid-ului. Donald este editor-șef al ziarului „Daily Dispatch”. Când Steve moare în arestul poliției, Woods scrie o carte despre el și singura modalitate de a o publica este să fugă din țară.
<i>Societatea poezilor morți</i>	Peter Weir	PG	O poveste a unor indivizi care își găsesc curajul de a-și alege propriul drum. Profesorul Keating, un nou profesor de engleză, inspiră băieții de la o școală americană de prestigiu să lupte împotriva status quo-ului. Fiecare, în felul lui, face asta și se schimbă pe viață.

Name	Director	Clasificare	Scurta descriere
<i>Gandhi</i>	Richard Attenborough	G	Viața lui Gandhi a însemnat activitate pentru drepturile omului și toleranță religioasă și politică. Un film biografic al unui om extraordinar care a luptat non-violent pentru pace și democrație.
<i>Hotel Rwanda</i>	Terry George	PG- 13 – Violență, imagini tulburatoare și limbaj scurt și dur	În Rwanda, 1994, au avut loc genocide la dimensiuni nemaîntâlnite de la holocaust. În numai trei luni, un million de oameni au fost uciși cu brutalitate. Inspirat de dragostea lui pentru familie, un om obișnuit salvează viețile a peste mii de refugiați fără ajutor, oferindu-le adăpost în hotelul pe care îl conducea.
<i>In numele Domnului</i>	Anand Patwardhan	G	De la obținerea independenței din 1947, India a devenit stat secular. Cel mai mare pericol pentru structura socială extrem de încordată îl constituie fundamentalistii hinduși, care apelează la cei 83% din hinduși să redefinească India ca o națiune hindusă.
<i>The Kite Runner</i>	Marc Forster		Filmul este realizat după romanul lui Khaled Hosseini. Este povestea lui Amir, care este bântuit de sentimentul de vină de a-și fi trădat prietenul din copilărie Hassan, fiul servitorului tatălui său. El se întoarce în Afghanistan și speră să fie iertat pentru alegerile făcute în tinerețe. Dar Afghanistanul în care se întoarce este acum controlat de talibani.
<i>Kolya</i>	Jan Sverák	PG- 13 – Tipuri de senzualitate	Franta Louka, un violoncelist din Cehoslovacia ocupată de sovietici, și-a pierdut locul din orchestra de stat. El s-a îndatorat peste măsura și când prietenul lui îi sugerează să se însoare cu o rusoaică, pentru ca să obțină documente cehe, acceptă împotriva voinței sale. Ea profită de situație și emigrează la iubitul ei din Germania de vest lăsându-și fiul în grija bunicii. Când bunica moare, Kolya rămâne în grija tatălui său vitreg – Louka.

Name	Director	Clasificare	Scurta descriere
<i>Kundun</i>	Martin Scorsese	PG- 13 – Imagini violente	Un film biografic despre Dalai Lama. Încă de pe când era un băiețel într-o regiune îndepărtată din Tibet, călugării au hotărât că el va fi a 14-a reîncarnare a lui Buddha al Compasiunii. La sfârșitul celui de-al doilea război mondial, el a fost forțat să facă față agresiunii Chinei comuniste împotriva Tibetului. Protestele erau ignorate, căci Mao menținea forța armată în Tibet, forțându-l, în cele din urmă pe Dalai Lama să fugă în Dharmasala, India.
<i>Viata este frumoasă</i>	Roberto Benigni	PG- 13 – Holocaust-Elemente tematice înrudite	Omul și poetul evreu Guido Orefice, soția și fiul său trăiau fericiți până la arestarea lor de către germani și ducerea lor într-un lagăr de concentrare. Protejându-și fiul, Giosue, de adevărul meschin, Guido îi spune că sunt într-o vacanță mare și transformă lagărul într-un mare joc, pretinzând că trebuie să câștige 1000 de puncte ca să primească un tanc real și să plece. Un film controversat, văzut de unii ca o blasfemie, deoarece se făcea o „jocă” din holocaust, iar de alții ca o instabilitate a firii umane.
<i>Lei pentru miei</i>	Robert Redford	R – Violentă și limbaj războinic	Inspirați de profesorul lor, Dr. Malley, doi studenți hotărăsc să ia parte la bătălia din Afghanistan. Lupta lor pentru supraviețuire devine sfoara care îi leagă pe cei doi. În California, Malley încearcă să-l atragă pe un student privilegiat, dar nemulțumit, în timp ce în Washington D.C. senatorul Jasper Irving, este pe cale să lanseze o poveste trăsnet unui jurnalist TV care ar putea să afecteze soarta băiatului. Cele trei istorii sunt țesute împreună, revelând cum fiecare din acești americani are un impact unul asupra celuilalt -și asupra lumii.

Name	Director	Clasificare	Scurta descriere
<i>Malcom X</i>	Spike Lee		Biografia lui Malcolm X, renumitul lider afro-american. Născut Malcolm Little, tatăl său a fost ucis de Ku Klux Klan. El devine gangster și în închisoare descoperă cartea „Națiunea Islamului” de Elijah Muhammad. După eliberare, el predică învățăturile, dar în pelerinajul la Mecca se convertește la adevărata religie islamică și devine musulman sunni. Și-a schimbat numele în El-Haji Malik Al-Shabazz și a încetat să predice împotriva albilor. În cele din urmă, a fost asasinat și a murit ca martir musulman.
<i>Maica Teresa: în numele săracilor Domnului</i>	Kevin Connor	G	Aceasta este povestea reală a Maicii Teresa, care începe în Calcutta, India, unde are de a face cu aversitate din toate direcțiile și unde pune bazele cruciadei sale de a-i ajuta pe cei mai săraci din săracii Domnului.
<i>Jurnalele motocicletei</i> <i>(Diarios de Motocicleta)</i>	Walter Salles	R – Limbaj	„Jurnalele motocicletei” este o adaptare a unui jurnal scris de Ernesto ‘Che’ Guevara de la Serna când avea 23 de ani. Filmul povestește despre călătoriile lui prin America de Sud cu prietenul lui Alberto Granado pe o motocicletă Norton 500 din 1939. Născut într-o familie din clasa mijlocie, aceasta a fost prima expediție a lui Guevara prin America Latină. El este martorul rolului și vieții țăranilor indigeni, incluzând minerii și comuniștii persecutați care își părăsesc căminele. Acest lucru îl face pe Che să își declare dorința de a lupta și de a muri pentru cauza proletariatului din America Latină.
<i>Plătește înainte!</i>	Mimi Leder	PG-13 – Elemente tematice mature incluzând abuz masiv, recuperare, situații sexuale, manifestări scurte de violență	Tânărul Trevor McKinney este ajuns din urmă de o sarcină dată de noul lui profesor de științe sociale, dl. Simonet. Sarcina: gândește-te la ceva care să salveze lumea și să o pună în acțiune. Trevor apelează la noțiunea de a nu plăti o favoare făcută, dar mai apoi răsplătirea faptelor bune nu cu returnare, ci cu noi fapte bune făcute unor alte trei persoane.

Name	Director	Clasificare	Scurta descriere
<i>Pelle Cuceritorul</i>	Bille August		Sfârșitul secolului al XIX-lea. O barcă plină cu emigranți suedezi atinge țărmurile insulei daneze Bornholm. Printre ei se află Lasse și fiul său, Pelle. Ei găsesc de muncă la o fermă mare, dar sunt tratați ca cea mai joasă formă de viață. Pelle începe să vorbească daneza, dar este încă considerat străin, însă nici unul dintre ei nu cedează la visul lor de a găsi o viață mai bună decât cea pe care o avuseseră în Suedia.
<i>Lista lui Schindler</i>	Steven Spielberg 1993	R – Limbaj, violență și violență de actualitate	„Lista lui Schindler” spune povestea lui Oskar Schindler, un om de afaceri german care a salvat viețile a peste o mie de evrei polonezi în timpul holocaustului. Se bazează pe cartea lui Thomas Keneally, „Arca lui Schindler”.
<i>Marea linterioară</i>	Alejandro Amenábar		Povestea vieții spaniolului Ramon Sampedro, care a luptat timp de 30 de ani pentru dreptul de a-și sfârși viața cu demnitate. Filmul explorează relațiile lui Ramon cu două femei: Julia, avocat care îi susține cauza și Rosa, o localnică care vrea să-l convingă că viața merită trăită. Prin darul iubirii lui, aceste două femei sunt inspirate să realizeze lucruri pe care înainte nu le credeau posibile. În ciuda dorinței lui de a muri, Ramon îi învață pe ceilalți cum să înțeleagă sensul, valoarea și prețiozitatea vieții.
<i>Ape liniștite</i>	Sabiha Sumar		Filmul arată impactul vieții în Pakistanul anului 1979 sub curtea marțială condusă de președintele general Zia-ul-Haq's. Se centrează pe viața Ayeshei, o văduvă a cărei viață este concentrată în jurul fiului ei, Saleem, un adolescent blând și visător, îndrăgostit de Zubeida. Saleem se implică intens într-un grup de fundamentalisti islamici și o părăsește pe Zubeida. Evenimentele escaladează când pelerinii din India vin în sat, unul dintre ei căutându-și sora răpită în 1947. Acest lucru trezește amintiri dureroase.

Name	Director	Clasificare	Scurta descriere
<i>Veer-Zaara</i>	Yash Chopra		O avocată tânără aspirantă, Saamiya Siddiqui, este desemnată să cerceteze drepturile prizonierilor din Pakistan. Unul dintre cazuri este Rajesh Rathore, un spion dezertat din armata indiană care fusese prins și închis pe viață. Saamiya află că nu este spion, ci un Sick care iubeste o femeie islamică. Fusese prins într-o rețea de înșelăciuni și trădări și pus să semneze o „declarație” care l-a trimis în închisoare pentru 22 de ani. Sammiya se pune pe treabă: să dovedească ca Veer fusese închis pe nedrept, dar șefii ei nu sunt de acord ca o femeie să facă munca unui „bărbat”.
<i>Călărețul de balene</i>	Niki Caro		Pe coasta de est a Noii Zeelande, poporul Whangara crede că originile lor datează de acum o sută de ani când strămoșul lor Paikea a păcălit moartea, salvându-se de înec pe spatele unei balene care l-a adus pe țărm. De atunci încoace, mereu primii născuți bărbați ai șefilor Whangara au fost considerați descendenți direcți ai lui Paikea. Pai, o fată de 11 ani, crede că ea este destinată să fie șef, dar bunicul Koro este legat de tradiție să aleagă un lider bărbat. Pai îl iubește pe Koro mai mult decât orice pe lume, dar trebuie să lupte împotriva lui și a o sută de ani de tradiție ca să-și îndeplinească destinul.
<i>Yentl</i>	Barbara Streisand	PG	Yentl, o femeie evreică tânără, se deghizează în băiat ca să fie admisă la Yeshiva, să studieze Tora, Talmudul etc. Dramatizare după „Yentl, băiatul Yeshiva”, de Isaac Singer (1902-1903).

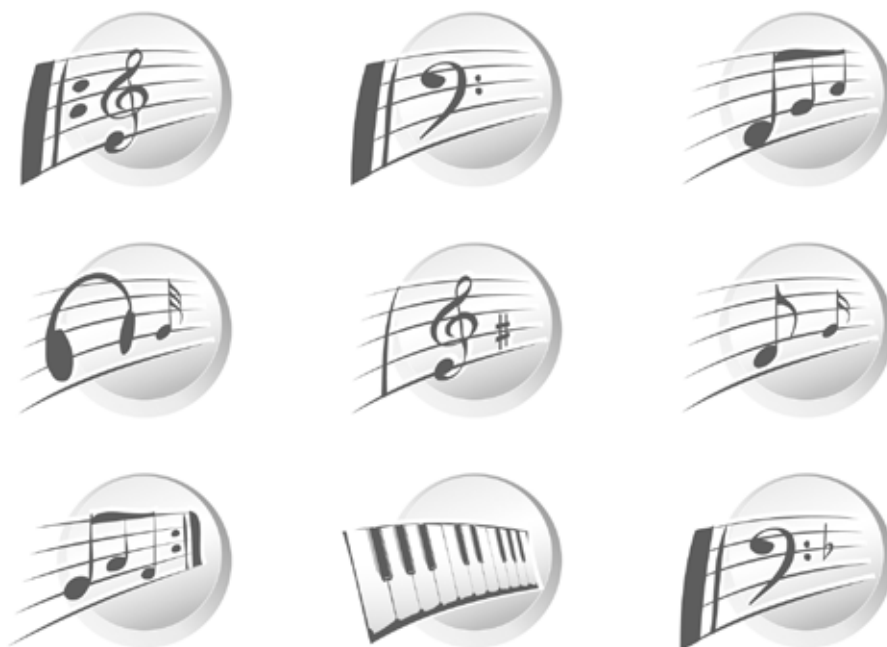
Cântece

Folosirea muzicii în programele educaționale stimulează concentrarea și creativitatea copiilor, îi ajută să se relaxeze și reduce nivelul de stres care inhibă învățarea. Ascultarea anumitor genuri de muzică poate declanșa eliberarea de endorfine, producând o stare de liniște care determină o învățare mai rapidă.

Cu ajutorul muzicii, copiii își pot exprima sentimentele, pot să redescopere amintiri și gânduri și pot să experimenteze senzații de libertate, liniște și plăcere. Muzica poate de asemenea să îmbunătățească canalele de comunicare non-verbală, să promoveze unitatea cu oameni pe care nu i-au mai întâlnit. Profesorii și cei care îi ajută pot utiliza cântece ca o alternativă non-violentă pentru a protesta împotriva nedreptății și a violenței.

Ascultarea unui cântec poate duce la discuții privind problemele care sunt importante astăzi pentru copii și tineri. Poate să ajute la pregătirea spațiului de ascultare, dialogare, contribuție și participare pentru o interacțiune plină de respect între participanți.

Lista următoare de cântece poate fi utilizată în programul dvs. de învățare intercultural și interconfesional pentru a motiva participanții să învețe despre părerile celorlalți, despre alte culturi și credințe. Aceste cântece pot servi și ca punct de pornire pentru a discuta problemele pe care lumea le are de înfruntat astăzi, sentimente și lipsa de înțelegere dintre oameni. Puteți să-i învățați cântecele pe participanți traducându-le în limba dvs. maternă!

Titlu	Cântăreț	Album	Țara
Ali-dameer El-Arabi (Conștiința arabă)	Cântăreți arabi	Single, 2008	Țări arabe
A da Daniel, un chico de la guerra	Alberto Cortez	Entre lineas, 1985	Argentina
Color Esperanza	Diego Torres	Un Mundo Diferente, 2002	Argentina
Shosholoza	Helmut Lotti	Out of Africa	Belgia
Canco sense nom	Lluis Llach	L'estaca	Brazilia
Breaking the Silence	Loreena Mckennit	Parallel Dreams, 1989	Canada
Gracias a la Vida	Mercedes Ossa	Las Ultimas Composiciones, 1966	Chile
Sobreviviendo	Victor Heredia	Solo quiero da vida, 1984	Chile
Solo le pido a Dios	Leon Gieco	El Encuentro	Chile
Fijate Bien	Juanes	Fijate Bien, 2000	Columbia
Clandestino	Manu Chao	Clandestino, 2000	Franța
Je crois que ca va pas etre possible	Zebda	Essence ordinaire, Barday, 1998	Franța
Million Voices	Wyclef Jean	Hotel Rwanda: Music from the film, 2004	Haiti
Sunday Bloody Sunday	U2	War, 1983	Irlanda
War Child	The Cranberries	To the faithful Departed. 1996	Irlanda
Shalom, Shalom	Noa	Noa Gold	Israel
Shir Lashalom (Song of Peace)	Miri Aloni	Golden hits of the Nahal	Israel
Buffalo Soldier	Bob Marley	One love: The very Best of Bob Marley, 2001	Jamaica
Hana (Flower)	Kina Shokichi	The Best of Shokichi & Champloose	Japonia
Jawaz al- Safr Passport	Marcel Khalifa	Promises of the Storm, 1999	Liban
Khoufi Aa Wladi (My Fear For My Children)	Julia Boutros	Ta'awdna Alaik, 2006	Lebanon
Folon	Salif Keita	The Past, 1995	Mali
Me voy a convertir en un ave	Fela kuti	Unknown Soldier	Nigeria
Junoon	No More	Best of Junoon	Pakistan

Titlu	Cântăreț	Album	Țara
Desapariciones	Ruben Blades	Buscando America	Panama
Mama Africa	Akon	Konvicted, 2007	Senegal
Lokayak Nasannata	Sunil Edirisinghe	Mage Senehasa, 1985	Sri Lanka
Hiroshima	Bjorn Afzelius	Exil, 1984	Suedia
Brothers of Arms	Dire Straits	Brothers of Arms, 1985	Marea Britanie
Give peace a chance	John Lennon	Give Peace a Chance, 1969	Marea Britanie
Let there be Peace on Earth	Ill Jackson and Sy Miller	Circa, 1955	Marea Britanie
A Summer Prayer for Peace	Archies	Sunshine, 1970	Marea Britanie
Masters of War	Bob Dylan	The Freewheeling`Bob Dylan, 1963	SUA
My Rainbow Race	Pete Seeger	Pete, 1966	SUA
Under the Rainbow	Joyce Rouse	Under the Rainbow, 2004	SUA
War	Bruce Springsteen	Live 1975-85	SUA
The Sound of Silence	Paul Simon & Art Garfunkel	Wednesday Morning, 3AM, 1966	SUA
We Are the World	Michael Jackson și Lionel Richie	We Are the World, 1985	SUA
What a Wonderful World	Louis Armstrong	What a Wonderful World	SUA
Where Is Love?	Black Eyed Peas	Elephunk, 2003	SUA
Why can't we live together	Tim Thomas	Why Can't we Live together	SUA

Poemele

Din greacă „ποησις”, „poiesis” realizarea sau crearea este o formă de artă care se folosește pentru calitățile sale estetice și evocative alături de sau în locul semnificației sale aparente.

Citind poezie copiilor și tinerilor vizăm în plus calități creative, artistice și emoționale pe care cărțile de poezie uneori nu le transmit. Ritmul și rima asigură o cale prin care copiii pot să realizeze cum continuă poezia în următoarele versuri. Cu ritmul/bătaia liniștită, ei asigură ceea ce este esențial pentru a alimenta pacea interioară și confortul.

Poemele ajută la lărgirea sensului literar al cuvintelor și evocarea răspunsurilor emoționale la fantezie sau realitate. Folosirea ambiguității, simbolismului și ironiei, lasă poezia deschisă la multiple interpretări, motivând astfel creativitatea și capacitatea copiilor de a urma diferite căi/interpretări.

Versurile de opoziție și absorbție, respingere și îmbrățișare, de a da și a lua plasează mintea între contradicții care au sens doar în cadrul lumii poeziei. Aceasta mărește abilitatea copiilor de a înțelege realitatea cu perspectivele ei, nu contează cât de contradictorie este realitatea.

Poezia poate fi percepută ca o singură conversație continuă, un fel de poveste în lanț, care este în egală măsură despre natura proprie a poeziei cât și despre viața unei persoane.

Odata ce un copil se poate vedea chiar în poezie, el sau ea pot începe să descopere minunata putere a poeziei. O poezie poate fi memorată sau cântată sau pentru moment purtată în minte și în inimă.

Prin urmare, poezia se poate folosi înaintea, în timpul sau după activități introspective sau pentru a încuraja reflecția și liniștea înaintea începerii programului.

Sare pentru suflet

Prieten drag,
 Puține sunt momentele pe care le păstrezi să vorbești cu mine..... și îmi lipsesc
 Rare sunt sentimentele care mă fac să vibrez și tu le iei,
 Puține sunt momentele petrecute împreună.....și eu tânjesc după ele
 Intense sunt secunde când te ating și tu mă simți aproape,
 Eu sunt cel, care plângând pătrunde în interior și simțind te fac să zâmbești.
 Eu sunt singurul pe care nu-l recunoști ca fiind motorul vieții tale,
 Sufletul tău.

Vorbiți cu noi de copii!

O femeie care ținea un bebeluș la pieptul ei a spus: „Vorbește-ne de Copii!”
 Și el a spus:
 Copiii voștri nu sunt copiii voștri.
 Ei sunt fiii și fiicele dorinței de Viață pentru ea însăși.
 Ei vin prin voi, dar nu de la voi,
 Și, deși ei sunt cu voi, totuși nu vă aparțin vouă.
 Le puteți oferi dragostea voastră, dar nu și gândurile voastre,
 Deoarece ei au propriile lor gânduri.
 Voi le puteți adăposti trupurile, dar nu și sufletele,
 Căci sufletele lor locuiesc în casa zilei de mâine,
 Pe care voi nu o puteți vizita nici măcar în visele voastre.
 Puteți năzui să fiți ca ei, dar nu căutați să-i faceți pe ei ca voi,
 Fiindcă viața nu merge înapoi, nici nu-și pierde vremea cu ziua de ieri....

Khalil Gibran „Profetul”, capitolul intitulat „Copiii”

Copiii învață ceea ce ei trăiesc

Dacă copiii trăiesc cu critică
Ei învață să condamne;
Dacă copiii trăiesc în ostilitate,
Ei învață să lupte;
Dacă copiii trăiesc în ridicol,
Ei învață să fie timizi;
Dacă copiii trăiesc în rușine,
Ei învață să se simtă vinovați;

(dar)

Dacă copiii trăiesc cu toleranță,
Ei învață să aibă răbdare;
Dacă copiii trăiesc cu încurajare,
Ei învață încrederea;
Dacă copiii trăiesc cu laudă,
Ei învață să aprecieze;
Dacă copiii trăiesc cu cinste,
Ei învață dreptatea;
Dacă copiii trăiesc în siguranță,
Ei învață să aibă încredere;
Dacă copiii trăiesc cu aprobări,
Ei învață să se iubească pe sine;
Dacă copiii trăiesc cu acceptare și prietenie,
Ei învață să găsească dragostea în lume.

Dorothy Law Nolte

Nu este loc pentru ură

În sufletul meu nu este loc
pentru răzbunare, foc sau ură
în mintea mea nu este loc
pentru gânduri ca acestea.

Nu găsesc cuvinte să spun
cum este, cum simt,
dar știu din rana cea mai adâncă
eu trebuie iertare să caut.

Răul care ne-a fost făcut
taie adânc ca un cuțit;
dar noi nu trebuie să plătim la fel
ceea ce ne-a fost făcut.

Acum noi trebuie să căutăm și să găsim
calea care este atât de grea,
să întindem mâinile noastre iubitoare
să găsim prietenie acum.

Nu există un leac mai tămăduitor
decât să deschidem ochii mari și
să vedem că majoritatea oamenilor
este exact ca noi.

David Gould (scrisă la moartea fiicei sale în atentatul din Londra 7 iulie 2005)

La margine

„Este ultimul vostru punct de control în această țară!”

Ne-am luat ceva de băut.

Curând totul va avea un gust diferit.

Pământul de sub picioarele noastre se întindea în continuare,
despărțit de un lanț gros de fier.

Sora mea a trecut cu un picior peste el.

„Uite aici,” ne-a spus ea,

„piciorul meu drept e în țara asta
și piciorul meu stâng e în cealaltă.”

Grănicerul i-a atras atenția.

Mama mi-a zis: „Mergem acasă.”

Spunea că drumurile sunt mai curate,
peisajul mai frumos
și oamenii mai primitivi.

Zeci de familii așteptau în ploaie.

„Inspir aerul de acasă,” a zis cineva.

Acum mamele noastre plângeau. Eu aveam cinci ani,
stând la punctul de control,
comparând ambele părți ale graniței.

Pământul de toamnă se întindea și pe partea cealaltă,
aceeași culoare, aceeași textură.

Ploua și pe o parte și pe cealaltă a lanțului.

Am așteptat în timp ce ne verificau actele,
fețele noastre inspectate cu atenție.

Lanțul a fost dat la o parte ca să putem trece.

Un bărbat s-a aplecat și și-a sărutat patria noroioasă.

Același lanț muntos ne cuprindea pe toți.

Choman Hardi

O tânără poetă kurdă, din Londra, scriind atât în engleză, cât și în limba sa maternă.

O lume mai luminoasă

Este vremea Crăciunului și eu trebuie să cred că fericirea este a mea,
Totul este festiv, totul este sublim, dar inima mea nu poate să strălucească
Îmi vin în minte imagini cu copii dezbrăcați și bolnavi,
Flămânzi de dreptate și de niște hrană.

Foametea, sărăcia și războiul sunt povara pe care o poartă omenirea.
Eu mă întreb: unde este pacea? Unde este iubirea?
Și de ce compasiunea nu bate la ușa noastră?
Mă simt supărat și descurajat să muncesc pentru o lume mai bună

În același moment, sora mea mai mica pășește înspre mine
Cu zâmbetul ei pe care-l ador, îmi cere să-i sărut păpușa,
În timp ce ea mimează că îi dă niște lapte
Ea îmi spune: Te rog, ajută-mă s-o hrănesc, dragul meu Hind!

M-a lovit ca un tunet, răspunsul la tristețea și supărarea mea
Mi-am dat seama că răspunsul este să faci ceea ce poți și să nu capitulezi
Dacă fiecare își face treaba, copiii ar avea un loc pașnic unde să trăiască,
Ar avea o lume mai luminoasă, noi posibilități și speranțe

Să ne iubim familiile, vecinii și prietenii
Să-i servim pe toți și să facem mai multe din inimă
Să facem ce este mai bine să îmbunătățim viețile lor și viitorul unui copil,
Să facem o lume mai luminoasă unde copiii pot găsi dragostea!

Hind Farabat

(membru al programului Fishers și tânăr participant GNRC Iordania)

Să fii schimbarea pe care tu vrei să o vezi

Eram împreună cu toții ne-am ridicat împotriva britanicilor,
Nu ne-a interesat de unde veneam, cărei religii îi aparțineam, castă sau crez
Am obținut independența de la britanici, eram gata pentru o nouă țară să înceapă,
Conducătorii noștri au preluat puterea și voiau să conducă guvernul
Nu le păsa de unde veneau, cărei religii aparțineau, casta lor sau crezul,

Dar
A venit nevoia de putere, conducătorii erau dornici să conducă
Patrioții au devenit lacomi de putere, un război a început fie alimentat,
Nevoile și atitudinile s-au schimbat, ego-uri s-au construit,
Conducătorii au făcut schimbări drastice peste noapte

Diviziunea determinată de limbile vorbite în această mică țară
A dus la neliniști politice și la probleme de înțelegere între noi
Oamenii au început să-i urască pe cei care vorbeau limba „părții” opuse
Lucrurile au mers din ce în ce mai rău,
Cei care au fost împreună și au luptat pentru independență s-au divizat,
Violența a crescut, oamenii au început să se ucidă între ei și pacea și-a pierdut casa

Diferite grupuri s-au format să lupte pentru drepturile lor, violența s-a transformat în război,
Mulți oameni au fugit din locurile lor, și-au părăsit familiile și locul de muncă,
Nici un conducător nu a recunoscut greșelile din trecut,
le-au folosit să rămână la putere și să obțină beneficii pentru ei

Până astăzi nu avem un răspuns pentru acest război, nimeni nu știe de ce un război
Au folosit conducătorii noștri diferitele limbi pentru a motiva discordia?
Ce s-a întâmplat cu oamenii care au luptat împreună pentru independență și mai mult?

Ce se întâmplă astăzi, în sfârșit?
Vrem să vindecăm rănilor trecutului?
Ne respectăm unii pe alții și ținem unul la altul?
Vrem să lucrăm împreună?

Toți știm că trebuie să trăim și să muncim împreună,
Dar nu vrem să facem așa,
Oamenii doresc să uite trecutul și să uite războiul,
Dar egoul nostru deja crescut
O mie de ani de suferință nu se pot rezolva într-o decadă,
Noi nu suntem în stare să schimbăm lucrurile acum, deoarece prezentul a fost semănat,

Dar
Noi putem să fim conducătorii de mâine și să ne modelăm viitorul,
Putem munci pentru o țară unde fiecare îl respectă pe celălalt și merge înainte,
Putem învăța să fim împreună și să lăsăm pacea să se nască

Ne putem schimba pe noi înainte de a schimba lumea,
Putem rezolva problemele noastre înainte de a încerca alții să le rezolve,

Putem face o țară unde fiecare poate trăi în pace,
Nu trebuie să ne blamăm reciproc, ci trebuie să găsim soluții cel puțin,
Nu britanicii au făcut aceasta;
Ei nu au fost aici când am făcut din putere o sărbătoare,

Dacă ai inspirație să schimbi lumea, începe cu tine,
Nu te poți aștepta ca schimbările în sine să arate rezultate,
Cineva trebuie să se sacrifice și să muncească pentru ce e cel mai bine
Interesul personal și alinarea nu au loc aici

Nici o țară nu este perfectă; tu trebuie să o faci perfectă
„Timpul este cel ce vindecă, dar trece,
Timpul nu așteaptă pe nimeni, lucrurile trebuie să-și urmeze cursul lor”

Trebuie să ne schimbăm în pace
Trebuie să fim schimbarea pe care vrem să o vedem.

Nooranie Muthaliph
(membru tineret GNRC, Sri Lanka)

Vocea copiilor africani

Pace, pace, pace în familiile noastre,

Pace pentru toți în jurul nostru.

Pacea este o sursă de progres,

Pacea aduce dragoste și fericire.

Violența, violența în societățile noastre,

Violența este un strigăt spre inocenți,

Violența determină ruperea și separarea familiilor,

Violența este un semn de cruzime și viciu.

Pacea și resursele naturale au fost distruse în țara noastră.

Priviți copiii din Somalia ținând arme

Mergeți în Etiopia sau Somalia, oamenii mor de foame și în luptă

Copiii din Africa își pierd speranța în viața lor viitoare.

Veniți în Tanzania, mulți copii trăiesc aici pe străzi,

Fug de acasă să caute o altă viață de trăit

Familiile lor au fost despărțite

Și drepturile lor au fost violate.

Nimeni nu deschide un ochi asupra lor,

Oamenii pretind că nu-i văd,

Râd de comportamentul lor,

Când cerșesc și fură pe stradă.

Patria noastră mamă liniștită

S-a transformat într-un loc de luptă,

Oamenii au distrus frumoasele ei resurse naturale,

„O, Doamne! Noi ce vom moșteni?”

Aceasta este vocea copiilor din Africa,

Am obosit să vedem oameni murind în fața noastră,

Noi cerem un continent diferit,

Vrem să ne recâștigăm pacea.

Clara Mduma

(Membru tineret GNRC, Republica Unită Tanzania)

Rugăciuni pentru pace

„Noi afirmăm, noi refuzăm și noi ne încredințăm Lui...”

În timpul unei întâlniri interreligioase la Consiliul Mondial al Bisericilor din 2005, un grup reprezentativ al comunităților religioase a venit cu o îngrijorare profundă privind lumea pe care o vom da tinerilor și copiilor. Ei au fost profund îngrijorați de răspândirea violenței și a culturii de excludere și lăcomiei care alimentează lumea. „Noi recunoaștem deci, „au spus ei „importanța crucială a educației religioase pentru a transmite mai departe tezaurul moștenirii noastre din generație în generație. Este important ca fiecare comunitate religioasă să înțeleagă nevoia de a încuraja oamenii tineri să participe la transformările care au loc privind moștenirea lor...”

„Noi, de asemenea, privim spre un proces de învățare care să formeze o atitudine inclusivă, deschisă și de compasiune față de ceilalți pe baza credinței lor. Noi vedem și importanța pentru o înțelegere informată a tradițiilor religioase a celorlalți, astfel încât să nu avem imagini ale celuilalt obținute din prejudecii vechi și imagini distorsionate din mass-media.”

Recunoscând că relația dintre religie și violență a devenit una din problemele importante din zilele noastre, grupul a spus: „Noi suntem convinși că nici o tradiție religioasă nu consideră violența ca o virtute sau valoare religioasă și știm că violența nu este esența nici unei religii. Dimpurtivă, iubirea, compasiunea și coexistența pașnică sunt valori pe care le încurajează toate tradițiile. Așadar, noi opunem rezistență asocierii violenței cu religia și privim spre actualizarea potențialului pentru pace și nonviolență, care reprezintă valorile de bază ale acestor tradiții”.

167

Angajamente comune

„Noi recunoaștem că provocările cu care ne confruntăm în lume sunt prea puternice pentru oricare din tradițiile noastre să se ocupe de ele și avem nevoie unul de altul în încercarea de a răspunde. Deci, nu trebuie să facem separat ce putem face împreună. În cursul deslușirii și acțiunii împreună ne descoperim cu adevărat unul pe altul și prin angajamente comune noi vom crește împreună”. Astfel, noi facem următoarele afirmații și angajamente:

Noi afirmăm că omenirea formată din mulți oameni, multe națiuni, rase, culori, culturi și tradiții religioase, este o familie umană.

Prin urmare, **refuzăm** toate încercările de a crea rupturi între tradițiile religioase prin reprezentarea lor ca niște comunități care se exclud reciproc.

Noi ne angajăm să învățăm mai mult unii despre alții, să învățăm unii de la alții și să ne descoperim și să ne redescoperim unul în relație unul cu celălalt.

Noi afirmăm că la baza tuturor tradițiilor noastre religioase sunt iubirea, compasiunea, dăruirea de sine și valori care susțin viața și viața în comunitate.

Astfel noi **refuzăm** toate interpretările învățămintelor religioase care promovează dușmănia, ura sau excluderea.

Noi ne angajăm să ridicăm toate învățăturile și practicile în tradițiile noastre religioase, care alimentează viața și promovează comunitatea.

Noi afirmăm că violența și războiul nu sunt în conformitate cu învățămintele religioase și nici una din tradițiile religiei noastre nu acceptă soluționarea conflictelor prin mijloace violente.

Prin urmare: **noi refuzăm** orice violență folosită în numele religiei, toate interpretările religiei care acceptă războiul și orice încercare de a interpreta scripturile noastre pentru a susține conflicte.

Noi ne angajăm să interpretăm, să învățăm și să practicăm tradițiile noastre religioase pentru a promova pacea și armonia.

Noi afirmăm că discriminarea pe bază de rasă, caste, statut social, abilități fizice și mentale, etnie, gen etc. este inacceptabilă cu învățămintele noastre religioase. Deci noi **refuzăm** orice formă de discriminare și excludere.

Noi ne angajăm să muncim în folosul unei comunități inclusive și să luptăm împotriva interpretărilor credinței și scripturii noastre pentru a justifica discriminarea.

Noi afirmăm că dreptatea și justețea sunt în centrul vieții religioase; sărăcia, depravarea, foametea și boala sunt forțe care diminuează demnitatea și potențialul uman.

Deci **noi refuzăm** ordinea economică și politică care aduce nedreptate, inegalități și exploatarea inconștientă a pământului în folosul lăcomiei umane.

Noi ne angajăm să apărăm împreună demnitatea și drepturile umane, sociale și economice ale tuturor oamenilor și integritatea pământului.

168

Noi afirmăm că drepturile tinerilor și copiilor și darurile care ei le aduc pentru înțelegerea și practica vieții religioase, noi **refuzăm** toate încercările de a-i exclude din linia principală a vieții religioase.

Noi ne angajăm să susținem comunități inclusive care cuprind tineri și copii, pentru a-i încuraja în totalitate să-și aducă toate darurile lor vieții noastre comune.

S-a spus că o călătorie de o mie de mile începe cu un singur pas. Noi privim aceste angajamente ca niște pași făcuți spre viziunea unei lumi care va trăi în dreptate și pace. Chemăm toate comunitățile religioase să facă astfel de angajamente și astfel viziunea spiritualității va aduce vindecare și integritate lumii noastre divizate.³⁵

Este semnificativ că aceste afirmații apar din sentimentul de a urgenta nevoia oamenilor din diferite tradiții religioase să vorbească și să acționeze împreună asupra problemelor care afectează viața lor comună. Această urgență nu este simțită doar de comunitățile religioase, dar și de cei care își iau inspirația din valorile umane și spiritualități care nu sunt înțelese în termeni religioși.

35 Din documentul „Viața religioasă: un angajament și o chemare”, dezvoltat printr-un proces interreligios de către de WCC, 2005

Rugăciune interreligioasă pentru pace

O, Doamne, tu ești sursa vieții și păcii!

Lăudat fie numele tău în veci!

Noi știm că tu ne îndrumi mințile spre gânduri de pace,

Auzi rugăciunea noastră în acest timp de criză.

Puterea ta schimbă inimile.

Musulmanii, creștinii și evreii își amintesc și afirmă profund

Că sunt adepții unui singur Dumnezeu,

Copiii lui Abraham, frați și surori;

Dușmanii încep să vorbească unul cu altul;

Aceia care s-au înstrăinat își dau mâna cu prietenie;

Națiunile caută drumul păcii împreună.

Întărește determinarea noastră pentru a fi martori la aceste

Adevăruri prin modul în care trăim,

Înțelegerea care pune capăt concurenței și

Mila care nimicește ura și

Iertarea care supraviețuiește răzbunării!

Întărește pe toți oamenii să trăiască în legea iubirii tale!

(Vox Christi)

169

O, tu eternă înțelepciune

O, tu, eternă înțelepciune,

Pe care parțial o știm

Și parțial nu o știm;

O, tu, justiție eternă,

Pe care parțial o recunoaștem

Dar nu o respectăm total;

O, tu, Iubire eternă,

Pe care o iubim puțin,

Dar ne este frică să iubim prea mult;

Deschide mințile noastre

Ca să putem înțelege;

Lucrează la dorințele noastre

Ca să putem asculta;

Înflăcărează inimile noastre

Ca să te putem iubi pe tine!

(Rugăciune la o sărbătorire interconfesională a 70-a aniversare a episcopului Prof. Krister Stendahl, 21 aprilie 1991)

Să mă faci un instrument al păcii tale

Doamne, să mă faci un instrument al păcii tale,
Unde este ură, lasă-mă să semăn iubire;
Unde este rănire, iertare;
Unde este îndoială, credință;
Unde este disperare, speranță;
Unde este întuneric, lumină;
Iar unde este tristețe, bucurie.
Permite-mi să nu mai caut așa de mult
Pentru a fi consolată, ca să consolez;
Să fiu înțeles, ca să înțeleg,
Să fiu iubit, ca să iubesc,
Pentru că în a da este ce noi primim,
În iertare suntem iertați,
Și în moarte (pentru noi) suntem născuți pentru viața eternă!

(Sf. Francis din Assisi)

Pot eu deveni mereu

Pot eu deveni mereu, acum și pentru totdeauna
Un protector al celor fără de protecție,
Un ghid pentru cei care s-au rătăcit,
Un vapor pentru cei care au oceane de traversat,
Un pod pentru aceia care au râuri de trecut,
Un sanctuar pentru cei în pericol,
O lampă pentru cei fără lumină,
Un loc de refugiu pentru cei fără adăpost,
Și un servitor pentru toți cei nevoiași.

(Dalai Lama al-XIV-lea, 6 noiembrie 2000)

Fii generos

Fii generos în prosperitate și recunoscător în adversitate! Ai judecată dreaptă și chibzuit în vorbire! Fii o lampă pentru cei ce merg în întuneric și o casă pentru un străin! Fii ochii pentru cel orb și lumina călăuzitoare pentru picioarele păcătosului! Să fii un suflu de viață pentru corpul umanității, roua pentru solul inimii umane și un fruct în copacul umilinței!

(Bahd'u'llah)

Pace în lume

Dacă este pace în lume,
Trebuie să fie pace în națiuni.

Dacă este pace în națiuni,
Trebuie să fie pace în orașe.

Dacă este pace în orașe,
Trebuie să fie pace între vecini.

Dacă este pace între vecini,
Trebuie să fie pace în casă.

Dacă este pace în casă,
Trebuie să fie pace în inimă.

(Lao-Tse)

Calea spre divinitate

Dacă cineva vorbește rău de tine,
Laudă-l întotdeauna!
Dacă cineva te rănește,
Servește-i frumos!
Dacă cineva te persecută
Ajută-l în toate modurile posibile!
Vei obține
Putere imensă
Vei controla supărarea și mândria
Te vei bucura de pace, calm și serenitate,
Vei deveni divin.

(Sanami Sivananda)

Rugăciune universală pentru pace

Condu-mă de la moarte la viață;
De la falsitate la adevăr.
Condu-mă de la disperare la speranță;
De la frică la încredere.
Condu-mă de la ură la dragoste;
De la război la pace.
Lasă pacea să ne umple inimile
Lumea noastră, universul nostru.

(Săptămâna de rugăciune pentru pacea mondială, adaptare după un cântec jain)

Dă-ne pace adevărată

O, Doamne! O, stăpânul nostru! Tu ești viața eternă și pacea care dăinuie prin esența și calitățile Tale. Pacea veșnică este de la Tine și se întoarce la Tine. O, Susținătorul nostru! Dă-ne nouă viața păcii adevărate și introdu-ne în lăcașul păcii! O, tu, cel Glorios și Mărinimos! Tu ești binecuvântat și sublim!

Allahumma ya mowlana antas- salaam, wa minkas-salaam, wa ilaika yarjaus-salaam, haiyyina rabbana bis-salaam, wa adkhilna daras-salaam, tabarakta rabbana wa-ta'laitha, ya zal jalali wal ikram.

Rugăciune pentru pace

Și dacă ei înclină spre pace, tu de asemenea înclini spre pace și crezi în Dumnezeu: pentru că El este Cel care aude și știe (toate lucrurile)!

Surat 8 al-Anfal (Prăzi de război) versul 61

Cuvintele lui Buddha de bunătate

Aceasta este ce trebuie făcut

De unul care este iscusit la bunătate,

Și care știe calea păcii...

Să nu dezamăgim pe altul,

Sau să disprețuim vreo ființă în orice stare,

Nimeni prin supărare sau prin rea-voință

Să nu dorească răul altuia,

Așa cum o mamă își apără cu viața

Copilul, el doar copil,

Așa cu o inimă nemărginită

Trebuie să îndrăgim toate ființele

Radiind bunătate peste întreaga lume

Răspândind-o în sus spre ceruri

Și în jos spre adâncuri;

Afară și în nemărginire,

Eliberați de ură și de rea-voință.

Fie că suntem în picioare, mergem, stăm jos sau suntem întinși

Eliberați de amețală,

Trebuie să ne susținem această amintire.

Aceasta se spune că este sublima permanență

Nu ținând la idei fixe,

Cel cu inima pură, având claritatea viziunii,

Eliberat de toate dorințele,

Nu se naște din nou în această lume.

(Sutta Nipata, 145)

Zilele venerației

În calendarul evreiesc lângă sărbătorirea sfântă de Yom Kippur, este o perioadă de ispășire a păcatelor.

O Sursă a păcii, să ne conduci la Pace, o Pace profundă și adevărată;
să ne conduci la o vindecare, pentru a cunoaște tot ce ne duce către război
Cu noi și cu alții.
Fie ca faptele noastre să ne înscrie în Cartea vieții și binecuvântării,
Dreptate și pace!
Sursa noastră de pace, binecuvântează-ne pe noi cu pace!

Chaim (ed). Porțile pocăinței

Rugăciune interreligioasă înaintea Summit-ului Mondial de Pace al Mileniului

Să ne îngropăm armele de război,
Încât să se transforme în flori ale liniștei și ale bucuriei;
Să punem armele jos,
Să ne ridicăm brațele către Creator!
Rugăciunile noastre și meditația să transforme această lume
Într-o grădină de permanentă bucurie;
Fiecare din noi să răspândească Lumină și iubire
Aducând pace întregii lumi!

(Rajinder Singh Ji Maharaj)

Rugăciune la locul exploziei atomice la Hiroshima, Japonia

Ție, Creator al naturii și umanității, în adevăr și frumusețe, mă rog:
Ascultă vocea mea, este vocea victimelor tuturor războaielor și violenței între oameni și națiuni,
Ascultă vocea mea, este a tuturor copiilor care suferă și vor suferi când oamenii își pun credința în arme și război.
Ascultă vocea mea când te rog să insufli în inimile tuturor oamenilor înțelepciunea păcii, puterea dreptății și bucuria prieteniei.
Ascultă vocea mea, eu vorbesc pentru multitudinile din fiecare țară și fiecare perioadă din istorie care nu vrea război și sunt gata să meargă pe calea păcii.
Ascultă vocea mea și dă-ne puterea de a răspunde mereu urii cu iubire, nedreptății cu totală dedicație pentru dreptate, nevoii cu dăruirea de sine, războiului cu pace!

(Papa Ioan Paul al II-lea)

Să fie pace

Să fie pace, o, fiule, nu lăsa războiul să predominie
Pune jos sulita ta și las-o ca o dovadă
Că posteritatea ta poate fi păstrată!
Du-te la bunicul tău – la Auruia-
Ca el să te instruiască în korero.

Nu accepta să fie război; un om al războiului nu se satură niciodată;
Ci lasă-l pe fiul meu să fie un om al înțelepciunii și al învățării,
Un păstrător al tradiției în casa sa!
Să nu fie război!
Plantează adânc spiritul păcii
Ca regula ta să fie cunoscută –
Țara păcii dorită de toți!

(Un cântec din insula Rarotonga, Polinezia)

Inima mea a devenit capabilă

Inima mea a devenit capabilă de toate formele;
Este o pajiște pentru gazele și o mănăstire pentru călugări creștini,
Un templu pentru idoli și Ka'ba pelerinului,
Tablele Legii și cartea Coranului
Eu fac profesiunea de credință a Iubirii și indiferent de direcția
Pe care o ia, Iubirea este religia și credința mea.

(Ibn Arabi, 1165-1240)

Jocul de rol

Jocul de rol este un mod util de a ajuta participanții să vadă lucrurile dintr-o altă perspectivă.

„Mergi o milă în pantofii mei” este un sfat bun. Copiii noștri vor învăța să-i respecte pe ceilalți dacă ei își imaginează că sunt în locul altora.³⁶

Jocul de rol este și interesant și util, deoarece provoacă participanții să se ocupe de probleme complexe care nu au un singur răspuns „corect” și să folosească o varietate de abilități.

Exercițiile joc de rol necesită pregătire și sensibilitate în execuție, dar munca tinde să fie rentabilă având în vedere motivația și realizarea participanților.

Este important să se definească obiectivele, determinând ce subiecte trebuie să includă exercițiul. Este esențială identificarea unei probleme legată de tema aleasă și găsirea unui cadru pentru personaje. Este bine ca decorul să fie real, dar nu este necesar.

Se definesc țelurile personajelor și ce se întâmplă dacă personajul nu le atinge. Pregătiți informații pentru fiecare personaj!

Antrenați toți participanții în scenariu prin descrierea decorului și a problemei! Să le dați informații despre personaje: obiectivele și informații de fond! Determinați câți dintre participanți au făcut deja joc de rol și explicați cum va funcționa pentru acest exercițiu!

Participanții care vor interpreta personajele au nevoie de câteva momente să studieze personajul și să intre în rol pentru exercițiu. Participanții pot avea rețineri în privința personajului pe care trebuie să-l interpreteze sau în legătură cu motivele lor. Este bine să se știe acest lucru înainte de a începe jocul de rol.

Jocul de rol trebuie urmat de o discuție pentru ca participanții să definească ce au învățat și să consolideze acest lucru. Aceasta se poate face într-o discuție, printr-un moment de reflecție sau să se scrie individual în jurnalul de învățare. Aceia care interpretează personaje pot vorbi despre personajul lor și să împărtășească ce au simțit într-adevăr sau vorbind în numele personajului. Cei care au observat pot pune întrebări personajelor, atât personajului - uneori numit „loc fierbinte”, cât și interpretului personajului – cum s-au simțit în acel rol.

Unele jocuri de rol sunt prezentate aici, dar odată cu practica vă puteți crea destul de ușor joc de rol în jurul unor probleme/evenimente!

36 Neil Kurshan, Crescându-ți copilul pentru a fi un Mensh, cap.4, 1987

Joc de rol fișa 1

Punjama este o fată de 17 ani. Ea locuiește cu tata, mama și 2 frați. Fiind singura fată, părinții o protejează mult și nu-i permit să aibă un prieten. Familia ei este foarte conservatoare și respectă toate obiceiurile culturale și religioase. Punjama îl cunoaște pe Matthew, fratele celei mai bune prietene și începe să se întâlnească cu el fără știrea părinților și a fraților. Matthew nu aparține religiei lui Punjama și nici nu este din aceeași țară.

Într-o zi unul din frații ei o vede pe stradă de mână cu Matthew și le spune părinților. Ei se supără pe ea și așteaptă să vină acasă. Când a ajuns acasă, mama a început să țipe la ea, spunând că era o rușine pentru ei și nu merită să mai fie fata ei. Frații sugerează s-o închidă în casă ca să nu-l mai poată vedea pe Matthew. Tatăl foarte supărat se repede la ea și o pălmuește, ea fuge în cealaltă cameră, dar frații o urmăresc și o aduc înapoi la părinți.

Joc de rol fișa 2

Sarah, Lina și Lucy sunt cele mai bune prietene la școală. Sunt mereu împreună și le place să râdă de fetele timide sau care fac lucruri care nu le plac lor.

Farzina și Laura sunt nou venite la școală. Ele nu au mulți prieteni, dar sunt prietenoase cu ceilalți elevi. Într-o zi, Farzina și Laura jucau baschet pe teren când s-au apropiat Sarah, Lina și Lucy.

Le-au cerut celor două să plece de pe teren, deoarece doreau să joace și ele. Farzina a spus că de abia au început să joace și mai durează. Sarah s-a supărat și a împins-o, Farzina a împins-o înapoi pe Sarah, apoi Lina și Lucy au intervenit și ele în bătaie. Laurei i-a fost frică că o rănesc pe Farzina și a aruncat cu putere mingea în capul lui Sarah care a căzut. Sarah s-a supărat, s-a ridicat și s-a dus direct la Laura s-o lovească.

Fișe - știri de pace

Aceste fișe sunt folosite cu activitatea Știri de pace la pagina 93. Scopul acestor fișe este să descrie situații care implică lipsa de respect sau/și discriminarea, pentru care participanții trebuie să găsească soluții pozitive. Participanții trebuie să relateze în legătură cu soluția lor, ca și cum ar fi o știre de prima pagină/senzațională într-un buletin de știri la TV. Ei vor prezenta titlul știrii, interpretând situația și/sau intervievând oamenii implicați.

Poți scrie propriile tale fișe cu știri de pace despre situații legate de probleme din orașul sau vecinătatea ta!

Știri de pace fișa 1

5% din populația orașului tău o reprezintă imigranții. Cu câteva săptămâni în urmă, au avut loc incidente violente între imigranți și populația locală.

Trei copii de imigranți dintr-un cartier din orașul tău au fost prinși când furau o sacoșă într-un magazin. Localnicii s-au revoltat spunând că nu este prima dată când se întâmplă acest lucru și că ei nu vor ca imigranții să mai locuiască în vecinătatea lor.

Au fost tensiuni între localnici și imigranți care au dus la confruntări violente. Localnicii au cerut guvernului să mute imigranții în alt loc și ei să aibă propria lor vecinătate. Au argumentat că nivelul de criminalitate și nesiguranță a crescut odată cu venirea mai multor imigranți.

Imigranții s-au plâns că există discriminare împotriva lor și nu este ușor pentru ei să obțină locuri de muncă și să se integreze în societate. Ei au protestat în fața primăriei în fiecare zi săptămâna trecută.

Guvernul a găsit o soluție, iar știrea zilei este...

177

Știri de pace fișa 2

Trei elevi noi au sosit la școala ta. Ei sunt din altă țară și au credințe religioase diferite decât majoritatea elevilor. Părinții lor s-au plâns la școală că mâncarea servită la cantină pentru prânz, nu este în conformitate cu cerințele vegetariene ale regimului copiilor lor.

Au cerut ca școala să asigure și o variantă vegetariană. Totuși, directorul nu a acceptat acest lucru, argumentând că este mult mai scump pentru școală să asigure mâncare diferită doar pentru trei elevi și nu este buget alocat în acest scop. El a propus ca elevii să-și aducă mâncarea de acasă. Familia a acuzat școala de comportament rasist și l-au amenințat pe director că vor da școala în judecată dacă nu se va asigura copiilor lor meniu vegetarian.

Situația a fost soluționată și soluția este știrea zilei...

Știri de pace fișa 3

Într-o țară care încearcă să țină separe religia și statul, o fată de 13 ani a început să vină la școală purtând hijab, inclusiv un văl care îi acoperea fața.

Ea spune că acum, când a ajuns la pubertate, trebuie să se acopere. Consideră că acest lucru nu reprezintă nici o diferență în modul ei de a învăța.

Totuși, dirigintele a trimis-o acasă și i-a spus să nu mai vină până nu renunță la hijab. A spus că poate prezenta un pericol, de exemplu, în laboratoarele de științe și aduce și că aduce religia în școala care este laică.

Părinții fetei insistă ca ea să vină la școală în hijab și au amenințat cu tribunalul.

Aceasta s-a rezolvat și soluția este știre de senzație...

Știri de pace fișa 4

O școală este în alertă în legătură cu sosirea unui mare număr de elevi, care de abia au sosit în țară.

Acești tineri nu vorbesc bine limba țării sau nu o știu deloc. Ceilalți elevi sunt îngrijorați că nu vor mai avea o educație bună, deoarece profesorii vor încerca să se ocupe de cei care nu înțeleg.

Le este teamă că standardele vor scădea și nu vor ajunge la colegiile unde ei doresc.

Au început să se poarte urât cu cei noi veniți și să reclame la profesori.

Aceasta s-a rezolvat, soluția este știrea zilei...

Rezumatul Convenției privind Drepturile Copilului (articolelele 1-42)

În convenție cuvântul „copil” înseamnă „orice persoană sub 18 ani”.

Articolul 1

Oricine sub 18 ani are toate drepturile din această convenție.

Articolul 2

Convenția se aplică oricui, indiferent de rasă, religie, abilități, indiferent ce spun sau gândesc sau indiferent de tipul de familie din care provin.

Articolul 3

Toate organizațiile care se ocupă de copiii trebuie să lucreze pentru ceea ce este mai bine pentru fiecare copil.

Articolul 4

Guvernele trebuie să asigure aceste drepturi pentru copii.

Articolul 5

Guvernele trebuie să respecte drepturile și responsabilitățile familiilor în a îndruma și în a conduce copiii, astfel când cresc să învețe să-și folosească drepturile lor cum trebuie.

Articolul 6

Toți copiii au dreptul la viață. Guvernele trebuie să asigure supraviețuirea lor și o dezvoltare sănătoasă.

Articolul 7

Toți copiii au dreptul să aibă un nume înregistrat legal, dreptul la o naționalitate și dreptul să știe că părinții trebuie să-i îngrijească pe cât posibil.

Articolul 8

Guvernele trebuie să respecte dreptul copilului la un nume, o naționalitate și legături de familie.

Articolul 9

Nu trebuie să fie despărțiți copiii de părinții lor, decât dacă este spre binele copilului, de exemplu dacă un părinte își maltratează sau neglijează copilul. Copiii ai căror părinți s-au despărțit au dreptul să rămână în contact cu ambii părinți, dacă acest lucru nu le dăunează.

Articolul 10

Famiile care trăiesc în țări diferite trebuie să poată circula între aceste țări, astfel încât părinții și copiii să rămână în contact sau să se întoarcă împreună ca o familie.

Articolul 11

Guvernele trebuie să ia măsuri pentru a opri scoaterea ilegală a copiilor din țara lor.

Articolul 12

Copiii au dreptul de a spune ce gândesc că s-ar putea întâmpla, atunci când adulții iau decizii care îi afectează pe ei, părerea lor trebuie luată în considerare.

Articolul 13

Copiii au dreptul să primească și să împartă informații, atât timp cât informația nu le dăunează lor ori celorlalți.

Articolul 14

Copiii au dreptul să creadă ceea ce vor și să-și practice religia, atât timp cât nu-i opresc pe alții să se bucure de drepturile lor.

Articolul 15

Copiii au dreptul să se întâlnească și să se alăture unor grupuri și organizații dacă acest lucru nu oprește pe alți oameni să se bucure de drepturile lor

Articolul 16

Copiii au dreptul la intimitate. Legea trebuie să-i protejeze împotriva atacurilor asupra modului lor de viață, numelui, familiilor și caselor lor.

Articolul 17

Copiii au dreptul la informații corecte din partea mass-media. Televiziunea, radioul și presa trebuie să asigure informații pe care copii le pot înțelege și nu promovează material care pot dăuna copiilor.

Articolul 18

Ambii părinți își împart responsabilitatea creșterii copiilor lor și vor lua în considerare ce este mai bine pentru fiecare copil. Guvernele vor ajuta părinții, asigurând servicii pentru a-i sprijini, în special dacă ambii părinți lucrează.

Articolul 19

Guvernele trebuie să asigure îngrijirea corespunzătoare a copiilor, să-i protejeze de violență, abuz și neglijență din partea părinților sau a persoanelor care au grijă de ei.

Articolul 20

Copiii care nu pot să fie îngrijiți de familiile lor, trebuie îngrijiți corespunzător de oameni care le respectă religia, cultura și limba.

Articolul 21

În cazul adopției, prima grijă este ce este mai bine pentru ei. Aceleași reguli se aplică indiferent dacă se face adopția în țara unde s-au născut sau sunt luați să trăiască în altă țară.

Articolul 22

Copiii care vin în țară ca refugiați, trebuie să aibă aceleași drepturi ca cei născuți în aceea țară.

Articolul 23

Copiii cu orice tip de dizabilități vor avea îngrijire specială și suport pentru a duce o viață independentă.

Articolul 24

Copiii au dreptul la îngrijire medicală de bună calitate, la apa potabilă curată, la hrană sănătoasă și la un mediu înconjurător curat, astfel încât să rămână sănătoși. Țările bogate ar trebui să ajute pe cele mai sărace să atingă acest lucru.

Articolul 25

Trebuie analizată regulat situația copiilor îngrijiți de autoritatea locală și nu de părinți.

Articolul 26

Guvernul trebuie să asigure fonduri suplimentare pentru familiile nevoiașе.

Articolul 27

Copiii au dreptul la un standard de viață care să fie conform nevoilor lor fizice și mentale. Guvernul trebuie să ajute familiile care nu-și pot permite acest lucru.

Articolul 28

Copiii au dreptul la educație. Disciplina în școli trebuie să respecte demnitatea umană. Educația primară trebuie să fie gratuită. Țările bogate trebuie să ajute pe cele sărace în realizarea acestui lucru.

Articolul 29

Educația trebuie să dezvolte în totalitate personalitatea și talentele copilului. Trebuie să încurajeze copiii să-și respecte părinții, cultura lor și alte culturi.

Articolul 30

Copiii au dreptul să învețe, să folosească limba și tradițiile familiilor lor, indiferent dacă acestea reprezintă o majoritate sau nu.

Articolul 31

Toți copiii au dreptul să se relaxeze, să se joace și să participe la o gamă largă de activități.

Articolul 32

Guvernul trebuie să protejeze copiii de muncă periculoasă sau care le dăunează sănătății sau educației.

Articolul 33

Guvernul trebuie să asigure moduri de a proteja copiii de droguri periculoase.

Articolul 34

Guvernul să apere copiii de abuz sexual.

Articolul 35

Guvernul trebuie să se asigure că copiii nu sunt răpiți sau vânduți.

Articolul 36

Copiii trebuie protejați de orice activitate care dăunează dezvoltării lor.

Articolul 37

Copiii care încalcă legea nu trebuie tratați cu cruzime. Nu trebuie închiși cu adulții și trebuie să poată avea contact cu familiile lor.

Articolul 38

Guvernele nu trebuie să permită copiilor sub 15 ani să se înroleze în armată. În zonele de război primesc protecție specială.

Articolul 39

Copiii care au fost neglijăți sau abuzați trebuie să primească ajutor special pentru a-și reface respectul de sine.

Articolul 40

Copiii acuzați de încălcarea legii vor primi ajutor juridic. Condamnările la închisoare pentru copii trebuie utilizate doar pentru cazurile cele mai serioase.

Articolul 41

Dacă într-o țară legile apără mai bine copiii decât articolele Convenției, atunci sunt valabile acele legi.

Articolul 42

Guvernul trebuie să facă cunoscută convenția tuturor părinților și copiilor.

Rezumatul Declarației Universale a Drepturilor Omului

Adoptată de Adunarea generală a ONU în 1948

Fiecare...

Se naște liber și trebuie tratat în același mod.

Este egal indiferent de limbă, sex, culoare, credință, naționalitate.

Are dreptul la viață și să trăiască în libertate și siguranță.

Are dreptul de a nu fi ținut în sclavie.

Are dreptul să nu fie rănit sau torturat.

Are dreptul de a fi recunoscut în fața legii.

Are dreptul de a fi tratat egal în fața legii.

Are dreptul de a cere ajutor juridic când drepturile nu-i sunt respectate.

Are dreptul de a nu fi arestat sau închis nevinovat sau să fie exilat.

Are dreptul la o judecată corectă.

Are dreptul la prezumpția de nevinovăție până când se dovedește că este vinovat.

Are dreptul la intimitate/sferă privată.

Are dreptul de călătorie în țara sa și din și spre propria țară.

Are dreptul la azil în altă țară pentru a scăpa de persecuție.

Are dreptul la o naționalitate.

Are dreptul de a alege cu cine se căsătorește și își întemeiază o familie.

Are dreptul la proprietate.

Are dreptul la libertate de gândire și credință.

Are dreptul la libertatea de opinie și exprimare.

Are dreptul să se întâlnească cu alții.

Are dreptul să participe la guvernare și să voteze.

Are dreptul la securitate socială.

Are dreptul să muncească, să fie plătit egal, să aibă condiții de muncă sigure și dreptul de a se înscrie în sindicat.

Are dreptul la odihnă și timp liber și sărbători.

Are dreptul la un standard de viață adecvat, hrană, casă, haine și asistență medicală.

Are dreptul la educație.

Are dreptul de participare la viața culturală a comunității.

Este îndreptățit la un ordin social și internațional pentru realizarea acestor drepturi.

Are dreptul de a-și asuma responsabilități necesare pentru a respecta drepturile celorlalți.

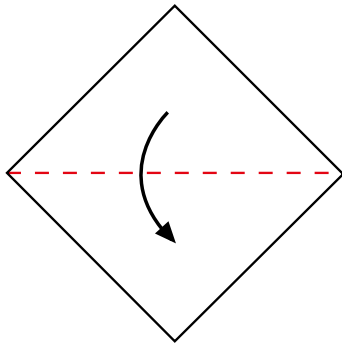
Nimeni nu are dreptul de a face un act care vizează distrugerea acestor drepturi.

Cum să confecționezi un cocor din hârtie

Sursa: <http://www.sadako.org/foldingcranes.htm>

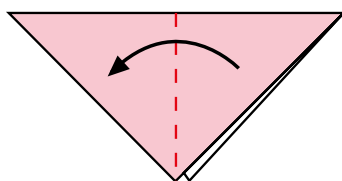
Pasul 1

Se împăturește foaia în jumătate pe diagonală.

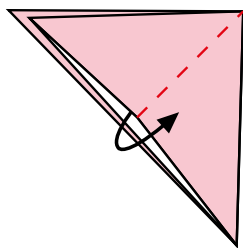
Pasul 2

Se împăturește din nou în jumătate pe diagonală.

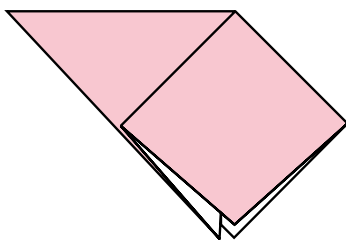
Pasul 3

Se desface buzunarul din interior și se pliază pentru a face un pătrățel.

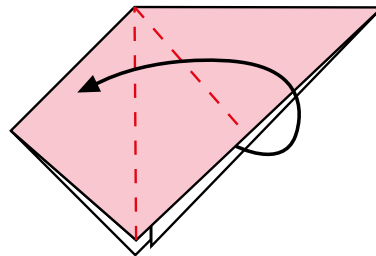
Pasul 4

Îl întoarceți.

Pasul 5

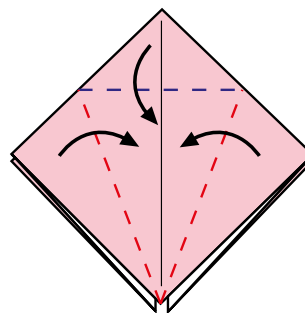
Se repetă pasul 4.

Pasul 6

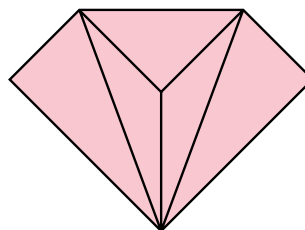
Aici este partea înșelătoare (peste care tehnic se poate sări până la pasul 9).

Se îndoaie colțurile din stânga și dreapta spre linia de centru de-a lungul liniei roșii, apoi se împăturește colțul de sus pe linia albastră. Notați că se fac îndoituri doar pentru a crea o cută.

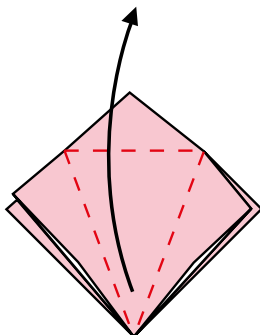
Pasul 7

Figura trebuie să arate astfel.

Pasul 8

Acum deschideți buzunarul prin împingerea în sus a colțului de jos și pliați spre interior de-a lungul cutoi. (unele cutoi vor fi inversate).

Pasul 11

Asigurați-vă că aveți partea dreaptă cu fața în sus, pliați pe linia punctată folosind doar stratul de sus.

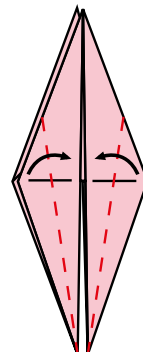
Pasul 9

Figura trebuie să arate așa. Atenție: însemnați curat marginile și colțurile. Întoarceți și faceți același lucru. (pașii 6,7,8).

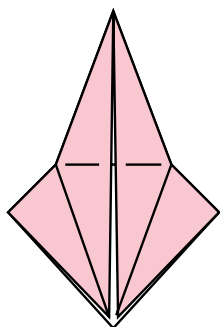
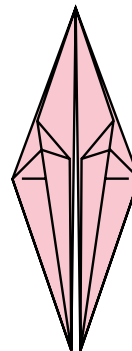
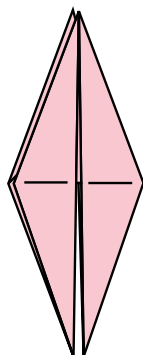
Pasul 12

Figura trebuie să arate astfel. O întoarceți.

Pasul 10

Acum aveți baza. Sunteți la jumătatea drumului, restul este foarte ușor.

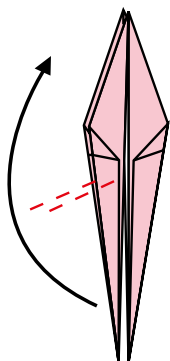
Pasul 13

Procedați la fel ca la pasul 11. Este mai greu de îndoit? Aproape că ați terminat.

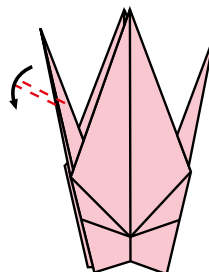

Pasul 14

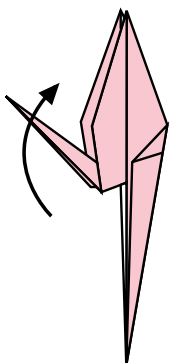
Întoarceți cuta pe liniile punctate pentru a face capul.

Pasul 17

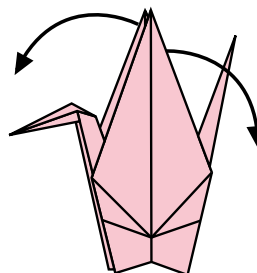
Întoarceți cuta/ pliul pe liniile punctate pentru a forma ciocul. Putem alege lungimea ciocului.

Pasul 15

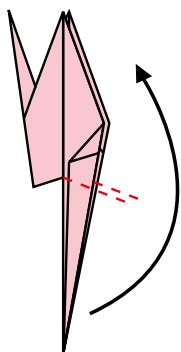
Deschideți ușor partea și ridicați partea capului în sus așa.

Pasul 18

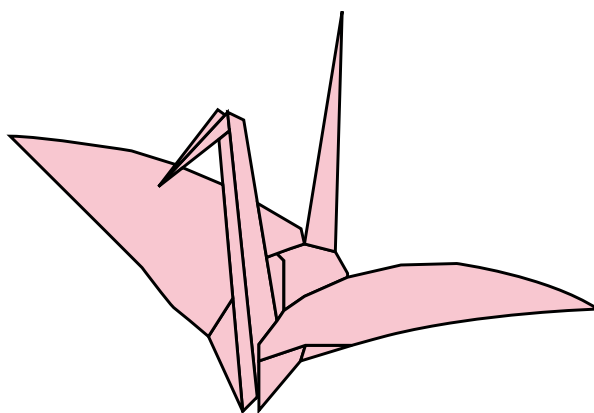
Îndoți aripile în exterior în poziție corespunzătoare. Puteți sufla ușor aer în interior de la bază.

Pasul 16

Aduceți-l sus la acest punct și apăsați. Faceți același lucru pentru a forma coada.

Pasul 19

Cocorul este terminat.

Secțiunea 6

Am procedat astfel:

Cum am folosit „Învățând să trăim împreună” și metodele programului în diferite regiuni și contexte, cu oameni aparținând unor culturi și credințe diferite.

187

Procesul de dezvoltare a acestor resurse este unul de lungă durată. Este fructul cooperării dintre oameni aparținând unor culturi și religii diferite. „Învățând să trăim împreună” a fost experimentat în cinci regiuni, 10 țări și în diferite contexte, cu mai mult de 300 de participanți din Argentina, Azerbaijan, Bolivia, Canada, Columbia, Costa Rica, Danemarca, Ecuador, El Salvador, Finlanda, Ghana, Guatemala, Honduras, India, Israel, Japonia, Iordania, Kenia, Libia, Insulele Maldive, Nepal, Panama, Spania, Sri Lanka, Suedia, Marea Britanie, Tanzania și Venezuela.

Reprezentanți ai Religiiilor Tradiționale Africane, Baha, ai budismului, ai creștinismului sau ai hinduismului, ai tradițiilor indigene, ai religiilor islamice și iudaism, ai membrilor Brahma Kumaris și oameni cu o tradiție religioasă seculară au participat la seminarii, având astfel posibilitatea să învețe unii despre alții. Aceste resurse au fost îmbogățite chiar prin implementarea lor, ceea ce a avut drept rezultat un pachet de resurse flexibile, dar foarte bine structurate, cu un focus global care încurajează implementarea pe plan local.

Experiențele câștigate la fiecare seminar au fost centralizate în aceasta versiune finală: inputuri ale celor ce au facilitat experimentele; sugestii ale adulților care au participat la întâlniri paralele; recomandări de la experți în educație, etică și interculturalitate și de la membri GNRC și descoperirile pe care le-am făcut în timpul workshops-urilor.

În paginile următoare, veți găsi câte o descriere a fiecărui workshop-test, metodele folosite, ceea ce participantii au învățat, impactul cursului și principalele inputuri încorporate în pachetul de resurse. Veți vedea cum fiecare workshop a contribuit la rezultatul final. Veți putea să înțelegeți procesul prin care am trecut începând cu primul workshop și cum fiecare dintre ele a contribuit la crearea unor materiale interreligioase și interculturale care pot fi folosite în diferite condiții.

Această secțiune vă va facilita o înțelegere mai bună a modalității în care programul a fost folosit în cadrul diferitelor grupuri religioase și vă va ajuta să îl utilizați.

Vă invităm să păstrați o evidență a experiențelor dvs. folosind pachetul de resurse și ținând cont de impactul pe care l-a avut asupra participanților. Sperăm că va deveni o resursă folosită prin care organizația dvs. va putea documenta programul de educație etică și va revizui procesul de învățare al participanților.

Workshop pe tema educației etice

Lindigö, Suedia

18-20 noiembrie 2005

Timp de trei zile, participanți din Danemarca, Finlanda, Suedia și Regatul Unit s-au strâns laolaltă pentru a discuta chestiuni legate de *respect, empatie și responsabilitate*. Participanții au fost împărțiți în trei grupe, câte una pentru fiecare din aceste valori. Fiecare grupă, formată din copii și adulți, a discutat câte unul dintre aceste concepte, cum se aplică în societatea lor și cum poate fi promovat.

Prima grupă a explorat conceptul de **empatie** din diferite perspective. Analizând imagini reprezentând suferința, lipsa de respect, ura, iubirea, înțelegerea și grija, participanții au fost motivați să aprofundeze importanța empatiei în societatea noastră, nevoia unor practici de încurajare a compasiunii și respectului pentru alții.

Mergând unii în pantofii celorlalți la propriu și prin exerciții de încredere (în care participanții erau legați la ochi),

aceștia au descoperit ce înseamnă să fii empatic și cum aceasta, la rândul ei, poate conduce la acțiuni de ajutorare a altora. Un studiu de caz despre problemele imigrării în Europa ne-a furnizat bazele unei discuții despre empatie în societate.

A doua grupă s-a ocupat de valorile **responsabilității**. Participanții au analizat rolurile, punctele de vedere și experiențele sociale din propria perspectivă. Au discutat despre problemele care afectează țările nordice și responsabilitățile individuale și colective pe care le au ca și cetățeni. Prin studii de caz și discuții, călătoria i-a ajutat să-și cunoască abilitatea de a răspunde nedreptăților și de a veni în întâmpinarea nevoile țărilor lor.

Ultimul grup a lucrat la tema **respectului**. După ce au discutat despre ce înseamnă respectul, cum este dezvoltat și cum este încălcat, participanții au pregătit un film animat pe această temă, folosind materiale simple, cum ar fi pixuri, carton și foarfece. Această metodă a pus în valoare creativitatea și gândirea critică în raport cu propriul comportament al participanților.

Workshopul s-a încheiat cu o rugăciune interreligioasă pregătită de participanți, în care fiecare dintre ei s-a rugat, a cântat sau a recitat un text din propria lor religie. A fost un moment în care au putut medita asupra propriilor participări, învățări și experiențe.

Învățare și impact

Participanții au simțit că discuțiile acestea le-au lărgit aria de înțelegere a unora dintre problemele sociale cu care se confruntă astăzi țările nordice. Interacțiunea cu oameni aparținând unor religii diferite i-a provocat să-și schimbe punctul de vedere și i-a ajutat să înțeleagă cât de importante sunt valorile evidențiate în interacțiunea cu oamenii. Alte momente ale învățării au constatat în importanta de a te pune în locul altuia și de a pune sub semnul întrebării prejudecățile cuiva.

190

Cum a contribuit acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Aceasta a fost prima dată când materialul creat a fost testat și la acest moment doar secțiunea introductivă fusese scrisă. Evaluarea workshopului a adus în discuție numeroase puncte de studiu importante care au ajutat la ajustarea conținutului pachetului de resurse. Acestea sunt principalele idei incluse în versiunea finală:

- > Metodele active și participative sunt de bază în cultivarea valorilor etice.
- > Oferiți-le copiilor și tinerilor un spațiu propriu pentru a învăța împreună!
- > Valorile nu trebuie să fie luate separat, ci interconectate.
- > Pachetul de resurse ar trebui să aibă o abordare mai regională și ar trebui creat un spațiu pentru resurse și informații regionale
- > Pachetul de resurse trebuie să aibă în vedere problemele sociale și să-i ajute pe copii și tineri să înțeleagă problemele societății lor.
- > Valorile se pot dobândi doar prin cultivare, ele nu pot fi învățate.
- > Este nevoie de mai mult spațiu prin care oamenii își pot dezvolta spiritualitatea.
- > Includeți resurse, cum ar fi schițe de activități, povești și studii de caz!

Informații despre workshop	
Locație	Institutul Ecumenic, Lindigö
Numărul de participanți/formatori	33/3
Numărul de adulți	27
Numărul de persoane tinere (15-19 ani)	6
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	engleza
Țările de origine ale participanților	Chile, Ecuador, Danemarca, Finlanda, India, Israel, Japonia, Iordania, Sri Lanka, Suedia, Regatul Unit, Republica Tanzania
Convingerile religioase ale participanților	budism, creștinism, hinduism, islamism, iudaism, oameni cu o gândire seculară
Tehnici pedagogice	Arte Impărtășirea de experiențe Mese rotunde

Workshop despre migrație și strămutare

Bogota, Columbia

5-8 decembrie 2005

Copii, tineri și adulți din Argentina, Bolivia, Columbia, Ecuador și Venezuela s-au reunit timp de patru zile pentru a discuta cum *respectul, empatia, reconcilierea și responsabilitatea* pot fi aplicate contextului propriilor țări, și mai ales aspectelor de strămutare și migrare care afectează regiunea andină.

Acest workshop a fost proiectat pentru educatori care să învețe activități și metodologii noi și practice, bazate pe valorile propuse și să solicite sugestii pentru dezvoltarea ulterioară a pachetului de resurse.

Pe parcursul primei zile, participanții și-au explorat propria **identitate**. Ei au descoperit mai multe despre ei în relație cu alții, desenându-și arborele genealogic care le explică originea, cine sunt și ce doresc să obțină în viață. Pentru explorarea conceptului de înțelegere reciprocă, s-a folosit de asemenea o activitate dinamică de găsire a **asemănărilor și diferențelor**.

Empatia a fost abordată în cadrul unei activități în care participanții au meditat asupra propriilor sentimente. Acest exercițiu i-a ajutat să se conecteze cu Pământul și cu oamenii din jurul lor. Punându-se fizic în locul altcuiva, participanții au putut să reflecteze asupra importanței empatiei. După activități, o discuție a dezvăluit dificultățile pe care le avem în a fi empatici cu cei care ne-au încălcat drepturile. Participanții au reflectat asupra nevoii de a **vedea umanul din altcineva**, chiar dacă acesta a comis crime îngrozitoare.

Prin analiza procesului de **reconciliere**, participanții au înțeles că orice conflict este o parte a realității noastre și că este nevoie **să soluționăm conflictele în mod pașnic**. Participanții au folosit un studiu de caz despre reconciliere și au subliniat importanța **dialogului** atunci când oamenii trăiesc împreună.

În ultima zi, participanții au analizat problema strămutării în altă regiune. Rolul și responsabilitățile fiecărui actor social au fost analizate. Aceasta a condus la un plan de acțiune pentru a implementa educația etică în contextul strămutării. Workshopul a început în fiecare dimineață cu rugăciuni pentru pace, la care participanții au cântat și s-au alăturat în momente de reculegere.

Învățare și impact

După fiecare activitate, grupul s-a reunit pentru a internaliza valorile și a reflecta asupra studiului. Majoritatea adulților au considerat workshopul foarte inspirat și și-au exprimat interesul de a învăța cum să-și dezvolte programele de educație etică bazate pe metode participative. În timp ce reflecta asupra dificultăților de a fi empatic și plin de compasiune cu cei care generează acte violente, unul dintre copii le-a atras atenția adulților cu întrebarea „Unde este Dumnezeu aici?”. El i-a invitat pe participanți să vadă omenia celorlalți și să ierte pentru a aduce pace în societate.

Cum a contribuit workshopul la dezvoltarea pachetului de resurse?

Rezultatele workshopului, metodele folosite, contribuțiile participanților și reflecțiile grupului au contribuit în egală măsură la crearea unor noi module din pachetul de resurse. Acestea reprezintă principalele puncte incluse în versiunea finală a pachetului de resurse:

- > Amestecul dintre adulți și copii este benefic în anumite activități.
- > Introduceți unele activități dinamice și participative și unele exerciții de muzică, jocuri, jocuri de rol și film!
- > Cele patru valori pot fi alcatuite în module pentru a da flexibilitate și pentru a facilita interconexiunea dintre ele.
- > Împărtășirea de experiențe și timpul acordat reflectării au fost apreciate și ar trebui să devină priorități.
- > Importanța metodologiei care dă posibilitatea copiilor să se descopere unii pe alții, să reflecteze asupra lor și asupra lumii.

Descrierea workshop-ului	
Locație	Centrul de îngrijire San Pedro Claver, Bogota
Numărul de participanți/formatori	49/4
Numărul de adulți	35
Numărul de persoane tinere (9-13 ani)	5
Numărul de persoane tinere (14-18 ani)	9
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	spaniolă
Țările de origine ale participanților	Argentina, Bolivia, Columbia, Ecuador, Franța și Venezuela
Convingerile religioase ale participanților	creștină: anglicană, catolică, luterană, menonită și prezbitariană
Tehnici pedagogice	Împărtășirea de experiențe Jocuri Meditație Mese rotunde

Să construim împreună tânărul GNRC

Geneva, Elveția

13-15 iulie 2006

Un workshop internațional cu reprezentanți din Azerbaijan, Columbia, Honduras, India, Israel, Iordania, Kenia, Liban, Sri Lanka, Suedia, Regatul Unit și Republica Tanzania a fost organizat ca un prim workshop de testare a primei versiuni a materialului complet.

Tineri cu vârsta cuprinsă între 15 și 16 ani s-au angajat în discuții despre propria lor identitate religioasă. Împărtășindu-și înțelegerea religiilor și a practicilor religioase, ei au participat la dialoguri intense care i-au ajutat să se conecteze între ei. S-au organizat **vizite inter-religioase**, ceea ce la dat posibilitatea participanților să fie puși în postura celorlalți.

În timpul **pictării tricourilor**, participanții au reflectat asupra relațiilor cu ceilalți în situații cu care se confruntă. Ei și-au exprimat dorința de a aduce pace în lume prin unitate, grijă, dragoste și respect. **Grupurile** au avut ca **obiectiv** respectul reciproc în școli, familii și vecinătății și acest lucru i-a ajutat să analizeze felul cum respectul poate fi aplicat în mod concret.

195

O seară culturală a fost organizată cu participarea unor tineri din Geneva. Participanții au avut posibilitatea să împărtășească informații despre culturile și convingerile religioase personale. Reprezentanții tinerilor din Israel au lăsat un mesaj de pace când au vorbit despre activități în care s-au implicat pentru a întreține coexistența și înțelegerea reciprocă în cadrul comunității lor din Israel.

Pe parcursul ultimei zile, participanții au învățat despre diferite tipuri de conflicte și despre cum acestea pot evolua în situații violente. Ei au reflectat asupra nevoii unei **atitudini de reconciliere** care să-i ajute să modifice aceste conflicte. Unul dintre tineri a provocat grupa, întrebându-i ce ar face dacă ar fi victimele unei acțiuni violente.

Unii participanți și-au amintit experiențe în care le-a fost greu să răspundă pașnic și au remarcat că violența reprezintă ceva greu de evitat. În timpul discuțiilor, un participant din India a subliniat cum Ghandi a adus pacea în țara lui printr-o **rezistență pașnică**. În final, participanții au reflectat asupra nevoii de a cultiva pacea pentru a putea răspunde situațiilor dificile.

La finalul workshopului, participanții s-au angajat să susțină întruniri cu alți tineri și să discute cu aceștia despre valorile explorate în timpul sesiunii.

Învățare și impact

Majoritatea participanților au considerat că vizitele interreligioase sunt extrem de benefice și că largesc conștientizarea convingerilor religioase ale altor oameni. Seara culturală i-a ajutat să se conecteze cu realitățile altora și să înțeleagă culturi și identități diferite. După workshop, participanții din Kenia și Republica Tanzania au început Cluburi ale Păcii în școlile lor de acasă. Participanții din Azerbaidjan și-au împărtășit cunoștințele cu grupul tinerilor din Baku, iar participanții din Iordania și Liban și-au împărtășit cunoștințele cu cei din programul „Fisher” din Iordania.

Cum a contribuit acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Pentru prima dată, modulele de învățare au fost testate într-un mediu multicultural și multireligios. Aceasta ne-a permis identificarea limitelor și a provocărilor din implementarea pachetului de resurse. Iată principalele puncte încorporate în pachetul de resurse:

- > Asigurarea unei tranziții ușoare între primul și al doilea modul.
- > Sesiuni separate pentru adulți pentru a-i familiariza cu pachetul de resurse.
- > Mai mult timp pentru hrana spirituală prin intermediul activităților introspective.
- > Asigurarea unui interval de timp în care participanții să discute despre propriile convingeri și religii.
- > Nevoia de a pune în legătură activitățile cu contextul local și cu realitățile sociale.
- > Folosirea mai multor tehnici pedagogice pentru a-i angaja pe copii și tineri în a reflecție.

Descrierea workshop-ului	
Locație	Centrul John Knox, Geneva
Numărul de participanți/formatori	16/4
Numărul de persoane tinere (15-19 ani)	16
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	engleză/spaniolă
Țările de origine ale participanților	Azerbaidjan, Columbia, Honduras, India, Israel, Iordania, Kenya, Liban, Sri Lanka, Suedia, Regatul Unit și Republica Tanzania
Convingerile religioase ale participanților	budism, creștinism (anglicani, catolici, ortodocși), hinduism, islamism și iudaism
Tehnici pedagogice	Arte Impărtășirea de experiențe Focus grupuri Excursii tematice Jocuri

Seminar de Educație etică

Coimbatore, India

2-5 august 2006

India a fost o locație cu adevărat specială pentru testarea acestui workshop inter-religios, societatea dinamică, problemele sociale care afectează țara și spiritul antreprenorial al populației au creat un mediu excelent pentru a implica participanții la workshop într-o experiență spirituală de învățare.

Participanți din Canada, India, Iordania Liban, Insulele Maldive, Nepal și Sri Lanka s-au imbarcat într-o călătorie cu scopul de a descoperi mai multe despre ei în relație cu ceilalți și de a-și cultiva spiritualitatea. În fiecare dimineață, participanții se reuneau într-un moment de rugăciune și meditație. În prima zi au lucrat în grupuri pentru a **discuta** nevoia de respect în societate, precum și atitudinile și comportamentul necesare pentru a trăi în diversitate.

Vizitele interreligioase au fost organizate, iar participanții au avut ocazia să viziteze o moschee, un templu Jain, un Sikh Gurudwara, o biserică și un templu hindus. Fiecare vizită le-a permis participanților să pună întrebări, să experimenteze un moment de rugăciune, muzică sau tăcere și să identifice similaritățile și diferențele dintre diferitele credințe.

Activitatea „Chestionar - Ce știm despre alte religii?” a fost organizată, și, în grupuri, participanții au răspuns la întrebări despre lăcașurile de cult pe care le-au vizitat. Participanții au discutat și despre nevoia de reconciliere și respect.

Participanții au notat în *Jurnalele învățării* ceea ce au aflat nou, ceea ce au experimentat și impactul pe care activitățile le-au avut asupra lor în timpul workshopului.

În cea de-a treia zi a fost organizată o vizită în satele din vecinătate. Copiii au putut să învețe despre proiectele derulate de către membrii comunității, programele educaționale organizate de către ONG-urile locale și inițiativele îndeplinite de către oameni dornici să transforme comunitatea. Această activitate bazată pe experiment i-a ajutat pe participanți să descopere că responsabilitățile individuale și colective aduc schimbarea în lume.

S-au combinat muzica, dansul și poezia în cadrul unei seri culturale, unde participanții și-au etalat talentele și și-au împărtășit aspecte din propria cultură. În ultima zi, participanții s-au alăturat Festivalului Păcii din Coimbatore și au discutat cu mai mult de 250 de copii despre necesitatea unor valori etice în societatea lor și despre cum pot acționa ca susținători ai păcii.

Workshopul s-a încheiat cu un spectacol muzical în care participanții au interpretat un cântec învățat în timpul workshopului, cântec ce promova frăția și pacea.

Învățare și impact

În timpul unei sesiuni de confesiune de la finalul workshopului, participanții au mărturisit cât de mult au învățat și cum le-a fost atinsă percepția asupra lumii și a altor religii prin intermediul interacțiunii cu oameni din diferite culturi și credințe. Unul dintre participanți a mărturisit: *„Știam ce înseamnă să-i respecti pe alții când am venit aici, însă acum am început să înțeleg ce înseamnă acest lucru în realitate și ce presupune în cadrul atitudinii noastre, dacă noi ca și tinerii hinduși, musulmani și creștini vrem să facem lucruri împreună pentru comunitate”*.

Cum a contribuit acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Metodele folosite, mediul spiritual în care s-a desfășurat workshopul, ne-au ajutat să găsim elemente -cheie ce vor fi incluse în pachetul de resurse:

- > Implicarea participanților în realitatea locală și comunitate, prin efectuarea unor vizite de studiu și interacțiunea cu localnicii.
- > Vizite interreligioase și modalitatea de organizare a activităților bazate pe experiență.
- > Alocarea unui timp suplimentar pentru meditație, muzică, rugăciune și reflectare pentru a cultiva spiritualitatea
- > Nevoia de a descoperi aplicarea valorilor în situații reale.
- > Aplicabilitatea programelor etice la problemele sociale actuale.

Descrierea workshop-ului	
Locație	Shanti Ashram, Coimbatore
Numărul de participanți/formatori	65/5
Numărul de persoane tinere (15-19 ani)	65
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	engleză/interpreți de Tamil
Țările de origine ale participanților	Canada, Iordan, India, Liban, Maldive, Nepal și Sri Lanka
Convingerile religioase ale participanților	budism, creștinism, hinduism, islamism
Tehnici pedagogice	Arte Discuții Impărtășirea de experiențe Excursii pe teren Jocuri Meditații Povestit

Workshop de educație etică

Salamanca, Spania

31 august –
2 septembrie 2006

În cadrul workshop-ului desfășurat în Spania au luat parte adulți și copii din diferite regiuni ale țării, reprezentând comunitatea Bahá'í, cea creștină, respectiv Organizația Brahma Kumaris. Aceasta a fost prima dată când acest set de materiale a fost testat de către participanții dintr-o singură țară.

Adulții și copiii au fost împărțiți în două grupuri diferite; toți au lucrat la primul modul al setului de materiale, denumit „Înțelegându-mă pe mine și pe ceilalți”, au avut ocazia să dezbată probleme de conținut și să ofere observații în vederea dezvoltării ulterioare a acestuia.

Pe parcursul primei zile, tinerii au discutat atât despre diversitatea globală în cadrul activității denumite „Desenarea hărții”, cât și despre diferitele religii existente și spațiile geografice unde sunt practicate.

Au dobândit astfel o nouă înțelegere a felului în care diversitatea religioasă a influențat și transformat lumea și a modului în care țările în care se practică numai o religie devin din ce în ce mai deschise și către altele.

Prin intermediul unui **joc** interactiv, participanții au vorbit despre demnitatea umană și au descoperit nevoia crescândă de respect reciproc și înțelegere.

Într-un moment de împărtășire a experiențelor personale, participanții au discutat atât despre **prejudecățile** pe care le au față de alte culturi și religii, cât și despre nevoia de a cunoaște mai bine oamenii care sunt diferiți de ei. De asemenea, au **analizat** cauzele problemelor

de natură socială existente în Spania și felul în care acestea afectează întreaga societate. Au vorbit și despre modul în care pot fi mai deschiși față de alte persoane care sunt excluse sau denigrate.

Seara, adulții și copiii s-au întâlnit la o „**cafeneaua interreligioasă**” unde au dezbătut principiile, comportamentul și atitudinea pe care trebuie să le arate pentru a putea trăi în armonie cu persoane ce aparțin altor culturi și credințe. Această întâlnire a fost urmată de o **seară culturală** pentru care copiii au pregătit diverse activități, dansuri și scenete tradiționale regiunilor din care provin.

Pe parcursul ultimei zile, participanții au reflectat asupra nevoii de a-și găsi pacea interioară și de a privi lucrurile și din perspectiva celuilalt. Printr-o **plimbare meditativă**, acestia și-au regăsit legătura cu natura, cu alți participanți și au discutat despre responsabilitățile pe care le au în depășirea dificultăților, respectiv în preîntâmpinarea pașnică a nevoilor celor de lângă ei.

Învățare și impact

Copiii catolici au discutat despre cât de important a fost pentru ei să aibă ocazia de a cunoaște mai bine pe ceilalți copii ce aparțin credinței Bahá'í, respectiv despre entuziasmul pe care l-au arătat în pregătirea comună a activităților de promovare a înțelegerii reciproce. Totodată, participanții din partea cultului Bahá'í și-au luat angajamentul de a împărtăși învățămintele dobândite în acest workshop și cu alți membri ai comunității Bahá'í de acasă și și-au exprimat dorința de a dezvolta pe viitor diverse activități interculturale, ce urmăresc a promova pacea și unitatea din Spania.

Cum va contribui acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Acest workshop a permis testarea unor noi activități și metodologii care au fost incluse ulterior în setul de materiale. De asemenea, a reprezentat ocazia perfectă pentru a revizui conținutul și a adăuga noi informații. Mai jos sunt prezentate câteva din principalele contribuții aduse:

Manualul „Învățând să trăim împreună” poate fi folosit și în cazul adulților. Activitățile pot fi adaptate diferitelor categorii de vârstă.

Dezbaterile privind chestiuni actuale și realități sociale din viața tinerilor trebuie să fie incluse în setul de materiale.

Folosirea unor activități bazate pe experiență atunci când se discută despre realități sociale, pentru a crește relevanța procesului de învățare.

Diferite idei prin care setul de materiale să poată fi folosit și în cazul unui grup religios omogen.

Activități introspective care să-i ajute pe participanți să internalizeze procesul de învățare și să reflecteze asupra propriilor experiențe.

Description of the Workshop	
Locație	Tilanococo Residence, Salamanca
Numărul de participanți/formatori	20/3
Numărul adulților	12
Numărul de copii (14-18 ani)	8
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	spaniolă
Țările de origine ale participanților	Spania
Convingerile religioase ale participanților	Bahá'í, creștină (catolici, anglicani), membri ai Organizației Brahma Kumaris
Tehnici pedagogice	Jocuri Focus groups Împartășirea experiențelor Tehnici de meditație Mese rotunde

Workshop de educație etică

Kyoto, Japonia

August 2006

Un workshop de o zi a fost organizat în Kyoto pentru copii și tineri ce aparțin Rețelei Globale de Religii pentru Copii (GNRC) și care provin din diverse regiuni ale lumii, printre care Ghana, Israel, Japonia, Iordania și Republica Tanzania. Workshopul s-a desfășurat în același timp cu a 8-a Adunare a Conferinței Mondiale a Religiiilor pentru Pace (WCRP).

Șase copii ce reprezentau religiile tradiționale africane, budismul, creștinismul, hinduismul, islamul și iudaismul s-au reunit pentru a învăța, într-un mod interactiv, mai multe despre ei înșiși și despre ceilalți. Cu ajutorul metodologiilor introspective, ei au reflectat asupra propriei relații cu alte persoane.

Workshop-ul a început cu diferite activități prin care participanții s-au cunoscut mai bine între ei și au discutat despre ceea ce îi definește, respectiv ce așteptări au. Această sesiune introductivă a creat premisele unui spațiu sigur de dezbateri ulterioară.

Copiii li s-a cerut să deseneze un copac, ca simbol al originii lor, familia, pasiunile, ceea ce îi face fericiți sau îi întristează și ceea ce le place cel mai mult să facă. Această activitate, intitulată „**Copacul vieții mele**”, le-a permis un moment de reflecție și introspecție. La sfârșitul exercițiului, ei și-au prezentat desenele între ei, descoperind astfel **asemănările și deosebirile** existente.

Prin intermediul activității numite „**Insule diminuate**”, copiii și-au descoperit nevoia de a împărtăși și de a-i ajuta pe ceilalți. Au discutat despre cum toți sunt o parte din omenire și despre rolul important al respectului și înțelegerii față de ceilalți.

Copiii au discutat despre conflicte și despre felul în care fiecare reacționează în diverse situații. De asemenea, au învățat despre **metodele non-violente** și au experimentat prin diferite exerciții moduri prin care pot schimba lumea pe viitor.

Într-un moment de **schimb de opinii și reflecții colective**, copiii au aflat **povestea lui Sadako**, o fetiță japoneză care a murit de leucemie, ca urmare a dezastrului nuclear de la Hiroshima. În ultimul an de viață, Sadako a realizat peste 1000 de cocori din hârtie, sperând că îi va fi îndeplinită dorința. Copiii au ascultat cu atenție povestirea, iar apoi au învățat **cum să facă proprii cocori origami**.

Copiii au reflectat asupra felului în care cocorii de hârtie au ajuns să simbolize rugăciunile de pace din întreaga lume. De asemenea, au fost rugați să își scrie propria rugăciune pentru pace pe hârtia folosită pentru a realiza cocorii. Această activitate a reprezentat un moment încărcat de spiritualitate, pe parcursul căruia participanții s-au putut gândi la povestea lui Sadako, reflectând și asupra efectelor dezastrului nuclear de la Hiroshima.

Învățare și impact

Copiii au discutat despre felul în care multe probleme cu care se confruntă omenirea sunt cauzate de o lipsă de înțelegere. Ei au înțeles necesitatea găsirii unor metode pacifiste de rezolvare a conflictelor, atât la nivel personal, cât și colectiv. Și-au luat angajamentul de a arăta mai multă compasiune și respect față de cei care au opinii diferite de ale lor.

Cum va contribui acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Aceasta a fost prima oară când setul de materiale a fost testat într-un grup multicultural cu foarte puțini copii. A fost un workshop scurt care a contribuit cu multe idei interesante la dezvoltarea programului:

- > Importanța folosirii unor povești inspirate din realitate pentru a-i determina pe participanți să reflecteze asupra celor relatate.
- > Flexibilitate demonstrată în adaptarea metodologiilor la vârsta participanților.
- > Includerea unor metodologii specifice care dezvoltă creativitatea participanților și simțul artistic.
- > Nevoia creării unui spațiu sigur în care copiii să vorbească cu colegii lor, fără a fi deranjați sau distrași.

Descrierea workshop-ului	
Locație	Centrul Internațional de Conferințe, Kyoto
Numărul de participanți/formatori	6/2
Numărul de copii (9-13 ani)	6
Durata desfășurării	1 zi
Limba de conversație	engleză
Țările de origine ale participanților	Ghana, Israel, Japonia, Iordania, Sri Lanka și Republica Tanzania
Convingerile religioase ale participanților	religiile tradiționale africane, budismul, creștinismul, hinduismul, islamismul și iudaismul
Tehnici pedagogice	Educație prin artă Discuții Împărtășirea experiențelor Jocuri

Să călătorim împreună pentru pace

Dar Es Salaam,
Tanzania

7-10 Decembrie 2006

”Să călătorim împreună pentru pace” a fost titlul unui workshop desfășurat în Dar Es Salaam, care a reunit participanți din Kenya, Uganda și Republica Tanzania veniți să descopere modalitățile prin care pot deveni promotori ai păcii și înțelegerii reciproce în țările din care provin.

Workshop-ul a fost adaptat particularităților regionale și culturale, fiind legat de activitățile locale și chestiunile sociale ce implică Africa de Est. Astfel, reprezentanți ai diferitelor religii, ce sunt totodată implicați și în dialogul interreligios, au discutat cu participanții și i-au încurajat să cultive diversitatea și să fie deschiși și plini de compasiune față de ceilalți.

Călătoria a început cu o sesiune de cunoaștere a participanților între ei. Activitățile desfășurate au urmărit să scoată în evidență atât **identitatea** proprie a participanților, cât și **diferențele** sau **asemănările** dintre aceștia. **Dezbaterile** referitoare la diferențele dintre ei i-au determinat pe participanți să **reflekteze asupra problemelor** care apar la nivelul societății din cauza lipsei respectului reciproc. Printr-o activitate ce presupunea rezolvarea unei probleme, intitulată „**Banca etică**”, participanții au identificat aspecte negative ale societății, precum corupția sau violența asupra copiilor și au dezbătut felul în care acestea diminuează umanitatea. Totodată, au discutat despre modalități creative prin care pot schimba aceste situații.

Ulterior, participanții au pregătit **jocuri de rol** pentru a prezenta felul în care situații dificile pot fi schimbate în mod pacifist. Copiii au discutat, printre altele, despre diverse chestiuni, precum intimidarea, excluderea socială și discriminarea și au reflectat asupra propriului comportament și asupra atitudinilor adoptate. Au scos în evidență nevoia de a empatiza cu celălalt, iar prin **jocuri și simulări** au învățat mai multe despre cultura altor persoane și despre felul în care pot să își depășească prejudecățile și să învețe din bogăția diversității.

De asemenea, participanții au avut ocazia să viziteze diferite locuri religioase și să își pună la îndoială propriile percepții și idei. Au scos în evidență faptul că aceste **vizite interreligioase** i-au ajutat să descopere cum Prezența Divină se poate manifesta sub diferite forme și poate fi totodată înțeleasă în moduri diferite de persoane distincte.

Pe parcursul ultimei zile, participanții au aflat mai multe despre transformarea conflictelor și despre felul în care acestea trebuie înțelese și analizate. Activitatea intitulată „Insule care se micșorează” i-a determinat pe participanți să observe cum, în mod inconștient, exclud alte persoane atunci când vor să obțină ce doresc sau au nevoie, reflectând și asupra importanței schimbului liber de opinii cu ceilalți. De asemenea, au avut loc și discuții cu inițiatorul Rețelei Globale de Religii pentru Copii (GNRC) din Tanzania. Acest tânăr participant, a cărui viață a fost marcată de multe momente dificile, și-a împărtășit experiențele, explicând felul în care autodeterminarea de care a dat dovadă l-a ajutat să promoveze drepturile copilului și alte inițiative pacifiste în rândul tinerilor din Tanzania.

Workshop-ul s-a încheiat cu un foc de tabără tradițional african, unde copiii și adulții s-au adunat și au folosit atât tobele ca un mijloc de comunicare, cât și ca divertisment. Ambianța creată reamintea de moștenirea culturală africană, în care un spațiu spiritual fusese creat de către vârstnici atât pentru a transmite mai departe valori primordiale și atemporale, cât și pentru a reconcilia anumite părți aflate în conflict.

Învățare și impact

208

Majoritatea copiilor au afirmat că și-au lărgit orizontul în ceea ce privește cunoașterea altor culturi și religii. Unii dintre ei și-au luat angajamentul de a crea cluburi pentru pace în școlile de care aparțin; de atunci, un nou club pentru pace a fost înființat în Dar es Salaam. Toți copiii au fost de acord să împărtășească ce au învățat cu prieteni și cu rude, exprimându-și totodată dorința de a se implica și în activități viitoare.

Cum va contribui acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Diferitele tipuri de activități desfășurate în cadrul workshop-ului au contribuit în mare parte la îmbunătățirea setului de materiale. Următoarele idei au fost în mod special folosite:

- > Să le fie oferită participanților ocazia de a interacționa cu persoane ce reprezintă modele demne de urmat pentru ei și îi pot inspira să producă schimbări în jurul lor.
- > Includerea unor activități ce urmăresc o consolidare a comunităților, cum ar fi focuri de tabără sau sesiuni de tobe.
- > Includerea unor metodologii ce urmăresc să motiveze gândirea critică și creativă a participanților.

Descrierea workshop-ului	
Locație	Centrul Episcopal de Conferinte Tanzania, Dar es Salaam
Numărul de participanți/formatori	24/3
Numărul de copii (15-19 ani)	24
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	engleză
Țările de origine ale participanților	Kenya, Uganda, Republica Tanzania
Convingerile religioase ale participanților	Bahá'í, budismul, creștinismul, hinduismul și islamismul
Tehnici pedagogice	Împărtășirea experiențelor Excursii pe teren Jocuri Rezolvare de probleme Jocuri de rol

Workshop pe tema Relocare și Migrație San Lorenzo, Ecuador 23-25 ianuarie 2007

Acest workshop de lucru privind relocarea și migrația a reunit părinți, tineri și copii columbieni și ecuadorieni. Pachetul de resurse a fost adaptat la tema workshopului; participanții din diferite confesiuni creștine și din credința Bahá'í au discutat despre provocările etice cu care se confruntă oamenii care trăiesc în regiunea de frontieră volatilă dintre Columbia și Ecuador.

În fiecare dimineață, înainte de desfășurarea activităților de pornire, participanții s-au reunit pentru un moment de reculegere, meditație și rugăciune pentru pace în regiunea lor. Unele sesiuni au fost efectuate cu copii și adulți împreună, în timp ce altele, care au necesitat mai mult timp de explorare și schimb de experiență, au fost făcute separat.

Workshopul a fost deschis cu o sesiune privind **identitatea** culturală. Participanții au fost împărțiți în grupuri și li s-a cerut să elaboreze o hartă a Columbiei sau a Ecuadorului, identificând cele mai reprezentative elemente, activități, produse alimentare și imagini. Participanții s-au angajat într-o discuție despre rădăcinile ambelor țări și despre **diferențele și asemănările** dintre acestea. Această activitate a ajutat la crearea unui mediu de conectare și schimb de experiență.

După-amiaza, participanții s-au implicat în activități legate de **diversitate**. Ei au reflectat asupra deplasării și asupra problemelor de migrație pornind de la propriile lor experiențe, opinii religioase și contexte etice și sociale. Diversitatea a fost afirmată ca o realitate care îi îmbogățește pe toți și care trebuie să fie îmbrățișată.

O seară culturală a fost organizată și, pe ritmuri muzicale ecuadoriene și columbiene, participanții au dansat, au cântat și au spus povești. A fost o oportunitate unică de a participa la o serată tipic latină și de a crea legături între participanți. În ziua următoare, participanții au vizitat una dintre comunitățile locale în apropiere de San Lorenzo. Acest lucru a sporit conștientizarea situației cu care se confruntă oamenii columbieni și ecuadorieni care locuiesc acolo. Ei au avut ocazia de a interacționa cu localnicii, de a discuta problemele sociale cu liderii comunităților lor, precum și de a afla mai multe despre inițiativele și proiectele lor.

Pe parcursul ultimei zile, participanții au evidențiat diferite conflicte care apar între columbieni și ecuadorieni în regiune. Prin **studii de caz și jocuri de rol**, ei au analizat posibilele cauze și consecințe și au învățat despre **alternativele non-violente** de a rezolva acele conflicte. Copiii au împărtășit situații violente cu care ei se confruntă zilnic în școli și în comunitate. Aceștia au discutat despre posibile soluții și au reflectat asupra propriilor responsabilități.

Studiu și impact

Efectele conflictului violent din Columbia sunt, din păcate, înrădăcinate în comportamentul și atitudinile unora dintre copiii direct afectați de situație. Acest lucru îi poate face plini de resentimente și intoleranți față de ceilalți. În timpul workshopului, copiii au împărtășit experiențele și temerile lor, ei înșiși propunând modalități de a fi mai respectuoși față de ceilalți, de a accepta diferențele și de a răspunde într-un mod non-violent chiar și atunci când drepturile le sunt încălcate. Ei au descoperit că pot fi o parte a soluției, mai degrabă decât o parte a problemei.

Cum a contribuit acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Aceasta a fost prima dată când pachetul de resurse a fost aplicat pe o temă socială specifică. Această abordare a făcut ca resursa să fie mai flexibilă și a ajutat la explorarea altor modalități în care poate fi utilizată. Acestea sunt cele mai importante sugestii încorporate în pachetul de resurse:

- > Ghiduri pentru a pregăti vizitele pe teren.
- > Cum să fie utilizat pachetul de resurse pentru o anumită temă, cum ar fi deplasarea.
- > Utilizarea pachetului de resurse pentru a promova cooperarea interconfesională în jurul unei probleme sociale specifice.
- > Includerea mai multor metodologii care încurajează participarea și incluziunea.
- > Importanța pregătirii adulților, profesorilor și facilitatorilor pentru a utiliza pachetul de resurse în contexte diferite.

Descrierea workshopului	
Locație	Hotelul San Lorenzo, San Lorenzo
Numărul de participanți/formatori	37/4
Numărul de adulți	25
Numărul de persoane tinere (14-18 ani)	12
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	spaniolă
Țările de origine ale participanților	Columbia și Ecuador
Convingerile religioase ale participanților	credinta Bahá'í și creștinismul (catolici, evanghelicii, luterani, menoniti și prezbiterieni)
Tehnici pedagogice	Arte Impărtășirea de experiențe Excursiile de teren Jocurile Rezolvarea de probleme Jocul de rol

Workshop pe tema Violența tinerilor

San Salvador,
El Salvador

1-5 noiembrie 2007

25 de copii din El Salvador, reprezentând credința Bahá'í, budismul, creștinismul, tradițiile indigene, islamismul și iudaismul, s-au adunat, împreună cu adulți reprezentând organizațiile religioase, să își cultive spiritualitatea, învățând să se înțeleagă mai bine unii pe alții. Datorită acestui workshop, au descoperit căi pașnice de a rezolva situațiile violente și de a-și dezvolta capacitatea de a lucra împreună pentru a aduce pacea în societatea lor, în ciuda diferențelor dintre ei.

În prima zi, participanții și-au desenat propriile **siluete** și au explorat cine sunt ei cu adevărat și modul în care identitățile lor sunt modelate de către propriile experiențe. Ei au

împărtășit unul cu celalalt reflecțiile lor.

Un joc de cooperare a fost organizat pentru a explora moduri de a lucra împreună pentru atingerea unor scopuri comune și pentru a reflecta asupra unicității fiecărui individ. Participanții au ajuns la concluzia că este posibil să se lucreze împreună atunci când învață să se respecte reciproc și atunci când apreciază alteritatea cu mintea și inima deschisă.

După această activitate, participanții au fost împărțiți în grupuri și au fost rugați să facă o haină de arme pentru a arăta **diferențele și asemănările** dintre membrii fiecărui grup. Această activitate i-a ajutat să se cunoască unii pe alții și să privească dincolo de aparențele fizice. La final, participanții au discutat despre importanța diversității în lume și în societatea lor.

Discuțiile despre realitățile și provocările participanților i-au ajutat să se deschidă pentru a-și împărtăși experiențele personale. Probleme de familie, rude care fac parte din *Maras* (bande), precum și situațiile violente au fost împărtășite și discutate.

Mai multe sesiuni au fost efectuate pentru a discuta despre conflictele violente în El Salvador și despre **alternativele non-violente**. Aceste ședințe au încurajat gândirea creativă și critică a participanților pentru a rezolva diferențele cu alții și pentru a învăța modalități de a depăși prejudecățile și stereotipurile. Prin **studii de caz, joc de rol și discuții**, au evidențiat conflictele care îi afectează și au identificat modalitățile posibile de a le rezolva în mod pașnic.

Printr-o **călătorie silențioasă**, participanții s-au plimbat prin diferite zone ale locației, identificate fiecare cu o anumită culoare. Fiecare culoare i-a făcut să reflecteze la viețile lor, la relațiile lor cu ceilalți, la natură și la atitudini de reconciliere necesare pentru a aduce pacea în societățile lor. Mirosurile, sunetele și muzica au favorizat procesul de introspecție și le-au permis participanților să se distanțeze de rutina din viața lor de zi cu zi.

Rugăciunile din diferitele religii și **momentele de tăcere** au ajutat la crearea unui mediu propice pentru a hrăni spiritualitatea participanților și pentru a descoperi nevoia de a-și găsi pacea interioară, pentru a putea astfel să aducă pacea în societățile lor.

Studiu și impact

O propunere de a vizita locuri religioase a fost făcută ca un angajament de a continua această călătorie interreligioasă și de a explora în continuare moduri de a lucra împreună la probleme care afectează copiii și tinerii. Copiii au sugerat inclusiv mai multe jocuri și momente de rugăciune în workshopurile următoare și adulții au sugerat derularea unor întâlniri în materie de educație etică pentru părinți. După workshop, tinerii participanți au creat un blog (<http://www.gnrcelsalvador.blogspot.com/>) pentru a-și împărtăși experiențele proprii și a păstra legătura în continuare.

Cum a contribuit acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Acestea au fost principalele sugestii încorporate în pachetul de resurse:

- > Practici silențioase pentru a promova introspecția și pentru a motiva copiii să reflecteze asupra atitudinilor și relațiilor cu ceilalți.
- > Importanța de a oferi prilej pentru rugăciune, cu scopul de a înțelege convingerile religioase ale celorlalți.
- > Includerea jocului de rol ca o modalitate de a găsi alternative non-violente în rezolvarea conflictelor.

Descrierea workshopului	
Locație	Templo del Sol, comunitatea budistă, San Salvador
Numărul de participanți/formatori	43/5
Numărul de adulți	18
Numărul de persoane tinere (14-18 ani)	25
Durata desfășurării	3 zile
Limba de conversație	spaniolă
Țările de origine ale participanților	El Salvador, Guatemala și Honduras
Convingerile religioase ale participanților	credința Bahá'í, creștinism (catolici, evanghelicii, luterani și prezbitereni), tradiții indigene, islamismul și iudaismul
Tehnici pedagogice	Arte Impărtășirea de experiențe Jocurile Meditația Rezolvare de probleme Jocul de rol

Workshop pe tema Violența tinerilor

Capira,
Panama

21-23 ianuarie 2008

38 adulți și copii reprezentând credința Bahá'í, diferitele confesiuni creștine, mișcarea Hare Krishna și iudaismul, s-au adunat timp de trei zile pentru a analiza și reflecta asupra problemei legate de violența în rândul tinerilor din Panama.

În prima zi a fost organizat un **foc de tabără** pentru a le ura bun venit tinerilor participanți. Căntece, chitare, chimvale, râsete, rugăciuni, poezii și incantații au fost amestecate împreună pentru a crea o atmosferă de conectare și respect reciproc.

Participanții au discutat despre necesitatea de a respecta opinii și puncte de vedere diferite printr-o activitate numită „**Ceea ce contează pentru mine**”. Ei și-au exprimat diferitele puncte de vedere despre subiecte

care îi afectează și au adoptat o poziție față de lucrurile în care cred. Aceasta a reprezentat o provocare asupra modului în care privesc lucrurile și i-a încurajat să respecte opiniile altora, chiar și atunci când nu sunt de acord cu ei.

Participanții au discutat, de asemenea, diferite **dileme etice** și au reflectat cu privire la modul în care se iau decizii etice. Prin schimbul de experiență, au reflectat asupra necesității de empatizare și la atitudini respectuoase pentru a putea lua decizii bine fundamentate.

Ei au evidențiat ce fel de violență experimentează și comit tinerii și faptul că ei sunt victime ale propriilor medii. Ei au analizat cauzele, consecințele și posibilitățile pe care le au pentru a rezolva acele situații. Familii dezorganizate, părinți violenți, modele negative au fost evidențiate ca unele din principalele cauze ale violenței în rândul tinerilor. Prin **jocuri de rol**, participanții au analizat **alternative non-violente** de a răspunde în situațiile de violență și de a scădea nivelul de violență care îi afectează în viața de zi cu zi.

O **seară culturală** a fost organizată, în care participanții au prezentat obiceiurile din Columbia, Costa Rica, Panama și Uruguay. Tinerii participanți au cântat și au dansat dansuri tipice din Panama și au învățat din tradițiile culturale prezente.

În ultima zi a workshopului, a fost derulată o **activitate introspectivă** pentru a le da posibilitatea participanților să mediteze și să reflecteze asupra vieților lor, asupra relațiilor cu ceilalți și asupra atitudinilor lor. Participanții au împărtășit reflecțiile lor și au concluzionat evidențiind importanța de a fi conștienți de cine sunt ei și de modul în care relaționează cu alte persoane.

Studiu și impact

În timpul uneia dintre sesiunile de schimb de experiență, unul dintre participanți a împărtășit povestea „*Cavalerului în armură ruginită*”, explicând ce fel de armuri purtăm pentru a ne proteja împotriva altora și că acestea ne împiedică să arătăm cine suntem cu adevărat. Ea a încurajat participanții să se deschidă în fața celorlalți și să descopere adevărata lor identitate și sensul vieții. A fost o bună oportunitate pentru tineri de a reflecta cu privire la propria persoană și la interacțiunile lor cu alți oameni.

Adulții au solicitat dezvoltarea de programe de educație etică pentru familii și includerea părinților în discuțiile cu privire la etică și copii. Reprezentanții Ministerului Afacerilor Sociale și Sănătății din Panama au manifestat interesul de a coopera cu GNRC în promovarea eticii educației pentru a preveni violența în rândul tinerilor din țară.

217

Cum a contribuit acest workshop la dezvoltarea pachetului de resurse?

Acesta a fost ultimul workshop având ca scop testarea pachetului de resurse. A fost o ocazie unică de a testa materialele îmbunătățite și de a utiliza noi activități și tehnici. Următoarele idei au fost incluse în pachetul de resurse:

- > Utilizarea investigației apreciative pentru analizarea problemelor și a conflictelor.
- > Utilizarea cercului mandala pentru a ajuta copiii să reflecteze despre vieți și despre scopuri.
- > Utilizarea dilemelor morale pentru a promova gândirea critică și a contracara punctele de vedere ale copiilor asupra a ceea ce este o decizie etică.

Descrierea workshopului	
Locație	Hogar Javier, Capira
Numărul de participanți/formatori	38/3
Numărul de adulți	18
Numărul de persoane tinere (14-18 ani)	20
Durata desfășurării	2 zile
Limba de conversație	spaniolă
Țările de origine ale participanților	Costa Rica, Panama
Convingerile religioase ale participanților	credința Baha'i (Biserica Uniunea Balboa, catolici și menoniți), mișcarea Hare Krishna, iudaismul
Tehnici pedagogice	Schimbul de experiență Jocurile Meditația Rezolvarea de probleme Ancheta apreciativă Jocul de rol

Secțiunea 7

Referințe

Resurse

Povești

O poveste populară chinezească - Unseth, Benjamin (edit). *Onestitatea, Mici cărți de virtute*, Seria I, Garborg's Inc., Bloomington, 1995, pp.11-13.

Băiatul care a strigat „Lupul!” - Unseth, Benjamin (edit)., *Onestitatea, Mici cărți de virtute*, Seria I, Garborg's Inc., Bloomington, 1995, pp.34-36

Curajul de a fi - Adaptare după povestea lui Peggy Monague, *Insula creștină*, Ontario.

Wilson, Lois Miriam. Miriam, Marry si Eu. Wood Lake Books Inc., Winfield, 1992, p.62.

Șoarecii care mâncau fier - *Panchatantra* - *Șoarecii care mâncau fier* (1999). Disponibilă pe <http://www.indiaparenting.com/stories/panchatantra/panch009.shtml>

Omul cerșetor - Cartea de schițe a lui Elbert Hubbard, Wm. H. Wise & Co., Roycroft Distributors, New York City, 1923, p.9.

Nimicul de dincolo - Kenneth Cragg: *Înțelepciunea sufiștilor*, Londra, 76, p.8.

Păpușa de sare - Anthony Bloom: *Rugăciune în viață*, Libra, Londra, 1966, pp.105-106.

Cinând cu un general - Disponibilă dpe <http://www.geocities.com/Tokyo/Courtyard/1652/MilitaryDinner.html>

Stafia - De Taghreed A. Najjar, Editura Al-Salwa, publicata în 2002, Stand Nr.5.0, D 953.

Orbul și elefantul - Kuo, Louise si Kuo, Yuan-Hsi (1976), „*Povești populare chinezești*”, Arte Celeste: 231 Adrian Road, Millbrae, CA 94030, pp.83-85. Link-urile următoare sunt alte versiuni ale poveștii:

Vulpea și barza. Aesopo

Vecinul: Disponibilă pe <http://www.ezsoftech.com/stories/mis40.asp>

Steaua de mare - Adaptare după *Aruncatorul de stele* de Loren Eiseley (1907-1977)

Poezii

Vorbiți cu noi, copii! Khalil Gilbran „*Profetul*”, capitolul intitulat „*Copii*”, Arrow Books Ltd., New York, 1991.

Copiii învață din ceea ce trăiesc. Dorothy Law Nolte, Workman Publishing Company, New York, 1998.

Poezii ale membrilor tineri GNRC, cu numele recunoscute sub fiecare poezie.

Rugăciuni pentru pace

Căi către pace. Reflecții și lecturi interreligioase, A. Jean Leshner, Cowley Publications, Cambridge, Massachusetts, 2005.

Viața religioasă: Un angajament și o chemare. Dezvoltată printr-un proces interreligios dispus de Consiliul Mondial al Bisericii.

Libraria de rugăciuni de la <http://www.beliefnet.com>

Stern, Chaim (ed), Shaarai Teshuva: *Porțile Pocăinței. Cartea de rugăciuni a Noii Uniuni pentru Zilele de Venerație. Conferința Centrală a Rabinilor Americani*: 1978,1999.

Studii de caz

Studiul de Caz 1, *Dimineața rea a lui Chris*, pagina 139 - Adaptare după *Învățând abilitățile de a făuri pacea*, Naomi Drew, Jalmar Press, Rolling Hills Estates, California, 1987.

Studiul de Caz 3, *Povestea Anei*, pagina x - Adaptare după testimoniale ale oamenilor strămutați intern, sprijiniți de Comitetul Internațional al Crucii Roșii, <http://www.cicr.org/web/spa/sitespa0.nsf/iwpList2/Home?OpenDocument>.

Dileme morale

Acoperind o minciună și Barca de salvare, paginile 145 și 147 - Adaptare după *Raționamentul Moral*, de Victor Grassian, Prentice Hall, 1981, 1992.

Prețul unei vieți, pagina 146 - Luată din *Culegere de lucrări asupra dezvoltării morale și educației morale*, Kohlberg Lawrence, Cambridge: Fundația pentru Educație Morală și Cercetare, Fundația pentru Educație a Universității Harvard, 1973.

Materiale Ajutătoare pentru Activități

Convenția cu privire la Drepturile Copilului, <http://www.unhchr.ch/html/menu3/b/k2crc.html> sau o variantă pe înțelesul copiilor, http://www.rcmp-grc.ca/pdfs/NCD-poster_e.pdf.

Declarația Universală a Drepturilor Omului, la <http://www.un.org/Overview/rights.html> sau o variantă pe înțelesul copiilor, <http://www.amnesty.ie/amnesty/upload/images/attachdocuments/Universal%20Declaration%20of%20Human%20Rights%20-%20child%20friendly%20version.pdf>

Rezumat al CRC și al UDHR luate de la *Sub Egida ONU*, Adunări pentru cetățenie în școli generale, UNICEF UK, 2005.

Studiul Secretariatului General al Națiunilor Unite asupra violenței împotriva copiilor, <http://www.violencestudy.org>

O abordare a educației pentru toți bazată pe drepturile omului, http://www.unicef.org/publications/files/A_Human_Rights-Based_Approach_to_Education_for_All.pdf.

O să asculți? Voci tinere din zone de conflict, http://www.unicef.org/publications/files/Will_You_Listen_eng.pdf

Prevenirea violenței și făurirea păcii, http://www.unicef.org/lifeskills/index_violence_peace.html

Manual pentru povestitori, Inez Ramsey, profesor emerit al Universității James Madison, <http://falcon.jmu.edu/~ramseyil/storyhandbook.htm>

Cum să aprinzi un foc de tabără, <http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=8497>

12 Abilități pentru transformarea unui conflict. Adaptare după o versiune folosită de Ms. Amada Benavides, Escuelas de Paz, Columbia.

Campionatele Mondiale de Dezbateri Școlare, <http://www.schoolsdebate.com/guides.asp>

Informații despre dezbateri, <http://www.idebate.org/debate/what.php>

Informații despre Mandale, <http://www.mandalaproject.org/Index.html>

Povestea lui Sadako, <http://www.sadako.org>

A face un film, <http://www.filmyourissue.com/making/index.shtml>

Tu în siguranță, eu în siguranță, o resursă pentru siguranța copilului. Salvați Copiii, Contribuție la Studiul Secretariatului General al Națiunilor Unite asupra Violenței împotriva Copiilor, 2006, <http://www.violencestudy.org/IMG/pdf/safeyoufinal.pdf>

Sportul ca o metodologie pentru pace și reconciliere, <http://www.toolkitsportdevelopment.org>

Serviciu de Învățare: Lecții, Planuri și Proiecte, Program de Educație asupra Drepturilor Omului, Amnesty International și Asociațiile pentru Educație asupra Drepturilor Omului, HREA, Martie, 2007.

Ancheta Apreciativă, <http://www.appreciativeinquiry.case.edu>

Mulțumiri și referințe pentru activități

Arborele vieții mele, pagina 65 - Adaptare după Jag & Du, Diocezele lui Lund, 2004.

Intinde mâna spre stele, pagina 77 - Adaptare după o versiune folosită de Fundația Escuelas de Paz, Bogota, Columbia.

A folosi jocul de rol, pagina 85 - Adaptare după o versiune folosită de Centrul San Bartolome de las Casas, El Salvador.

Silueta ta e și a mea, pagina 69 - Adaptare după o versiune folosită de Fundația Escuelas de Paz, Bogota, Columbia.

Recunoștința veselă, pagina 105 - Adaptare după o lecție Dhamma predată de un maestru Thai.

Micșorarea insulelor, pagina 114 - Adaptare după o versiune folosită de Dr. Mustafa Ali, Republica Unită a Tanzaniei, Africa.

Mingea în aer, pagina 115 - Adaptare după o versiune folosită de Centrul San Bartolome de las Casas, El Salvador.

Glosar

Etica:	O ramură importantă a filosofiei. Este studiul valorilor și al obiceiurilor unei persoane sau ale unui grup și cuprinde analiza unor concepte, cum ar fi: binele și răul, corect și greșit sau responsabilitatea. Etica se ocupă de convingeri, idei, teorii și reflecția fundamentală asupra unor întrebări esențiale, care facilitează fixarea unor standarde.
Moralitatea:	Se aplică comportamentului uman; se referă la definirea conceptelor de bine și rău și aplicarea acestora la modul concret, prin acțiuni. Moralitatea se exprimă prin reguli de comportament, iar expresia unei bune morale se numește „virtute”. Există un aspect personal sau individual care se asociază conceptului de moralitate. Moralitatea are un aspect practic, îndrumându-ne asupra a ceea ce este bine și ce nu este bine de făcut.
Valorile:	Idealuri acceptate de către o persoană sau un grup – (personale și culturale); principiile, standardele sau calitățile care îndrumă acțiunile oamenilor.

Valorile personale

Valorile personale provin din experiențele din lumea externă și se pot schimba în timp. Integritatea în ceea ce privește aplicarea valorilor se referă la consecvență; o persoană are integritate dacă își va aplica în mod corect valorile, indiferent de argumentele sau opoziția altora. Valorile personale sunt implicit o chestiune de alegere; ele generează decizii, permițând ca alegerea cuiva să fie comparată cu orice altă valoare asociată opțiunii.

Valorile personale care se formează la începutul vieții pot fi rezistente la schimbare. Ele pot fi rezultatul diferitelor particularități de grup sau de sistem, cum ar fi: cultura, religia sau opțiunea politică. În orice caz, valorile personale nu sunt universale: genele, familia, națiunea sau mediul istoric determină valorile personale. Nu se poate spune însă că în speță conceptele de valoare nu sunt universale, ci că fiecare individ posedă un concept personal unic al lor, de exemplu cunoștințe personale ale unor valori specifice propriilor gene, sentimente și experiențe.

Valori culturale

Grupuri, societăți, religii și culturi au valori care sunt în mare parte împărtășite de toți membrii. Membrii împărtășesc o cultură, chiar dacă valorile personale ale fiecărui membru nu sunt în total acord cu valorile normative sancționate în cultură. Aceasta reflectă abilitatea unui individ de a sintetiza și de a extrage aspecte valoroase pentru el din multiplele subculturi cărora le aparține.

Dacă un individ exprimă o valoare care este în conflict major cu normele grupului, autoritatea grupului ar putea face demersuri pentru a-l stigmatiza sau pentru a-l integra. De exemplu, izolarea poate rezulta din conflictul cu normele sociale care au caracter de lege.

Categorii

Valorile se pot grupa în categorii, fiecare dintre ele discutabilă:

- > Valori și obiceiuri sănătoase – Valori senzoriale și operaționale – Valorile senzoriale sunt valori individuale și pot fi funcționale sau disfuncționale pentru supraviețuirea emoțională a cuiva. Ele pot fi sau nu sensibile, în funcție de maturitatea emoțională individuală. Valorile operaționale sunt valori individuale și pot fi funcționale sau nu pentru supraviețuirea fizică a unui individ. Ele pot fi active sau inactive în funcție de dezvoltarea fizică individuală. Valorile și obiceiurile sănătoase se obțin prin satisfacții personale, prin practică și prin experiențe personale.
- > Valori morale și norme – Valori tradiționale/sociale și religioase - Valorile sociale și valorile de familie sau de grup sunt funcționale sau nu pentru supraviețuirea familiei/grupului. Ele sunt cultivate sau agresive în funcție de maturitatea socială a familiei/grupului. Valorile religioase/ tradiționale sunt valori impersonale și sunt funcționale sau nu supraviețuirii impersonale în afara familiei/ grupului. Ele sunt tolerante sau nu în funcție de maturitatea religioasă/tradiția grupului. Valorile morale se dobândesc prin încurajare, instrucție și experiențe interpersonale.
- > Valorile etice și comportamentul – Valori economice și politice – Valorile economice sunt valori naționale și sunt funcționale sau nu pentru supraviețuirea națiunii. Ele sunt productive sau neproductive în funcție de dezvoltarea economică a națiunii. Valorile politice sunt valori naționale și sunt funcționale sau nu pentru supraviețuirea națiunii. Ele sunt progresive sau regresive în funcție de dezvoltarea politică a națiunii. Valorile etice se dobândesc prin recompense, educație și experiențe impersonale.
- > Valorile istorice și conduita – Valori estetice și teoretice – Valorile estetice sunt valori umane care sunt funcționale sau nu pentru supraviețuirea oamenilor. Ele sunt frumoase sau urâte (cu înțeles sau nu) în funcție de dezvoltarea artistică a oamenilor. Valorile teoretice sunt valori umane care sunt adevărate sau false (practic sau irelevant) pentru supraviețuirea oamenilor în funcție de dezvoltarea științifică a oamenilor. Valorile istorice se dobândesc prin inspirație, cunoaștere și experiențe creative.

Toate valorile se bazează pe sentimente subconștiente și pe condiționări.

Virtutea:

Excelență în moralitate a unei persoane. Virtutea este o trăsătură de caracter considerată ca fiind bună. Conceptul opus virtuții îl reprezintă *viciile*.

Interreligios:

Se referă la interacțiunea pozitivă și cooperantă între oameni aparținând unor tradiții religioase diferite – („credințe”) atât la nivel instituțional, cât și la nivel individual, ceea ce conduce la respect reciproc. Este un concept diferit de sincretism sau religie alternativă în sensul în care dialogul implică promovarea înțelegerii dintre diferite religii pentru a spori respectul față de alții mai mult decât pentru a sintetiza noi convingeri religioase.

Acronime

CRC:	Convenția asupra Drepturilor Copilului
GNRC:	Rețeaua Globală a Religiilor pentru Copii
MPA:	Asociația Cinematografiei
SMART:	Specific, Măsurabil, Accesibil, Realistic, Oportun
UDHR:	Declarația Universală a Drepturilor Omului
UNESCO:	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
UNICEF:	Fondul Internațional al Națiunilor Unite pentru Copii în stare de Urgență
WCC:	Consiliul Mondial al Bisericilor
WCRP:	Conferința Mondială a Religiilor pentru Pace

Lista Membrilor Consiliului Interreligios

Consilier onorific

Excelența Sa, Printul El Hassan bin Talal
Președinte al Institutului Regal Pentru Studii Interreligioase, Iordan

Membrii Consiliului

Dr. A. T. Ariyaratne
Președinte fondator al Mișcării Sarvodaya Shramadana, Sri Lanka

Dl. Adolfo Perez Esquivel
Președintele Servicio Paz Y Justicia, laureat al premiului Nobel pentru pace, Argentina

Dl. Kul Gautam
Director adjunct al UNICEF, Statele Unite ale Americii

Dr. Hans Kung
Președintele Fundației Eticii Globale, Germania

Dna. Bibifatemeh Mousavi Nezhad
Manager Institutul pentru Dialog Interreligios, Iran

Dr. Alice Shalvi
Fostă președintă a Institutului Schechter pentru Studii Evreiești, Israel

Dna Didi Athavale Talwalkar
Lider al Mișcării Swadhyay Parivar, India

Venerabilul Anastasios Yannoulatos
Arhiepiscop al Tiranei, Durres și al întregii Albanii, Biserica Greco-Ortodoxă, Albania

Membrii Consiliului Tineretului

Dna. Nour Ammari
Fisher's Youth Programme, Iordan

Dl. Emanuel Mathias
Membru fondator al Mișcării pentru Pacea Tineretului și a Copiilor, Tanzania

Lista Membrilor Comitetului Consiliului Interreligios al Educației Etice pentru Copii

Exceleța Sa, Dl Ambasador Hassan Abu Nimah
Director, Institutul Regal pentru Studii Interconfesionale
Consilier al Exceleței Sale, Prințul El Hassan bin Tatal, Iordan

Swami Agnivesh
Ex-președinte, Fundația Națiunilor Unite – Forme Contemporane ale Sclaviei, India

Dna Charanjit AjitSingh
Inspector/Vicepreședinte și Administrator Educațional Consultant – Centrul Internațional Interconfesional, Oxford, Marea Britanie

Dna. Farida Ali
Ofițer de program, Biroul pentru Parteneriat Public, UNICEF, Statele Unite

Exceleța Sa, Dl. Ibrahim Al-Sheddi
Secretar general, Comisia Națională Saudită pentru Educație, Cultură și Științe, Arabia Saudită

Dr. Kezevino Aram
Director, Shanti Ashram, India

Dr. Wesley Ariarajah
Profesor, Teologie Ecumenică, absolvent al Universității de Studii Teologice Drew, Statele Unite

Profesor Alicia Cabezudo
Director, Centrul pentru Educație Urbană a Americii Latine, Argentina

Dna. Meg Gardinier
Director executiv, Parteneriatul pentru Educație și Comunitate, Fundația Americană pentru UNICEF, Statele Unite

Dl. Andres Guerrero
Manager de parteneriat, Biroul pentru Parteneriat Public, UNICEF, Geneva, Elveția

Dr. Magnus Haavelsrud
Profesor universitar, Departamentul pentru Educație, Universitatea Norvegiană de Știință și Tehnologie, Norvegia

Dr. Heidi Hadsell
Președinte, Seminarul Hartford, Statele Unite

Dl. Vinod Hallan
Manager de proiect, Departamentul pentru Educație și Abilități, Marea Britanie

Dr. Stuart Hart
Director adjunct, Institutul Internațional pentru Drepturile Copilului, Statele Unite/Canada

Dr. Azza Karam
Consultant Senior pe probleme culturale, Fondul Popular al Națiunilor Unite, Statele Unite

Episcop Metodist Kilaini
Episcop auxiliar al dar es Salaam, Republica Tanzania

Dna Marlene Silbert

Director educativ, Centrul pentru Holocaust Cape Town, Africa de Sud

Venerabilul Dr. Hans Ucko

Secretar de Program, Relații Interreligioase, Consiliul Mondial al Bisericii, Elveția

Dr. Deborah Weissman

Ex-Director, Institutul Karem pentru Perfecționarea Profesorilor pentru Educație Umanistă Ebraică, Israel

Dr. Sunil Wijesiriwardhana

Consultant(pace, cultură, media), Sarvodaya, Mișcarea Shramadana, Sri Lanka

COORDONATORI GNRC

Africa

Dr. Mustafa Yusuf Ali

Coordonator GNRC, Secretariatul GNRC, Africa

Regiunea Arabă

Venerabilul Dr. Qais Sadiq

Președintele Centrului pentru Studii Ecumenice în Iordania

Asia Centrală și Caucaz

Dna. Razia Sultan Ismail Abbasi

Convocator Internațional și membru al Fundației Charter, Uniunea Femeilor pentru Pace și Dezvoltare în Demnitate

Europa

Dna. Marta Palma

Consilier pe Problemele Copiilor la Secretariatul General al Consiliului Mondial al Bisericii

America Latină și Caraibe

Dna. Mercedes Roman

Biroul Femeilor și Copiilor, Oficiul Maryknoll pentru Probleme Globale

Asia de sud

Dr. Vinya S. Ariyaratne

Director Executiv, Mișcarea Sarvodaya Shramadana, Sri Lanka

Israel

Dna. Dorit Shippin

Coordonator Doumia-Sakinah. Centrul Spiritual Pluralist, Neve-Shalom/Wahat al-Salam

ANEXE

FORMULAR DE EVALUARE

LOGISTICA

	Punctaj 1-5 (5 cel mai mare)	Comentarii
Locația		
Cazarea		
Masa		
Materiale		
Alte comentarii		

CONȚINUT

A fost clar obiectivul seminarului?	
A fost relevant cuprinsul sesiunilor?	
Metodologia folosită a fost în concordanță cu tema?	
Ați întâlnit dificultăți pe parcursul sesiunii? Vă rugăm specificați.	

STUDIU

Ce ați învățat în principal de la acest seminar?	
Puteți aplica ceea ce ați învățat în propriul dvs. context? (profesional, social, personal, instituțional)	
RECOMANDĂRI	

MATRICE PENTRU ESTIMAREA IMPACTULUI

A. Ce știu			
	Da	Nu	Comentarii
Știu care sunt capacitățile și abilitățile mele.			Dacă răspunsul este da, cum le folosiți?
Sunt mândru de mine, de familia mea, de cultura și credința mea.			Explicați!
Cunosc oameni care aparțin altor culturi și credințe.			Dacă răspunsul este da, ce știți despre ei?
Cunosc diferența dintre cultura și convingerile mele religioase și altele.			Dacă răspunsul este da, numiți două diferențe ale unor culturi și convingeri religioase despre care ați auzit
Cunosc probleme de violență și lipsă de înțelegere în școală și în vecinătatea mea.			Dacă răspunsul este da, specificați.
Înțeleg cauzele conflictelor majore și ale nedreptăților din societatea mea.			Dacă răspunsul este da, numiți un conflict și scrieți cauzele.
Cunosc inițiative de pace în comunitatea din care fac parte.			Dacă răspunsul este da, care anume?

B. Răspundeți adevărat/fals la următoarele întrebări și motivați-vă răspunsul.

Afirmația	Fals	Adevărat	De ce?
Este mai bine să îți ascunzi propriile idei și convingeri dacă majoritatea oamenilor din jurul tău au idei și convingeri diferite.			
Când cineva vorbește cu mine sunt atent la limbajul trupului, postura, contactul vizual, intonația, vocea, expresia feței etc, la fel de mult ca la cuvintele pe care le rostește.			
Este mai ușor să mă împrietenesc cu cineva care împărtășește aceleași principii și convingeri.			
Este mai bine să ignor ideile altora atunci când vin în contradicție cu principiile și convingerile mele.			
Este foarte probabil ca o persoană care este îmbrăcată sărăcăcios pe stradă să mă atace sau să îmi fure ceva.			
Deciziile ar trebui luate în funcție de modalitatea în care îi afectează pe ceilalți oameni.			
Când sunt nervos încerc să reflectez și să mă calmez înainte de a face ceva			

C. Gândiți-vă la următoarele situații și descrieți modalitatea în care ați reacționa dacă v-ați confrunta cu ele.

Cineva ironizează credința și obiceiurile culturale ale familiei tale. Cum reacționezi?	
Trebuie să lucrezi în echipă cu cineva cu care nu ești de acord și îți displace modalitatea persoanei de a acționa. Cum faci față situației? Cum poți face munca în echipă cu el/ea posibilă?	
Te-ai certat cu un prieten care te-a rănit. Nu înțelegi de ce prietenul tău s-a purtat în acest fel. Încerci să rezolvi problema? Dacă da, cum?	
În clasa ta există o situație de discriminare, care însă nu te afectează direct. Încerci să te implici în vreun fel? Dacă da, ce ai face și de ce?	
Cineva care aparține unei alte culturi și religii vine la școala ta. Majoritatea elevilor vorbesc urât despre această persoană. El sau ea se îmbracă diferit față de ceilalți copii din școală. Tu nu te simți confortabil cu această persoană, dar el sau ea încearcă să se împrietenească cu tine. Știi că dacă veți deveni prieteni s-ar putea să îți pierzi ceilalți prieteni pe care îi ai deja. Ce faci?	
Ai luat o hotărâre care îi afectează negativ pe alți oameni. Nu vei fi pedepsit dacă decizi să nu mai acționezi în niciun fel. Ai face ceva pentru a repara răul făcut? Dacă da, ce ai face?	

V.....

V.....

Învățând să trăim împreună este un program intercultural și interreligios de educație etică, elaborat cu scopul de a contribui la respectarea dreptului copilului la o deplină și sănătoasă dezvoltare fizică, mentală, spirituală, morală și socială și a dreptului la educație, așa cum este stipulat în Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, în articolul 26.1 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, în Declarația Mondială cu privire la Educația pentru Toți și în Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului.

Învățând să trăim împreună oferă liderilor de tineret și educatorilor de pretutindeni, instrumente pentru un program intercultural și interreligios, în cadrul căruia copiii și tinerii să fie capabili să dezvolte un mai puternic simț etic. Este elaborat pentru a ajuta tinerii să înțeleagă și să respecte oamenii din alte culturi și religii și a le cultiva simțul unei comunități globale. Resursa a fost dezvoltată în strânsă colaborare cu UNESCO și UNICEF.